Theoꝛemata de hoſtia ꝯſe crata Egidij de Roma Oꝛdīs hēmitaꝝ ſcī Auguſtī.

Quia inter cetera ſacramēta eccleſie euchariſtie ſa
cramentū plus difficultatis continere videtur et
que omnino ſenſui repugnare videntur et cōtra/
dicere rationi:in pꝛedicto ſacramēto includi vi/
dētur ne incredulis pꝛeſtetur occaſio contradicere catholi/
cis ſacramentis dicendo ꝙ fides nr̄a contineat repugnātia
rationi q̄ntū fas eſt dn̄o concedente que in eo ſm ſupficiez
viſa contradictione implicare cernunt declarabim⁹ oſten/
dentes nihil impoſſibilitatis ſacramentū pꝛehabitū cōtine/
re. Non eſt eni ꝙ fidem ꝓbare nō poſſum⁹ repugnantia ve
ritatis Sed quia que continet ſup̄ rationē ſunt ad ea pꝛo/
banda ratio non attingit et ſi ꝓpter ſui excellentiam ratio/
nes deficiunt cōpꝛobantes multo magis deficiunt impꝛobā
tes. Quicq̇d ḡ contra fidem poteſt ꝑ hoīez ratione:cōcludi
p̄t ab hoīe ratione diſſolui. Hanc ergo firmā tenentes fidu/
ciaz aggrediemur qd̄ dixim⁹ tractatū pn̄tem pꝛout rei con/
gruentia poſtulat ꝑ theoremata diſtinguentes.

Theoꝛema pꝛimum.

PRimum pꝛincipium quod eſt deus ſummus
omnipotens p̄t conuertere aliquid in aliud
actu pꝛeexiſtens ꝙ immediate attingit mate/
riam vt eſt quid et poteſt agere pꝛet transmutationē
et motū igit ꝟtute eius in coꝛp⁹ chꝛiſti conuerti po
terit panis ſubſtantia:nō obſtante ꝙ tale coꝛp⁹ dicte
conuerſioni actualiter pꝛeexiſtit.

¶ Ponit eni fides catholica ꝙ ꝟtute ꝟboꝝ que chꝛiſt⁹ tra/
didit qn̄ dicta ꝟba cū intentione conficiendi a ſacerdote di/
cunt ſubſtātia pāis in veꝝ coꝛp⁹ chꝛiſti cōuertit in illud qd̄

formatũ ex ſanguinib⁹ ꝟginis de ꝟgine traxit q̄d in cruce
pependit. q̄d fuit pro redemptiõe toti⁹ generis humani im/
molatũ ex quo preſtat occaſio vt hi qui ꝟtutẽ diuinã ſcd̄m
nature potentiã metiri conant̃ dicãt fidẽ ſm ſe impoſſibilia
continere Sic eni in conuerſionib⁹ ſingulis oculata fide
conſpicim⁹ ꝙ nihil conuertit̃ in aliq̇d precxñs Si ei ex aq̃
fit ignis. Ignis qui ex aqua producit̃ nũq̄ȝ actu pri⁹ fuit.
Semꝑ eni in omni tranſmutatione q̄d eſt potentia tale:fit
actu tale. Cũ igit̃ corpus chriſti actu exiſtat:in illud idẽ nu/
mero nihil videt̃ poſſe conuerti. Ut ḡ iſta repugnãtia tolla
tur de medio oſtendem⁹ ꝙ in rem actu p̄exñtem p̄t de⁹ ali/
q̇d conuertere. Ad cui⁹ euidentiã aduertendũ ꝙ inter agẽs
naturale et deũ q̄ntũ ad pñs duplex eſt dĩa. ¶ Prima eſt
quia naturale agẽs agit ꝑ motũ et trãſmutationẽ. Deus aũt
p̄t res ſine motu et trãſmutatione precedente in eſſe produ/
cere. Nã cũ omne agens ꝑ naturã agat vt inſtrumentũ ei⁹
qui agit ꝑ intellectũ cũ de ratione inſtrumẽti ſit ꝙ agat mo
tum, quicq̇d ab agente naturali in eſſe ꝓducit̃ mediante mo
tu et tranſmutatione ſumit originẽ. ꝓpt̃ ꝙ ſectando modũ
naturalis agẽtis veritatẽ hȝ q̄d ſcribit̃ phy coꝝ. viij. Quic/
quid eſt in aliqua diſpoſitiõe in qua prius non erat. eſt ꝑ p̄/
cedentem motũ. Deus aũt qui eſt ꝑ̇ncipale agens. nõ agens
vt inſtrumẽtũ neq̧ agẽs motũ p̄ot ſine tranſmutatione pre
cedente res in eſſe ꝓducere. Ex iſta dĩa ſequit̃ ſcd̄a videlȝ
ꝙ naturale agens ꝓut res producit in eſſe ex materia aliq̃
prius attingit eã vt eſt q̄nta q̄ȝ vt eſt q̇d Nã cũ materia ſȝ
ſui eſſentiã vt eſt oĩno potẽtia ſubiectũ motus eſſe nõ poſſit
vt ꝓbat Comẽtator. viij. phyſ. et vt etiaȝ p̄t haberi ex di
ctis phi. phoꝝ. vi. Ubi ſcribit̃ ꝙ nullũ impꝫibile mouet̃. q̄d
de natura ſua nõ hȝ agere niſi ꝑ trãſmutationẽ et motũ. im/
mediate materiã vt eſt quid ꝓut motui ſubiecta eſſe nõ p̄ot.
nullaten⁹ attinget. Deus aũt qui oĩm eſſentias cõſeruat in
eſſe qui eſt quodãmodo rei intimior q̄ȝ ipa ſibi. non ꝓſuppo/
nens in actione ſua trãſmutationẽ et motũ etiã ꝓut res pro
ducit in eſſe ex aliq̃ materia eã ñ ſolũ vt eſt q̄nta ſed, etiam

vt eſt q̇d imediate attingit Ex his duab⁹ differentijs dicē poſſum⁹ deū duo poſſe q̄ naturale agens nullaten⁹ poteſt. Primū eſt ꝙ poſtq̄ꝫ forma ceſſit in potentiā materie. agēs naturale ex eadem materia illā eandē formā nūero nō pōt producere. Nā ꝙ aliq̇d non redeat ideꝫ numero: ſi ſuū eſſe interrumpat et diſcōtinuet redit idem numero ꝓpt q̄d ſi mo/tus diſcontinuat duplex cauſa eſſe pt. Prima ſumit ex ipſo ꝓducto. Scd̄a ex mō ꝓducēdi. ꝓpter pmū nihil ſucceſſiuoꝝ ſi diſcontinuet redit idē numero. ꝓpter q̄d ſi motus diſcon/tinuaret et ceſſaret. nullū agens eſſet illi⁹ potentie. ꝙ facere poſſet motū redire eundeꝫ numero quia de ratione vnitatis motus/eſt continuitas. ꝓpter q̄d motū interciſum redire eū/dem numero/eſt ponē oppoſitū in obiecto. Propter ſcd̄ꝫ for ma cedens in potentiā materie ſi poſtea de eadē educat ꝑ motū/eadē numero nō redibit. nō ꝙ hoc repugnet ipi pro/ducto quia non eſt de vnitate numerali regl'r ꝑmanentium ꝯtinuatō. vn̄ nō propter hoc ꝙ forme eſſe intercidit forma non redit eadem numero ſed propter modū ꝓducendi quia poſitū eſt ipſam ꝓduci ꝑ motū. et quia mot⁹ interciſus non redit idē numero: forma ſic educta eadē nūero redire nō po terit Propter q̄d loquēdo de agente naturali q̄d ꝑ motū et tranſmutationem ꝓducit. veꝝ eſt q̄d ſcribit in fine ſecūdi de gn̄atione q̇rū ſubſtātia deꝑit: nō redeunt eadē nūero. De us āt q̇ ꝑ motū et tranſmutationē nō neceſſario agit de ea/dem materia rem corruptā pōt eādē numero reſtaurare vt forma q̄ in materie potentiam ceſſit eadē numero in mate/riam inducatur. Nā cū hoc nō repugnet ipi producto q̄ꝛ n̄ eſt de vnitate numerali rei ꝑmanētis ꝯtinuatio ipi⁹ eſſe: nō repugnat modo ꝓducendi q̄ꝛ pōt deus nō mediante motu ꝓducere. pōt de⁹ facere vt ea quoꝝ ſubſtātia perijt redeant eadē nūero. vn̄ ſi ex igne fiat aqua: pōt de⁹ ex aqua genera ta illū eundem ignē nūero cui⁹ ſubſtantia perijt producere Veꝝ quia adhuc non habemus quomodo aliq̇d poteſt cō/uerti in aliud preexiſtēs diuina ꝟtute cum ignis corrupt⁹ q̇ poſtmodū idē nūero ex aqua ꝓducit ſue ꝓductioni n̄ actu

p̄exiſtat vt hoc declaret̄ ſcd̄a differentia q̄ dicebat̄ int̄ na-
turale agens et deū eſſe diligent̄ eſt cōſideranda videlicet
deū imediate materiā attingere vt eſt quid. naturale vero
agens ſoluꝫ vt eſt quāta Ex qua differtia ſequit̄ ꝙ ſi de⁹
ex ead̄ materia pōt formā q̄ in potētia materie ceſſit eādeꝫ
numero ꝓducere ꝙ poſſit manente aliq̄ forma in aliq̄ mate
ria illā eandem de alia materia educere. vt manente forma
aque in ſui materia pōt de⁹ illā candē formā numero edu-
cere de materia ignis Qd̄ ſi fiet qꝛ ad eādē formā numero
ſeq̄tur eadem materia numero, aq̄ ſic ꝓducta ex igne eſſet
eadem numero cum aqua p̄exiſtente. ꝓpter ꝙ ſequeret̄ ignē
eſſe cōuerſū in aliquid p̄exiſtens qꝛ in aq̄m. Ex q̄ vlterius
ſequit̄ deū poſſe vnā materiā ꝯuertē i aliā materiā cū poſ-
ſit facē materiā aliq̄ꝫ iformari eadē forma nūero q̄ alia ifor
matur No ei differt materia a materia ꝫ̄ ſe cū act⁹ ſit q̇ di
ſtinguit Sꝫ ſolū rōne forme. eſt eni ꝑ ſe loquēdo vna mate
ria oīm h̄ntiū eā vt ſcribit̄ i primo de generatione. ꝙ āt de
us poſſit vnā materiam i aliam ꝯuertere ſiue poſſit facere
aliquā materiaꝫ ſubeē eiꝰ forme numero cui alia ſubeſt. ſic
oſtendi pōt qꝛ materia a materia n̄ differt vt eſt q̇dꝛ ſm eſ
ſentiam ꝯſiderata qꝛ ſic accepta īꝑtibilis ē et ab alia mate-
ria differre non pōt qꝛ nec alia eſſe poſſet Sꝫ ꝑut materia
ſub quātitate ſtat qꝛ extendit̄ extenſione ꝯtinui ē accipe in
ea diuerſas ꝑtes. et in diuerſis ꝑtib⁹ materie poſſūt induci
diuerſe forme. ꝓpter qd̄ matēia a materia differt Agens ꝫ̄
naturale qꝛ ſolū imediate attingit materiā vt ē q̄nta: ſolum
īmediate attigit hāc materiaꝫ vt ab oī alia materia differt.
et qꝛ ab aliq̄b⁹ vt ſūt dīa. ſolū dīa poſſunt educi. nō p̄t na-
turale agēs facē ꝙ illa eadē forma numero ꝑficiat hāc ma-
teriā q̄ ꝑficit aliā. ꝓpt̄ ꝙ nec pōt vnā materiā i aliam ꝯuer-
tere De⁹ āt q̇ immediate attingit materiā vt ē q̇d. cū mate-
teria ſic accepta. ab alia materia nō differat q̄ncūqꝫ formaꝫ
nūero pōt iducere i materiā vnā pōt iducereꝛ in aliā Et qꝛ
vt h̄ituꝫ ē ꝑ primā dīam iter agēs naturale et deū hoc int̄-
ē qꝛ de⁹ p̄t illā eād̄ formā nūero q̄ ceſſit i potētiā materie. d

materia educē vt ſi materia aq̄ aq̄ forma ꝓuaret̄ eādē nume
ro formā ī illā materiā reſtauraēt. ⁊ q₂ q̄ncū̄qȝ formā nūero
p̄t īducere ī materiā aque p̄t ⁊ ī materiā aliā vt ī materiam
ignis ſicut ſi materia aq̄ ſua forma ꝓuaret̄ facē poſſet ꝙ de/
nuo eadē forma nūero ꝑficeret̄. ſic facē p̄t ꝙ matēia ſub for
ma ignis exiſtēs ꝓuata forma aq̄ eadē nūero ꝑficiat̄ q̄ ꝑficit̄
h̄ materia aq̄. ꝓpt̄ ꝙ facē p̄t ꝙ h̄ matēia ignis fiat h̄ materia
aq̄ ⁊ ꝙ h̄ tot⁹ ignis ꝯuertat̄ ī hāc totā aquā Nō ē ḡ īcōueni/
ens v̄tute diuina ꝙ ſm̄ ordinē p̄taxatū vl' etiā ſm̄ aliū ordi
nē aliq̄ res ꝯuertat̄ ī aliq̄d p̄exiſtens vt ꝙ h̄.ſ. ignis fiat hec
aq̄ vl' hec matēia illa materia Igit̄ ſacramētū euchariſtie ſʒ
ꝙ ponim⁹ hāc ſubſtātiā panis ꝯuerti ī hoc corp⁹ chr̄i ex ꝑ/
te ꝯuerſiōis īprobare nō poſſum⁹. ꝙ āt ex ꝑte alia īprobari
nō poſſint ī ſequētib⁹ appebit vbi ſpēal'r ōndet̄ quō ſbſtātia
panis ꝯuertit̄ in ſubſtātiā corꝑis chr̄i q₂ h̄ ſolū vniuerſalit̄
ē oñſuȝ ꝙ de⁹ p̄t ꝯuertē aliq̄d ī aliud p̄exiſtens

Theorema.ij.

Cum res ꝯuertit̄ ī aliq̄d p̄exiſtēs n̄ ē poſſibi/
le quātū ī quātū ꝯuerti ſed quid ī quid. Ex q̄
apparet quātitatē corporis chr̄i eē ſub ſacra
mēto ex naturali ꝯcomitātia ⁊ nō ex vi ſacramēti
¶ Cogimur ſi cōſiderāt̄ p̄dicta ponere ꝙ cū res ꝯuertit̄ ī
aliq̄d p̄exn̄s ꝙ ſolū ꝯuertat̄ q̇d ī q̇d nō quātū ī quātū. dice
bat̄ eniȝ ꝙ q₂ naturale agēs attigit materiā ſolū īmediate
vt ē quāta nō vt ē q̇d Ideo eādē formā nūero educē nō p̄t
de vna materia q̄m educebat ex alia q₂ ab aliq̄b⁹ vt ſūt di/
uerſa ſolū diuerſa ꝓduci pn̄t ⁊ q₂ ꝓpter diuerſas ꝑtes quā/
titatiuas ē diuerſitas ī materia. educē aliq̄d de materijs vt
ſub quātitate exiſtūt ē educē de eis vt diuerſitatē h̄nt adin
uicē ꝓpt̄ q̇d vt dicebat̄ naturale agēs nō p̄t educē eādē for
mā nūero ex vna materia q̄m educit ex alia. nec p̄t vnā ma
teriā ī aliā ꝯuertē Nā ſicut q₂ albedines ſolū diſtingunt̄ ex
ſubiectis ī q̇b⁹ ſūt ⁊ ſi albedo eēt ſeꝑata eſſȝ vna albedo nu
mero ⁊ ī vna ſuꝑficie vna exiſtit albedo. q̇ poſſet vnā ſuꝑficiē

ꝯuertere in aliã: vnã albedinẽ in aliã cõuerteret Si vtraqꝫ illaꝝ ſupficieꝝ albedini eſſꝫ ſubiecta cũ in eadẽ ſupficie due albedines nũero differentes eſſe nõ poſſunt Sic et qꝛ mate/rie diſtinguũtur ꝑ formas q̇ eſſet illiꝰ potentie ꝙ facere poſ ſet hãc materiã eidẽ forme eſſe ſubiectaꝫ cui altera ſubijcit. hãc materiã in illã ꝯuerteret. et qꝛ h̃ põt deus eo qđ imme diate attigit materiã etiã vt eſt q̇d. ẜm ꝙ vna materia ab a/lia nõ diſtinguit ẜm iſtũ modũ ordinis quẽ videmꝰ talis cõ uerſio ſolũ exerceri poterit vt conuertit quid in quid ñ q̃n/tum in quãtũ. Nã ſi ẜm q̃ntitatẽ attenderet ꝯuerſio cũ ẜm hoc materia quãtũ ad ſuas ꝑtes diuerſificet ꝓpt ꝙ in diuer ſis ꝑtibꝰ materie introducunt diuerſe forme Sic de ꝯuer/ſiõe loquẽdo nũq̃ꝫ hec materia eidẽ forme nũero poterit eẽ ſubiecta cui ſubijcit alia. et qꝛ in cõuerſione q̃ eſſe hꝫ in hoc ſacramẽto cõuertit ſb̃a panis in aliq̇d p̃exñs et materia pa nis efficit materia corpis chr̃i. nõ eſt poſſibile q̃ntitatẽ pa/nis cõuerti in q̃ntitatẽ corpis chr̃i ſ; ſubſtãtiã panis in ſub ſtantiaꝫ corpis Eſt etiã hoc idem alit videre Nã ſi ꝯuertit res in aliq̇d p̃exñs vtputa hec aqua in hunc ignẽ actu p̃/exiſtentẽ Si nõ ſolũ ſb̃a ꝯuerteret in ſubſtãtiã, ſ; q̃ntitas in quãtitatẽ, eſſet ignis in quẽ facta eſt cõuerſio ẜm dimenſio nes ꝓprias vbi extitit aqua. vel vt ad ꝓpoſitũ ſpectat cũ pa nis in corpꝰ chr̃i ꝯuertit eſſet localit ⁊ ẜm dimenſiões pro/prias corpꝰ chr̃i in altari vbi prius exiſtebat panis ſb̃a. Cũ ꝫ ex alio et alio ſumat alia et alia indiuiduatio ſi poneretur corpꝰ chr̃i eẽ in altari ẜm dimẽſiões ꝓprias qꝛ ibi eẽt vt in loco ñ eẽt idẽ corpꝰ nũero nec idẽ indiuiduũ corpꝰ chr̃i qđ eſt in celo et qđ eſt in altari. Nõ ꝫ loquẽdo de ꝯuerſione vt ad ꝓpoſitum ſpectat eſt poſſibile q̃ntũ in q̃ntũ ꝯuerti ſ; quid in q̇d Et qꝛ nõ eſt ibi ex vi ſacramenti niſi illud in qđ aliq̇d eſt ꝯuerſuꝫ qꝛ ſolũ ſubſtãtia paĩs ꝯuertit in ſb̃aꝫ corpis nõ q̃ntitas in q̃ntitatẽ. quãtitas corpis chr̃i ex vi ſacramẽti in hmõi ſacr̃o eẽ ñ poterit. veꝝ qꝛ ñ ẽ dare ſb̃aꝫ ſine ꝓpria q̃n/titate ex naturali ꝯcomitãtia q̃ntitas corpis chr̃i ſub ſacr̃o exiſtet cũ ſit ibi ſubſtantia corpis chriſti ad quã habet ordi/neꝫ naturalem qđ declarare volebamus.

Theoremā tertiū.

Corpus chriſti ſub ſpēb⁹ hoſtie vt eſt in ſacro
altaris diffiniri nō pt localit̄ ſed ſubſtātialit̄

¶ Arguūt rōnis ignari fidē impoſſibilia ponere Nā cū ſ3
fidē catholicā ponam⁹ verū corp⁹ chr̄i qd̄ extraxit de v̄gine
eſſe ſub ſpecieb⁹ panis in ſacramento altaris cū vnū ⁊ idē
corp⁹ nūero in diuerſis locis nūero ſimul eſſe non poſſit cū
dictū corp⁹ eſt in vno altari: nō erit in alio. ⁊ cū eſt in celo in
altari eſſe nō poterit Ad hāc āt rationem ſoluendā dixerūt
aliq̄. corp⁹ chriſti eſſe in celo ſm dimenſiones ꝓprias. eē aūt
ī altari ſ3 dimēſiōes panis/ et ita q̄ſi p̲ accn̄s. Et q2 nō ē in
conueniens idē ī diuerſis locis eſſe p̲ accidēs ſ3 p̲ ſe. ſic in di
uerſis locis ponere corp⁹ chriſti vt fides p̄onit: nihil incon
ueniēs accidit. Hi aūt licet incidāt aliquā veritatē: difficul/
tatē tn̄ nō remouent. poneret eni aliq̄s et p̲ ſe et p̲ accn̄s im
poſſibile eſſe idē in diuerſis locis exiſtere Oportet ḡ dare
modū et hmōi p̲ accn̄s rōnem aſſignare quare corp⁹ chriſti
ſub ſpecieb⁹ illis non diffinit̄ Sed ſimul cum eſt in celo eſt
ſub ſacramento altaris. et cū eſt in vno altari etiā in alio eē
pōt. Immo qd̄ plus eſt ſequi videt̄ corp⁹ chriſti poſſe eſſe
vbiq3 q2 ſi totū vniuerſum occuparet ſubſtantia panis ⁊ to
ta illa ſubſtātia in corp⁹ chr̄i ɔuerteret̄: hmōi corpus vbiq3
eſſet, Nec valeret ſi quis diceret poſitionē hāc impoſſibile3
eſſe q2 vbi eſſ3 ſacerdos cui⁹ eſt v̄ba ꝓferre p̲ q̄ fit talis cō/
uerſio ibi panis eſſe nō poſſet q2 de⁹ q̄ pt ſine ſacramēto ef/
ficere rē ſacramenti abſq3 ſacerdote. poſſet tale3 cōuerſionē
efficere. poſſ3 eni de⁹ totū vniuerſum adnihilare et tantam
q̄ntitatem panis ꝓducere quāta eſt quantitas vniuerſi vel
etiam maiorē ⁊ q2 qua ratione pōt hāc p̲ticulā panis cōuer
tē in corp⁹ chr̄i/ pt etiā totū; poterit chr̄i corp⁹ vbiq3 eē. qd̄
eſſe videt̄ ɔ̄ rationē cuiuſlib3 creature. Propt̄ h̄ aduertēdū
ꝙ diffiniri aliq̄d eſt idē qd̄ finiri ſiue terminari, ꝓpt̄ qd̄ ph̄s
.v. metaph̄. diffinitionē appellat t̄minū q2 in ea ponunt̄ rei
principia int̄ q̄ velut int̄ ꝓprios t̄minos et int̄ ꝓprios fines

res diffinita ꝯcludit.hmōi aūt diffinitio vel finitio q̄ rei cō
petit nō ſemꝑ eſt vniformis. Naȝ alit cōpetit diffinitio rei
vt eſt ſubſtātia.aliter vt eſt quāta Nā vt eſt ſubſtantia finit
ꝗlibȝ res creata ſiue ſit corꝑalis ſiue ſpiritualis qꝛ termina/
tur ad certum genꝰ et ad certā ſpeciē et ad certū indiuidu/
ationis modū Solus āt deꝰ q̇ eſt ſubſtātie infinite generis
rōȝ neſcit ita ꝙ nec ꝑ ſe nec ꝑ reductōnē detminat ad genꝰ
et multo minꝰ determinat ad ſpēm vl' ad hoc aliq̇d qꝛ hu/
iuſmodi detminatō i generis detminatiōe ꝯcludit.ꝓut aūt
res ē quāta ſi ꝑ hmōi quātitatē cōꝑatur ad alia.ſic cōpetit
ei detminatio loci. Nō eni diffinit res creata ħ loco vl' illo
rōne ſbe qꝛ ſubſtantie finitas ꝑ ꝯꝑationeȝ ad locū nō ſumit
qꝛ ſbe vnde ſba nō debet locus.finitas ꝑ ꝯꝑatōnem ad lo/
cuȝ eſt rōne quātitatl.ſȝ ergo ꝙ rei ꝯpetit alia et alia quā/
titas finita ſi ꝑ eā cōꝑatur ad locū ſic ⁊ loco diffinitur vt q̄
hūt quātitatē dimenſiuā/diffininūtur loco ꝑ ꝯmēſurationem
vt qꝛ ꝯmenſurāt ſe ita iſti loco ꝙ nō alij. q̄ vero quātitatē
ꝟtualem hūt diffininūtur ꝑ oꝑatōem.iō cū āgl'i oꝑant i ſra
deſinūt oꝑari i celo Si ergo aliq̇d eſſȝ alicubi ſolū rōne ſbe
quātitas aūt eius ibi exiſtēt ꝓpter naturalē ordinem quē ad
ſbſtātiaȝ habēt/illi rei ꝯpetēt finitas q̄ ſequit naturā ſubſtā
tie.nō aūt finitas que ſequit naturā quāti ꝓut per quantita
tem res ad alia ꝯꝑatur.ꝓpter ꝙ qꝛ ex vi ſacramēti corpus
chriſti ē in altari rōne ſbe et ꝑ quātitatem ibi non cōꝑatur
ad alia qꝛ finitas ſubſtantie non circūcernit determinatōnē
ſitus Sȝ determinationem generis et ſpeciei ſufficit cor/
pus chriſti prout in altari ſecundum fidem noſtram poni/
tur determinari ad illud genus et ad illam ſpeciem et ad il/
lum indiuiduationis modū ad quem determinatur vt eſt in
c lo.non tū oportet determinari ad illum ſitū cū talis fini/
tas cōpetat quātitati ꝓut ꝑ eam res cōꝑatur ad locum.Ex
quo apparet ꝙ illius per accidens ꝙ cuiꝰ cauſa querebatur
aſſignata eſt ratio .Ulterius etiā ex hoc innoteſcit corpus
chriſti vt eſt in celo non poſſe eſſe alibi niſi inde recederet
attū ꝓut eſt in vno altari poteſt eſſe et in alio cum ibi non

ſit ꝓut ei cõpetit finitas ſitus ſ; finitas ſpeciei Propter qđ et ſi totum vniuerſum eſſet panis: nihil incõueniens eſſet corpus chriſti ſ;m hũc modum vbiq; exiſtere. Diffinitur ergo angelus loco q2 ꝑ quantitatem ſuam eſt in loco ſubſtantia ſua ſ;m quã quãtitatem ei competit opari non aũt eſt ibi quantitas mediante ſubſtantia. et q2 finite quantitati competit finita opatio oportet ſpũalem ſubſtantiam ꝓut ei competit eſſe i loco loco diffiniri Chriſt9 ãt vt eſt in altari q2 ibi eſt ꝑ ſe et primo mediante ſubſtantia ad quã ſ;m ſe finitas ſitus equiuoce compatur Sic exiſtens ibi ꝑ ſe loquendo diffiniri non poterit.

Theorema .iiij.

QUod corpus chriſti in ſacramẽto altaris circũſcriptiue eſſe non poteſt

¶ Sunt aũt qui imaginationez trãſcendere nõ valentes cũ audiũt verũ corpus chriſti eſſe ſub ſpẽbus panis credũt chriſti corpus dimẽſionibus panis cõmenſurari vt in ſuprema pte hoſtie ſit caput et in inferiori pedes. q; ſi verba phita recte et bene intelligant hmõi intelligentia haberi non põt Nam q; aliquid alicubi circumſcriptiue exiſtat hoc ẽ q2 q̃ntitas locati ſiue illud quod ꝑ locatũ in loco exiſtit vniuoce ꝯpatur ad quãtitatem loci et ideo corpora exiſtentia in loco ꝑ quãtitatem propriam circũſcriptiue in loco exiſtũt eo q; rõ quãti vniuoce dicitur de corpore locati et locantis Sz ſi ſubſtantia ſepata et angelus oparetur circa aliqđ corp9 et in eo ſ;z ſuã ṽtutem exiſteret: non circũſcriberet ibidem. ita q; pars eſſet in pte et totus in toto eo q; ratio quanti non dicitur vniuoce de quãtitate virtutis ⁊ de quantitate molis. et q2 nõ ſunt cõmenſurabilia niſi q̃ vniuoce ꝯpant adiuicẽ cũ ꝯmẽſura° ꝯpatõez iportz q̃ ſolũ

īt̄ vniuoca ēſſe pōt. vt ꝓbat̄ vij. phyſicoꝝ. ꝟtꝰ angeli quātitati corpis ꝯmēſurari nō poterit. loquēdo de cōmēſuratiōe ꝑut h̄ loqmur Nā eē n̄ poterit ꝙ vna ps ꝟtutꝭ āgelice ſit in vna pte corpis et alia in alia. ꝓpt̄ qꝺ nec angelus circūſcribet̄ ibidē Si igit̄ āgelꝰ nō circūſcribit̄ loco qꝛ ratio magnitudinis nō vniuoce dī de q̄ntitate ꝟtutis ſm quā angelꝰ in loco exiſtit et de quātitate corpis circa quā opando angelꝰ in corpe eſſe dicit̄ multo minꝰ corpꝰ chriſti vt eſt in ſacramento altaris circūſcriptiue eſſe poterit Habitū eſt enī ſubſtantiā corpis chr̄i nō eſſe ſub h̄ ſacramento mediāte q̄ntitate ſed q̄ntitatē mediāte ſubſtātia Extendendo ergo nomen magnitudinis ad ipaꝫ rōneꝫ ſubſtantie vt ſint in ipa ſubſtātia ſm ſe ſumpta rōnē finitatis vel infinitatis ponimꝰ ſic et magnitudinē ibi eſſe ponamꝰ. inueniemꝰ magis equoce magnitudinē dici de magnitudine molis reſpectu magnitudis ſubſtātialis q̄ꝫ reſpectu magnitudinis ꝟtualis Nā cū ratiōe finitatis vel infinitatis magnitudinē ponamꝰ in rebꝰ cū magis equoce dicat̄ finitas vel infinitas de magnitudine molis reſpectu ſbe q̄ꝫ reſpectu q̄titatꝭ ꝟtualꝭ ⁊ magnitudo etiā magis de eis dicet̄ equoce. Dī enī magnitudo molis finita qꝛ occupat detminatū locū vel quia claudit̄ int̄ determiata puncta. vel detminatos t̄minos. infinita āt q̄ clauſionē t̄minoꝝ neſcit. ſic et q̄ntitas ꝟtualis finita dī qꝛ pōt in detmiatū obiectū vltra ꝙ ꝟtꝰ illa ſe nō pōt extendere In ſba vero repitur finitas ſolū ex eo qꝺ detminat̄ ad genꝰ ⁊ ad ſpeciē. ex quo apparet ꝙ licꝫ ratio finitatis de omnibꝰ his tribꝰ dicatur equoce qꝛ nō repitur in eis magnitudo vniꝰ ratōnis. potiſſime cū ratio equocationis accipiet̄ ex eo ꝙ quantitas molis ad ſubſtātiā cōpat̄ vbi ſolū ratio finitatis accipit̄ ex eo qꝺ ad genꝰ vl' ad ſpeciē detmiat̄ Si igit̄ angelꝰ n̄ circūſcribit̄ loco qꝛ ꝑ ꝟtutē ſuā ibi eē dī cui equoce ꝯpetit ratio q̄titatis multo magis corpꝰ chriſti vt eſt ſub ſacro altaris circūſcribi nō poterit cū ibi ꝑ ſe et pmo ſit ſolū mediāte ſba et finitas et magnitudo magis repiat̄ equoce in ſba ēt q̄ntitate dimēſiua q̄ꝫ i q̄titate dimēſiua reſpectu q̄ntitatꝭ ꝟtualꝭ.

Capitulum quintum.

Quod corpus chriſti vt eſt ſub ſacramento al/
taris aliquo modo determinat̃ ad locuꝫ licꝫ nõ
circũſcribatur nec diffiniat̃ ibidem.

Crederet forte aliquis eo ꝙ ex ſuperioribꝰ eſt oſtenſum
corpꝰ chriſti ſub ſacramẽto altaris diffiniri nõ poſſe. ſed ſit
in diuerſis altaribꝰ eſſe nec etiã circũſcribi. vt ꝙ corpꝰ chr̃i
ſe cõmenſuret dimẽſiõibꝰ hoſtie qđ ex h̃ ſequeret̃ nullo mõ
corpꝰ chr̃i detminari ad locũ ꝓut ponit̃ eſſe ſub ſacr̃o. q̃ po
ſitio ſtare nõ p̃t quia ſi nullo mõ detminaret̃ ad locũ corpꝰ
chr̃i vt ẽ in altari ſic acceptũ nec ꝑ ſe nec ꝑ accñs moueret̃
Cũ igit̃ pꝰ ꝯſecrationẽ hoſtie veriſſime ſit corpꝰ chr̃i in alta
ri licꝫ nõ mediantibꝰ dimẽſionibꝰ proprijs. ſed mediantibꝰ
dimẽſionibꝰ panis et deſinat corpus chriſti in altari eſſe ſi
hoſtia conſecrata iñ tolleret̃ oporteret nos dicẽ corpꝰ chr̃i
ſic acceptũ aliqualit̃ determinari ad locũ cũ nullo mõ mo/
tus localis cõpetat rei que nullo modo determinat̃ ad locũ
Duiꝰ aũt veritas ſic declarari poteſt Nã ꝙ res non deter/
minetur ad locũ duplici de cauſa q̃ntum ad pñs ſpectat p̃t
contingere. ꝑmo ſi magnitudo illa ꝑ quam competit ei eẽ in
loco eſt infinita. et quia infinite magnitudini non debetur
determinatus locus. res que ſic compatur ad locum loco de
terminari non poteſt. Secundo hoc contingit ſi hmõi ma/
gnitudo realiter nõ differt a ſubſtantia rei Nã cũ ſubſtan/
tie ſm ꝙ hmõi nõ debeat̃ detminatꝰ locꝰ eo ꝙ finitas ⁊ in
finitas in ſubſtantia accipit̃ ſm detminationẽ et indetmina
tioneꝫ ad genꝰ et ad ſpeciẽ nec rei cui talis magnitudo cõ
petit aſſignabit̃ detminatꝰ locꝰ. ꝓpt̃ vtrũqꝫ deꝰ ipẽ loco de
terminari nõ põt, tuꝫ quia magnitudo ipa ſiue virtus ſua ꝑ
quã eſt in oibꝰ oĩa cõſeruãdo ẽ infinita, tũ eẽ quia talis ma/
gnitudo a diuina ſubſtãtia ñ ẽ realit̃ diſtincta Vñ et Dila/
riꝰ diuinã ſubſtãtiã eſſe vbiqꝫ ꝓbat quia ſua vtꝰ q̃ eſt ſubſtã
tia ſua vbiqꝫ exiſtit, et quia deꝰ nõ detminat̃ ad locũ veri/

tatē habet. quod probatur. viij. physicoꝝ. primum motoreꝫ deuꝫ ipm̄ non moueri nec per ſe nec ꝑ accñs. vñ mouentibꝰ nobis deus q̄ in nobis eſt locum non mutat nec per ſe nec per accñs quia ad locum in quo ſumꝰ determinari nō pt Corpus āt chriſti vt eſt in altari. tū quia dimenſiones panis per quas ibi exiſtit finitū q̄d ſunt. tū etiā quia hmōi dimenſiōes nō ſunt ſubſtantia ſua. opꝫ corpꝰ chriſti ſic acceptū aliqua/liter determinari ad locū. veꝝ quia nō determinat̄ ad locū mediantibus dimenſionibꝰ ꝓprijs quia hmōi dimenſiones non ſolū ibi ſunt mediante ſubſtātia ſed mediantibꝰ alijs qꝛ mediantibus dimenſionibꝰ panis. de tali determinatiōe duo cōcludere poſſumꝰ. ¶ Primo q̄ determinatio talis non ſit ꝑ ſe. ſed ꝑ accñs. Nam illud dicitur eſſe ꝑ ſe vno modo ſumptū qd̄ eſt ꝑ cauſam in ſe exñtem. Cū ḡ chriſti corpꝰ ꝑ dimenſiones ꝓprias et exñtes in ipſo vt in ſubiecto nō de/terminet̄ ad locū vt eſt ſub ſacramento altaris ſed ſolum ꝑ dimenſiones alias ſit ſumptū: ꝑ accñs determinat̄ ad lo/cū ꝓpter qd̄ ꝑ accñs cōpetit ei motꝰ. ¶ Secūdo cōcludere poſſumꝰ ipm̄ ſic acceptū loco non diffiniri. Nā cū vniꝰ rei ſit vna q̄ntitas vel vna magnitudo ꝑ quā in loco ponit̄ omnis creatura. cū cōpatur ad locū ſm̄ q̄ntitatem ꝓpriam. ſolū in loco vno eſſe poterit cū eius ſit vna ꝓpria ſola q̄ntitas ꝑ quā cōpatur ad locū Sed quia corpꝰ chriſti eſt ſub ſacra/mento mediātibꝰ dimenſionibus panis. cū dimenſiones panis poſſint eſſe alie et alie et in diuerſis locis. ⁊ dimēſiones hmōi eſſe poſſint ſꝫ alias ⁊ alias dimenſiones panis. ſimul in diuerſis altaribus eſſe poterit corpus chriſti. ideo ſic ac/ceptum loco diffiniri non dicitur. ex quo apparet alia ratio a ratione ſupius aſſignata quare intelligentia loco diffinit̄: et corpꝰ chriſti ſub ſacramento non diffinit̄ loco. quia ꝟtus intelligentie ꝑ quā cōpat̄ ad locū eſt vna. dimenſiones aūt panis ſm̄ quas corpꝰ chr̄i cōpat̄ ad locū pñt eſſe diuerſe. ſ ſi ſcd̄m eaſdē dimenſiones panis corpꝰ chriſti cōparet̄ ad locū. ſicut intelligentia ꝑ ꝟtutem ſuaꝫ q̄ vna eſt ad locū cō/patur et ſicut q̄libꝫ creatura dī eſſe in loco ꝑ q̄ntitatem pro

ꝓriā dicerēmꝰ corpꝰ chr̄i scd̄m illas easdē dimēsiones in
diuersis altaribꝰ simul eē nō posse. Sicut nec aliqua crea/
tura cū mediāte sua quātitate q̄ vna est cōpat ad locū/simul
in pluribus locis esse nō p̄t. ex q̊ apparet ista tria differre. de
terminari ad locū. diffiniri loco. et loco circūscribi. Nā tunc
res determinat ad locū cū magnitudo illa ꝑ quā in loco eē
ponitur est finita et nō est sua substantia Sed tunc loco dif
finitur cū hꝫ finitā magnitudinē et ꝑ eā cōpat ad locū Sꝫ
loco circūscribi dꝛ cū ꝑ q̄ntitatē ꝓpriā cōpat ad locū. et ra/
tio quāti vniuoce repit in q̄ntitate locantis et locati que si
bene aduertimꝰ dicere possumꝰ ista. iiij. scꝫ deū. corpꝰ chr̄i
vt est sub sacramento. intelligentiā. ⁊ hmōi corpalia vt com
pantur ad locū hūc habere ordinē. quia deꝰ nec ad locū de
terminat nec loco circūscribit nec diffinit. Corpꝰ xͦo chr̄i
vt est sub sacramēto aliq̊ modo determinat ad locū. sed non
diffinit vel circūscribit loco Intelligentia xͦo vt ponit in lo
co esse quia in loco opatur nō solū determinat ad locū sed
etiā loco diffinit. Vn̄ et Damasce. probat ꝙ cū angelꝰ est
vel opat in vno loco desinit esse vel opari in alio. nō tamē
loco circūscribit Hmōi xͦo corpalia detmināt ad locuꝫ et
diffiniuntur et circūscribunt loco. nō eni determinat deus
ad locū quia sua magnitudo est infinita et est sua substantia
nec diffinit loco. quia diffiniri loco includit determinari ad
locū. Nā res ex hoc dicit diffiniri loco. quia ita est in vno
loco ꝙ nō in alio. qd̊ sine determinatione loci esse non po/
test nec etiam circumscribitur loco. cum ratio magnitudinis
equiuoce dicatur de magnitudine diuina. et de magnitudie
creature in qua deus esse dicitur Immo si volumꝰ vniuersa
lit loq̇ nihil repitur vniuoce in creatore et creatura. Intel/
ligentia xͦo ad locuꝫ detminat qꝛ sua xͦtus est quid finitum
et nō est sua substātia et etiā loco diffinit qꝛ ꝑ q̄ntitatē ꝓpriā
ꝯpat ad locū q̄ cū sit vna et finita. ei locꝰ vnꝰ atqꝫ finitus
debet ꝓpt qd̊ cū diffiniri loco sit solū in vno loco eē/cogi/
mur ad ponēdū intelligētiā loco diffiniri ⁊ cū in vno loco
eē incipit in alio eē desinat n̄ tn̄ loco circūscribit. qꝛ rō q̄nti

non reperitur vniuoce in q̄ntitate ꝟtutis ſm quā angelus
ponit̄ eſſe in loco et in q̄ntitate corꝑꝫ circa que angel⁹ ope
rando in loco eſſe dicitur Corp⁹ aũt chriſti vt eſt ſub ſacra/
mento. aliquo mō determinat̄ ad locū quia dimenſiones pa
nis ꝑ quas in altari ponit̄ ſunt quid finitū et non ſunt ſua
ſubſtantia. nō tn̄ diffinitur loco quia non eſt in altari ſecun
dum dimenſiones ꝓprias. ſed ſcd̄m dimenſiones panis ꝓpt
ꝙ ſm alias et alias dimenſiones panis ſimul in diuerſis al
tarib⁹ eſſe poterit Non g̃ ſic acceptū loco diffinit̄ cū incī/
piat eſſe in vno altari abſq3 eo ꝙ in alio eē deſinat. nec etiā
ibi eſt circūſcriptiue cū q̄ntitas propria ſit ibi mediāte ſub/
ſtantia et finitas et magnitudo equiuoce reꝑiat̄ in ſubſtātia
et in q̄ntitate dimenſiua Immo cum nihil circūſcribat̄ loco
niſi cōꝑetur ad locū ſm q̄ntitatem ꝓpriam et vniuoce reꝑia
tur ratio quāti in quātitate locati ſm quaꝫ cōꝑatur ad locuꝫ
et in q̄ntitate locantis dicere poſſum⁹ ꝙ circumſcribi loco
includit diffiniri loco ſicut diffiniri loco includebat deťmia
tionem ad locum. Eſt enim in plus et vltius determinari ad
locuꝫ q̄ꝫ diffiniri loco. ⁊ diffiniri loco eſt coīus q̄ꝫ circūſcribi
loco. et quia ab inferiori ad ſuꝑius arguim⁹ affirmando. a
ſuꝑiori ad inferius negando. dicere poſſum⁹ ꝙ quicq̇d loco
circūſcribit̄ diffinit̄ et deťminatur loco. ⁊ quia loco diffinit̄
loco deťmiat̄. Negādo aut debem⁹ arguere ecōuerſo. et qđ
nō deťminat̄ ad locū nec diffinit̄ nec circūſcribit̄ loco. ⁊ qđ
loco nō diffinit̄ ſic acceptū loco circūſcribi nō poteſt. Cum
ergo corpus chriſti vt eſt ſub ſacramento nō diffiniat̄ loco.
loco etiā circūſcribi n̄ poterit. ꝙ ꝟo corꝑa q̄ ad locū cōꝑant̄
ſcd̄m q̄ntitatem ꝓpriā deťminent̄ ad locū et circūſcribant̄ ⁊
diffiniant̄ loco ꝙ q̄nto ꝓponebat̄ declaratum ſatꝭ. apparet ſi
cōſiderant̄ prehabita. Nā hmōi corꝑalia ſic accepta deťmi/
nant̄ ad locum. quia q̄ntitas ſm quā in loco ponitur eſt qđ
finitū. et nō eſt ipa ſubſtātia reꝝ corꝑaliū diffiniunt̄ loco q²
cū ſm ꝓpriā q̄ntitatē ad locū cōꝑent̄ et cū vni⁹ corꝑis vna
ſit q̄ntitas ſꝫ quā in loco eſſe dicit̄, opꝫ vnū corp⁹ ſoluꝫ in

vno loco eſſe quod ē loco diffiniri circūſcribūtur q̄d ē loco qꝛ hm̄oi corꝑalia velut ī loco ī corꝑalibus collocātur Cum igit̄ repiat̄ vniuoce quātitas ī corꝑe locante ⁊ in locato qꝛ vtrobiqꝫ ē quātitas dimēſiua oportet corꝑalia ꝯtenta a corporib⁹ ꝯtinentib⁹ circūſcribi. verū qꝛ circūſcriptio includit diffinitionē et determinatōeꝫ ad locū licꝫ ꝑ ſe oſtēſum ſit corporalia diffiniri loco et ad locū determinari poſſet tñ ex iſto ſolo vltimo vtrūqꝫ illoꝝ oſtendi cū ꝓbatū ſit omne qd̄ loco circūſcribit̄ determinari ad locū ⁊ loco diffiniri.

Theorema.vj.

Corpori chriſti exiſtēti ſub hoſtia cōpetit poſitio ſiue ſit⁹ q̄ ē differētia q̄ntitatis nō āt que eſt p̄dicamentū

¶ Quia ex p̄cedētib⁹ ē habitū corp⁹ chr̄i vt eſt ſacramētaliter in altari loco circūſcribi nō poſſe crederet aliq̄s ꝙ poſitio et ſitus ꝑtiū ei ſic exiſtenti nō poſſꝫ cōpetere Ut ḡ appareat qualit̄ ei poſitio ꝯpetat eſt aduertendū ꝙ poſitio vno modo ſumpta eſt dr̄a quātitatis. vnde et in p̄dicamentis ſcribit̄ ꝙ quātitatum he quidē habent poſitionē ad ſe inuicem. ille vero minime. Alio modo eſt p̄dicamentū Nā poſitio ſiue ſit⁹ inter decē p̄dicamēta ꝯputat̄. ſic āt et ſic acceꝑta poſitio a Cōmētatore ī quito metaphyſice iſto modo diſtinguitur. Nā poſitio ſiue ſitus quedā ordinē ꝑtiū importat vt pōt hr̄i a ph̄o in eodē q̄nto. Ordo āt ꝑtiū eſt duplex videlicet ordo ꝑtiū in toto. ⁊ in loco Et ꝓut ordinātur ꝑtes in toto ꝯſurgit inde poſitio que ē differētia quātitatis. ꝓut vero ordinātur in loco accipitur inde poſitio que eſt p̄dicamētuꝫ Si ergo oſtendere poterim⁹ ꝙ ꝑtes corporis chr̄i exiſtentis ſub hoſtia nō habēt ordineꝫ ad locū ſ; ad totū: oſtenſum erit ꝙ corp̄i chr̄i ſacramentalit̄ ꝯſiderato cōpetit ſitus q̄ eſt dr̄a quātitatis nō qui eſt p̄dicamentū Ideo notanduꝫ ꝙ vterqꝫ talis ordo ꝓuenit ex quātitate aliter et alit̄ ſūpta

Nā ſicut q̄litates duplicem compationem habent. vnā ad
ſbiectū ſm quā cōpetit eis dare eſſe. Aliam ad obm; ſiue ad
exteriora ſm quā ſūt pricipia actionum ⁊ rō vel cauſa agen
di vtputa calor ꝑ ꝯpationē ad ſubiectū dat eſſe calidū. ꝓut
vero comparat̄ ad calefactibile ē calefaciendi principium.
Sic et quātitas ꝓut comparat̄ ad ſubiectū cōpetit ei dare
eſſe. habȝ enī ſubiectū quātitatis ꝑ quātitatem eſſe quātum.
ꝓut vero ad exteriora compat̄. eſt ratio quare aliquid ſit ī
loco. ſicut ergo ſi calidū nō ꝯparet̄ ad calefactibile ꝑ calorē
et non eſſet calor mediū inter calefactibile et calefaciens ſi/
cut ꝟtus eſt media inter agens ⁊ actū ſic calor daret ſuo ſb/
iecto eſſe calidū ꝙ non eſſȝ calefaciendi ꝓncipiū cū nō ſit i/
telligibile agens agere non exiſtente ꝟtute media int̄ ipſuȝ
et materiā. ſic corpꝰ q̄ntitatem hn̄s ſi non ꝯparet̄ ꝑ quātita
tem ad illud in quo exiſtit ꝯſeqn̄s eſſet ꝙ q̄ntitas ſuo ſubie/
cto daret eſſe q̄ntū quod tn̄ ꝑ eā ibi localit̄ non eſſet Cuȝ ǧ
habitū ſit quātitatē corꝑis chr̄i non eſſe in ſacramēto ex vi
ſacramenti cū nihil ꝯuertat̄ in ipām ſȝ ſolū ex naturali ꝯco/
mitantia vt qꝛ corpꝰ chr̄i ſine quātitate ꝓpria eſſe non poſſȝ
ex quo ſubſtātia panis ē ꝯuerſa in ſubſtātiā corꝑis ⁊ ponit̄
ſubſtantia corꝑis in altari ꝑ hmōi ꝯuerſionē exiſtere: opor/
tet quātitatem ꝓpriā q̄ ſuū ſubiectū non deſerit ibi eſſe. ꝓpt
quod apparet verū eſſe quod cōmunit̄ dr̄ chr̄m ſub hoſtia eſ
ſe quātū non quātitatiue Eſt ei quātū cū ꝓpria q̄ntitas det
ei eſſe quātū: nō tn̄ ē ibi quātitatiue qꝛ ex hoc quātitatiue a/
liquid exiſtit alicui ꝓut mediante quātitate ibi eſſe cōſpicit̄
et qꝛ ſubſtantia corꝑis chr̄i non eſt ſub homine mediante
quātitate ſȝ quātitas mediante ſubſtantia ibi quātitatiue eſſe
nō poterit. ſic enī imaginari debemꝰ ꝙ ex hoc corpa ſūt in
loco ⁊ hn̄t eſſe quātitatiuū ꝓut ꝑ q̄ntitatē compant̄ ad locū
ſicut calidū calefacit ꝓut ꝑ calorē ad calefactibile ꝯpat̄ Cū
ǧ ſumat̄ pō q̄ ē dr̄a quātitatꝪ. ꝓut corpꝰ hȝ eēquātū et ꝑtes
ordināt̄ ad totū. poſitio ꝟo q̄ ē ꝑdicamētū ſumat̄ ꝓut aliq̇d
ē alicubi quātitatiē et ꝑtes eiꝰ ꝯpāt ad locū. maifeſtū ē q̇d
…clarare volebamus videlicet corpꝰ chr̄i vt eſt ſub hoſtia
…oſitōeȝ q̄ eſt dr̄a quātitatis cū quātitas ſua det ei eſſe

d
hīe v

quãtũ cũ nõ deſerat ordinem quē hʒ ad ſubiectũ nõ tñ hẽe poſitionē q̄ eſt p̄dicamētũ cũ di tũ corp⁹ nõ exiſtat ſub hoſtia quãtitatiue eo ꝙ ſua quãtitas deſerit ordinem queʒ hʒ ad exteriora cũ ſubſtãtia nõ ſit ibi mediãte quãtitate ſ3 quãtitas mediante ſubſtantia

Theorema.vij.

NOn eſt incõueniēs ſimul cũ dimenſionib⁹ panis eſſe dimenſiones corporis chriſti

¶ Oportet ſi cõſiderantur p̄miſſa nos fateri ſimul cũ dimenſionib⁹ panis eſſe dimēſiones corpis chr̄i. Habitũ eſt eni ꝙ in hmõi ſacramēto ſit ↄuerſio ſubſtãtiaꝝ ꝙ tñ i accidentia nõ ↄuertunt̄ vnde dimenſiones panis remanēt p⁹ q̄ʒ ſubſtãtia panis cõuerſa eſt i ſubſtãtiã corpis Cũ igitur ante ↄuerſionē eſſet ſubſtãtia panis vbi erat dimenſiões panis eo ꝙ forma et materia non obtinēt diuerſũ locũ ꝓpt̄ q̄d phs in primo de aĩa ducit ad incõueniens dicentes aĩam eſſe corp⁹ qꝛ ex hoc ſequebat̄ duo corpa. in eodē loco exiſterē. neceſſe eſt ergo ſubſtãtiam panis ãte ↄuerſionē eſſe vbi ſue dimēſiones exiſtũt cũ ſb̄a reſpectu quãtitatis habeãt rationeʒ materie ⁊ ſubiecti. ⁊ qꝛ vbi p̄us fuit ſubſtãtia panis facta ↄuerſione fcã eſt ſb̄a corpis ſicut ſimul cũ dimēſiõib⁹ panis añ ↄuerſionē erat panis ſb̄a. ſic facta ↄuerſione ſimul cũ eiſdē dimenſionib⁹ erit ſubſtãtia corpis. Rurſũ qꝛ dimēſiones corpis chr̄i ꝓpriũ ſubiectũ nõ deſerũt et oportet dimenſiões corpis chr̄i eſſe vbi eſt ipſũ corp⁹ ex quo ſimul cũ dimēſionib⁹ panis ē ſubſtãtia corpis chr̄i oportet ſimul cũ dimenſionib⁹ panis eſſe dimenſiões corpis Cogimur ergo ad h̄ ſic ponēdũ: difficultates tñ hãc poſitõeʒ catholicã impugnãtes vitare non ē facile. videt̄ eni ↄtradictioneʒ iplicare ꝙ dimenſiones ſimul cũ dimēſionib⁹ eſſe poſſint Arguit eni phs i q̄rto phyſicoꝝ ↄ̄ ponētes vacuũ et dicētes locũ eē dimēſiões ſepatas. ꝙ ſi i hmõi dimēſiõib⁹ recipet̄ aliq̄d corp⁹ ſeq̄ret̄ duo corpa i eodē loco poſſe exiſtē Nã tõ cã q̄re vnuʒ corp⁹ cum alio corpe ſimul eē nõ p̄t ſumit̄ ex eo

ꝙ dimenſiões dimenſionib⁹ reſiſtūt. ꝑ ſe ē eni vt idē ꝑ ꝭtus
innuit ꝙ dimenſiones ſecū alias dimenſiones non cōpati/
untur ⁊ qꝛ non eſt intelligibile ꝙ remaneat aliquid ꝓiuatū
eo. ꝙ ſibi ꝑ ſe cōpetit niſi ibi implicet ꝯtradictio: videt ve/
ritatem ſupꝑficialiter ꝯſiderantib⁹ ipſi deo non eſſe poſſibile
ꝙ dimenſiones cū dimenſionib⁹ exiſtant. ꝓpter q̊d aduertē/
dum ꝙ ſi ſic eſſet ꝑ ſe dimenſiones dimenſionib⁹ non ꝯpa/
ti ſicut eſt ꝑ ſe hoīē eſſe aīl's fruſtra laborarem⁹ ad ſoluen/
duȝ rōneȝ p̄tactā. quia ſine implicatione ꝯtradictionis hoc
eſſe nō poſſet iō notandū ꝙ dimēſiones dimenſionib⁹ reſi/
ſtere nō eſt ita ꝑ ſe ſicut ꝑ ſe de ſpē p̄dicat gen⁹. vel ſicut ꝑ
ſe ſupꝑiora in inferiorib⁹ reſeruant ſꝫ eſt ita ꝑ ſe ſicut ꝑ ſe eſt
actiui agere. vtputa ꝓut eſt ꝑ ſe calidi calefacere. dcm̄ ē eni
ꝙ ſicut calor duplicem cōpationem habet. vnam ad ſub/
iectū ſm q̄m dat ei eſſe calidum. et aliā ad obiectum ſiue ad
materiā ſm q̄m rō eſt calefaciendi Ita ⁊ quātitas ꝓut ꝯpa
tur ad ſubiectū dat eſſe quātū ꝑ ꝯpationē ad exteriora ſiue
ꝓut ꝯpat ad dimēſiones alias ꝯpetit ei reſiſtere et eſt ratō
q̄re corp⁹ hn̄s hmōi q̄ntitatē exiſtat ī loco ſicut ergo abſqꝫ
implicatione ꝯdictionis pōt aliq̊d eſſe calidū abſqꝫ eo ꝙ ca
lefaciat ⁊ calor pōt dare eſſe calidū abſqꝫ eo ꝙ ſit calefaciē
di ꝑncipiū ſic et dimenſiones poterūt dare eſſe q̄ntū abſqꝫ
eo ꝙ dimenſionib⁹ alijs reſiſtāt. Eſt āt ex ſupꝑiorib⁹ mani/
feſtū ꝙ ſꝑ virtus eſt media int agens et actū. vnde qꝛ cali/
dum ꝯpatur ad calefactibile mediante calore ſequit calidū
calefacere. ꝙ ſi iſta mediatio tolleret calidū calefacere non
poſſet. ſic etiam oē quod eſt rō alicuius quēdam modū me/
diationis hꝫ Cum igit quātitas ſit rō quare q̄ntum reſiſtit
q̄nto oportet q̄ntū vnū ad q̄ntū aliud ꝯpari mediante quā/
titate et quātitatem eſſe mediam inter corpus reſiſtens ⁊ il/
lud cui fit reſiſtentia. et qꝛ corꝑa ſemper ſunt in loco mediā
te q̄ntitate vt ꝓbat Auicenna in ſufficiētia ſua ſm iſtū mo
dum ordinis quem videmus non eſt intelligibile corꝑa ali/
cubi eſſe localiter niſi ibi talis mediatio īueniatur ꝓpter q̊d
ſm iſtum modum ordinis quem videmus reſeruata hmōi

mediatione: ſaluare nō poſſumus duo corpora localiter exi
ſtentia ſimul eſſe. ſ; ſi ſubſtantia non eſſet alicubi mediante
quantitate Jmmo ecōuerſo quantitas ibi eſſ; mediante ſb/
ſtantia talis mediatio tolleretur. ⁊ ꝑ cōſequens hmōi reſiſtē
tia ibi non eſſet. Cum ergo ſit ex precedentibus patefactum
dimenſiones corpis chriſti eſſe ſub hoſtia mediante ſubſtan
tia. ſicut non eſt contra ratione ſubſtantie ſimul cum dimen
ſionibus eſſe: ſic non eſt cōtra rationem dimenſionū corpis
chriſti exiſtentium in altari mediante ſubſtantia eſſe ſimul
cum dimenſionibus panis Tota ergo cauſa quare non ē in/
cōueniens eſſe dimenſiones corpis ſimul cum dimenſionib⁹
panis eſt quia chriſti corpus non eſt in altari localiter nec
mediante quantitate propria ſ; ꝑ ꝯuerſionē ſubſtātie panis
in ipſu;. propter qđ tollitur illa mediatio ſm quā oriebatur
reſiſtentia qua dimenſiones dimenſionib⁹ reſiſtebant Utrū
aūt ſm alium modum ordinis et ꝓpter aliquā aliam cauſam
quā ꝑ ſubtractionem hmōi mediationis ſaluare poſſum⁹ di
menſiones ſimul cū dimenſionibus eſſe ita ꝙ duo corpora
alicubi localiter exiſtentia prout localiter exiſtunt in eodem
eſſe loco poſſint; dicere nō eſt preſentis ſpeculationis. licet
etiā hoc fides catholica ponat qꝛ dicit chr̄i corpus i reſera/
tis clauſtris virginis de btē marie vtero exiuiſſe et ianuis
clauſis ad diſcipulos intraſſe et corpus glorificatum cū nō
glorificato in eodem loco poſſe ꝯſiſtere

Theorema.viiij.

Non eſt incōueniens corpus chriſti ſic eē ſub ſpeciebus hoſtie ꝙ ſimul cum dimenſionibus vnius ꝑtis ſint dimenſiones alterius ꝑtis

¶ Superius autem oſtenſum eſt ſm illum modū exiſtendi
quē h; chrūs ſub ſpecieb⁹ hoſtie non eſſe impoſſibile ſimul
cum dimenſionibus panis eſſe dimenſiones corpis chriſti.
Nunc āt reſtat oſtendere ꝙ ſm prefatū modū exiſtendi ſit

cum dimenſionibus vnius ptis poſſunt eſſe dimenſiones
alterius ptis Ad cuius euidentiam aduertendum ꝙ ex ea/
dem cauſa procedit quare duo corpora nõ poſſunt eſſe in e/
odem loco quare plura duobus vel etiam infinita.et quare
vbi eſt puũ corpus non põt eſſe maius vel maximũ vl̕ etiã
infinitum ſi eſſet dare magnitudinem infinitã Nam tota cã
quare duo corpora ĩ eodẽ loco eſſe nõ poſſunt ſumit̃ vt ſupi
us dicebat̃ ex eo ꝙ dimenſiones dimenſionib⁹ reſiſtũt.ꝙ ſi
tolleret̃ hmõi reſiſtentia nõ eſſet dare cãm quare duo corpo
ra vel etiam infinita in eodem loco eſſe non poſſent Ideo
phus q̃rto phycoꝝ cap.de vacuo.ait ꝙ ſi duo corpora poſ/
ſent eſſe in eodem loco et quelibet.et etiã infinita vt Cõmẽ/
tator ſuppl; Cũ igit̃ duo corpa ĩ eodẽ loco eſſe nõ poſſint ni
ſi reſiſtentia tollat̃ et reſiſtentia dimẽſionũ amota q̃lib; cor
pora vel etiã infinita ſimul eſſe valent.bona ẽ ꝯſequẽtia ce/
teris ꝯditionib⁹ parib⁹ qꝛ ſi duo corpa ſimul eſſe valẽt:poſ
ſunt eſſe ſimul q̃lib; et ĩfinita.ẽ ei tota cã hui⁹ vt pʒ ex ha
bitl.amotõ reſiſtẽtie ꝛ ſic hmõi amotio r̃ſiſtẽtie cã ẽ q̃re duo
corpa ꝛ quelib; et etiã infinita ſi infinita eẽt dare ſil̕ eẽ poſ
ſũt.ſic etiam talis amotio cã exiſtit q̃re vbi ẽ min⁹ corp⁹ põt
eẽ mai⁹ et maximũ et etiam infinitũ ſi eſſet dare magnitudi/
neʒ ĩfinitã Nã ſicut duo corpa plus occupãt de loco q̃ʒ vnũ
corp⁹ qꝛ dimẽſiones reſiſtũt dimẽſionib⁹.ꝛ vbi eſt vnũ cor
pus aliud eſſe nõ põt ꝙ ſi tal̕ reſiſtentia tolleret̃ ꝛ vnũ cor/
pus ſimul cũ alio eẽ poſſʒ nõ pl⁹ occuparent de loco plura
corpa vel etiã infinita q̃ʒ vnũ ſolũ corp⁹.ſic ẽ vbi ẽ minus
corp⁹ mai⁹ corp⁹ eſſe nõ põt.ſʒ pl⁹ occupat de loco mai⁹ cor
pus. q̃ʒ min⁹ corp⁹ qꝛ ptes magni corpis ſibi ad ĩuicẽ reſi/
ſtũt.ꝛ vbi ẽ vna ps:alia ps eẽ nõ põt.Sic ei imaginari debe
m⁹ ꝙ ſicut ĩ corpib⁹ ꝯtiguis corp⁹ reſiſtit corpi ſibi ꝯtiguo
ſic ꝛ ĩ ptib⁹ eiuſdẽ corpis ꝯtinui ps r̃ſiſtit pti ſibi ꝓxie ꝛ vbi
ẽ vna ps alia eẽ ñ val; Sʒ ſi ps ſil̕ cũ pte eẽ poſſʒ nõ pl⁹ oc
cuparet de loco magnũ corp⁹ q̃ʒ puũ corp⁹.ꝛ totũ corp⁹ q̃ʒ
vna ps.Clare ǧ maifeſtũ ẽ ꝙ ſi dimẽſiones dimẽſiomb⁹ nõ
r̃ſiſterẽt ſʒ ꝙ ad pũs ſpectat q̃tuor idẽ ſeq̃ret̃. Pͦrio qꝛ vbi
ẽ vnũ corp⁹ poſſet eẽ duo ꝛ quelibet ꝛ ĩfinita Scd̕o qꝛ vbi
ẽ min⁹ corp⁹ poſſʒ eẽ mai⁹ ꝛ maxĩm ꝛ ĩfinitũ. 3ͦ qꝛ vbi ẽ vna

viij

ps alicuiꝰ corpis poſſint eē duc ꝛ etiā oēs ptes Quarto ꝛ vl
timo qꝛ vbi exiſtit ſinglā ps totū corpꝰ poſſꝫ exiſtē. His vi
ſis de leui pꝫ ꝓpoſitū Nā cū corpꝰ chri ꝛ qlibꝫ ps eiꝰ nō ſit
ſb ſpēbꝰ hoſtie nō ꝙ dimēſiōes dimēſiōibꝰ rſiſtāt qꝛ n̄ ē ibi
ſba mediāte q̄ntitate ſꝫ q̄ntitas mediāte ſba: ſil' cū dimēſioni
bꝰ vniꝰ ptis eē poterit dimēſiōes alteriꝰ pt. Sicut ḡ ſil' cū di
mēſionibꝰ panis eē pn̄t dimēſiones corpis chri eo ꝙ iſte di
mēſiones nō reſiſtāt dimēſiōibꝰ ill'. ſic ſil' cū dimēſiōibꝰ vniꝰ
ptis pn̄t eē dimēſiōes alteriꝰ ptis qꝛ tal' reſiſtētia ē amota
Maifeſtū ē ḡ qd̄ d̄clarar̄ volebamꝰ Sꝫ vt magl. pateat vitas
q̄liti. notādū ꝙ n̄ ē reſiſtētia dimēſionū niſi vtreqꝫ dimēſio/
nes reſiſtāt. dupl'r ḡ tal' reſiſtētia tolli pt Prio ſi neutre di/
mēſiōes reſiſtāt Scd̄o ſi ſolū altere n̄ reſiſtāt Si ḡ eēnt duo
genera dimēſionū ꝛ vnū q̄ntū de ſe reſiſtēt. alterū vero non
reſiſtēt tales dimēſiones ſil' eē poſſent. amota ei eēt reſiſtētia
cū reſiſtētia eē n̄ī vꝫ vt dictū ē niſi vtreqꝫ dimēſiōes reſiſtāt
Cū ḡ i ſacramēto altar'. ſint duo dimēſionū genera videlicꝫ
dimēſiones panis ꝛ dimēſiones corpis chri ſꝫ has dimēſio
nes tplex ꝯpatō ſumi pt. Prio ei ꝯpari pn̄t dimēſiones pa/
nis ad dimēſiones corpis Scd̄o ꝯpari poterūt dimēſiōes
vniꝰ ptis corpis chri ad dimēſiōes alteriꝰ ptis Tertō dimē
ſiones vniꝰ ptl. hoſtie ad dimēſiōes alteriꝰ ptis. poterūt ḡ eſ
ſe ſil' dimēſiones corpis cū dimēſionibꝰ hoſtie. ꝛ dimēſiones
vniꝰ ptis corpis chri cū dimēſionibꝰ alteriꝰ ptis dimēſiōes
tn̄ vniꝰ ptis hoſtie cū dimēſionibꝰ alteriꝰ ptl. nullatenꝰ eē po
terūt Nā ſi dimēſiōes hoſtie q̄ntū ē de ſe reſiſtūt dimēſioni/
bꝰ: poterūt tn̄ ſil' eē cū dimēſiōibꝰ corpis chri qꝛ dimēſiōes
dci corpis nō ſūt ſb ſacramēto altaris mō q̄ reſiſtūt. ſic ei ar
guit phs i. iiij. phy coꝝ ꝙ ſi aliq̇d corpꝰ ponēt i vacuo ſil' cū
dimēſiōibꝰ eēnt dimēſiōes Nā vacuū n̄ ē natura aliq̄ q̄ poſſit
cedē vl' q̄ poſſit reſiſtē Si ḡ vacuū vt videbāt ātiq̇ ponē ni/
hil ē aliud q̄m dimēſiōes ſepate. ſi hmōi dimēſiōes nō cedūt
neqꝫ reſiſtūt ſiūt tales dimēſiōes ponēt aliq̇d corpꝰ q̄ntū/
cūqꝫ corpꝰ illd eēt aptū natū rſiſtē: ſil' cū dimēſiōibꝰ illiꝰ cor
pis eēnt dimēſiones ſepate qꝛ tales dimēſiōes n̄ rſiſtūt. et
ſi n̄ reſiſtūt n̄ cedūt. tō ei cā q̄re aliq̇d cedit ē q̇a reſiſtit. ob hꝫ
ei aer cedit lapidi q̇a rſiſtit ei ꝛ ſil' cū dimēſiōibꝰ lapid n̄ poſ

ſunt eſſe dimenſiones aeris. q̃ntūcūq; ergo dimenſiones hoſtie q̃ntum eſt de ſe ſint apte nate reſiſtere ſimul tñ cū talib⁹ dimenſionibus poterunt eſſe dimenſiones corpis chriſti eo ꝙ hmōi dimenſiones nō ſunt ſub hoſtia modo quo reſiſtāt. dimenſiones āt vnius ptis corpis ſimul etiā eſſe poterūt nō q2 altere reſiſtant altere nō reſiſtant ſ; quia neutre reſiſtunt Sz dimēſiones vnius ptis hoſtie cū dimenſionibus alterius ptis nullo modo ſimul eſſe poterūt. eſt eni ibi ꝯpleta reſiſtentia cū vtreq; reſiſtant

Theorema.ix.

Totus chriſtus eſt in tota hoſtia ⁊ totus ī quālibet pte hoſtie

¶ Licet valde videatur mirabile ꝙ totum corpus chri tāte quantitatis exiſtens ſub dimenſionib⁹ tam pue hoſtie cōtineat̄ tñ ſm ineffabilē veritatem fidei catholice cogimur ad ponendum ꝙ nō ſit ſolū tot⁹ chrus in tota hoſtia ſ; etiā ꝙ totus chriſtus ſit ī qualibet pte hoſtie Hanc aūt veritatem triplici via venari poſſumus. pmo ſm ꝙ ſubſtantia corporis chri ꝯpatur ad ſbām panis q̄ in ipſum ꝯuertitur Secūdo put quātitas corpis chri ꝯpatur ad ſubſtantiam eius in q̄ radicat̄. tertio put q̃ntitas corpis chri ꝯpat̄ ad q̃ntitatē hoſtie ⁊ put q̃ntitas vni⁹ptis ꝯpat̄ ad quātitatē alteri⁹ ptis. Propt̄ primū notādū ꝙ q̃ntum ad preſēs ſpectat ī rebꝰ corpalib⁹ duplicē totalitatē diſtinguere poſſum⁹. vnam quātitatiuā ⁊ aliā eſſentialem. Albedini eī duplex totalitas ꝯpetit. vna dimenſiua ſm quā extendit̄ albedo extenſione ſupficiei ꝓpt̄ q̄d dr̄ in pdicamentis ꝙ albedo dr̄ multa eo ꝙ ſupficies multa ſit. ſ; āt hāc totalitatem albedo ē tota ī ſupficie ⁊ ps ī pte vt ſi ſupficies ſit duoꝝ palmoꝝ ī medietate ſupficiei erit albedo vni⁹ palmi et loquēdo de totalitate pdicta oīo ſecabit̄ albedo vt ſecat̄ ſupficies Alia āt totalitas albedinis eſt totalitas eſſencialis ſiue totalitas diffinitiua et ſm hanc totalitatē non ſecatur albedo vt ſecatur ſupficies nec

eſt tota in toto ēt ꝑs ī ꝑte ꝭ tota albedo ē in tota ſuꝑficie et tota in qualibꝫ ꝑte. ſi eni ſit aliqua ſuꝑficies alba ⁊ diuidat̄: quelibet ꝑs ſuꝑficiei erit alba et albedo reſeruabit̄ in quali/bet ꝑte cū ergo non ſit albedo niſi habeat in ſe oīa ꝙ ꝑtinēt ad rōnem albedinis ſicut nō eſt homo niſi ꝙ aggregat in ſe quicq̊d ꝑtinet ad rōeꝫ hoīs, qꝛ ꝭ in qualibꝫ ꝑte ſuꝑficiei re/ſeruat̄ albedo in qualibꝫ ꝑte erit tota albedo. loquēdo de to talitate diffinitiua et eſſenciali. ⁊ ſicut eſt ī accidentibus ſic ſuo modo eſt ī ſubſtātijs corꝑalibꝰ Nā lapis ſm totalitateꝫ dimenſiuā ſi eſt in aliq̊ loco eſt totꝰ in toto ⁊ ꝑs in ꝑte ꝭ qꝛ ꝙlibet ꝑs lapidis ē lapis et in qualibet ꝑte lapidis reſeruat̄ tota rō lapidis et ibi ꝯcurrūt oīa ꝙ ꝑtinent ad diffinitioneꝫ lapidis iō ſm diffinitiuā totalitatem tota ſubſtātia lapidis eſt in toto lapide et tota in ꝙlibet ꝑte Hijs viſis ptꝫ quid dicēdū ſit ꝺ corꝑe chrī Nā vt p̄t patē ex hitis tota ſubſtātia panis ꝯuertit̄ ī totā ſbām corpis chrī nō ſm totalitatē quā titatiuā ꝭ ſm totalitatē eſſentialē. dicebat̄ eī ꝙ in hac ꝯuerſi one ita ꝯuertit̄ q̇d ī q̇d ⁊ n̄ ꝯuertit̄ ꝙtū in quātū ꝭ ex vi ſa cramēti chrīs eſt ſub hoſtia ſolū ſm totalitatē ſubſtātialē eo ꝙ tota ſubſtātia panis ꝯuerſa ſit ī totā ſubſtātiā corꝑis chrī Cū ergo añ ꝯuerſionem ſm totalitateꝫ ſbalem eſſet tota ſub ſtātia panis: ſub tota hoſtia et tota ſub qualibet ꝑte qꝛ facta ꝯuerſiōe ibi ē tota ſubſtātia corꝑis vbi fuerat tota ſbā pa/nis: oīo cogimur ad dicēdū ꝙ fcā trāſſbſtātiatōe ſit tota ſub ſtātia corꝑis chrī ſub tota hoſtia ⁊ tota ī qualibet ꝑte. et qꝛ naturaliter totā ſubſtātiam corporis chrī ſequitur totalitas quantitatis que fundatur in ipſo corpore ideo totum corpꝰ chrī tā ſm totalitatem ſubſtātialem ꝙꝫ ſm totalitatē ꝙntita/tiuam eſt totū in tota hoſtia et totum in ꝙlibet ꝑte alit̄ ⁊ ali ter qꝛ ſm totalitatē ſubſtantialem eſt totum corpus chrī in qualibet ꝑte hoſtie ex vi ſacramenti ꝭ ſm totalitatem ꝙnti/tatiuam eſt totus chriſtus in qualibet ꝑte ſm naturalem cō comitantiam ſolum. patefcā eſt ergo prima via videlicet ſi ꝯꝑamus ſubſtantiam corporis chriſti ad ſubſtantiam pa/nis que in ipſaꝫ cōuertitur qꝺ oportet nos dicere ꝙ ſit totū

corpus chr̄i in tota hoſtia ꝛ totū in qualibꝫ pte ſicut ſubſtā
tialiṫ añ ꝯuerſionē erat in tota hoſtia tota ſubſtātia panis ꝛ
tota in qualibet pte Scd̄a via ſic oſtendiṫ nam mō oppo
ſito ē corp⁹ chr̄i in celo ꝛ ꝓut habꝫ eē ſub hoſtia Nā in ce
lo ē localiṫ iō eſt ibi ſm dimēſiones ꝓprias ꝛ ꝑ quātitatem
nā vt ꝓbat auicenna in ſufficientia ſua oīs ſubſtātia corpalꝭ
ē in loco ꝑ quātitatē ꝓpter q̊d ꝓut ē chr̄us in celo qꝛ ibi lo
caliṫ. eſt ibi ſubſtātia mediante q̄ntitate. ſꝫ ꝓut ē ſub hoſtia
nō eſt ibi localiṫ ſꝫ ē ibi ſolū ex ꝯuerſione alteri⁹ in ipm̄ ſiue
ē ibi ſolū ſacramentaliṫ inquātū virtute ſacramenti ſubſtan
tia panis eſt ꝯuerſa in corp⁹ chr̄i et qꝛ ex vi ſacramenti nō
ē ibi niſi ſubſtātia corpis chr̄i eo ꝙ ſolū in talē ſubſtātiā cō/
uerſa ē ſb̄a panis ideo ꝑ ſe et primo ſub hoſtia eſt ſubſtantia
corpis Si āt ē ibi quātitas et alia accidentia hoc eſt ex na
turali ꝯcomitātia et mediante ſubſtātia. bn̄ eſt ergo dictum
ꝙ chr̄us ē quodammodo oppoſite in celo ꝛ ſub hoſtia Nam
in celo ē ſubſtātia mediante q̄ntitate. ſub hoſtia āt ē quanti
tas mediāte ſubſtātia Jdeo ī celo vbi ē ſb̄a mediāte q̄ntitate
trahiṫ totalitas ſubſtātie ad modum totalitatis quantitatis
q̇a ſm quātitatiuā totalitatē ē aliquid totū ī toto ꝛ ps ī pte
ideo loquēdo de corpe chr̄i vt hꝫ eſſe in celo ē totū corpus
chr̄i in toto loco ſuo ꝛ ps in pte Jn hoſtia āt vbi ē quātitas
mediante ſubſtātia totalitas quātitatiua trahiṫ ad modū to
talitatis ſubſtātie ita ꝙ ē tota quātitas corpis chr̄i ī tota ho
ſtia ꝛ tota in qualibꝫ pte qꝛ mod⁹ totalitatis ſubſtātialis eſt
ꝙ ſit tota ī toto ꝛ tota ī pte. ſicut ḡ ſubſtātia q̄ de ſe non diui
ditur qꝛ eſt in loco mediante quātitate cui ꝯpetit diuiſio eſt
ibi diuiſibiliṫ ſic ecōuerſo quātitas corpis chr̄i q̄ de ſe eſt di
uiſibilis quia eſt ſub hoſtia mediante ſubſtātia cui ꝑ ſe non
ꝯpetit diuiſio ē ibi indiuiſibiliṫ. ꝓpter quod patet cōpando
q̄ntitatē corpis chr̄i ad ſubſtātiā eius mediāte qua ē ſub ho
ſtia oportet nos dicere totū chr̄m eſſe ſub tota hoſtia ꝛ totū
in qualibet parte. ¶ Tertia via ſic oſtenditur. Diceba/
tur enim in precedenti capitulo ꝙ ſm dimenſiones panis

et dimenſiones corporis chriſti triplex comparatio ſumi poterat. Primo quia dimenſiones hoſtie ſic comparantur ad dimenſiones corporis chriſti q ſimul cum dimenſionibus hoſtie poſſunt eſſe dimenſiones corporis Secũdo qꝛ dimenſiones vnius ptis corporis chriſti ſic etiam cõparant ad dimenſiones alterius ptis q illis non reſiſtũt ſ ſimul cũ eis eſſe valent Sꝫ ſm ꝯparationem ẗtiã ſm quã dimenſiones vni⁹ ptis hoſtie ad dimenſiones alterius ptis compãtur eſt ibi completa reſiſtentia et iſte cum illis eſſe non poſſũt. quantitas ḡ hoſtie erit tota i tota hoſtia et pars ĩ parte eo q vbi vna ps hoſtie exiſtit altera eſſe nõ põt ideo plus occupat de loco tota hoſtia q̃ʒ ps eius ſ vt patet p habita vbi eſt aliqua pars hoſtie ibi eſt aliqua pars corporis chr̃i qꝛ quantitas hoſtie non reſiſtit quantitati corporis Rurſum vbi ẽ vna pars corporis chriſti ibi põt eſſe alia et etiã p ꝯſequẽs ibi poterit eſſe totũ corpus quia dimenſiones vnius ptis corpis dimenſionibus alterius partis non reſiſtunt. ergo vbi eſt quecunq pars hoſtie non ẽ inconueniens q ibi ſit totum corpus chr̃i Eſt ergo via tertia declarata. ex his autem tribus vijs declaratur plene veritas Nã p primam viam habetur totam ſubſtantiam corporis chr̃i eſſe in tota hoſtia et totam in qualibet pte ſicut ſubſtãtialiter tota ſubſtãtia panis conuerſa in totam ſubanſtiam corporis chr̃i erat ſubſtãtialiter tota in tota hoſtia et tota in q̃libet pte. Per ſcđam aũt viam p quam oendit ſtur totalitatem quãtitatiuam corporis chr̃i: trahi ad modum totalitatis ſubſtantie manifeſte colligitur q ſicut corpus chr̃i ſicut ſubſtantialiter e ſt totum in tota hoſtia et totum in qualibet parte ſic etiã ſm totã quãtitatem ſuam eſſe totum ſub tota hoſtia totum ſub qualibet parte. Per tertiam autem viam omnes ambiguitates tolluntur. Non enim debet eſſe ambiguuꝫ vtrũ tota quãtitas corporis chriſti poſſit eſſe in qualibet parte hoſtie. Nam ſi vna pars corporis chr̃i alteri p ti reſiſteret et vbi vna pars eſſet; altera eẽ non poſſet plus

requireret de ſpacio magna ꝑs ꝙ̄ ꝑua et plus totū corpus ꝙ̄ ꝑs q̄libet. ſ; qꝛ ꝑtes corporis chrī ſic ſūt ſub hoſtia ꝙ ſibi inuicē nō reſiſtūt quod ſuppoſito ꝑ imaginatōnem nr̄am ꝙ i qualibet ꝑte hoſtie poſſit eſſe totū corpꝰ chrī quod declarare volebamus

Theorema .x

Licꝫ totꝰ chriſtꝰ ſit ī qualibet ꝑte hoſtie/ ꝑtes tamē ille in quibꝰ ꝑ ſe eſt totus chriſtus/ non ſunt infinite ſꝫ finite

¶ Eſt āt in ſuꝑioribꝰ declaratū ꝙ rebꝰ corꝑalibꝰ ꝯpetit duplex totalitas vna quātitatiua Altera ſb̄alis Cū ergo totū et ꝑs correlatiue dicantur oportet cuilibet totalitati reſpondere ſuā ꝑtialitatem. aliter enī diuidit̄ res vt ꝯtinua aliter vt eſt ſubſtantia et vt eſt natura q̄dā. Lapis enī vt eſt q̊d ꝯtinuū eſt diuiſibilis ī infinitum. eſt enī de ratione cōtinui ꝙ diuiſibile ſit in ſꝑ diuiſibilia vt pꝫ ꝑ ph̄m ī ſexto phyſicoꝝ et primo celi et mūdi Immo fere vbiqꝫ in libris eius hec inuenit̄ ſententia. Nō enī eſt poſſibile ꝯtinuū diuidi ī indiuiſibilia qꝛ ſi īdiuiſibilia componant̄ nullā efficiūt magnitudinē. et plura indiuiſibilia nō ſūt aliq̇d magis q̄m vnū indiuiſibile. ſi ergo ꝯtinuū diuideret̄ ī īdiuiſibilia ſi fieret quātū ex nō quātis et magnitudo ex nō magnitudinibꝰ et diuiſum nō erat aliq̇d maiꝰ aliq̇ diuidentiū. eſt ergo ꝯtinuū diuiſibile in infinitū et q̄libet res ſi diuidat̄ vt ꝯtinua pōt diuidi ī infinitas ꝑtes Non eſt ergo dare minimū in re ſi ꝯſideratur vt ꝯtinua. eſt tn̄ dare minimū ſi ꝯſiderat̄ vt ſb̄a et vt natura q̄dā. vnde ph̄us ī ꝓmo phycoꝝ diſputās cōtra anaxagorā oſtendit ꝙ eſt dare minimā carnē et minimā aquam ſtat enī res naturalis ⁊ in maiꝰ et in minꝰ qꝛ oīm natura cōſtātium eſt rō certa et nūerus coꝝ magnitudinis ⁊ augmēti vt dī in ſcd̄o de aīa. poſſet ergo adeo eſſe minima caro ꝙ ſi vlterius diuideretur nō remaneret ī ſpē carnis et adeo poſ

ſet eſſe magnꝰ leo ꝙ ſi vlterius creſceret non ſufficerēt ad
aiandū totū corpꝰ leonis aīa. ꝓpter ꝙ non eſſet leo. nec re-
maneret in ſpē leonis Etſi dubiū ē de augmēto vtrū alique
res naturales poſſint augeri in infinitū ꝓpter hoc ꝙ phus
videt̄ dicere in ſcđo de aīa. ꝙ ignis in infinitum augeret̄ ſi
haberet ꝯbuſtibile De diminutione tñ nulla erit queſtio qꝛ
cū non ſit dare aliq̄d ocioſū in natura et nulla res ſit deſti-
tuta opatione ꝓpria; oportet nos dicere ꝙ cū accipit̄ adeo
modica caro ꝙ ſi vlterius diuideret̄ nō poſſet ei cōpetere
aliqua opatio carnis eo ꝙ ibi ſit ſtatus. et diuiſa talis caro
nō erit in ſpecie carnis Manifeſtū ē ergo ꝙ lapis vt ꝯti-
nuꝰ; ē diuiſibilis ī infinitas ꝑtes et nūquā pōt adeo diuidi
q̄n ſꝑ remaneat ꝯtinuꝰ ſʒ lapis vt lapis ēꝛ ē vt natura q̄dā
nō hʒ īfinitas ꝑtes et pōt adeo diuidi ꝙ nō remaneat ī ſpē
lapidis Sic etiā vt facit ad ꝓpoſitū panis vt ē quid ꝯtinuū
diuiſibilis ē in infinitū ſʒ vt ē ſubſtantia q̄dam nō hʒ infini-
tas ꝑtes. pōt enī adeo modicū accipi de pane ꝙ ſi vlterius
diuideret̄ nō remaneret ſpēs panis. licet ergo chr̄s ſit totꝰ
in tota hoſtia ⁊ totus in qualibet ꝑte hoſtie tñ qꝛ nō ē in ꝑ-
tibꝰ hoſtie vt ſint quid ꝯtinuū ſʒ ē in talibꝰ ꝑtibꝰ vt pōt ibi
reſeruari ſpēs et ſubſtātia panis que nō ſunt infinite ſʒ fini-
te. ꝑtes ergo hoſtie in quibus ꝑ ſe exiſtit totꝰ chr̄us nō erūt
infinite ſʒ finite. ſi enī arguebamꝰ in precedenti capitulo ꝙ
quia tota ſubſtātia panis ſm totalitatē diffinitiuā erat ī tota
hoſtia ⁊ tota in qualibʒ ꝑte Ideo tota ſubſtātia corpis chr̄i
facta ꝯuerſione ē tota in tota hoſtia ⁊ tota in qualibʒ ꝑte ſʒ
cū tota ſubſtātia panis etiā ſm rōnē diffinitiuā nō reſeruet̄
in qualibet ꝑte hoſtie loquēdo de ꝑtialitate ꝓut hoſtia diui
ditur vt quid ꝯtinuū ⁊ vt hʒ ꝑtes infinitas qꝛ poſſet adeo
accipi modicū de hoſtia ꝙ nō reſeruaret̄ ibi ſpecies panis
nō ē totꝰ chr̄us in qualibet ꝑte hoſtie ſm ꝙ diuiditur hoſtia
⁊ vt q̄d ꝯtinuū ⁊ vt hʒ ꝑtes infinitas. ſʒ reſeruat̄ in qualibʒ
ꝑte hoſtie totus chr̄us vt hoſtia diuidit̄ in tales ꝑtes in qui
bus pōt reſeruari ſpēs panis ⁊ nō vt hʒ ꝑtes infinitas Im
mo qꝛ in hoc ſacramēto eſt ꝯuerſio ſbſtātiaꝝ abſq ꝯuerſiōe

acciõtiũ oʒ nos oĩo loqui de ꝑtialitate ꝓut quelibet ps pa
nis ē panis nõ ꝓut q̄libꝫ ps ꝯtinui ē ꝯtinua et q̄ꝛ nulla ho
ſtia an ꝯſecratõnē diuiſibil' ē i īfinitas ptes i q̄b⁹ reſeruat
ſpecies panis licet q̄libet hoſtia diuiſibilis ſit i infinitas par
tes in quibus reſeruari põt ratio ꝯtinui in nulla hoſtia fcā
ꝯſecratione erit dare infinitas ptes in quibus ꝑ ſe ſit totus
chr̄s ſicut ante ꝯſecratõeꝫ infinite ꝑtes in hoſtia in quibus
reſeruaretur ſpēs ꝛ ſb̄a panis eſſe nõ poterũt His viſis nõ
bonā eſſe apparet imaginationē dicentiũ chr̄m ſic eē totum
in tota hoſtia et totum in qualibet ꝑte ſicut imago ē tota in
toto ſpeculo ꝛ tota i qualibet pte. Unde ꝯcludebāt ꝙ cũ nõ
ſit tota imago in pte ſpeculi niſi ſpeculo fracto nõ eſt totus
chr̄us in ꝑte hoſtie niſi hoſtia fracta. videm⁹ eni ad ſenſum
ꝙ ſi ſpeculũ ſit vnũ loquēdo de ſpeculis vſitatis q̄ ſũt figu
re ꝯuerſe: ſꝫ in vno ſpeculo vni⁹ et eiuſdem vult⁹ nõ appa
ret niſi vnũ idolũ. ſꝫ ſi frangat̃ ſpeculũ quot ſũt ꝑtes ſpecu
li tot apparent ibi imagines vnius et eiuſdē vult⁹. Sic dice
bant iſti de corꝑe chr̄i exiſtēte ſub hoſtia. ꝙ hoſtia integra
ꝑmanente ſic erat tot⁹ chr̄us in tota hoſtia ꝙ nõ erat totus
in qualibet ꝑte. ſꝫ ſi diuidebat̃ hoſtia i ꝑtes ſuas in qualibet
ꝑte hoſtie reſeruabitur tot⁹ chr̄us Eſt āt hec imaginatõ nõ
bona q̄ꝛ ꝙ vna imago vni⁹ ꝛ eiuſdē vultus apparet in vno
ſpeculo ꝯuerſo. q̄ꝛ h̄ eſt ꝓpter vnitate ſupficiei ſpeculi q̄ꝛ ſꝫ
vnā ſupficiē ē vna reflexio ꝛ ꝓpt̃ vnitate reflexiõis apparet
vna imago. ſꝫ fracto ſpeculo plurificant̃ ſupficies ſpeculi. et
plurificatis ſupficieb⁹ apparet plēs imagines Chr̄us āt tot⁹
eſt ſb̄ tota hoſtia rõne totalitat̃. ſb̄ſtātie panis ꝯuerſe i totā
ſubſtātiā corꝑis chr̄i q̄ꝛ ergo ſimplicit̃ et abſolute loquendo
totus panis ſꝫm totalitatem ſubſtātialem eſt in tota hoſtia ꝛ
totus in qualibet ꝑte. loquendõ de ꝑtib⁹ in quibus poteſt re
ſeruari ſpēs panis. ſimplicit̃ cõcedere debem⁹ ꝙ fcā ꝯuerſiõe
ſit totus chr̄us in tota hoſtia ꝛ totus in qualibet ꝑte cũ poſt
cõuerſionem ibi ſit totus chr̄us vbi erat totus panis ſꝫm ſb/
ſtātialē totalitatem Iſti ḡ quodāmodo ecõuerſo debebāt di
cere Nam q̄ꝛ nulla ps eſt adeo modica in qua vt eſt ꝯiũcta

alteri non reſeruetur ſpecies panis igiť in qualibet pte hoſtie vt eſt ↄiuncta alteri hȝ chr̄us eē. tñ quia poſſet adeo modicū accipi de hoſtia ꝙ ibi reſeruari nō poſſȝ ſpēs panis ī quelibet ps hoſtie ſi frangatur hoſtia ↄtinebit totum chriſtum Jmmo oīs illa ps tam modica in qua nō pōt reſeruari ſpēs panis p ſe accepta: non eſt ↄtentiua corpis chr̄i. ⁊ ſi nō eſt ↄtentiua totius corpis non ↄtentiua ptis ei⁹. Declaratū eſt eni ſic chr̄m eſſe ſub hoſtia ꝙ vbi eſt vna ps corpis: eſt ibi totū corp⁹ Clarū eſt ergo ꝙ nō ſolū p ſe loquendo ptes hoſtie in quib⁹ hȝ eē totus chr̄us non ſunt infinite ſ; finite ſ; etiā patet finitas eſſe illas ptes in quib⁹ p ſe acceptis habēt eſſe ptes corpis chr̄i cū adeo modicū hoſtie poſſit ab hoſtia ſepari in qua eſſe nō poterit nec corpus chr̄i nec ps corporis

Theorema .xj.

Hic ꝙ eſt chriſt⁹ totus in qualibet pte hoſtie ꝙ in pte pūctali hoſtie nec eſt chriſt⁹ nec ps chriſti

¶ Sumeret forte aliquis ex habitis errandi materiam dicens chr̄m eſſe in pte pūctali hoſtie. dicebať ei ſupius chriſtuȝ ſic eē in celo ꝙ ē ibi ſubſtātia mediante q̄ntitate. ſ; vt ē ſb hoſtia ē ibi q̄ntitas mediāte ſbā. Cū g̃ ſbā de ſe ſit īdiuiſibil' q̄ntitas ſo diſibil'. ex hoc arguebať ſbā corpis chr̄i vt ē ī celo eē diuiſibiliť. q: eſt ibi p quātitateȝ cui ↄpetit diuiſio. quātitatem vero ei⁹ eſſe ſub hoſtia indiuiſibiliter q: eſt ibi quātitas p ſubſtantiam cui p ſe diuiſio nō ↄpetit quia ergo nihil eſt ſub hoſtia oīo indiuiſibile niſi punct⁹. His ſupficialiter ↄſideratis videť oīo dicendum eſſe ꝙ in pte punctali hoſtie ſit tota quātitas corporis chriſti et etiā totus chr̄us verum q: hoc veritati repugnat vt predicta ſophiſticatio ſoluať. duo declarabim⁹. prio ei oſtēdem⁹ ꝙ ī parte pūctali hoſtie nec ē chr̄us nec ps chr̄i. 2° maifeſtabim⁹ q̄uo ītelligēdū ſit q̄ntitatē corpis chr̄i eē ſb hoſtia īdiſibiliť Propť ꝑ

mū notādum ꝙ corpus chꝛ̄i non incipit eē ſub hoſtia ꝙ de/
ſcendēs de celo ingrediatur dimenſiones hoſtie qꝛ cū idez
corpꝰ ad diuerſa loca oppoſita non habentia ordinez adin
uicem ſimul ferri non valeat ſi chꝛ̄us ſub hoſtia incipet eſſe
ꝓpter deſcenſum eius de celo: ſimul in diuerſis altaribꝰ non
poſſet ꝯfici corpꝰ chꝛ̄i quod falſum ē. imo qꝛ cū corpꝰ ꝑ mo
tū localem incipit eſſe alicubi ibi de neceſſitate localiter ex
iſtet. eſſꝫ igitur chꝛ̄us localiter ſub hoſtia ſi ꝓpter deſcenſum
localem ibi incipet eē. quo poſito corpꝰ chꝛ̄i circūſcribēt ſꝫ
hoſtia ſicut circūſcriberēt corpa in locū ꝓpriīs ⁊ tota q̄nti/
tas corpis chꝛ̄i eēt nō poſſꝫ ſub tam ꝑuis dimenſionibꝰ ho/
ſtie q̄ oīa repugnant catholice veritati Reſtat ergo dicēdū
ꝙ nō ꝓpter motū localē nec ꝓpter deſcenſum de celo icipit
chꝛ̄us eē ſub dimenſionibꝰ hoſtie. ſꝫ qꝛ ſb̄a panis ꝯuerſa eſt
in ſubſtantiā corpis chꝛ̄i, iō facta ꝯuerſione ē corpꝰ chꝛ̄i ſub
dimenſionibus hoſtie qꝛ ſub talibus dimenſionibus erat ꝓ/
us ſubſtātia panis, ſic eni ſuo modo ē in hac ꝯuerſiōe ſup/
naturali ſic ē i generatōe naturali Uidemꝰ eni ꝙ ſi ex aq̄ gene
rēt aer, vbi ꝓus fuerat aq̄ iā corrupta ibi ē aer generatꝰ. ſi ſꝫ
ſb̄a panis ꝯuertitur in ſubſtantiam corporis chꝛ̄i vbi erat
ꝓus panis ſubſtantia ibi facta cōuerſione ē ſubſtantia cor/
poris chꝛ̄i Cū ergo in pte pūctali hoſtie non poſſit eē panis
ſubſtātia ibi eſſe nō poterit corpus chꝛ̄i nec etiā ps corpis
cū pluries hitū ſit ꝙ vbi ē vna ps corpis ꝙ ibi ē totum cor
pus. Dicebatur eni ſuperius ꝙ ē dare minimā aquā ⁊ mini/
mam carnē et minimū panem. poſſet eni adeo modicum ac/
cipi de pane ꝙ ſi vlterius diuiderēt ſpecies panis ibi reſer
uari non poſſet Cum ergo q̄ntum non poſſit tantum diuidi
q̄n ſemper remaneat q̄ntum, panis autem in tantum diuidi
poteſt ꝙ non remaneat panis oportet nos dicere ꝙ non in
qualibet pte quātecunqꝫ quātitatis poſſit reſeruari ſpecies
panis, multo ergo minus reſeruari poteſt in parte punctali
immo qꝛ materia nunq̄ꝫ abſoluitur a quantitate vt patet ꝑ
philoſophum in pluribus locis et ꝑ Comentatorem in de
ſubſtantia orbis qꝛ in puncto non reſeruat ratio quātitatis

materia ſm eſſe actuale quod hꝫ: nūq̄m habet eſſe punctale Nihil ergo de numero habentiū ſpēm in materia poteſt eſ ſe in aliqua pte punctali. immo quia ſub pte punctali nec eſt materia nec pars materie cum materia et quelibet ps eius ſit quāta eo ꝙ nec materie ſm ſe nec ſm ſuas ptes a quan/ titate poſſit abſolui: in pte punctali hoſtie non poterit eē pa nis nec pars panis. cum panis ſit de numero habentiū ſpe/ ciem in materia. Bene ergo dictum eſt ꝙ in parte punctali hoſtie non poteſt eſſe corpus chrī nec ps corpis accipiēdo punctale ſm quātitatem quia in tali pte non poteſt eſſe pa/ nis nec pars panis Utrum autem accipiendo punctale alit̄ q̄ꝫ acceptū ſit dicere poſſumus ꝙ in tota hoſtia eſt totus chriſt⁹ et in quolibet puncto hoſtie eſt etiam totus chr̄us in ferius oſtendet̄. ad preſens tamen reſtat oſtendere q̄uo quā titas corpis chrī ſit ſub hoſtia indiuiſibiliter poſtq̄ꝫ in pte punctali hoſtie non eſt ſubſtantia corpis chrī et p cōſequēs non eſt ibi eius quātitas Nam ſi in hoſtia eſt quātitas cor/ poris chrī mediante ſubſtantia ſi in pte punctali non poteſt eſſe ſubſtantia corporis chrī nec eius quātitas in tali parte poterit eſſe Sciendum ergo ꝙ ſicut diſtinguim⁹ carnē ſm ſpeciem et carnem ſm materiam: ſic diſtinguere poſſumus panem ſm ſpeciem et panem ſm materiam. Nam ſm philo ſophum in primo de generatione capitulo de augmēto In omnibus habentibus ſpeciem in materia poteſt diuidi hoc ſm materiam, hoc vero ſm ſpeciem Sicut ergo illa dicitur caro ſm ſpeciem que p ſe accepta habet actionem et opati/ onem carnis, ſic ille dicitur panis ſm ſpeciem qui p ſe acce ptus poteſt habere aliquā actionem et opatōm panis. Cum ergo ſm ſpeciem ſit dare paneꝫ athomū ⁊ carnem athomā: quātitas corporis chriſti et totum corpus chriſti dicitur eē in hoſtia indiuiſibiliter ſm ꝙſtat diuiſio ad ptem ſꝫ ſpecieꝫ non ad ptem ſm materiam. Nam diuiſio ſm ptes materia/ les vadit in infinitū ſicut diuiſio ꝯtinui Nam panis ſm ma teriam et caro ſm materiam diuidi poſſunt que alteri con/ iuncta habere poſſunt actōeꝫ panis ſiue carnis Nō eſt ergo

inuenire panem athomū ꝭm materiam. nec carnem ꝭm athomā. nulla eñi caro adeo modice quātitatis que alteri coniūcta non poſſit habere actionem carnis. ſic et de pane ⁊ de quolibet alio habente ſpeciē in materia ſentiendum ē. Si ergo i talibus reperitur minimū q: ſic procedit diuiſio in ptibus ꝭm materiam ſicut in ptibus ꝯtinui minimū in iſtis eſt minimum punctale. reducetur eñi minimuȝ in materia ad minimuȝ in q̄ntitate. ⁊ ſicut punctꝰ q̇ ē minimū i quātitate nec ē quantitas nec ps q̄ntitatis loquēdo de pte integrali ſic tale minimum nec erit materia nec ps materie. cum ergo habitum ſit ꝙ in pte punctali nec eſt corpus chr̄i nec pars eius: erit corpus chr̄i et eiꝰ quātitas ſub hoſtia indiuiſibiliter vt ſtat indiuiſio ad ptem ꝭm ſpeciem non ad ptem ꝭm materiam

Theorema .xij.

SImultas partium chriſti ī qualibet parte hoſtie non cōfundit ordinem ptium ad ſe inuicem et ad totum licet tollat ordinem ptium ad locū

¶ Oſtēdebatur ſupius ꝙ chr̄o exñte ſub hoſtia cōpetit poſitio que eſt differentia quantitatis non autem que eſt predicamentum cum ergo poſitio que eſt differentia quantitatis dicat ordinem ptium ad totum. illa vero que eſt predicamētum dicat ordinem ptiuȝ ad locum. ſatis ex illo capitulo poſſet haberi veritas huiꝰ capituli videlicet ꝙ modus exiſtendi quē habet chr̄us ſub hoſtia non tollit ordinem ptium ad totum licet tollat ordinem eoꝝ ad locum. Tamen quia parum inſtructis in ſcientia non ſatiſfit p verba communia et niſi eis maſticentur principia. et inde concluſiones educantur neſciunt ſeipſos mouere et eorum non quieſcit intellectus immo modicum ligamentum eos ligat Ideo ne forte ligaret tales illud quod ſuperius dictū eſt de ſimultate par/

341

tium chꝛiſti bonum eſt vlterius apire veritatem. Nam ſi oꝛdo ꝑtiuʒ in toto requirit ꝙ caput ſit ſupꝛa pectus et genu ſit ſupꝛa tibiaʒ ſi vbi eſt vna pars coꝛpoꝛis chꝛiſti ibi eſt quelibet pars: inter partes ſic exiſtentes non reſeruabitur dcūs oꝛdo. non eniʒ vt videtur eſt intelligibile ꝙ caput ſit ſimul cū pectoꝛe ꝛ tn̄ ſit ſupꝛa pectus. Ut ergo tollantur du bitatō tacta duo declarabimus. pꝛīo eniʒ oſtendemus ꝙ in chꝛō exiſtēte ſub hoſtia de neceſſitate repit̄ oꝛdo partiū ad totū ꝛ oꝛdo ꝑtiū ad ſe inuicē. Scd̄o d̄clarabim⁹ ꝙ ſimil̄tas par tiuʒ talē oꝛdinē ꝑtiū nō confundit. Propter primū notādū ꝙ oꝛdo partium ad totum et oꝛdo earuʒ ad inuiceʒ ſunt re/ lationes quedaʒ naʒ ipſa relatio ſm̄ ſuaʒ quiditateʒ ꝛ eſſen cialiter eſt oꝛdo quidaʒ. et oꝛdo licet materialiter ſumptus dicat ipſas res oꝛdinatas. foꝛmaliter tamen et ſm̄ ſe acce/ ptus eſt relatio quedaʒ. pꝛedicti auteʒ oꝛdines ſiue pꝛedi/ cte relationes cōnexioneʒ quādaʒ habent ad ſe inuiceʒ. Nō eniʒ eſt oꝛdo partiuʒ ad totuʒ niſi ſit oꝛdo ꝑtium ad ſe inui/ ceʒ. Naʒ niſi ipſe partes oꝛdinate conſtitute eſſent totum non conſtitueretur. toto autem non conſtituto non eſſet oꝛ/ do partium ad totuʒ. Si ergo oſtendere poſſumus ꝙ chꝛi/ ſto exiſtenti ſub hoſtia competit oꝛdo partiuʒ ad totum: o/ ſtenſuʒ erit ibi eſſe oꝛdineʒ partiuʒ ad ſe inuicem. Notan/ duʒ ergo chꝛiſtuʒ ſic eſſe ſub hoſtia ꝙ partes ſunt ibi ratio/ ne totius non totuʒ ratione partiuʒ. Naʒ vt ſuperius dice/ batur chꝛiſtus ex hoc eſt ſub hoſtia qꝛ ſubſtantia panis cō/ uerſa eſt ī ſubſtantiaʒ coꝛpoꝛis eius. ſ. ſm̄ Innocentiuʒ pa/ pam ſic totalis panis in totale coꝛpus conuertitur ꝙ nulla pars panis tranſit in aliquaʒ partem coꝛpoꝛis. Non enim eſt intelligibile ꝙ totū tranſeat in totum et pars in partem niſi illud totuʒ per partes circumſcribatur et ſit totuʒ in to/ to et pars in parte. Si ergo eſſet aliquid quod eſſet totum in toto et totuʒ in qualibet parte et conuerteretur in aliud quod ſimiliter eſſet facta conuerſione totum in toto et totuʒ in qualibet parte talis conuerſio ſic eſſet totius in totuʒ ꝙ nullo mō eſſʒ ꝑtis in ꝑteʒ, cū ergo tot⁹ panis ꝯuertat̄ in to/

tum corpus chriſti non ſm q̄ntitatiuam totalitatez ſz quã panis extenditur extenſione hoſtie eſt totus in tota hoſtia. et pars in pte. ſʒ ſi fiat talis conuerſio ſm totalitatem ſubſtã tialem ratione cuius eſt totus panis in tota hoſtia et totus in qualibet pte et qꝛ facta ꝯuerſione eſt etiam totus chriſtꝰ in tota hoſtia et totus in qualibet pte vt declarabatur ſupe rius pluribus argumentis Ideo bene dictum eſt ꝙ in hac ꝯuerſione mirabili ſic eſt ꝯuerſio totius in totũ ꝙ nullo mõ ꝯuertit̃ ps ĩ ptē. Sũt ḡ in hoſtia ptes rõne totiꝰ. ē ḡ p ſe pri mo ſub hoſtia totuz corpꝰ chr̄i ĩ qđ totũ ꝯuertitur tota ſb/ ſtantia panis. et qꝛ non eſt totũ ſine ptibus ſi eſt ſub hoſtia totũ corpꝰ chriſti: ſũt ibi et ptes vt habent ordinem ad totũ Verũ qꝛ ordo ptiuz ad totũ vt dicebat̃ p̄ſupponit ordinem ptium ad ſeinuicem. declaratũ eſt qđ primo ꝓponebat̃ decla randũ videlicet ꝙ in chr̄o exiſtente ſub hoſtia repitur ordo ptium ad totũ et ordo eaꝝ adinuicē Reliquũ ergo declara/ re reſtat videlicet ꝙ ſimultas ptium talem ordinem nõ cõ fundit. Notandũ ergo ꝙ ordo ptiũ ad locũ et in vniuerſo aliqñ eſt ſimilis ordini ptium ad totum. aliqñ diſſimilis. et in diuerſis ſpẽbus aĩatorum exiſtentiũ ſm ſuum naturale eē repitur ſimilis et diſſimilis In hoĩe ei q̇ habet pedes verſꝰ terram et caput erectũ ad celum repitur idem ordo ptiũ ad totuz et ad locum ſuuz et ad vniuerſum. nam ptes que ſunt ſupiores in toto quia magis appropinquãt celo ſunt ſupio/ res in loco et reſpectu vniuerſi In plãtis autem in quibus radices tenent locũ oris. in aĩalibus repitur ordo cõuerſus ſi enĩ volumꝰ accipe ſuperius et inferius in plantis ſm or/ dinem ptium ad totum radices ſunt ibi ſuperius et rami ĩfe rius quia os in aĩalibꝰ eſt in capite qđ os eſt ſuperior pars animalis. In vniuerſo autem eſt econuerſo Nam cum radi ces ſunt in terra fixe et ſm locum et ſm ordinem vniuerſi radices ſunt inferius et rami ſuperius. Eſt ergo homo vt Plato dicebat platanꝰ ſiue planta verſa ſi quis ḡ ꝟteret ho minē ꝙ caput haberet ꝟſꝰ terrã ⁊ pedes eleuatos in altum licet caput eſſz ĩferiꝰ ſm locũ tñ ſupiꝰ eēt ſz ordinē ad totũ

vbicūq; ei ſit caput ⁊ qualitercūq; vertat aial ſp erit ſuperi⁹ ⁊ pedes erunt inferi⁹ loquēdo de ordine ptiū ad totū. ſi igit ordo ꝯtrarius vniuerſi et ordo ꝯtrari⁹ ad locū nō tollit ordinē ptiū ad totū nulli debet eē dubiū ꝙ ſi ordo ptiū ad locū oīo tolleret adhuc remaneret ordo ptiū ad totū Nā ſi poſito capite v̄ſus t̄ram ⁊ inferius ⁊ pedib⁹ ſitis in altū caput eſſet ſupius et pedes inferius Multo magis ſi ſimul cū capite eſſent pedes nō ꝑuerteret ordo q̄n caput ſit ſupra pedes. bñ ergo dictū ē ꝙ ſimultas ptiū corpis chr̄i exiſtentis ſub hoſtia non tollit nec ꝯfundit ordinē quē ptes hn̄t ad ſe inuicē ⁊ ad totum

Theorema.xiiij.

Licet chriſtus nō ſit ſic ſub hoſtia vt apparet imago in ſpeculo aliquo tamē mō ē in hoſtia vt ad ſupficiē ſpeculi multiplicat imago

¶ Fuit āt in p̄cedētib⁹ ſufficient oſtenſum chr̄m nō ſic eſſe in hoſtia vt imago apparet in ſpeculo ad maiorē tn̄ expreſſionē hmōi veritatis poſſum⁹ addere rationē Innocentij pape dicētis qđ dr̄ a quibuſdā ꝙ quādiu ſpēs panis itegra pſeuerat ſub tali ſpē: totale corpus exiſtit. diuiſa āt. in ſingulis ptibus incipit eē totum Sicut in ſpeculo dū ē integrū vna tātum inſpiciētis apparet imago. ſꝫ eo fracto tot apparet imagines quot ſunt ibi fracture. Poſita hac rōne ſubdit ꝙ cum deus illam virtutem ꝯtulerit verbis vt ad prolationē eoꝝ corpus dominicū incipiat eſſe ſub ſpecie ſacramenti. q: illa verba nō ꝓferunt in fractione diligenter attendant et illi qui hoc docent. vnde corp⁹ chr̄i qđ ante fractionem non in ſingulis ptib⁹ erat totum ſꝫ ſub totali ſpē totaliter exiſtebat. poſt fractionem vero q̄t ptes ſuſcepit hoſtia incipit eſſe ſingillatim in ſingulis ptibus totū corpus qđ integralit erat in ītegro Certe nō videt via ad euadēdū q̄uo ſaluare poſſumus ꝙ ꝑ ſolā fractiōē incipiat eē chr̄us in ſingul' ptibus

hoſtie cum virtus tranſſubſtantiandi ſubſtantiam panis in
chriſti corpus non ſit data fractioni ſ verbis Immo ſi ſic
vellemus iudicare de exiſtētia chriſti ſub hoſtia ſicut de ap
parentia imaginis in ſpeculo omnino dicendum eſſet cor/
pus chriſti non eſſe in hoſtia. Nam imago non apparet i ſpe
culo nec etiam eſt in ſpeculo. ſolum enim diafanū corpus
ſuſceptiuū eſt talium intentionum. ſpecula autem duriſſi/
me calebefieri poſſent. nō eſt ergo imago in ſpeculo nec ap/
paret in eo loquendo de ſpeculis vſitatis que vt plurimum
ſunt ↄuexa Utrū autem ſit imago vbi apparet et quō pōt
apparere vbi non eſt: inquirere non eſt preſentis ſpeculatio
nis. ſufficiat āt nobis tantum patefactum eſſe chr̄m non eſſe
in hoſtia nec vt apparet imago in ſpeculo nec vt exiſtit in
ipſo Reliquū autem ē oſtendere aliquo modo chr̄m eſſe in
hoſtia vt ad ſuꝑficiem ſpeculi multiplicatur imago ad cuiꝰ
euidentiam aduertendum intentiones non ſuſciꝑe numerū
a ſubiectis in quibus ſunt. poſſunt enim in eadem ꝑte aeris
eſſe diuerſe ſpecies luminarium quelibet enī ꝑs albedinis
ſe multiplicat in toto medio Et quod dictū eſt de albedine
intelligendum eſt de qualibet ſpecie intentionali. eſt ergo
ſm̄ eſſe intentionale tota albedo in toto medio et tota in q̄/
libet ꝑte et quod dictū eſt de medio ſentiendum eſt de or/
gano ad quēlibet enim punctum oculi multiplicat ſpeciem
ſuā quilibet punctꝰ rei viſibilis ita ꝙ ſimilitudo rei viſibil'
ſuſcipit i toto oculo ⁊ tota in q̄libet ꝑte. nō tamen i quolibꝫ
puncto oculi fit iudiciū de quolibet puncto rei viſe Nā ſi
ꝑ quēlibꝫ punctū oculi videremus quemlibet punctū rei
viſibilis et iudicaremus de quolibet puncto rei viſe eſſꝫ cō
fuſio in videndo. apparerent enim dextra ſiniſtra et ſiniſtra
dextra Non enim iudicare poſſemus que viſibilium eſſent a
dextris et que a ſiniſtris quod apparet ſenſu falſum eſſe. ꝓ/
poſitis enī viſibilibus corā nobis. recte enim iudicaremus
dextra eſſe a dextris et ſiniſtra a ſiniſtris quod ideo contin
git qꝛ in cancellatione neruorum opticoꝝ vbi fit iudiciū de
re viſa ſolum ꝑ partē dextrā iudicamus. de dextris et ꝑ

ſiniſtrā dē ſiniſtri. et p mediā de medijs Si āt rō hui⁹ q̄raſ̄
q̄liſ̄ de pte dext̄ viſibil' fit ſolū iudiciū ī pte dextra cū ſitu
do illi⁹ ptis nō ſolū ſuſcipiaſ̄ ī pte dextra ſ; in pte ſiniſtra et
in qualibet pte Dicēdum ꝙ licet quilibet punctus rei viſi/
bilis multiplicet ſpeciem ſuaʒ ad quēlibet punctuʒ organi
cū dextra diametralius et fortius imprimunt ſpecies ſuas
in parte dextra q̄ʒ in alijs partibus. et quia non quelibet im
preſſio ſufficit ad videndum. et iudicanduʒ ſ; ſola impreſſio
diametralis et fortis ideo licet pars dextra viſibilis impri/
mat ſpecieʒ ſuam in quolibet puncto organi et tota etiam
ſimilitudo rei viſibilis ſit in qualibet parte organi non ta/
men videtur totum viſibile per quamlibet parteʒ oculi nec
de parte dextra iudicamus per quamlibet partem organi
ſ; per dextram partem organi iudicamus de parte dextra
rei viſibilis et per ſiniſtram de ſiniſtra eo ꝙ dicte partes vi
ſibilis in talibus ptibus organi fortius ſpeciem ſuam impri
munt Immo ſi qualiſcunq; impreſſio ſufficeret ad viden/
dum poſſemus videre que eſſent poſt nos et montes non ce
larent nobis viſibilia exiſtentia poſt ipſos. Naʒ ea que ſunt
poſt nos licet diametraliter non poſſint imprimere ſpecieʒ
ſuaʒ in oculuʒ noſtruʒ. cogimur tamen ad ponenduʒ ꝙ ocu
lus noſter aliquo modo ſuſcipiat intentiones viſibilium ex/
iſtentium poſt ipſuʒ. Nam cuʒ res multiplicet intentionem
ſuaʒ in toto medio: que ſunt retro nos multiplicant ſpecieʒ
ſuaʒ in aere qui eſt ante nos et a ſpecie multiplicata in aere
ſito coraʒ oculis noſtris aliquo modo ſuſcipitur intentio in
oculo noſtro tamen qꝛ huiuſmodi ſuſceptio eſt debilis p ta/
lem ſuſceptioneʒ non iudicam⁹ de viſibilib⁹ ſic et res poſt
mōteʒ exiſtentes poſſunt multiplicare ſpeciē ſuā vſq; ad ae
reʒ qui eſt iuxta nos ꝓpter quod oculus noſter pōt ſuſcipe
ſimilitudines illorū viſibiliuʒ nūquā cuʒ illa viſibilia vidē/
tur manēte monte in medio qꝛ ſic ꝯditionibus ſtantib⁹ nūq/
quaʒ diametraliter et fortiter oculus ſuſcipit ſimilitudines
illoꝝ forte ſi veꝝ ē quod cōiter ꝛ vulgariter dī liceū videre
poſt mōtē Iſta poſſʒ eē cauſa qꝛ debil' ipreſſio ei. ſufficit ad

videndum.poſſunt enim exiſtentia poſt monteȝ imprimere ſuas ſimilitudines ī oculū licȝ nō diametralit̃ tñ ſi hoc poni mus oportet nos ponere aliquā virtutem in oculo anima/ lis pdc̄i regulantem et dirigentem. intentiones ſuſceptas ne longinqua appareant propinqua et ecōuerſo et ne ſini/ ſtra appareant dextra et ecōuerſo. Viſo qũo intentiones et idola multiplicant ſe in medio et organo de facili eſt vide/ re qũo imagines et idola ſe multiplicant ad ſupficiem ſpe/ culi Nam cum quilibet punct⁹ ſupficiei ſpeculi contingat aliquem punctum aeris quia in quolibet puncto aeris ē to/ ta intentio et tota imago rei viſibilis oportet nos dicere ꝙ non ſolum ad totam ſupficiem ſpeculi multiplicetur tota i/ mago.ſ ꝙ ad quēlibet punctū ſupficiei ſpeculi etiā tota mul tiplicetur imago.nō ergo ſuſcipitur imago in ſpeculo qꝛ ſpe culum non oportet eſſe diafanum ſ ſuffici terſum et polituȝ vt fiat ibi reuerberatio et reflexio ratione cuius appareat idolum et imago Si enim eſſet ſpeculum omnino diafanū qꝛ nō obſiſteret viſui ꝑꝑt trāſparentiā nullū appareret ido/ lum ibi Non igitur oportet in ſpeculo ſuſcipi imaginem ta men ad ſupficiem ſpeculi multiplicatur imago eo ꝙ ſupfici es attingat medium et aerem ſuſceptiuum intentōnalium hoꝝ idolorum et imaginum.eſt ergo aliquo modo ſimile de ſuſceptione organi et de multiplicatione imaginis ad ſuper ficiem ſpeculi.nam ſicut tota res viſibilis imprimit ſimilitu dinem ſuam in toto organo et tota in qualibet pte et ſicut intentionaliter quilibet punctus rei viſibilis multiplicat ſpe ciem ſuam ad quēlibet punctum oculi.non tamen quilibet punctus et quelibet pars rei viſibilis videtur p qualibet p/ tem oculi.ſ vna pars viſibilis videtur in vna pte organi ꝛ i vno loco ſicut quelibet res viſibilis oppoſita ſpeculo mul tiplicat ſuā imaginē ad quēlibet punctū ſupficiei ſpeculi nō tñ videtur in quolibet puncto.ꝛ manente integro ſpecu/ lo non videtur vna imago niſi in vno loco. His autem dili genter perſpectis apparet verum eſſe qđ proponebatur vi delicet aliq̄ modo ſic eſſe corp⁹ chr̄i i hoſtia nō ſicut apparet

idolū in ſpeculo ꝫ ſicut imago multiplicatur ad ſuꝑficiē ſpe
culi qꝛ ſicͨ tota imago multiplicat ſe ad totā ſuꝑficiē ſpeculi
et tota ad quelibet pūctū ſuꝑficiei ſic totꝰ chꝛ̄us ē i tota ho/
ſtia ꝛ totꝰ i q̊libꝫ pūcto hoſtie. ꝫ ſic dicēdo videmꝰ ꝯdicē his
q̄ ſupiꝰ diximꝰ Dicebat̄ ei i p̄cedētibꝰ ꝙ ſic eſt totꝰ chꝛ̄us in
qualibꝫ ꝑte hoſtie ꝙ tn̄ i ꝑte pūctali hoſtie nec ē corpus
chꝛ̄i nec ꝑs corꝑis Sꝫ ꝙ i hoc nō ſit ꝯtradictio cū iferiꝰ de
hoc occurret materia poterit declarari. ad p̄ſens tn̄ oſtēſum
ſit q̄uo ſit ſil'r ꝛ q̄no diſſil'r ꝓut ꝯꝑat̄ chꝛ̄us ad hoſtiā ꝛ imago
ad ſpeculū ꝓpter q̊d ſi dictū alicuiꝰ ſci īueniat̄ ꝑ q̊d exiſten/
tia chꝛ̄i in hoſtia: accipiat̄ ſm ꝓportionē quā hꝫ imago ad
ſpeculū diligens inq̇ſitoꝛ nō credat eſſe ſimile ꝑ omnē mo/
dum ꝫ ei ſufficiat ſm tactā exilē ſimilitudinē exponere dcā
ſanctorum

Theorema.xiiij.

SEcūdū doctorū ſententias videt̄ eſſe tenen
dum ꝙ chꝛiſtus vt eſt in loco proprio et vt
habet eſſe in hoſtia ad corpora gloꝛificata et
nō gloꝛificata modo oppoſito cōꝑatur

¶ Videt̄ enī eſſe cōmunis doctoꝝ ſentētia ꝙ corpꝰ glori/
ficatū cū nō gloꝛificato ſil'r in eodem loco pōt exiſtere. glo/
rificatū āt cū gloꝛificato ſimul eſſe non pōt Hoc āt q̄uo veꝝ
eſt nō diffiniemꝰ ad p̄ſens ꝫ auxiliante deo ſi locꝰ occurret
vt de corꝑibꝰ reſurgentiū poſſimꝰ aliquē tractatū ꝯponere
ibi oſtendet̄ q̄uo vēitas ſic ſe habeat vt ꝓponebat̄. tn̄ vt ali
qualiter quieſcat intellectꝰ pōt ad hoc talis rō aſſignari qꝛ
que ſm eandem rōem comꝑantur ad locuꝫ non videt̄ ꝙ in
eodem loco ſimul poſſint eſſe ꝫ que differenter cōꝑantur nō
ē incōueniens ſil'r eſſe. videmꝰ enī ꝙ angelꝰ et corpꝰ ſimul eē
pn̄t qꝛ ſpūali ſubſtātie nō cedit corꝑalis vt p̄t hꝛ̄i a Dama/
ſceno libro ſcd̄o cap. tcio vbi ait ꝙ āgeli n̄ circūſcribūt̄ nec
ꝯtinent̄ a parietibꝰ ꝛ ianuis ꝛ clauſtris; ſic etiā ſba ſeꝑata et

anima i eodē corꝑe poſſunt eſſe. demones eni ſubintrāt corpora humana et pōt haberi ex textu euāgelico. Cū ergo aīa rōnalis ſit in qualibet pte corpis tota vt vult auguſtinus ſexto de trinitate cap. ſeptimo. In quacunqꝫ pte corporis ponatur demon: ſimul in illa pte erit demō ⁊ aīa ꝫ hec ideo ꝯtingunt qꝛ ſpūs et corpꝰ non eodem modo comparantur. et demon et anima non eodem modo ſunt in corpore. Sic etiā deus eſt in qualibet creatura et ē ſimul cuꝫ qualibet creatura. quia non eodem modo eſt in loco creatura ⁊ deus. ꝫ due anime nō ſimul poſſent eſſe in corꝑe eodem. et duo āgeli nō poſſent in eodem loco. et ſi eſſent duo dÿ vbi eſſet vnus nō poſſet eē aliꝰ. Quia ergo duo corpora glorificata eodeꝫ modo comparantur ad locum. ꝑ nullam proprietatem exiſten: eꝫ in corpore glorificato poteſt vnum corpus glorificatum eē cum alio glorificato. niſi hoc deus facēt ſpeciali miraculo. ꝫ corpus glorificatū et non glorificatum diuerſimode comparātur ad locū ideo non ē incōueniens etiam abſqꝫ miraculo talia duo corpora ſimul eſſe. nō eni videt rationabile ſemꝑ ad motum cuiuſlibet corporis glorificati deuꝫ opari ſpeciale miraculū. licet eni ſit alia claritas lune et alia claritas ſolis et corꝑa glorificata non; ſint paria. vnū tamen non eſt materiale reſpectu alterius ꝓpter quod duo talia corꝑa i eodem loco ſimul eſſe nō poſſunt. ſicut qꝛ oīs albedo ſcd̄m eādem rōnem videtur compari ad ſuuꝫ proprium ſuſceptiuū quātūcunqꝫ vna albedo ſit clarior alia. due tamen albedines in eodē ſubiecto eē ſimul non poſſunt. Utrū autē ꝑ miraculum poſſet fieri aut non: non eſt preſentis ſpeculationis. Tātū tn̄ dictū ſit ꝙ ſicut due forme eiuſdē rōnis nō poſſūt eē in eadem pte ſubiecti vt due albedines nō poſſunt eē in eadem pte pomi. diuerſaꝝ tamen rōnū poſſunt. vt ſaporem et colorem eſſe in eadem pte pomi non videtur incōueniens. ſic duo corpora glorificata et non glorificata duo niſi ꝑ ſpēale miraculū ſimul eſſe non poſſunt. corpus tamē glorificatum cum non glorificato etiam abſqꝫ miraculo ſimul

345

eſſe non videtur inconueniens. Hoc viſo et his ſuppoſi/
tis ex his ſequi videtur ꝙ chriſtus vt eſt ſub hoſtia. et vt
eſt in loco proprio ſiue vt eſt in celo/ad corpora glorificata
et ad corpora non glorificata comparatur oppoſite. Nam
vt eſt in celo et vt eſt alicubi localiter poteſt ſimul eſſe cum
corpore non glorificato. ſʒ non poteſt eſſe cum corpore glo
rificato niſi fiat ibi ſpẽale dei miraculū. Sʒ vt eſt ſub hoſtia
ē ecōuerſo q̇a nō poteſt eſſe ſimul cū corpore non glorifica/
to niſi forte ꝑ ſpẽale dei miraculum ſʒ nō videtur repugna
re corpori glorificato quin poſſit ſimul eſſe cum hoſtia. Ut
autem hoc appareat notādum ꝙ qꝛ dimenſiones corporis
chři ſunt in hoſtia mediante ſubſtantia ſi hoſtia conſecrata
non poteſt eſſe ſimul cum alio corpore: hoc non eſt ratione
dimenſionum corporis chriſti quia ſic eſt corpus chriſti ſb
hoſtia ꝙ non eſt aptum natum reſiſtere aliquibus dimenſio
nibus. cum dimenſiones chriſti non ſint ibi per ſe. tota ergo
cauſa iſtius reſiſtentie ſunt dimenſiones iſtius hoſtie. Nam
ſecundum philoſophum ſi dimenſiones eſſent ſeparate ad/
huc reſiſterent et non compaterentur ſecum dimenſiones
alias. licet ergo dimenſiones hoſtie conſecrate ſint ſine ſub/
iecto tamen quia per ſe eſt dimenſionum reſiſtentia. ideo di
menſiones ille reſiſtunt et non compatiuntur ſecum dimen
ſiones alias niſi eſſent tales dimenſiones que difformiter
compararentur ad locum. huiuſmodi ſunt dimenſiones cor/
poris glorificati Si ergo dimenſiones corporis chriſti nul
lam reſiſtentiam faciunt quin poſſit eſſe hoſtia conſecrata
ſimul cum alio corpore ſʒ tota ratio reſiſtentie ſumitur ex di
menſionibus hoſtie. per ſe loquendo qđcunqʒ corpus pote
rat ſimul eſſe cum hoſtia non conſecrata poterit ſimul eſſe
cum hoſtia conſecrata. corpori autem glorificato quia non
repugnat eſſe ſimul cum hoſtia non conſecrata eo ꝙ corpꝰ
glorificatū ſl' cum non glorificato eē p̄t/nō repugnabit ta/

li corpi eſſe ſimul cū hoſtia ɔſecrata.ſcd̄m ergo hāc viā idē
corpus chr̄i poſſet ſimul ſacramentaliter ⁊ localiter eē.ſ; nō
eodem modo.ſ; ſacramētaliter eſſ; ibi eo q̄ ſubſtātia panis
eſſet ɔuerſa in corp⁹ eius.localiter aūt ibi eſſet p̱ dimenſio/
nes ꝓprias. Si eni corp⁹ chr̄i glorioſum potuit ſimul eſſe cū
ianuis pōt ſimul eē cū hoſtia nō ɔſecrata ⁊ p̱ ɔſequēs ſimul
eē pt cū hoſtia ɔſecrata. Aduertēdū tn̄ q̄ ⁊ ſi nō repugnat
corpi glorificato ſimul eſſe cum hoſtia ɔſecrata tn̄ ꝓpter re/
uerentiam ſacramenti nūquā hoc ɔtingit immo ſi aliq̄s ſan
ctus hn̄s glorificatū corp⁹ videret aliquā hoſtiā ɔſecrataꝫ
quia credibile eſt q̄ p̱ aliqua ſigna vl' p̱ reuelatiōeꝫ vel ali/
quo alio modo cognoſceret ibi corp⁹ chr̄i.non tranſiret p̱ i/
pſam ſed eā adoraret ⁊ veneraret̄.vidēs ibi eſſe illū deuꝫ p̱
quem facta ē redēptio totius humani generis Immo q̄r pec
caret ſi taleꝫ hoſtiam vidēs nō veneraret̄ eā ſ; trāſiret p̱ i/
pſam bonū intellectuꝫ habere poſſet habere dcm̄ dicentis
corp⁹ glorificatū non ſimul poſſe eſſe cū hoſtia nō ꝓpt̄ reſi/
ſtentiā dimenſionū rōne cuius de poſſibilitate et impoſſibi/
litate loqui intendim⁹.ſ; q̄r habentes glorificata corpa pec/
care non poſſint Manifeſtū eſt ergo q̄uo corp⁹ glorificatū
pōt eſſe ſimul cū corpe chr̄i vt exiſtit in hoſtia.q̄ āt corpus
nō glorificatū nō poſſit eſſe ſil' cū hoſtia conſecrata patꝫ q̄r
dimenſiones remanent ipſius hoſtie que ſecum non cōpatiū
tur dimenſiones aliquas non glorioſas.pꝫ ergo q̄ ratōe di
mēſionū chr̄i vt habet eſſe in loco ꝓprio et in hoſtia eſt ɔpa
tio oppoſita ad corpa glorificata et non glorificata mō que
dictum eſt quod declarare volebamus

Theorema.xv

Chriſtus prout exiſtit in hoſtia videri nō pōt
ab aliquo alio oculo corpali.

¶ Conſequenter reſtat oſtendere q̄ nullus alius a
chriſto videre poteſt chr̄m exiſtentem i hoſtia corpali oculo

Hoc autez declarare poſſumus triplici via Eſt autē in quo
libet ſenſu tria ↄſiderare.ſ.obiectū quod ſentim⁹.modū quē
habem⁹ in ſentiendo.et mediū p quod defert̄ ſpecies ſenſi/
bilis vſqꝫ ad organū ſenſus.¶ Prio ergo oſtendem⁹ chr̄z
non poſſe videri ab aliq̊ alio corporaliter ꝓut exiſtit i ho/
ſtia.ex pte ipſius obiecti ſenſibilis Ad cuius euidentiā.no/
tandū ꝙ ſm phm in 2° de anima Sēſibile dr̄ tripliciṫ.qđ/
daꝫ eni eſt ſenſibile ꝓpriū vt illud qđ pcipitur vno ſenſu vt
color viſu et ſonus auditui et cetera alia ſenſibilia que ſenti
untur vno pticulari ſenſu Senſibile vero cōe ē illud qđ p/
cipitur plurib⁹ ſenſibus vt magnitudo ſiue quātitas conti
nua.numerus.motus.quies.et figura Horꝝ aūt vnūqđqꝫ nō
ſolū vnus ſenſus pcipit ſꝫ plures.ideo huiuſmodi ſenſibilia
licet ſint ſenſibilia p ſe nō p accidens. dicūtur tū ſenſibilia
cōmunia rōne pluriū ſenſuuꝫ quorū ſunt obiecta Senſibi/
le vero p accidens eſt illud quod nihil efficit in ſenſu tū qꝛ
ē ſbiectū vel ↄiūctū ei qđ ſentitur p ſe ideo dr̄ ſenſibile per
accidens vt darij filius p accidēs ſentitur quia in eo habēt
eſſe magnitudo et color que ſentiūtur p ſe Inter hec autez
ſenſibilia e ħ ordo quia ſenſibile cōmune ꝛ ſi ſentitur p ſe.nō
tū ſentitur primo. Nam illud ē primū ſm phm in prio po/
ſteriorꝫ cui eſt alteri p ipſum non ipſi p alterū.vt q̇a habē
tres ↄpetit triāgulo pmo.cuicūqꝫ ↄpetit tal' paſſio ↄpetit p
triāgulū.ꝛ ſi ab oī alio ṙmoueret̄ hr̄e tres:nō ṙmoueret̄ a tri
angulo Si ḡ ſēſibilia cōmunia ſētirēt̄ pmo ſi nihil aliud ſē/
tiretur adhuc poſſꝫ ſētiri magnitudo ꝛ quodlibꝫ aliud ſēſi
bile cōmune.hoc autē ē falſum. Nam ſi eſſꝫ aliquid q̊d eſſꝫ
quātū et non haberet in ſe aliquā qualitatem ſenſibilem nō
poſſet ſentiri aliquo ſenſu.nūquā eni videm⁹ aliquod quan
tum niſi ſit coloratum vel lucidum.nec aliquod quātū tangi
pōt niſi ſit durū vel molle vel habeat i ſe qualitates actiuas
vl' paſſiuas.ꝛ ſic diſcurrendo p ceteros ſenſus:manifeſte ap
parebit ꝙ nūquā ſentitur ſenſibile cōmune niſi habeat āne/
xum ſenſibile ꝓprium mediante quo moueat ſenſum Et inde
ē ꝙ quia mathematicus abſtrahit a quali.licet nō abſtrahat

a quanto. dicitur tamen abſtrahere a materia ſenſibili quia quantum nunquã facit ſe in ſenſũ niſi mediante quali. Si ꝙ ſenſibile cõe nũquã mouet ſenſum niſi mediante ſenſibili ꝓ/ prio multo magis ſenſibile ꝑ accidens ꝑ ſe acceptũ nõ põt mouere ſenſum. ẜm eni quãdam adaptationem loquẽdo di/ cere poſſumus ꝙ a ſenſibili proprio habet eſſe actio. ẜ a ſen ſibili cõmuni habet eẽ modus agendi. a ſenſibili vero ꝑ ac/ cidens nec eſt ꝓprie et immediate loquendo actio nec mod⁹ agendi. Color enim ipſe et lux agunt et mouent viſum quia q̃cquid videtur / videtur ꝑ modum pyramidis et ſub angu/ lo. modus agendi ſumitur a magnitudine et a ſupficie q̃ eſt baſis illius pyramidis ſcd̃m quã pcipitur viſibile. filius ãt Parij ſentitur ꝑ accidens nec proprie et immediate agit in ſenſu nec ab eo ſumitur modus agendi proprie loquendo. ꝙ de tactu naturali immediatius attingit paſſum qualitas q̃ʒ quãtitas quia quãtũ non mouet paſſum niſi mediante quali. ĩmediatius enim color mouet aerem et viſum q̃m ſupficies Cum ergo in ſacramento euchariſtie ꝑ ſe primo ſit ibi ſb̃ſtã tia / ex ꝯſequenti autem et ex naturali concomitantia ſũt ibi cetera accidentia cũ quãtitas ĩmediatius adhereat ſubſtan/ tie q̃m qualitas vt oſtendit Cõmentator in duodecimo me/ taphyſice: naturali ordine in hoc ſacramento eſt prius ⁊ im mediatius quãtitas q̃m qualitas. ſi ergo corp⁹ chr̃i exiſtens in hoſtia deberet agere in viſum qꝛ ſicut res ſe habet ad eẽ ita ſe habet ad agere ĩmediate moueret viſum ſubſtantia et mediante ſb̃ſtantia moueret viſum quãtitas. et mediante q̃n titate qualitas et eẽt ibi totus mot⁹ contrarius modo quem videm⁹ in actione ſenſibiliuʒ. qd̃ ſtare non poteſt. immo cuʒ ſb̃ſtantia ſit ſenſibilis omnino ꝑ accidens et immediate non poſſit agere in ſenſum et etiam cum quantitas ꝑ ſe niſi qua litas incidat media non poſſit mouere ſenſum patet ꝙ ex ꝑ te ipſius obiecti ſenſibilis ꝙ chriſtus exiſtẽs ſub hoſtia nec viſu nec alio ſenſu ſentiri poteſt quod primo ꝓponebatur declarandum Scd̃a ãt via ad oſtendendum hoc idẽ ex pte modi agendi de leui patet Nã modus agendi in viſum

vt tactum eſt ꝑ modū pyramidis. Huius aūt pyramidis ba/
ſis eſt quātitas. nūquā enī poteſt eē pyramis niſi habeat ba
ſim extenſam. nūq̄m ergo poterimus ſaluare modum viden
di ratione cuius non poſſumꝰ dicere ꝙ chr̄us videatur in
hoſtia. Hoc āt patet ex eo ꝙ chr̄us non eſt in hoſtia modo
extēſo quia non ē totus chr̄s in tota hoſtia ⁊ pars in parte
ſ; eſt totus ī tota. ⁊ totus in qualibet pte. qđ autem ſic habꝫ
eē alicubi nō poteſt eē baſis alicuius pyramidis. Rurſuꝫ q̄a
eſt ibi quātitas mediante ſubſtantia et non eſt ibi chriſtus
quātitatiue licet ſit ibi quātus cum pyramis non poſſit fun/
dari imediate ſup ſb̄a ſtricto ꝙ pyramis et oīs figura ſit q̄li
tas ī q̄litate vł quātitas ī qualitate vt dicit̄ in p̄dicamētis ⁊
etiam vt habetur in quinto metaphyſice nullo modo ſalua/
re poſſumus ꝙ chr̄us videatur ſub hoſtia ab aliquo alio cū
ibi ſaluare nō poſſumus modū videndi. nūquā enim agens
agit in paſſum niſi ſit ibi debitus ordo et debita ꝓportio int̄
actiuum et paſſiuū et niſi ſit ibi omnis ille modus qui de ne
ceſſitate requiritur ad actionem et paſſionem. ſicut autē ab/
lato modo agendi ceſſat actio ſic non exiſtente modo viden
di non eſt viſio. Tertia via ex pte mediꝫ ſic hētur. Nūqꝫ
eni ſenſibile mouet ſenſum niſi īmediate attingat medium ꝑ
quod deferat̄ ſpēs ſenſibilis vſqꝫ ad organū ſenſꝰ. chr̄us āt
vt eſt in hoſtia nullo mō īmediate attigit aerem. ſ; dimēſio/
nes hoſtie īmediate aerē attigūt. ipā ḡ hoſtia vł ipe dimēſi/
ones panis poterūt pcipi viſu. chr̄us āt ibi exn̄s videri nō
poterit. nō poſſumꝰ āt dicere ꝙ quia dimēſiones ille videt̄/
tur ſub quibus exiſtit chriſtus ꝙ ideo chriſtus videatur per
accidens ſicut filius cleonis per accidens videtur quia vi/
detur ſuperficies colorata ſub qua exiſtit filius cleonis vi/
detur per ſe. Nam dimenſiones hoſtie non ſunt in chriſto
ſicut in ſubiecto ſicut ſuperficies colorata eſt vt in ſubiecto
in filio cleonis et ille dimenſiones panis non ſunt apte na/
te ducere in cognitionem ſubſtantie corporis chriſti ſi/
cut illa ſuperficies eſt apta nata ducere in cognitionem
ſubſtantie filiꝫ cleonis. Patet ergo chriſtum non vi/

deri ab aliquo alio nec ꝑcipi aliquo ſenſu ꝓut habet eſſe ſꝫ hoſtia quod declarare volebamꝰ

Theorema.xvj.

Chriſtꝰ oculo corꝑali ſe non videt ī hoſtia ꝓut in hoſtia habet eſſe

¶ Cōmuniter a doctoribus dicitur ꝙ licet chr̄us exiſtens in hoſtia ab aliquo alio videri corꝑaliter non poſſit a ſe ipo tñ oculo corꝑali videtur. Hmōi aūt veritatis modū et cām declarare non eſt facile Dixerūt aūt quidam ꝙ quia oculus chr̄i eſt in hoſtia ideo ſeipm̄ in hoſtia videre pōt ſꝫ aliꝰ oculus videre chr̄m in hoſtia exiſtentem nō pōt eo ꝙ oīs alius oculus pret oculū chr̄i nō ē in hoſtia ſꝫ extra hoſtiā Hoc āt vt dicit nō quietat intellectū. videtur eni tale dictū petere quod eſt in ꝯtrario quia chr̄us nō ſe videt in hoſtia ratione qua in hoſtia habet eſſe Ad cuiꝰ euidentiam notādūꝫ ꝙ nūquā fit ſenſꝰ niſi ſenſibile moueat organū ſenſitiuū et niſi imprimat ſuā ſpeciē in ſenſum quia nihil agit niſi ſm ꝙ eſt in actu. cum ergo virtus viſiua fiat in actu p ſpēm viſibilē niſi viſibile ageret ī viſū nūq̄m eſſet viſio. Ad hoc autē ꝙ agēs agat in aliquid duo requirūt. Primo eni requirit ꝙ agens ſit in ea diſpōne ꝙ poſſit agere. ꝓpter quod niſi ſenſibile eſſet in ea diſpoſitione qđ poſſet mouere ſenſum: nullꝰ fieret ſenſus. Secundo requiritur ꝙ paſſuꝫ ſit in ea diſpoſitione ꝙ poſſit moueri ab actiuo. ꝓpt ꝙ quātūcūqꝫ ſenſibile eſſet in ea diſpoſitione ꝙ poſſet mouere organū Si tamē ſenſꝰ nō eſſet in diſpoſitione qua poſſet moueri ⁊ qua poſſet pati ab ipſo ſenſibili etiā nō fieret ſenſꝰ Hac āt duplici via declarare poſſumus chriſtum non videre ſe in hoſtia vt exiſtit in hoſtia Si ei chriſtus vt exiſtit in hoſtia ſe videret oportēt nos dicere chriſtum ibi exiſtentem eſſe in ea diſpoſitione ꝙ poſſet mouere viſum. et oculum eius ibi exiſtentem eſſe in

illa diſpoſitione ꝙ poſſet imutari a ſenſibili. horum neutrum
verum eſt. Nam illa triplici via qua declaratum eſt in prece
dentibus chr̄m exiſtentem in hoſtia non eſſe in ea diſpoſitō
ne ꝙ imutare poſſꝫ oculum alicuꝰ alterius: oſtendi pōt chri
ſtum ibi exiſtentem in ea diſpoſitione nō eſſe ꝙ imutare poſ
ſit ꝓprium organū ſenſitiuū. Dicebatur ei p̄mo ꝙ quia ſub/
ſtantia eſt ſenſibilis ſolum ꝑ accidens et nō ſentitur niſi me
diante quātitate et qualitate. qualitas āt et quantitas et ce/
tera accidentia ſūt in hoc ſacramento mediante ſubſtātia. ſi
ergo ip̄a ſubſtantia imediate ſentiri non pōt oportet ꝙ talia
non ſint in ea diſpoſitione ꝙ poſſint ſentiri ⁊ ꝙ poſſint imu
tare viſum. igit̄ ſicut alius oculus ab oculo chr̄i non videt
ipſum vt eſt in hoſtia q̇a ab eo imutari non pōt. ſic nec chri
ſtus vt exiſtit in hoſtia a ſe ip̄o videri poterit quia oculꝰ eiꝰ
a ſe ipſo vt exiſtit in hoſtia imutari nō valet. Secundo chri
ſtus exiſtens in hoſtia vt dicebatur non videt̄ ab alio oculo
corpali q̇a ibi ſaluari nō poteſt modus videndi. ſemꝑ enī vi
demus ſub angulo et videmꝰ modo pyramidali cuiꝰ pyrami
dis baſis ē res viſibilis. quia ergo chr̄us nō eſt ī hoſtia mō
extenſo nullius pyramidis pōt eſſe baſis ideo ab alio vide/
ri non pōt. et ſi non videt̄ ab alio qꝛ ibi ſaluare nō poſſumꝰ
modū videndi. ſic enī nec a ſe ipſo videbitur vt exiſtit ī ho/
ſtia ex q̇ modus videndi ibi ſaluari nō pōt. Tertio oſtēdeba
tur hoc idem ex ꝑte medij quia nūq̄ꝫ viſibile eſt in ea diſpo
ſitione vt poſſit videri niſi imediate attingat aerem vel ali/
quod diafanum. et quia nō ꝯpetit chr̄o exiſtenti ſub hoſtia
imediate attingere diafanū: ꝯcludere poſſumus ꝙ non ſolū
ab alio ſ etiam a ſe ipſo nō videtur chr̄us vt exiſtit ī hoſtia
omnes ergo ille rationes ꝑ quas concludebamus chriſtum
exiſtentem in hoſtia non videri ab alio quia non eſt ſic ſen/
ſibilis ꝙ ſit ī ea diſpoſitōne qua poſſit viſum immutare: ada
ptari poſſunt. ꝙ etiam a ſe ipſo videri nō poſſit. Immo pre
ter ratōes ſumptas ex ꝑte ſenſibilis poſſumꝰ addere ratō/
nes ex ꝑte organi. Triplici enī via concludere poſſumus o/
culum chr̄i vt eſt in hoſtia non eſſe in ea diſpoſitōne qua

poſſit a ſenſibili immutari. Primo quia nunquam viſus eſt in ea diſpoſitione vt poſſit imutari a viſibili niſi ſit debita diſtantia inter organum et rem viſam. ſenſibile enim poſitū ſupra ſenſum nullum facit ſenſum vt dicitur in ſecundo de anima. Quia ergo ſic eſt chriſtus in hoſtia ꝙ vbi eſt oculus ibi eſt quodlibet membrum chri vt oculus chriſti exiſtit in hoſtia nullum membrū chriſti videre poterit. Nō ergo chriſtus vt exiſtit in hoſtia ſe ipſū videre poteſt. Secundo declaratur hoc idem ſi ꝯſideramus iudicium rerum ſenſibiliū Nam niſi organū habeat eſſe modo quantitatiuo nunquam poterit iudicare recte de re viſa Nam vt ſuperius dicebatur ideo dextra apparent dextra et ſiniſtra ſiniſtra ⁊ non fallimur in videndo: iudicando eſſe a dextris que ſunt a ſiniſtris quia ꝑ partem dextram organi iudicamus de dextris. et ꝑ ſiniſtram de ſiniſtris Cum ergo oculus chriſti non ſit modo quātitatiuo in hoſtia non videbit ſe chrus vt ibi exiſtit quia non haberet rectum iudicium de re viſa Immo ſi bene conſideratur hec cauſa non ſolum arguit oculum chriſti eſſe in ea diſpoſitione in hoſtia qua recte poſſit iudicare de viſibili. ſ; etiam ꝑ dictam cauſam manifeſte habetur non eſſe in ea diſpoſitione qua poſſit habere aliquod iudicium de re viſa. Dicebatur enim ſuperius ꝙ nunquā fit viſio niſi viſibile quodam modo diametraliter imprimat ſuam ſpeciem in organum ſenſitiuum. Cum ergo diametralis impreſſio quendam modū quantitatiuum importat: oculus chriſti q; modo quātitatiuo non eſt in hoſtia: vt ibi exiſtit non poterit ſic ſuſcipere ſpeciem et ꝑ conſequens non erit ibi viſio nec iudicium de re viſa. Poteſt tertio hoc idem oſtendi q̄a nullum naturale agens immediate attingit paſſiuum vt eſt quid ſ; vt eſt quantum vel vt eſt quale Sicut enim a nulla ſbſtantia creata egreditur actio immediate ſ; omne creatum agit per aliquam virtutem ſuperadditam ſue ſubſtantie. ſic nulla creatura ab aliquo creato agente vt habet rationem paſſiui immediate attingitur vt eſt quid Oſtendebatur num in commento prime propoſitionis ſolum deum imme/

diate attingere paſſiuum vt eſt quid Dicamus ergo ꝙ ſicut chriſtus non videtur in hoſtia qꝛ vt ibi exiſtit:non eſt in ea diſpoſitione qua poſſit ſentiri.et qua poſſit organum immutare q̇a ſubſtātia corporis chriſti et quelibet ſubſtantia creata immediate non poteſt immutare ſenſum nec eſſe immediatum pĩcipium alicuius actionis.ſic oculus chriſti vt exiſtit in hoſtia non eſt in ea diſpoſitione qua poſſit ſpeciem ſuſcipere.et qua poſſit immutari a ſenſibili quia ſubſtantia non poteſt eſſe immediatum principium paſſionis. Nam cum quiditas et ſubſtantia creata conſideratur ſine quanto et ſine quali nec conſideratur vt actiua nec vt paſſiua. ſi igitur omnia accidentia corporis chriſti ſunt in hoſtia mediante ſubſtantia:chriſtus ratione qua eſt in hoſtia nec immutabit nec immutabitur.nec videbit nec videbitur Apparet ergo quodammodo impoſſibilius eſſe chriſtum ea ratione qua eſt in hoſtia exiſtens videri a ſe ipſo q̄ȝ ab alio. Nam ſi nos videre non poſſumus chriſtum exiſtentem in hoſtia. hoc non contingit ex pte organi.eſt enim oculus noſter in ea diſpoſitione ꝙ poteſt immutari a ſenſibili ſꝫ tota cauſa ſumitur ex pte obiecti vt qꝛ chriſtus non eſt in hoſtia ꝙ poſſit viſum immutare ſꝫ ſi chriſtus ratione qua exiſtit in hoſtia ſe non videt.tam ex organo q̄ȝ ex obiecto ratio ſumi poteſt.non eſt enim chriſtus in hoſtia ſub ea diſpoſitione qua poſſit ſenſum immutare nec vt oculus eius ibi ſic exiſtit ꝙ poſſit a ſenſibili immutari.bene ergo dictum eſt ꝙ chriſtus non ſe videt in hoſtia ratione qua in hoſtia habet eſſe q̇d declarare volebamus

Theorema.xviij.

Chriſtus ſe videt in hoſtia prout extra hoſtiā habet eſſe

Credēt forte aliq̇s ſimplr̄ ꝯcedēdū eē chr̄z ñ vidē ſe ĩ hoſtia

eo ꝙ pluribus rõnibus ſit oſtenſum ꝙ chr̄us exiſtẽs in ho/
ſtia rõne qua exiſtit in hoſtia ſe non videt.hoc autẽ nõ pati
tur veritas quia chr̄us ſimpliciter oculo corpali ſe videt in
hoſtia non tamẽ ſe videt rõne qua ibi exiſtit ſ; ex eo ꝙ extra
hoſtiam h; eſſe.ſimpliciter eñ ꝯcedendum ẽ ꝙ homo ſit.ali
quo colore colo atus.licet homo vñ homo eſt nec ſit albus
nec ſit niger nec medio colore coloratus.nã ſimpliciter ꝓpo
ſitio iudicanda eſt vera ſi predicatũ ꝯuenit ſbiecto dato ꝙ i
tali ꝓpoſitõe nõ exprimatur rõ et cã veritatis Nã ſi eñ edi
ficare ꝯuenit hoĩ ſimpliciter.hec ꝓpoſitio iudicanda eſt vera
qua dicitur ꝙ homo edificat licet in ea non exprimat̃ rõ et
cauſa veritatis Homo eĩ vnde homo eſt nõ hab; ꝙ edificet
ſ; homo edificat ĩ quãtũ edificator. nõ in quãtũ homo.ẽ eñ
hec ꝓpria ꝛ ꝑſe.edificator edificat Sic quia videre ſe in ho
ſtia ꝯuenit ipĩ chr̄o:ſimpliciter fatendũ eſt chr̄m ſe videre ĩ
hoſtia licet in tali dicto non exprimatur rõ et cauſa verita/
tis Declaratũ eſt eñ ſupra chr̄m ſe non videre rõne q̄ exi/
ſtit in hoſtia Nunc ergo reſtat declarare ꝙ chr̄us ſe videt
in hoſtia ex eo ꝙ extra hoſtiam habet eſſe.ad cuiꝰ euidentiã
aduertendum.ꝙ licet ſola ſubſtantia corporis chr̄i ſit in ho
ſtia ex vi ſacramenti eo ꝙ ſolum in talem ſubſtantia; panis
ſbſtantia ſit ꝯuerſa ex naturali tamen ꝯcomitantia ẽ ibi chri
ſti quãtitas et etiã chr̄i aĩa et omnes v̾tutes anime tam or/
ganice q; non organice.et quicquid habet eſſe in hmõi v̾tu
tibus.cum ſubſtantia corpis chr̄i habeat naturalem cõne/
xionem ad omnia iſta.vbicunq; erit eius ſubſtantia ibi opor
tet eſſe omnia predicta. Cum igitur chriſtus vt eſt in celo ſe
ipſum videat et oculus chriſti ſuſcipiat ſpeciem chriſti vt ẽ
in celo quia oculus chr̄i eſt in hoſtia et eſt idem oculus chri
ſti qui eſt in celo et in hoſtia:ſpecies illa viſibilis que eſt in
oculo chriſti exiſtente in celo eſt in oculo eius exiſtente in
hoſtia. Non ergo chriſtus ſe videt in hoſtia ꝙ membra e/
ius vt in hoſtia exiſtunt poſſint ſpẽm ſuã ĩprimere in oculũ
chr̄i ſ; q̇a oculus chr̄i exiſtens extra hoſtiam ſuſcipit ſimili/
tudine; mẽbroꝝ chriſti ideo ex naturali concomitantia il/

la ſpẽs et illa ſimilitudo habet eſſe in illo oculo in hoſtia exi
ſtente. ꝓpter quod põt in hoſtia ſe videre immo cũ viſio nõ
ſit in re viſa ƀ in vidente eo ꝙ videre et ĩtelligere et huiuſ/
modi act⁹ aie nõ ſint trãſeuntes in exterioꝛez materiã ƀ ha/
bent naturalem oꝛdinem ad potentias in quib⁹ exiſtũt ſi o/
culus chꝛ̃i idem numero qui eſt in celo: eſt in hoſtia. illa ea/
dem viſio et ille idem act⁹ videndi numero qui eſt in celo in
oculo chꝛiſti exiſtente in celo: eſt etiam in oculo chꝛ̃i exiſten
te in hoſtia. qꝛ ğ chꝛ̃s ſe videt in celo ideo ſe videt in hoſtia
Non eſt eni poſſibile eſſe actionẽ in aliquo agente niſi illud
agens agat Impoſſibile eſt ei ꝙ actus intelligẽdi ſit in in/
tellectu et intellect⁹ nõ intelligat Nõ eſt ergo poſſibile ꝙ ſit
act⁹ videndi in aliquo oculo et tñ ille ocul⁹ nõ videat. Ptʒ
ergo ſimpliciť veꝝ eſſe chꝛ̃m ſe videre in hoſtia tñ vt oſten
ſum eſt videt ſe ex eo qđ extra hoſtiam habet eſſe. Ex q̂ ptʒ
ꝙ cũ ſpecies rei viſibilis nõ ꝯſeruetᷓ in oculo niſi ad p̃ſenti/
am rei viſe ſi poſito ꝑ impoſſibile chꝛ̃s quod abſit deſineret
eſſe extra hoſtiã ⁊ nõ eẽt alicubi tanq̃ʒ in loco ꝓꝓrio ƀ ſolum
ſacramẽtaliť i hoſtia habẽt eẽ niſi fieret ibi ſpeciale miracu
lum ſe in hoſtia nõ vidẽt. ocul⁹ eni chꝛ̃i naturaliť loquẽdo
nõ p̃t in ſe habere ſpẽm rei viſe niſi talem ſpeciem ſuſcipi/
at ꝓut extra hoſtiam habet eſſe Nõ ẽ eni in hoſtia vt ſupe/
rius dicebať in diſpoſitione q̃ poſſit a ſenſib⁹ ĩmutari

Theorema .xviiii

Viatores chꝛ̃m exiſtentẽ in hoſtia nõ ſolũ ſen
ſu ſed etiã intellectu videre nõ poſſũt

¶ Multa rõtinãdo ꝑquirimus ⁊ de multis ꝑ intellectũ diſ
putamus quoꝛum quiditatem intelligere non poſſumus. Di
cimus enim ⁊ rationabiliter cõcludimus ſbſtantias ſeꝑatas
eẽ ĩtelligentes ⁊ libero arbitrio vtẽtes et cetera talia q̃ pꝛo
bamus ineſſe ſubſtantijs ſeꝑatis. quid ſint tamen ſubſtãtie
ſeꝑate ƒm earum quiditatem ⁊ naturam quandiu durat ſta/

tus vite preſentis ſcire non poſſumus et ſi neſcimus quid
ſit natura intelligentiarum neſcimus quid ſit earum intelli
gere qꝛ ſi bene intelligeremus quid eſt intelligere angelo/
rum cum operatio proportionata ſubſtantie ducat in cog
nitionem quid ſit rei natura et ſubſtantia. cognito intelli/
gere angelorum cognoſceremus quid eſſet eorum ſubſtan/
tia et natura. Scimus ergo indiſſolubilibus rationibꝰ an/
gelos eſſe intelligentes. quid ſit tamen eorum intelligere
intellectu non capimus. Sic et de corpore chriſti. Suppo
ſitis fundamentis fidei multa inueſtigando perquirimus vt
ſuppoſito ꝙ panis ſubſtantia conuertatur in ſubſtantiam
corporis chriſti et ꝙ ipſa ſubſtantia eſt ibi ex vi ſacramen/
ti. Cetera vero ſūt ibi ex naturali concomitantia Ex hoc in
uiolabiliter concludimus chriſtum eſſe totum in qualibet
parte hoſtie ⁊ dimenſiones corporis chriſti eſſe ſimul cum
dimenſionibus hoſtie. et cetera talia que ſuperius probaui
mus eſſe vera Ipſum tamen chriſtum exiſtentem in ho/
ſtia q̄ndiu durat ſtatus preſentis miſerie etiā intellectu
videre non poſſumus. qd̓ triplici via declarari poteſt. pri/
mo ex parte ipſius ſenſus. ſecundo ex parte imaginationis.
et tertio ex pte ītellectus Prima via ſic oſtendit᷑ qꝛ ſm
philoſophū prīo poſteriorꝝ Noſtra ꝯgnitio incipit a ſenſu ⁊
deficiente ſenſu neceſſe eſt deficere ſcientiam que ſm illum
ſenſum eſt. vnde in libro phyſicorꝝ dicitur ꝙ cecus a natiui/
tate non ſyllogiſabit de coloribus Si ergo intellectu videre
poſſumꝰ chriſtum exiſtentem in hoſtia oportet ꝙ aliquo ſen
ſu manuducamur ī illud. ſꝫ vt habitū eſt nullo ſenſu ſentiri
pōt chr̄s vt exiſtit in hoſtia quia et accidētia corporis chri
ſti ſenſum noſtrum īmutare non poſſunt cum ſint ibi mediā
te ſbſtātia que immediate ſenſum noſtrū immutare non pōt
immo ſi ſm aliquem ſenſum immutamur p hoſtiam conſe/
cratā. hoc n̄ eſt ſm accidentia corporis chr̄i ſꝫ ſm acciden/
tia panis quia vt infra declarabit᷑. accidentia panis rema/
nent poſtqꝫ ſubſtantia panis conuerſa eſt in ſubſtantiaꝫ cor
poris chriſti. ſic ergo poſſumꝰ ſyllogizare et arguere de exi

ſtentia chriſti i hoſtia ſicut cecus a natiuitate poterit ſyllo/
giſare de coloribus. Si eni ceco ex natiuitate dicerentur a/
liqua principia de natura colorum poſſet per intellectum ſe
mouere ad ↄcludendum aliquas coclusiones veras ex illis
principijs tn̄ q illa principia non ſumpſiſſet ex ſenſu ꝟ ſo
lum narratiue et ꝑ auditum: illa principia cognoſceret non
videret ea in lumine intellectus agentis q nihil tali lumi/
ne videtur niſi aliquo modo ex ſenſibilibus ſumat ortum
Poſſ ergo hmōi cecus ꝑ credulitatem aliquam aſſentire il
lis principijs non directe. tamē ea intelligeret Nec eſſ ꝓ/
prie dictu ꝙ ꝑ intellectum talia principia videret et q tota
cognitio ↄclusionum īnititur cognitioni principiorum ſi ce/
cus illa principia itellectu nō videt quātūcūq ex illis prin
cipijs veras concluſiones eliciat non dicetur illas concluſi
ones videre per intellectu Sic ſuo modo ex pte iſta dicere
poſſumus ꝙ licet ſuppoſitis fidei fundamentis que ex audi/
tu cognoſcimꝰ poſſumus ex talibus principijs de corpe chri/
ſti exiſtente ſub hoſtia multas concluſiones veras eligere tn̄
q illa principia non ſimpliciter ſumunt originem ex his q̄
videmus in ſenſu: non eſt ſimpliciter concedendum ꝙ per
intellectum videamus chriſtum exiſtentem in hoſtia q hoc
non eſt nobis notum in lumine intellectus Poſſumus ergo
per fidem apprehendere veritatem predictam ꝟ ꝙ in lumi/
ne intellectus eam videamus et ꝙ eam ſic eſſe poſſumus
oſtendere ſimpliciter ꝑ rationem patet eſſe falſum Si eni
per intellectum poſſemus videre veritatem predictam poſ
ſemus probare quicquid credimus de ſacramento euchari
ſtie Si vt diximꝰ in principio huius operis. ea que ſunt fi/
dei non poſſunt ratione probari licet poſſint ratione defen/
di. Patet ergo ex via ſenſus ꝙ chrm̄ exiſtentem ſub hoſtia
itellectu videre nō poſſumꝰ Secūda via ad probandum
hoc idem ex parte imaginationis ſic poteſt haberi. Nam ſe
cundum philoſophum in tertio de anima. cum intellectus
ſpeculatur neceſſe eſt ſimul et phantaſmata ſpeculari et in
primo de anima dicitur ꝙ intelligere vel ē phantaſia que/

dam vel nõ eſt ſine phãtaſia.eſt enĩ noſtrũ intelligere cum
ↄtinuo et tempꝛe vt dicitur.li.primo de memoria et remini/
ſcentia.nihil ergo ĩtellectu videꝛe poſſum⁹ niſi qđ habꝫ phan
taſma vel ꝙ eſt ꝓportionatũ phantaſma habẽtibus Subſtã
tia enĩ corꝑis chr̄i et ſi ſ̓m ſe acceptaꝛ ↄſiderata ꝑut habet
eſſe alicubi mediantib⁹ dimenſionibus ꝓprijs phantaſma ha
beat.tñ ꝑut exiſtit in hoſtia nec phãtaſma habet nec eſt ibi
modo ꝓportionato habẽtibus fantaſma Poſſum⁹ ergo ipaꝫ
ſubſtãtiam corꝑis chr̄i intelligere.ſꝫ eam ꝑut exiſtit ĩ hoſtia
videre nõ poſſum⁹ Quođ autẽ modus ſ̓m quẽ eſt chriſtus in
hoſtia tranſcendat virtutẽ phantaſticã et non ſit ꝓportiona
tus habentib⁹ phãtaſma ſic ptꝫ Nã ſicut nihil ẽ ſenſibile ni
ſi ſit quale et habeat eſſe qualitatiuũ Ita nihil eſt imagina/
bile niſi ſit quãtũ ꝛ habeatẽ e quãtitatiuũ Sicut ergo corp⁹
chr̄i exiſtens in hoſtia nõ põt ꝑcipi ſenſu qꝛ licet ibi exiſtẽs
ſit quale tñ nõ eſt ibi modo q̄litatiuo ideo ſenſum imutare
non põt.ſic corpus chr̄i exiſtens in hoſtia licet ſit quãtũ qꝛ
q̄ntitas ſua ꝓprium ſubiectum non deſerit.tñ ꝑ imaginatio/
nem apprehendi non valet quia non ẽ ibi quãtitatiue Non
eſt enĩ ibi extenſo modo qꝛ non eſt ibi ſubſtantia mediante
quãtitate ſꝫ quãtitas mediante ſubſtãtia.imaginatio aũt ni/
hil apprehendit niſi quod habet eſſe modo extenſo. bñ ergo
dictũ eſt ſubſtãtiã corporis chr̄i ſ̓m ꝙ exiſtit in hoſtia.non
habere phantaſma.Quođ ãt ꝑut ↄſideraꝛ in hoſtia non ſit ꝓ/
portionata habẽtib⁹ phantaſma ſic oſtenditur Naꝫ modus
exiſtendi quomodo corp⁹ chr̄i exiſtit in hoſtia vt inferi⁹ ap
parebit potiſſime ſimilaꝛ modo quo ſpũalia ſunt:ſũt ĩ cor/
poralibus ſiue ſint ibi vt forma ſiue vt motor Nam ſicut a/
nima rõnalis eſt tota in toto et tota in qualibet ꝑte. et ſicut
ãgelus in ea ꝑte corꝑis ſiue in eo corpore quod mouet.prio
eſt totus in toto et totus in qualibet ꝑte.ſi corpus chr̄i ẽ to
tum in tota hoſtia et totum in qualibet ꝑte Cũ ergo ſpũalia
phantaſmatib⁹ careant corp⁹ chr̄i vt exiſtit in hoſtia nõ ſo
lum trãſcendit virtutem phantaſticã et caret phantaſmate
ſꝫ etiam nõ eſt ꝓportionatũ habentibus phantaſma. Patet

ergo ex pte ipſius imaginationis q chr̄m exiſtentem in hoſtia intellectu videre nō poſſum⁹ Hoc etiā patet ſtio ex parte ipſius intellect⁹ Nam cuȝ in hoſtia ſupnaturaliter exiſtit et ſupnaturalia intellectu cape non poſſumus. ſi ꝯſideram⁹ ipſum intellectū ſecūduȝ ſe patet eſſe verū q chr̄m exiſtentē n hoſtia intellectu videre non poſſum⁹. Debem⁹ ergo fide et deuotione ſuſcipe chr̄m eſſe ſub hoſtia vt tenet eccleſia. et ſuppoſitis aliquibus principijs et aliquibus fundamentis fidei poſſum⁹ mltas veras ꝯclōnes elicē circa pdictū ſacramētum. ſicut pōt pſpectiuus multas ꝯcluſiones inferre ſuppoſitis ꝓpoſitionibus geometricis. nullo tamen ſuppoſito poſſumus defendere fidem et reſiſtere ꝯtradicentibus et aſſerentibus fidem impoſſibilia continere et contradictoria implicare

Theorema .xix.

Omnis ſubſtātia ſepata chriſtum exiſtentē ſub hoſtia p intellectum videre poteſt. modū tamen exiſtendi eius nulla intelligentia cōprehendit

¶ Eſt aūt differentia inter ſubſtātias ſepatas et homines quia ſubſtantie ſepate nō intelligunt cū diſcurſu. habēt eniȝ intellectū deiformē ⁊ coꝝ ꝯgnitio nō eſt diſcurſiua vt vult dionyſius ſeptimo de diuinis noibus. hoies autē intelligūt cum diſcurſu qꝛ noſtrū intelligere eſt cum ꝯtinuo et tempore Non imerito ergo ſexto de diuinis nominib⁹ appellat dionyſius angelos intellectuales, et homines rōnales qꝛ intellectus nominat ſimpliceȝ intuitum. ratio vero importat diſcurſiuam cognitionem Si ergo angeli habent cognitioneȝ ſimplicem et abſqȝ diſcurſu ferunt in cognitioneȝ reꝝ: oportet q ſimplici intuitu ꝯtueantur naturas et quiditates entiū ꝓpter quod licet ſm rem rō ſiue rōnalis cognitio nr̄a plus imitetur cognitionem angelicam qȝ faciat cognitio noſtra ſenſitiua tamen quantum ad modum cognoſcēdi aliquo mō

ſenſus plus imitatur intellectum angelicum qꝫ faciat ratio.
Nam ſicut ſenſus viſ⁹ ſimplici intuitu fertur in ꝯgnitionē co
loꝝ et debitis conditionibus currentibus ipſum non latet
aliquis color Sic ſubſtātie ſepate qꝛ ſimplici intuitu ferūtur
in cognitionem entiū: accidentia ⁊ ea que circūadiacent qui
ditatib⁹ entiū nō celāt eis ſubſtantias et naturas reꝝ Sicut
ergo ſi in ſupficie oppoſita oculis noſtris vn⁹ color mutaret
in alium nō lateret nos color ille in quem color alius eſſet
cōuerſ⁹ cū nullus color excedat noſtram virtutem viſiuam
et abſqꝫ diſcurſu feramur in ꝯgnitionē coloꝝ Sic cū ſbſtan
tia panis ꝯuerſa eſt in ſbam corporis chr̄i qꝛ accidētia non
celant angelis rerum quiditates: quelibet ſubſtantia ſepata
naturaliter loquendo ꝑ intellectum videre poteſt intra di/
mēſiones hoſtie nō eſſe ſubſtantiam panis ꝫ eſſe ibi ſubſtan
tiam corporis chriſti Noſter autem intellectus hoc videre
nō poteſt qꝛ ꝑ accidentia deuenimus in cognitionem quidi
tatis Iuxta illud quod habet in primo de anima. Acciden/
tia cōferunt magnā ꝑtem ad cognoſcendum ꝙ quid eſt Incē
pit ergo noſtra cognitio a ſēſu. et nulla ſbā eſt ſenſibilis niſi
mediantibus accidentibus, cum ergo in hoſtia ſint acciden/
tia corporis chriſti mediante ſubſtantia. et nullum accidēs
corpis chriſti noſtrum ſenſum immutet ꝫ ſolum appareant
accidētia panis licet poſſimus ratiocinādo cōcludere ꝙ nō
implicat contradictionem nec eſt impoſſibile deo ꝙ ſubſtā/
tia panis conuertatur in ſubſtantiam corporis chriſti. tamē
ſubſtantiam corporis chriſti eſſe in hoſtia nec ſenſu nec ima
ginatione nec intellectu videre poſſumus. ꝫ ſolum hoc fi/
de ſuſcipimus Niſi ſumeretur videre large ſm ꝙ dn̄r vide/
ri que videntur per ſpeculum in enigmate Subſtantie autē
ſeparate non feruntur in cognitionem ſubſtantiarum ꝑ ac/
cidētia eo ꝙ non intelligunt cum diſcurſu. Immo qꝛ ſimpli/
citer intuentur quiditates rerum: non eſt ſupra intellectum
eorum naturaliter loquendo videre que ſubſtantia ⁊ que na
tura habeat eſſe intra dimenſiones hoſtie ſicut non eſt ſu/

pra naturam noſtri viſus cognoſcere quis color ſit in super
ficie .quibuſcunqꝫ ergo dimenſionibus propoſitis non la/
tet eos que ſubſtantia ſit intra dimenſiones illas.et ſi intra
dimenſiones aliquas eſſet alia ſubſtantia q̄ꝫ prius: non la/
teret eos illa ſubſtantia Propter quod naturaliter loquen/
do vt ſubſtantia panis iam eſt conuerſa in ſubſtantiam cor
poris chriſti non poſſumus dicere ꝙ angeli videntes dimē
ſiones panis decipiantur.credentes ibi eſſe panis ſubſtan/
tia cum reuelata facie videant quiditates rerum Nam per
dimenſiones panis non deueniunt in cognitionem ſubſtan/
tie,per nulla enim accidentia manuducuntur in notitiam
quiditatis Non eſt ergo ſupra naturam intellectus alicuius
ſubſtātie ſeparate videre chriſtū i hoſtia exiſtentem. Sꝫ
ſi queratur vtrum demones quia ſunt de numero ſubſtanti/
arum ſeparatarum videant chriſtum in hoſtia exiſtentem cū
talis viſio non excedat intellectum alicuius ſubſtantie ſepa/
rate Dici poſſet ſic iudicandū eſſe de chriſto exiſtente in ho
ſtia ſicut iudicaremꝰ de Marie coniugio,loquendo de iudi/
cio prout ſpectat ad queſtionem propoſitam Nam inter a/
lias cauſas ſpeciales quas habuit Marie cōiugium hec fu/
it vna vt partus diabolo celaretur vt dicitur quarto ſen/
tentiarum diſtinctione triceſima. Conſtat enim ꝙ diabolus
niſi eſſet diuina virtute prohibitus: videre potuiſſet vir/
ginem mariam intactam eſſe et virum non cognouiſſe,con/
iugium ergo ioſeph naturaliter loquendo diabolo partum
virginis celare non poſſet. In talibus ergo dicendum eſt
ꝙ vt ait Auguſtinꝰ tertio de trinitate capitulo octauo Lo/
quens de magis qui auxilio demonum et malorum angelo/
rum fecerunt ranas et ſerpentes non tamen eorum auxilio
facere potuerunt minutiſſimas muſcas. Dicit ꝙ hoc
ideo non potuerunt quia permiſſi non fuerunt. potuiſſent
ſi permiſſi fuiſſent. Ideo Auguſtinus ibidem vult ꝙ
illud quod angeli poſſunt per naturam non poſſunt per

ꝓhibitionem. Ex verbis ergo ſuis ibidẽ poteſt talis diſtin/
ctio colligi ꝙ aliqua non poſſumus quia repugnant nature.
aliqua vero dicimur non poſſe. non quia ſint nature contra
ria ſꝫ qꝛ prohibemur et repugnant ꝑmiſſioni Dicamus ergo
ꝙ naturaliter loquẽdo vt loqui intendimus non repugnat
alicui ſubſtantie ſeꝑate videre ſubſtantiã corꝑis chr̄i ꝑ in/
tellectum in hoſtia exiſtentem Credibile tamẽ eſt repugna/
re ꝑmiſſioni. ꝓbabile enim videtur ꝙ deus tam excellens ſa
cramentũ celat aliquibus ſb̄ſtantijs ſeꝑatis et nõ ꝑmittit de
mones omnẽ illam hr̄e cognitionem de ſacramento eucha/
riſtie quã naturaliter habere poſſent. ſicut nõ ſinebat eos ha
bere omnem cognitionẽ de ꝑtu virginis quã eoꝝ natura/
lis notitia exigebat Declaratũ ẽ igitur q̃uo ſubſtantia ſeꝑa/
ta videre põt chr̄m in hoſtia exiſtentẽ qđ prima ꝑs propo
ſitõis ꝓponebat Reſtat ergo declarare ſcđm videlicet ꝙ
modum exiſtendi chr̄i in hoſtia naturaliter nulla intelligen
tia comprehẽdit Quod de facili declaratur Nã modus ille
exiſtendi ſupnaturalis eſt Nullum enĩ agens naturale põt
ꝯuertere aliquid in aliud actu p̄exiſtens. Sꝫ ſol⁹ deus hoc
põt efficere vt ſupi⁹ dicebat. Que autẽ ſupnaturalia ſũt nul
la creatura naturaliter ꝯprehendit. Ex hoc ei aliquid ẽ ſup
naturale qꝛ omnẽ naturã creatã ſuperexcedit Si ergo natu/
ralit̃ creatura ſupnaturalia ꝯprehenderet: eſſet naturalit̃ na
tura creatuẽ ſr̄ oẽs naturã creatã. ⁊ ſic idẽ ſꝫ idẽ ſeipſũ exce
deret Nam natura creata eſt infra terminos creature. ſi er
go creatura ſupernaturalia naturaliter comprehenderet:
eſſꝫ naturalit̃ creatura illa infra t̃minos ⁊ ſupra t̃minos cre
ature Dicamus ergo ꝙ ſicut res creatas ex nihilo ꝓductas
angeli naturaliter ꝑ intellectum vident. modum tñ ꝓductio
nis reꝝ ex nihilo eo ꝙ ſupnaturalis ſit nulla ĩtelligentia cõ/
prehendit Sic chr̄m exñtem ĩ hoſtia naturaliter loquendo
et niſi ſit prohibita q̄libet intelligentia ꝑ intellectum videre
poteſt. modum autem exiſtendi eius quia eſt ſupnaturalis
naturalit̃ comprehẽdere nõ põt aliq̄ ſb̄ſtantia ſeꝑata

Theorema.xx.

Chriſt⁹ vt exiſtit ĩ hoſtia potiſſime per intẽ
tionalia ⁊ ſpiritualia innoteſcit. vtraqꝫ
enim ipſuꝫ ſic exiſtenteꝫ aliqualiter imitantur
¶ Propoſita ꝓpoſitio duo continet. quorum primuꝫ eſt ꝙ in
tentõnalia repſentant chr̄m in hoſtia exiſtentẽ. ſcd̃m vero ꝙ
ipſum ſpũalia imitãtur. Primũ aũt aliq̃ modo eſt declaratũ
Dicebatur enim ꝙ intentionalia ſic habẽt eſſe taꝫ in medio
ꝙ̄ in organo qꝛ ſunt tota in toto et tota in ꝑte Similitudo
enim coloris eſt tota in toto aere et tota in quolibet puncto
aeris. ſic chriſtus eſt totus in tota hoſtia. et totus in quolibꝫ
pũcto hoſtie. Tamen qꝛ in hoc videmur contradicere ſupe/
rioribus dictis vbi oſtendebatur ꝙ in ꝑte punctali hoſtie
chriſtus eſſe non poteſt Ideo declarabimus dubitationem
ſuperius tactã videlicet ꝙ ſic eſt chriſtus in tota hoſtia et
totus in quolibet puncto hoſtie ſicut eſt tota intentio colorꝭ
in toto aere et tota ĩ quolibet pũcto aeris. Nec tñ eſt ſimpli
citer et abſqꝫ additione fatẽdum ꝙ in ꝑte pũctali hoſtie ſit
tot⁹ chriſtus Ad hmõi autẽ euidentiam aduertendũ ꝙ pũ/
ctus dupliciter poteſt accipi. põt eñi accipi pũct⁹ vt de eo
loquitur mathematicus et vt de eo loquitur ꝑſpectiu⁹ ꝯ Ma/
thematicus autem loquitur de puncto ꝓut eſt principium et
finis linee. et ꝓut eſt ſimpliciter aliud indiuiſibile. Unde in
pricipio geometrie Euclides diffinit punctũ ꝑ carentiã ꝑti
um dicens. Pũctus eſt cuius ꝑs non eſt Et ſic accipiendo
punctum in puncto aeris non eſt aliqua ſimilitudo coloris
punctus enim ſic acceptus nõ eſt ſuſceptiuus alicuius im/
preſſionis. ꝑſpectiuus vero nõ ſic accipit punctum. ſꝫ pun/
ctum nominat minimã ꝑtem aeris ſuſceptiuã ſpẽꝝ intentio/
nalium Nam ſi in aere non ſit dare minimũ vt aer conſide/
ratur vt quid continuũ. eſt tamen dare minimum in aere vt
eſt ſuſceptiuus ſpecieꝝ intẽtionalium. poſſet ei accipi ita mo
dicum de aere ꝙ ſi vlterius diuideretur non poſſet ibi ſuſci

pi aliqua ſimilitudo intẽtionalis Cauſa autem quare mathe maticus accipit punctum vt dicit quid omnino indiuiſibile ex hoc ſumi poteſt qꝛ a mathematico potiſſime cõſideratur quãtum. ſi ergo loquitur mathematicus de indiuiſibili: loquitur de eo vt non diuiditur prout eſt cõtinuum et prout eſt quantum. Cũ ergo quodlibet continuum et quodlibet quãtum ſit diuiſibile in infinitum qꝛ non fit quantum ex non quantis oportet ꝙ illud eſt diuiſibile in genere quantitatis eſſe omnino punctale. Perſpectiuus autem non intendit tractare de linea ſimpliciter ß de linea viſuali. cum ergo loquitur de indiuiſibili: non loquitur de indiuiſibili ſm quantitatem ß ſm actionem et paſſionem. accipiendo actionem et paſſionem large ſm ꝙ viſibile videtur agere in medium et in ſenſum imprimendo ſpeciem ſuam in ipſa et ſm ꝙ ſenſus et medium patiuntur a ſenſibili ſuſcipiendo ſpeciem et ſimilitudinem eius Cum ergo dicit ꝑſpectiuus ꝙ quilibet punctus albedinis ſe facit in quolibet puncto aeris. ꝑ punctum albedinis non intelligit punctum ſimpliciter ß intelligit minimam partem albedinis potentem imprimere ſimilitudinem ſuam in aere Nam cum ſuꝑficies ſit proprium et immediatum ſubiectum coloris. qꝛ punctus nec eſt ſuꝑficies nec pars ſuperficiei. In puncto nec ẽ albedo nec pars albedinis. oportet ergo per punctum albedinis intelligere partem minimam albedinis potentem ſeruare. al' generare ſuam ſpeciem in medio. et per punctum aeris intelligere minimam partem aeris potentem illam ſpeciem genitam ſuſcipere. Eſt ergo tota intentio albedinis in toto aere et tota in quolibet puncto aeris accipiendo punctum aeris vt accipit perſpectiuus. non vt accipit mathematicus. Sic eſt totus chriſtus in tota hoſtia et totus in quolibet puncto hoſtie non accipiendo punctum vt de eo loquitur geometra. ſed accipiendo minimum et indiuiſibile vt poteſt accipi[9] in naturalibus. Nam ſicut diſtinguebamus ꝙ eſt punctus mathematicus et eſt punctus perſpectiuus: ſic diſtinguere poſſumus ꝙ eſt minimum vt de eo loquitur geome

355

tra.et eſt minimum vt de eo loquitur naturalis. Minimum enim apud geometram eſt omnino indiuiſibile ſm quantitatem ſed minimum apud naturalem eſt indiuiſibile ſm actionem. Dicit eniꝫ naturalis minimā aquam et minimam carnem que ſi vlterius diuiderētur:non haberent actionē carnis et aque.et quod eſt ſic minimum non eſt punctale ß eſt quātū Sic ergo bene conſideramus ſicut accipit pſpectiuus minimum ſm actionem et paſſionem intentionalem.ſic accipit naturalis minimum ſm actionem et paſſionem realem vt ſicut dicitur caro minima apud naturalem que ſm realem actionem poteſt habere operationem vel actionem carnis ſic dici poteſt albedo minima apud perſpectiuum que ſi diuideretur non haberet intentionaliter operationem albedinis Unde ſicut naturalis dicit ꝙ ē caro ſm ſpeciē et caro ſm materiam.ſic poſſet diſtinguere perſpectius ꝙ eſt albedo ſm ſpeciem et albedo ſm materiam.et appellaret albedinem ſm ſpeciem illam que ſm ſe accepta generare poſſet ſuam ſimilitudinem in aere et intentionaliter immutare medium ſicut appellat naturalis carnem ſm ſpeciem que poteſt realiter conuertere ad ſe alimentum et habere actioneꝫ et opationem carnis Innoteſcit ergo nobis chriſtus ꝑ intētionalia et modus exiſtendi intentionalium imitatur modum exiſtendi quem habet chriſtus in hoſtia.qꝛ ſicut tota intentio coloris eſt in toto aere et tota in qualibet parte aeris,accipiendo ꝑtem aeris ſm formam vt accipiendo ꝑtem que poteſt habere opationem aeris in ſuſcipiendo intētionē coloris que ꝑs idem eſt qđ pūctꝰ pſpectiuꝰ Sic totꝰ chriſtꝰ eſt in tota hoſtia et totus in qualibet ꝑte loquendo de parte ſm formā in qua pōt reſeruari ſpecies panis que ꝑs poteſt dici minimū apud naturalē. Ex q̄ apparet ꝙ ſicut ꝑtes hoſtie in q̇bꝰ ꝑ ſe habet eſſe chr̄us non ſunt infinite ß finite ſic pūcta et ꝑtes aeris in q̇bus habet eſſe intentio coloris non ſunt ifinite ß finite. Eſt ergo totꝰ chr̄us in tota hoſtia et totus in quolibet puncto ſicut eſt tota intentio coloris in toto aere et tota in quolibet puncto,accipiendo punctum ī ho

ſtia ad ſimilitudinem pũcti accepti in pſpectiua Uerum q̃a magis proprie loquitur de pũcto mathematicus q̃ȝ faciat pſpectiuus Ideo ſimpliciter loquendo non eſt concedendum chrm̄ eſſe in pte punctali hoſtie tñ cum additione non eſt incõueniens hoc concedere Nam ſi concedimus chrm̄ eſſe in quolibet puncto hoſtie ſicut eſt intentio coloris in quolibet puncto aeris ꝓpter additionem dicte ſimilitudinis patet nõ eſſe intelligendum de pũcto ſimpliciter et abſolute vt de eo loquitur geometra.ſed intelligendum eſſet de puncto vt de eo loquitur pſpectiuus Nõ eſt ergo abijcienda noticia quã poſſumus habere de chriſto exiſtente in hoſtia p intentiones exiſtentes ĩ medio His ãt viſis reſtat oſtendere quomodo ſpũalia imitant̃ chrm̄ exiſtentẽ ĩ hoſtia de quo breuit̃ tranſibimus qȝ de hoc in ſequenti ꝓpoſitione diffuſius tractabitur. Notandum igitur ꝙ ſpũales ſubſtantie p ſe non diuidũtur loquẽdo de ſpũalibus ſubſtantijs quibus cõpetit ĩtelligere.tales enim appellamus ſpũales ſubſtantias Nam omnis intelligentia eſt ſubſtantia que non diuiditur vt dicitur ĩ libro de cauſis. Quod non ſolum veritatem habet de ĩtelligẽtijs ꝓprie ſumptis.ſed etiam verum eſt de animabus rationalibꝰ que non debent dici intelligentie niſi large Nulla ergo ſpũalis ſubſtantia p ſe diuidit̃ nec etiam p accidẽs poteſt diuidi cũ non educantur de potentia corpis Ubicũqȝ ergo eſt angelus et anima ibi eſt ſcd̃m ſui totalitatem Imitantur ergo ſpũalia chrm̄ exiſtentem in hoſtia qȝ ſicut eſt totus chr̄us in tota hoſtia et totus in qualibet pte. ſic eſt tota anima rationalis in toto corpe quod informat ⁊ tota in qualibet pte. ⁊ totꝰ angelꝰ eſt in toto corpe in quod opatur prio et totus in qualibet pte;

Theorema.xxi.

Chriſtus vt exiſtit in hoſtia per ſpiritualia magis quaȝ p intentionalia innote

ſcit neutra tamen ipſum totaliter repꝛeſentant

¶ Fuit in pꝛecedentibus declaratum ꝙ intentionalia ⁊ ſpi
ritualia repꝛeſentant chꝛiſtum in hoſtia exiſtētem Nunc āt
reſtat oſtendere ꝙ modus exiſtendi quem hꝫ chꝛ̄us in ſacra
mēto magis innoteſcit ꝑ ſpiritualia qꝫ ꝑ itētionalia Q̄d pri
ma ps ꝓpoſitionis ꝓponit. Ad cuiꝰ euidentiam aduerten
dum ꝙ licet quilibet punctus coloꝛis ſe faciat in quolibet
puncto medij et quilibet punctus rei viſe generet ſuā ſimili
tudinem in quolibet puncto oꝛgani ꝓpter quod aliquo mo/
do ſaluamus totam intentionem coloꝛis eſſe in toto medio
et totam in qualibet pte. in duobꝰ tñ quātū ad pn̄s differt.
modus exiſtendi intentionaliū in medio:a modo exiſtendi
chꝛiſti in hoſtia Nam ſic chꝛiſtus eſt in hoſtia ꝑ cōuerſionē
totius ſubſtantie panis in totā ſubſtantiam coꝛpoꝛis chꝛiſti
ꝙ nulla pars panis conuerſa ē in aliquam ptem coꝛpis chꝛ̄i
vt dicebat̄ ſupius auctoꝛitate Innocentij. ꝟ tota itentio co/
loꝛis nō eſt ſic in medio ꝙ nulla ps coloꝛis ſe faciat ibidem
Dictū eſt eni ꝙ a quolibet puncto coloꝛis multiplicat̄ ſpeci/
es i quolibꝫ pūcto medij Sūt ergo ptes coꝛpis chꝛ̄i i hoſtia
ſolū mediāte toto. ptes āt coloꝛ. nō ſolū ſ̄t i medio mediāte
toto imo totū ē aliquo modo in medio mediātibꝰ ptibꝰ Se/
cūda differentia eſt qꝛ intentiones ſunt aliquo modo i me/
dio ſitualiter Nūquā eni apparet imago ꝑ ſpeculū ſitualiter
niſi multiplicaret ſe coloꝛ in medio aliquo modo ſm ſitum.
Chꝛiſtus autem nullo modo eſt ſitualiter in hoſtia. ſm eniꝫ
ꝙ eſt in hoſtia non pōt ibi aſſignari ꝙ in vna pte hoſtie ſit
dextrum et in alia ſiniſtrum. vel ꝙ in vna pte hoſtie ſit ps
coꝛpis chꝛ̄i ſuperioꝛ. in alia vero inferioꝛ quia exquo nō ſūt
ptes coꝛpis chꝛ̄i in hoſtia niſi mediante toto:ptes coꝛpoꝛis
chꝛ̄i vt ſūt ibidē ita hn̄t oꝛdinē ad totū ꝙ nll'o modo ſunt i/
bi ſitualiter nec habent oꝛdinem ad locū. ꝟ ptes coloꝛis nō
ſolū ſunt in medio mediante toto. ꝟ quelibet ps coloꝛis ge/
nerat ſuam ſimilitudinem in medio. Immo qꝛ diametralius
vna ps coloꝛis reſpicit vnam ptem medij qꝫ faciat alia. foꝛ/

tius et pſpectiꝰ vna ps coloris imprimit ſpeciem ſuam ī v/
na pte medij q̄ȝ faciat in alia. ꝓpter quod aliquo modo ſitua/
liter eſt intentio coloris in medio His ergo differentijs vi/
ſis quas habet chriſtus exiſtens in hoſtia ad ſpecies inten/
tionales apparet ꝙ ſpūalia imitantur magis chr̄m exiſtenteȝ
in hoſtia q̄ȝ intentionalia. cum chr̄us vt exiſtit in hoſtia nō
habeat illas differentias ad ſpiritualia quas hȝ ad intentio
nalia Nā ſpiritualia vbicūqȝ ſunt: ſūt ibi rōne totius cū ca/
reant partibus. Rurſum nullo modo ſunt ſitualiter alicubi
cum nō extendantur extenſione corporum. ꝓpter quod ē pri
ma ps ꝓpoſitiōis declarata. Reliquum ergo eſt declarare ſe
cundam videlicet ꝙ nec ſpiritualia nec intentionalia ꝯple/
te repreſentēt chriſtum exiſtentem in hoſtia Quod ſic patet
qꝛ chr̄us exiſtens in hoſtia non diffinitur ibidem. ſ intentio
nalia. et ſubſtantie ſpūales create diffinite ſunt alicubi. illa
enim eadem intētio numero que eſt in vna pte aeris: nō eſt
in alia. et illa eadem anima numero que informat corpꝰ ſor/
tis non informat corpus platonis. et intelligentia cum opat
in vna pte vniuerſi: deſinit opari in alia ſ corpus chriſti q̇a
nō diffinitur in hoſtia: ſimul et ſemel eſſe poteſt in diuerſis
altaribꝰ vt ſuperius eſt oſtenſum. Poſſumꝰ ergo dicere q̄n/
tum ad diffinitionem. corpus chr̄i vt eſt in hoſtia ſpiritua/
les ſubſtantias et intentiones ſe habere p ordinem: minus
enī diffinitur corpꝰ chriſti vt ſacramentaliter habet eſſe q̄ȝ
ſpūales ſbſtātie. ⁊ ſpūales ſbſtātie minꝰ diffiniūt q̄ȝ ſpēs co/
lorū intentionalit exiſtētes in medio Nā corpus chriſti exi
ſtens in hoſtia nec diffinit in ptibus nec in toto. Spiritua/
lis vero ſubſtantia diffinitur in toto et non in ptibus Inten
tio habet diffiniri tam in ptibus q̄ȝ in toto que omnia poſ/
ſunt eſſe ex habitis manifeſta. Nō enim corpus chr̄i diffini/
tur in ptibus hoſtie. eſt enī in qualibet pte hoſtie totus chri
ſtus ꝓpter quod cum eſt in vna pte hoſtie non deſinit eſſe
in alia. ſic etiam nō diffinitur in tota hoſtia quia ſimul et
ſemel poteſt eſſe in diuerſis hoſtijs. ⁊ cū eſt in vna hoſtia: nō
deſinit eſſe in alia Subſtantia vero ſpiritualis non diffinit

in ptib⁹ qꝛ anima rationalis eſt in qualibet pte corpis tota et cum eſt in vna pte non deſinit eſſe in alia. ſic etiā et angelus eſt tot⁹ in qualibet pte corpis in quo opatur primo. diffinitur tamen ſpūalis ſubſtantia in toto qꝛ vna anima nō poteſt eē i diuerſis corpib⁹. et vn⁹ angelus nō poteſt ſimul eē in pluribus locis Intentiones autē colorum diffiniunt̄ i ptibus et in toto Nam illa eadem intentio coloris numero q̄ eſt in vna pte aeris non eſt in alia. et multo magis illa eadē intentio coloris numero que eſt in vno toto non eſt in alio. quicquid enī diffinitur in ptibus: diffinitur in toto. Utrum autem ſi ſimul plura corpa exiſterent poſſet eſſe in illis pluribus corporibus vna intentio numero qꝛ intentiones non videntur ſuſcipere numerum a ſubſtantijs in quibus ſunt cum plura luminaria ſolum numero differentia et plures intentiones albedinis eſſe poſſunt in eadem parte aeris declarare non eſt preſentis negot . Tantū tamen oſtenſum ſit ꝙ non ſolum ſpiritualia plus imitantur chriſtum exiſtentem in hoſtia q̄ꝫ intentionalia ex eo ꝙ non habent eſſe ſituale nec ſunt alicubi mediantibus partibus ſicut nec chriſtus habet eſſe ſituale vt eſt in hoſtia nec eſt ibi totum ratione ptium ſꝫ etiam plus repreſentant ſpiritualia modum exiſtendi quem habet chriſtus in hoſtia q̄ꝫ intentionalia qꝛ minus diffiniuntur ſpirituales ſubſtantie q̄ꝫ intentiones. vtreqꝫ tamen deficiunt a pfecta repreſentatōne cum non ſolum intentiones ſꝫ etiam ſpirituales ſubſtantie diffiniantur plus q̄ꝫ ſubſtantia corpis chr̄i exiſtens ī hoſtia

Theorema.xxij.

Chriſtus vt exiſtit in hoſtia quantum ad eſſe quod habet ibidem eſt ignotior ſubſtantijs ſeparatis ſꝫ quantū ad rōnem q̄ditatis eſt notior. cum ergo modus

Theorema

**exiſtendi quē habet chꝛiſtus ī hoſtia dicat quē/
dam moduꝫ eſſēdi et nō dicat aliaꝫ rationem
quiditatis: ſimpliciter eſt fatendū ꝙ intellectu
naturali ignotioꝛ eſt nobis chꝛiſtus vt exiſtit
ī hoſtia quā ſint ſubſtātie ſeꝑate**

¶ Cogimur ad dicendū. ꝙ de ſbſtātijs ſeꝑatis q̄ꝫ diu durat
ſtatus p̄ſentis miſerie: naturaliter intelligere nō poſſumꝰ q̇d
ſunt. poſſumꝰ tñ ſcire eas eſſe Nā intellectu eſſentiali/ cū no/
ſtrum intelligere nō ſit ſine phantaſmate. intelligere poſ/
ſumꝰ vt ſuperius tangebatur niſi que habent phantaſmata.
vel ſunt pꝛopoꝛtionata habentibus phantaſmata. Subſtā/
tie autem ſeꝑate phantaſmata non habent quia non carent
quātitate molis nec ſunt pꝛopoꝛtionata habētibꝰ phantaſ/
mata quia ſm dionyſiuꝫ pꝛio de diuinis noībꝰ. Intelligibi/
lia nō ſūt ↄpꝛehenſibilia a ſenſibꝰ. et ſimplicia nō ↄpꝛehen/
duntur ab his que ſūt in ↄpoſitione et figura Nō ergo poſ
ſumus cognoſcere q̇d ſūt ītelligētie. eas tñ eē nō latet nos
Nā oīs effectꝰ ducit in cognitioneꝫ cauſe. ſꝫ ſi effectꝰ ē ꝓpoꝛ
tionatus poſſumꝰ ↄgnoſcere quid ē cā Ideo ꝑ ipſos actꝰ ꝓ/
cedentes ab habitu ſcire poſſumꝰ quid ſit habitꝰ q̇a actꝰ ſūt
pꝛopoꝛtionati habitibꝰ Si vero effectꝰ ē impꝛopoꝛtōnatus
tūc ducit ī cognitionē qꝛ ē cā. ⁊ iñ ē qꝛ creature ſūt imꝓpoꝛ
tionate ꝓme cauſe ducūt in cognitionē q̇a ē deꝰ. ꝑ eas tamē
q̇d ſit deꝰ ſcire nō poſſumꝰ Cū ergo in vita iſta nō cogno/
ſcamus deum niſi per creaturas bene dictuꝫ eſt qd̓ ait Da/
ſcenꝰ pꝛio libꝛo cap. iiij. qm̄ āt eſt deꝰ manifeſtū ē. q̇d āt ē ſꝫ
ſbſtātiā immaīfeſtū hoc ⁊ omnino ignotū Si igit̄ de deo ꝑ
effectus tam impꝛopoꝛtionatos ſibi: poſſumus ſcire quia eſt.
non eſt inconueniens ſi ſciamus intelligentias eſſe ꝑ effectꝰ
carum. licet neſciamus eas quātum ad rationes quiditatis
Hoc viſo apparet bene eſſe dictum ꝙ ignotioꝛ eſt chꝛiſtus
quātū ad modū exiſtēdi quē hꝫ ī hoſtia q̄ꝫ ſint ſubſtātie ſeꝑa
te Nā naturali ītellectu ſcire poſſumꝰ ītelligentias eē ī celo

eo ꝙ ꝑcipimus corpora celestia moueri a ſbſtantijs ſeꝑatis
qꝛ ſm Damaſce. libro prio cap. xvi. Angelꝰ ibi ē / vbi oꝑaꝛ:
Si ergo angeli opātur i celo mouendo corpora ſupcelestia
ꝯuenit eos eſſe in celo. ſic etiam poſſumꝰ ꝑcipere ſpūales ſb
ſtantias eſſe hic nobiſcū cum videamus aliquos effectus ſb
inferius qui fieri non poſſēt niſi a ſubſtātijs ſeꝑatis Albꝛin/
dus tamen in libro de theorica artium magicarum aſſerit
Ariſtoꝛ. dixiſſe ꝙ q̇cq̇d mirabile hic iferius agitur eſt effe/
ctus ſupcelestis corporis et non ſit immediate ab aliqua ſb
ſtātia ſeꝑata Qđ āt illa fuerit opinio Arꝭ. manifeſte non ha
betur ꝑ libros ſuos apud nos exiſtentes. poſſet forte ex di/
ctis ſuis concludi ꝙ ſi nollet dicere repugnans dictis ſuis
opteret eum ſic dicere Quicquid tamē de hoc ſit non eſt ve
rum quod diciꝛ. ꝯptum eſt enim oppreſſos a demonibus lo/
qui linguā ignotam ⁊ loqui latinum dato ꝙ ante eſſent laici
et ignorātes. qđ a corpore ſupceleſti fieri non poſſet Poſſu/
mus ergo cognoſcere ꝑ iſta ſenſibilia que videmus intelligē
tias eſſe in celo et etiam eas eſſe in terra cum videmus effe
ctus aliquos qui fieri non poſſent niſi ꝑ ſpūales ſubſtantias
Uniuerſaliter eī tota corꝑalis creatura ꝑ ſpūalem admini/
ſtratur quia lex diuinitatis eſt ſm dionyſium reducere infi/
ma in ſuprema ꝑ media. ꝓpter quod ꝯprehendere poſſumus
tales effectus eſſe ab itelligentijs Sꝫ ꝑ nihil ſenſibile nobis
innoteſcit chr̄m eſſe in hoſtia. ergo quātū ad modum exiſtē/
di quem habet chriſtus in hoſtia notiores ſunt nobis ſubſtā
tie ſeꝑate q̄ꝫ ſit ipſe cum naturaliter aliquo modo poſſumus
cognoſcere ſubſtantias ſeꝑatas eē vbi ſunt Chr̄m tamē eē in
hoſtia naturaliter loquendo non ſolum non poſſumus ſcire
ſꝫ etiam non poſſumus ſuſpicari. et nō ſolum ad hoc ſm na/
turalem intellectum non poteſt fieri ſyllogiſmus demonſtra
tiuus ſed etiam nec dialecticꝰ nec rhetoricus Reliquū eſt
ergo oſtendere qūo chriſtus ratione quiditatis vt exiſtit in
hoſtia ſit notior q̄ꝫ intelligentie qđ de leui oſtenditur Nam
corpus chriſti vt exiſtit in hoſtia licet habeat quēdaꝫ modū
eſſendi quem non habet vt eſt in celo quia non eſt in ſa/

cramento mediantibus dimenſionibus ꝓprijs mediantibus habet eſſe vt eſt in loco proprio et vt eſt in celo. nō tamen habet aliam ratiōem quiditatis vt eſt in hoſtia et vt eſt in celo quia alia et alia ratio quiditatis diuerſificat eſſe ſpecificum. corpus autē chriſti in celo et in hoſtia. nō ſolum nō eſt diuerſū ſpecie ſ; etiā nec ē diuerſū numero propť qđ etiā ſi corpus particulare diffiniret: illa eadē diffinitio q̄ cōpeteret corpori chriſti exiſtēti in celo: cōpeteret ei exiſtenti in hoſtia. Si ergo corpus chriſti exiſtēs in loco proprio ſm rationem quiditatis eſt notius intelligentijs quia non eſt ſupra intellectū noſtrum cognoſcere quid ſint corporalia cum corpus non habeat aliam rationem quiditatis vt eſt in hoſtia ſacramentaliter. et vt eſt in celo localiter. notius eſt corpus chr̄i quantum ad rationem quiditatis vt exiſtit in hoſtia q̄ȝ ſubſtantie ſepate ſint. Verum quia exiſtentia in hoſtia addit modum quēdam eſſendi vt oſtenſum eſt. etiam nō dicit aliam rationem quiditatis bene dictum eſt ꝙ corpus chriſti cum iſta reduplicatione vt exiſtit in hoſtia. ſimpliciter ſit nobis ignotiꝰ q̄ȝ ſubſtātie ſepate

Theorema. xxiij

Cum miraculoſe apparet hoſtia in figura pueri vel in ſpecie carnis prout chriſtus ibi ſacramentaliter exiſtit dimenſiones ibi apparentes dimenſiones corporis chriſti eſſe non poſſunt

¶ Quia de ſacramento eucha riſtie chriſtiani aliqui dubi-

tauerūt plꝰ q̄ꝫ de cēteris ſacramētis deus paterna ꝓui/
dentia volens nos erudire vt firmiter credatur ibi eſſe ve/
um corpus chriſti: aliquādo dignatus eſt miraculoſe oſten/
dere hoſtiam in figura pueri et in ſpecie carnis Quod cum
contingit: communiter tenetur a doctoribus et a defenſori/
bus fidei orthodoxe ꝙ ſub illa ſpecie ſit veruꝫ corpus chri/
ſti. Deus enī qui eſt intentator malorū quia ſeipſum negare
non poteſt nō faceret ꝙ homines īcitarētur ⁊ mouerent ad
adorandum puerum vel carnem ſic apparentem niſi ibi eſ/
ſet dominus ieſus chriſtus cuius eſt illa ſpecies que appa/
ret Et vtrum ſic ſit vere vt apparet ſunt diuerſi modi di/
cendi Dixerunt enim quidam ꝙ figura pueri apparens et
ſpecies carnis que videtur non ſunt aliquid vere ß ſolum
ſunt in oculo videntis format enim deus in oculis fideli/
um vt eos erudiat idolum pueri vel ſpeciem carnis. et qꝛ
ſic iudicamus de viſibilibus vt habemus ſpeciem in oculo
videtur fidelibus videre carnem vel videre puerum. cum
tamen non ſit facta aliqua tranſmutatio in re extra Sꝫ hoc
ſufficienter improbatur quia ſi hoc dici poſſet cum talis ap
paritio fit vni aſtantium et non alij vel fit omnibus aſtan/
tibus. poſt modicum deſinit eſſe talis apparitio vt ſi omni/
bus aſtantibus videretur ꝙ ſacerdos teneret puerum in
manibus. et poſt modicum deficeret talis viſio et videre/
tur ꝙ teneret hoſtiam conſuetam: poſſet habere veritatem
quod dicitur. tamen quia talis apparitio aliquando diu du/
rat et omnibus apparet talis viſio . dici non poteſt ꝙ hoc
ſolum fieri habeat per immutationem oculorum Ideo dixe
runt alij ꝙ talis apparitio habet eſſe quia chriſtus oſten/
dit ſe ipſum in ſpecie pueri vel in ſpecie carnis . Nec ob/
ſtat dicunt Si chriſtus appareret puer cum ſit tante quan
titatis quia eſt in poteſtate corporis chriſti occupare ad li/
bitum magnuꝫ locū vel paruū. Iſtud autem pōt tripl'r īpro
bari. Primo ꝑ id q̊d tactuꝫ eſt. Nā ſi hmōi apparitio dura/

ret ꝑ horam vel ꝑ modicum tempus.forte eēt probabile qđ
dicitur.ſed quia aliquādo ꝓ reliquys illa ſpecies carnis ſic
apparens diu eſt reſeruata non eſt credibile chr̄m ſm dimē
ſiones proprias ⁊ localiter diu ſic eſſe. Rurſum qꝛ ſm dimē
ſione ꝓprias non eſt vnū corpus niſi in vno loco oporteret
chr̄m deſcendere de celo vt talis apparitio fieret quod ſi for
te ſic dicentes nō haberent ꝓ incōuenienti ꝙ chr̄us de ce/
lo deſcenderet et a celo ſe abſentaret et tandiu in ampulla
aliqua vel in aliquo vaſe localiter exiſteret quādiu illa ſpe/
cies carnis viſibiliter appareret/habeant pro incōuenienti
quia cum talis apparitio fit in diuerſis ꝑtibus.et cum eſt in
vna ꝑte non deſinit eſſe in alia eo ꝙ dictuȝ ſit ꝙ ſpecies car
nis ſic apparēs diu reſeruat.chr̄us āt ſil' ī diuerſis ꝑtibꝰ lo
caliter eē nō p̄t. Tertio videt inconueniens tale dictū quia
ſi eſt in poteſtate corporis glorificati eſſe cum corpore non
glorificato.duo tamen corpora glorificata vt cōmuniter po
nitur ſimul eſſe nō poſſunt Cum ergo quelibet ꝑs corporis
glorificati ſit glorificata qua ratione duo corpora glorifica/
ta ſimul eſſe non poſſunt pari ratione vbi eſt vna ꝑs glorifi
cati corꝑis ibi alia ꝑs eſſe non poteſt.quia nunquā aliquod
corpus exiſtens alicubi localiter et ꝑ dimēſiones ꝓprias oc
cupat minorem locum q̄ȝ ſua quātitas requirat niſi vna ꝑs
ſubintret aliam ꝑtem et ſic ſimul cum ea.non eſt conceden/
duȝ eſſe in poteſtate corꝑis glorificati occupare minorē lo/
cuȝ q̄ȝ ſua quātitas requirat Propter hoc dixerunt aliȷ ꝙ ſe
curius eſt dicere ꝙ ſicut qn̄ corpus chr̄i erat ſub ſpecie pa/
nis erant q̄dam dimenſiones ꝑ ſe ſubſiſtentes et in illis alia
accidentia fundabantur.ſic ille eedem dimenſiones manent
et in eis alia accidentia ſenſibilia ſuꝑaddunt diuina virtu/
te q̄ pretendunt ſpeciem carnis ſicut accidentia priora pre/
tendebant ſpeciē panis Sȝ iſtud ꝓpt duo non videtur q̇eta
tare intellectum. Primo quia ipſe dimenſiōes apparent trāſ
mutate vt cum apparet chriſtus in forma pueri,vel ergo di/
menſiones panis efficientur dimenſiones pueri et tunc non
remanent dimenſiones eedem,vel dimenſiones pueri vt in

ſubiecto fundātur i dimenſionib⁹ panis.qđ nō videtur poſ/
ſibile.cum exiſtentiū eiuſdem rōnis vnū non poſſit alteri ſu/
iectū eē.nūq͡ȝ ei albedo i albedine fundat̄ vt in ſubiecto. et
ſic diſcurrendo p̱ ſingulas vias ille modus nō appaēt rōnał
Preterea cū dimēſiōib⁹panis ſup̱addunt̄ accidētia carnis
vel ſimul cuȝ ſpecie carnis erūt ſpecies panis qđ videt̄ in/
cōueniens quia oppoſita in eodem ſubiecto ſimul eſſe nō poſ
ſunt.vel adueniente ſpecie carnis cedit ſpecies panis ⁊ tūc
ille dimenſiones nō debent dici dimenſiones panis ꝯ dimē
ſiones carnis Non enī differunt dimenſiones panis a di/
menſionib⁹ carnis,quia ille ſunt triangulares et ille rotun/
de,poteſt enim de pane accipi ꝓportio triāgularis et de car
ne ꝓportio rotunda.ꝯ iſte dimenſiones ab illis differunt q̇a
iſte dimenſiones ſunt ꝯiuncte ſpēi panis.ille vero ſpēi car/
nis Si ergo dimenſiones ille ſunt ꝯiuncte ſpeciei carnis
magis debent dici dimenſiones carnis q͞ȝ panis ſicut ſi ma
teria q̄ erat ſub forma panis ſi fiat poſtea ſub forma carnis
manēte ſb tali forma nō diceret̄ materia pāis ꝯ carnis Pro
babilius ergo videt̄ eſſe dicēdū ꝙ v̄tute diuina ꝯuertantur
dimenſiones panis in dimenſiones carnis et eſt ibi corpus
chři ſub ſpē carnis ſicut pri⁹ erat ſub ſpecie panis Sicut ḡ
dimenſiones panis que prius apparebant non erant dimen
ſiones corporis chriſti,ſic dimenſiones carnis poſtea appa/
rentes nō ſūt dimenſiōes chriſti. Quicq̇d āt ſit de v̄itate di
ctorū tū q: eē ſacramētaliter:opponit̄ ei q̇d ē eē localit̄.chřs
vt ſacramentalit̄ ibi exiſtit:nō eſt ibi mediātib⁹ dimēſionib⁹
ꝓprijs. Vn̄ ḡ dictū ē ꝙ ſiue hoſtia appareat i ſpē carnis ſiue
i ſpe pueri;dimēſiōes ibi apparētes nō ſūt dimēſiōes corp̱is
chři vt ibi ſacramētalit̄ exiſtit Quod declarare volebam⁹

Theorema.xxiiij.

SI virtute diuina poſt cōſecratōem ho/
ſtie ſpēs panis ꝯuertat̄ in ſpēm carnis
nō erit ibi chriſtus quātū ē delege cōi ſȝ dei diſ/

penſatõe ſpẽali ibi chriſtũ eẽ eſt oĩo fatendum.
Sũt aũt catholica ſacramenta ꝯgruentiſſime ordinata ⁊ qđ
libet ſacramentũ hȝ fieri in cõuenienti materia. Nõ tñ de/
bemꝰ ꝯcedere ꝟtutem diuinã eſſe alligatam in ſacramentis
poſſet ei deus ſine ſacramento rẽ ſacramẽti efficere. Et ſicut
ordinatione diuina fit aliqđ ſacramentũ in aliqua materia.
ſic ꝟtute et ordinatione eiꝰ fieri poſſet in alia. Poſſet enim
baptiſmꝰ fieri in oleo ſicut fit in aqua ſi hoc ordinaſſet deꝰ.
⁊ ſicut ſacramentũ euchariſtie ſumiť ſub ſpecie panis ſic ſu
mi poſſet ſub alia ſpẽ ſi legiſlator hoc ordinaȓ voluiſſet. Sic
ergo ſuo mõ dicẽdũ eſt de ſacramento euchariſtie ſicut dicẽ
duȝ eſſet de alijs ſacramẽtis. Videmꝰ eñi ĩ ſacramẽto baptiſ
matis ꝙ ſi ãgelꝰ aliquẽ baptizaret q̃ntũ eſt de lege cõi: ba/
ptizatꝰ ab ãgelo nõ eſſȝ baptizatus. poteſtatẽ eñi baptizãdi
nõ tradidit deꝰ angelꝭ ẜ hoibꝰ tñ q̇a bonꝰ ãgelꝰ nõ baptizaret
aliquẽ niſi ħ faceret de ſpẽali dei mãdato quãtũ ẽ de ſpẽali
diſpenſatõe diuina fatendũ eſſȝ baptizatũ a btõ ãgelo ſuſci
pere fructũ baptiſmi. ſunt eñi boni ãgeli ĩ gr̃a ꝯfirmati ⁊ pec
care ñ pñt. Nõ eñi ẽ credibile ꝙ boni ãgeli aliq̊s decipiãt. De/
cipẽt ãt ſi aliquẽ baptizarẽt ⁊ ille ñ ſuſcipet fructũ baptiſma
tis. Et qꝛ ſicͥ baptiſmꝰ hȝ debitũ miſtrũ et debitã materiã ⁊
q̃ntũ ẽ đ lege cõi niſi ibi debita ꝯcurrãt nõ fit ibi baptiſmꝰ.
de lege tñ ſpẽali p̃t fieri aliť. Sic ſacramẽtũ euchariſtie req̇/
rit debitã materiã et debitũ miniſtrũ. debita eñi materia eiꝰ
ẽ panis. voluit eñi chr̃s ne horror eſſȝ ſumẽtibꝰ euchariſtie
ſacramentũ ordinare ⁊ ſtatuere ꝙ corpꝰ eiꝰ ſumereť ſƀ ſpẽ
panis iõ q̃ntuȝ ẽ de lege cõi q̃diu durat ibi ſpẽs panis tam
diu eſt ibi corpꝰ chr̃i. Si ḡ ſpẽs panis poſt cõſecrationem
hoſtie ꝟtute diuina ꝯuertať ĩ ſpẽm carnis q̃ntuȝ eſt de lege
cõi nõ ẽ ibi chr̃us. tñ qꝛ vt tactũ ẽ ſup̃. deꝰ nõ incitat nos ad
idolatriã nec ĩtendit nos decipe ideo nullo mõ ſpẽs panis
ꝯuerteret ĩ ſpẽȝ carnis niſi ſpẽali ſua diſpẽſatõe facẽt ꝙ ſua
ꝟtute ⁊ ſua oĩpotẽtia q̃m nõ alligauit ſacramẽtis verũ corpꝰ
chr̃i formatũ ex puriſſimis ſãguinibꝰ ꝟgis eſſe ſƀ ſpẽ carnis
qđ erat ſƀ ſpecie panis. Pȝ ḡ verũ eſſe qđ ĩ theoremate ꝓpo/

nebat ꝙ ſi poſt ↄſecratõez ṽtute dĩna ↄuertat̃ ſpẽs panis ĩ
ſpecie carnis q̃ntũ eſt de lege cõi nõ eſt ibi chr̃s ſ; ſpẽali dei
diſpenſatõe oĩo fatendũ eſt ibi chr̃m exiſtere

Theorema.xxv.

SJ ṽtute dĩna poſt cõſecrationẽ hoſtie ſpe
cies panis conuertatur ĩ ſpẽʒ pueri/ vt chriſtus
ibi ſacramẽtaliter exiſtit non deſcribet̃ vt puer
ille deſcribit̃. vt ſit caput ĩ capite et pes ĩ pede
Sʒ ĩ capite et ĩ pede et ĩ qualibʒ pte eiꝰ neceſſe
eſt totũ chriſtum exiſtere

Si hoſtia appareat ĩ ſpẽ pueri vni aſtãtiũ ⁊ ñ aliȷ̃ vl' ad' mo
dicũ tp̃s appaeat oĩbꝰ aſtãtibꝰ ꝙ hoſtia exñs ĩ manu ſacerdo
tis h̃eat ſpẽm pueri ⁊ q̃ſi ſtatĩ poſt appareat ĩ ſpecie pãis cre
dibile ẽ vt ſupius ĩnuebat̃ tale ĩmutatõez eſſe fcãm ĩ oculis
videntiũ nõ ĩ exteriori natura ſ; de tali ĩmutatõe loq̃ nõ itẽ
dimꝰ. ſ; ſi ſpẽs et dimenſiões ↄſecte ↄuertãt̃ ĩ ſpẽs et dimẽſi
ones pueri q̃a ſi fit ꝑ dĩna ṽtute certũ ẽ ſpẽali eiꝰ diſpẽſatõ
ne ibi chr̃m exiſtẽ Jõ inq̃rendũ eſt vtꝝ chr̃s ibi ſacmẽtalit̃
exñs deſcribat̃ deſcriptõe pueri vt ſit caput ĩ capite ⁊ pes ĩ
pede Ad cuiꝰ euidentiã aduertẽdũ ꝙ vt pluries tactũ eſt eẽ
ſacmẽtalit̃ opponit̃ ei q̊d ẽ eſſe localit̃ Nã licʒ illud idẽʒ cor
pꝰ nũero ſit ĩ hoſtia ſacramẽtalit̃ q̊d ẽ ĩ celo localit̃ tñ vt di
cebat̃ mõ oppoſito eſt ꝑ ⁊ ibi qꝛ ĩ celo eſt ſb̃a mediãte quãti/
tate ſ; ĩ hoſtia eſt q̃ntitas mediante ſb̃a. 2° ĩ celo ĩcipit eſſe lo
calit̃ ꝑ motũ localeʒ ſ; ĩ hoſtia ĩcipit eſſe corpꝰ chr̃i vt ſb̃a pa
nis ↄuertit̃ ĩ ip̃m. 3° ĩ celo vbi eſt vna ps chr̃i ñ eſt alia Jn
hoſtia vbi ẽ q̃cũqʒ ps corpis chr̃i ibi totũ eſt corpꝰ. 4° ĩ ce/
lo ẽ totũ corpꝰ mediãtibꝰ ptibꝰ ĩ q̃ntũ ibi ptes loci corñdẽt
ptibꝰ corpis Jn hoſtia ãt nullo mõ ſt̃ ptes niſi mediãte toto
q̊a vt tãgebat̃ ẽ tota ſb̃a panis ↄuerſa eſt ĩ totã ſb̃aʒ corpis
ꝙ nulla ps panis ↄuertit̃ ĩ aliquã ptẽ corpis Si g̃ corpus
chr̃i ñ hʒ eẽ ĩ ſacro niſi qꝛ aliq̃d ẽ ↄũſũ ĩ ipʒ cũ tal' ↄuſio ſo
lũ fiat ĩ totũ ⁊ ñ ĩ ptes ſb̃ ſacro nll'o° erũt ptes corpis chr̃i niſi

ratione toti⁹. Quĩto ĩ celo ſunt ꝑtes corꝑis chĩi vt habent
ordinẽ ad totũ ⁊ ad locũ. ĩ ſacramẽto vero ſolum ſunt tales
ꝑtes vt habent ordinem ad totum et nõ ad locũ Ex his ãt
formari poſſunt quinqꝫ rõnes ꝙ facta ↄuerſione ſpeciei pa/
nis in ſpeciem pueri vt ſacramentaliter eſt ibi chriſtus non.
deſcribitur corpus chĩi deſcriptione pueri vt ſit caput ĩ ca
pite et pes in pede Nam ſi ſacramentaliter eſſe non eſt eſſe
ſbſtantiã mediante quãtitate ſ3 eſſe quãtitatem mediante ſub
ſtantia quia ſm totalitatem ſbſtantialem res non diuiditur
vt ſit tota ĩ toto et ꝑs ĩ ꝑte ſ3 ſm dcãm totalitatem vt ſupe/
rius ꝓbabatur eſt tota res ĩ toto. et tota in ꝑte Chĩus vt ſa
cramentaliter exiſtit ſub ſpecie pueri. eſt totus in toto et to/
tus in qualibet ꝑte Non ergo deſcribitur chriſtus deſcripti
one pueri. Secunda ratio talis eſt quia ſi ad eſſe ſacramẽta/
liter requiritur ꝙ vbi ſit vna ꝑs corporis chĩi ibi ſit totum
corpus. patet nullo modo eſſe ponẽdũ deſcribi chĩm deſcri
ptione pueri vt ſit totus in toto et pars in ꝑte Jmmo ꝑut
ponitur chriſtus ſacramentaliter eſſe ſub ſpecie pueri q2 ſm
eſſe ſacramentale vbi eſt vna ꝑs ibi eſt totũ: ĩ qualibet ꝑte
pueri ſacramentaliter ponend⁹ ẽ tot⁹ chĩus. Tertia rõ tal
ẽ. nã q̇a nihil ꝓus exñs acq̇rit nouũ locũ niſi ꝑ motũ localẽ
cũ ḡ corꝑa moueant localit ꝓpt diuiſibilitatẽ eo ꝙ mot⁹ di/
uidit ſ3 ꝑtes ei⁹ qd mouet vt dĩ ſexto phycoꝝ ſicut mobile
ſucceſſiue ↄmẽſurat ſe ſpacio ſm ꝑtes eius ſicut ↄmẽſurat ſe
loco ſm ꝑtes ei⁹. ꝓpt q̇d corp⁹ chĩi vt exiſtit ĩ celo ẽ totũ ĩ to
to loco et ꝑs in ꝑte. ſ3 q̇a ĩ ſacramẽto ẽ ꝓut tota ſubſtãtia pa
nis ↄuerſa ẽ ĩ ipm corp⁹. vbicũqꝫ ẽ chĩus ſacramẽtaliter: eſt
tot⁹ ĩ toto ⁊ tot⁹ ĩ ꝑte. cũ ſba panis añ ↄuerſionẽ ſic eſſ3 ĩ ho
ſtia ſm totalitatẽ ſbalē Nõ ḡ deſcribit chĩs deſcriptõe pu
eri ꝓut ſacramẽtalit h3 eẽ ſb ſpẽ ei⁹. Quarta rõ ſic ſumi põt
Nã ſi ꝑtes corꝑis chĩi nõ ſũt ſacramẽtalit alicubi niſi me/
diãte toto vbi nõ eſt totũ corp⁹ ibi nõ ẽ ꝑs corꝑis. q̇a vbi
nõ ẽ ꝓus ibi nõ ẽ poſteri⁹. ſm ei nrm modũ ĩtelligẽdi ꝓus ẽ
totũ corp⁹ ſb ſacramẽto q̄3 ei⁹ ꝑtes cũ ñ ſit ibi ꝑs corꝑis ni/
ſi mediãte toto Si ḡ chĩs h3 eẽ ſacramẽtalit ſb ſpẽ pueri nõ

ꝯmēſurabūt ſe ꝑtes corꝑisꝑtib⁹ pueri Quīta rō tal' ē Dicebat ei ꝑtes corꝑis chrī vt hnt' eē ſcrāliter alicubi nō ſt ibi ſitua/ lit ꝛ vt habent ordinē ad locū. ſ; chrīo exiſtēte ſacmētalit ſb forma pueri ſi ꝑtes corꝑis ꝯmēſuraret ſe ꝑtib⁹ pueri chrīs ibi eſſ; ſitualit qd ē oppoſitū ei qd ē ſacramētalit exiſtē Dicam⁹ g̃ ꝙ ſic chrīs exñs ſacmētalit i hoſtia ſb ſpē pāis ñ ꝯmēſurat ſe ꝑtib⁹ hoſtie ſ; ē i toto tot⁹ et tot⁹ i qlib; ꝑte ꝓpt qd ſi ṽteret hoſtia vt ps ſupior fieret iferior nō ṽteret chrīs vt caput eſ ſet iferi⁹ et pedes ſupi⁹. ſic ſi ṽtute diuina dimēſiōes ꝛ ſpēs pāis ſb qb⁹ ē chrīs ſacmētalit ꝯuerterent i dimenſiōes ꝛ ſpē; pueri ꝛ ſpēali dei diſpenſatōe eēt corp⁹ chrī ſacramētaliter ſub ſpē pueri. iudicādū eſſ; de exiſtētia corꝑis chrī ſacmēta lit ſb forma pueri. ſicut iudicaba⁹ de exiſtētia ei⁹ ſub ſpē pāis Nō g̃ ꝯmēſurabūt ſe ꝑtes corꝑis chrī ꝑtib⁹ pueri ſ; erit tot⁹ chrīs ſub tota forma pueri ꝛ tot⁹ i qlib; parte. ꝓpt qd ſi ṽte/ ret puer vt caput hīet iferi⁹ ꝛ pedes ſupi⁹ nō ṽteret chrīus ſ; i qlib; ꝑte pueri ibi tot⁹ chrīs exiſteret

Theorema xxvi.

Corp⁹ qd ē altera ps ꝯpoſiti cui⁹ ꝯiūctum ꝑdicatōe; nō ſuſcipit ſolā materiā ſignificaꝛe di/ noſcit ſi igit i tale corp⁹ ꝯuerteret panis ſba i ſo lam materiā eſſet ꝯuerſa

Intentō āt ꝓpoſitōis ꝓpoſite eſt loq de ꝯpoſito vl' de cōiū/ cto qd eſt i genere ſbe vt de ceruo vel de leone vel de qcūq; alio qd ē i genere ſbe cui⁹ ps eēntial' dī eſſe corp⁹. qd' lib; ei aial didit i aiam et corp⁹ tāq; i ꝑtes eſſentiales Hmōi āt cor pus qd ē ps aialis de aiali nō ꝑdicat realit et eſſentialit nō ſignificat niſi mateiā Qd ſic declarat qꝛ ſi ñ ſigificat mateiā tm. ſ; ſignificat mateiā cū forma vl' ſignificat materiā cū for/ ma ſbali vl' cū accidētali Cū accñtali ñ. qꝛ forma accidētal' ñ ē eſſētial' ꝑs alicui⁹ ꝯpoſiti qd ē i genē ſbe Accidētia ei ñ igre diunt qditates ſbaꝝ. nec loq nos itēdim⁹ niſi de corꝑe qd ſic

eſt ps cõpoſiti vel cõiũcti qḋ ē tñ i genere ſbe vel directe vł
p reductionē. Rurſũ tale corp⁹ dicē nõ põt materiã cũ for/
ma ſbali qꝛ materia cũ tali forma p̄dicat̄ de ꝯpoſito.corp⁹
ãt qḋ ē ps non predicat̄ de cõpoſito.aĩal ei nõ eſt corp⁹ qḋ
ē ps ei⁹ Nõ ğ poſſum⁹dicere ꝙ materia cũ forma corpeita/
tis dicat corp⁹ qḋ ē ps aĩalis qꝛ materia cũ tali forma con/
ſtituit corp⁹ qḋ ē gen⁹. Nã loquẽdo de ſubſtãtijs ſenſibilib⁹
de q̇b⁹ ē nr̃a intẽtio loq̇:gen⁹ nõ dicit materiã ſolã nec for/
mã ſolã ß cõpoſitũ ex materia et forma. Jõ boeci⁹ i cõmẽto
ſr̃ predicamẽtis dicit ꝙ pħs volens deťmiare de genere ſbe
relictl.extremis.i. relicta forma et materia agit de medio.i.
de cõpoſito. Nã et ſi nõ eſt verꝫ ꝙ ſba ſimpl'r dicat ꝯpoſitũ
ex materia et forma ſba tñ ſenſibilis et corp⁹qḋ ē gen⁹ dicit
cõpoſitũ ex materia et forma.ſicut ğ materia cũ forma aĩali/
tatis facit aĩal quod eſt genus ſic materia cum forma cor/
poreitatis facit corpus eſſe genus. Cũ ğ gen⁹ p̄dicet̄ ď ſuis
inferiorib⁹ et qḋlibꝫ ꝯpoſitũ ſuſcipiat p̄dicationẽ ei⁹ qḋ re/
ſeruat̄ i ipſo.qḋlibꝫ corp⁹ ſenſibile ē corp⁹ ꝓut corp⁹ noĩat
cõpoſitũ ex materia et forma corpeitatis. Cũ ğ ps nõ p̄dice
tur de toto corp⁹ qḋ ē ps aĩalis cui⁹ aĩalis p̄dicationẽ non
ſuſcipit qꝛ vt ꝓbatũ eſt nec dicit materiã cũ forma accñtali
nec cũ forma ſubſtãtiali.relinquit̄ ğ ꝙ tale corp⁹ ſolã mate/
riaꝫ noĩet. Quo mõ ãt ſola materia põt dici corp⁹.in.xxviij.
ꝓpoſitione declarabitur. Ad pñs ãt ſufficiat nob̄ ſcire ꝙ cor
p⁹ qḋ ē altẽa ps aĩalis vt de aĩali p̄dicat̄ ſolã materiã noĩat
Dicam⁹ ğ ꝙ corp⁹ triplicit̄ põt ſumi. Uno mõ corp⁹ ē ipſe
tres dimẽſiões.ſicut ei magnitudo ħñs vnã dimenſionẽ ē li/
nea ⁊ ħñs duas eſt ſupficies ſic magnitudo ħñs tres dimẽ/
ſiones eſt corp⁹ ꝓpt̄ qḋ corp⁹ ſic acceptũ nihil aliud eſt q̄ꝫ
trina dimẽſio. Scḋo mõ corp⁹ noĩat ꝯpoſitũ ex materia et
forma corpeitatis ⁊ ſic corp⁹ eſt gen⁹ ad qḋlibꝫ aĩal. Tertio
mõ corp⁹ dicit ipaꝫ matẽiã Corp⁹ ṗmo mõ ſũptũ ē q̄ntitas.
eſt ei i genere q̄ntitatis ſm rectã lineã ꝓpt̄ qḋ corp⁹ ſic ac/
ceptũ nec eſt in genere ſbe p ſe ſicut cõpoſita ſũt in genere
nec eſt i genere ſbe p reductionẽ ſicut ṗncipia ſunt i genere.
q̄ntitas eni nec eſt ſubſtãtia nec eſt ṗncipiũ in genere ſub/

.ſtantie Corpꝰ vero ſūptū ſcd̓o mō ꝓut dicit materiā cū for
ma corꝑalitatꝫ. eſt in genere ſb̓c. ſm rectā lineā. et qꝛ vt tactū
eſt corpꝰ ſic acceptū eſt genꝰ ad qd̓libꝫ aīal qꝛ genꝰ p̄dica/
tur de ſuis ſpeciebꝰ et hꝫ rōnem totiꝰ: corpꝰ ſic ſūptū predi
cabit̄ de q̊libet animali et habet ſe vt totum reſpectu aīalis
Sic ei arguit phs in quarto topicoꝝ. ꝙ genꝰ non habꝫ ra/
tionem ꝑtis qꝛ genꝰ predicat̄. ꝑs nō predicat̄. Nō ḡ corpꝰ
ſic acceptū noīat corpꝰ qd̓ eſt altēa ꝑs aīalis qd̓ de aīali p̄/
dicari nō pōt. Ridiculū eni eſſet dicere aīal eſſe corpꝰ quod
eſt ꝑs eiꝰ. ſi eni aīal nō eſt aīa q̄ eſt ꝑs ipſiꝰ multo magis nō
eſt corpꝰ qd̓ eſt ꝑs eius. Cū eniꝫ res p̄ncipalit̄ hēat eſſe ꝑ
formā et ex conſequēti ꝑ materiā ſi incōpetent̄ dr̄ ꝙ res ſit
ſua forma incōpetentiꝰ dr̄ ꝙ ſit ſua materia et cū aīal p̄nci/
palius habeat eſſe ꝑ aīaꝫ et ex cōſequēti ꝑ corpꝰ ſi incōpetē
ter dr̄ ꝙ aīal ſit ſua aīa. incōpetentiꝰ dicit̄ ꝙ aīal ſit ſuū cor/
pus. ſiue ḡ ponamꝰ pl'es formas in compoſito ſiue non ſm
ꝙ ſpectat ad ꝓpoſitū difficultatē q̄ſtiōis nō variat. Poſitio
ei de gradibꝰ formaꝝ a poſitiōe de vnitate forme in h̄ dr̄t
qꝛ ponentes vnā formā ſubſtātialē in cōpoſito coguntᷣ dicē
ꝙ totꝰ ordo p̄dicamēti ſit ab vna forma ſm rē vt aīa leonis
aliter et alit̄ cōſidēata dat leoni ꝙ ſit ſubſtātia ꝙ ſit corpus
qd̓ ſit aīal. ꝙ ſit leo Sꝫ ponētes gradꝰ formaꝝ dicūt leoneꝫ
ꝑ aliā formā eſſe corpus et ꝑ aliā aīal et ꝑ aliā leonē. ſemper
ei materia cū forma corꝑeitatis faciet corpꝰ qd̓ eſt genus. et
in h̄ nō eſt diſtinctio int̄ ponētes multas formas et vnā for/
mā. Siue ḡ ponāt̄ multe forme ſiue vna: corpus vt dicit ma
teriā cū forma corꝑeitatꝫ. nō eſt corpus qd̓ eſt altera ꝑs aīa
lis et qd̓ de aīali nō predicat̄. cū corpus ſit ſumptū q̄ncūqꝫ
poſitionem ſequendo oporteat. nos dicere ꝙ ſit genus ⁊ ꝙ
de aīali p̄dicet̄. Cogimur ḡ ad dicendū ꝙ corpus ſumi pōt
tertio mō ſm ꝙ noīat ipſam materiam organizata que eſt
ſub forma aīalis et informat̄ ab aīa. Et ſic acceptū corpus
eſt in genere ſubſtātie nō directe ſicut cōpoſita et p̄ncipiata
ſt in genere. Sꝫ ꝑ reductionē ſicut p̄ncipia ſunt in genere.
Iſto āt tertio modo ſumptum corpus dicit partem compo/

ſiti q꞉ dicit p̄tē aīalis et cōiūctū nō ſuſcipit p̄dicatōez ei⁹ q꞉
corp⁹ ſic dictū nō p̄dicať de aīali q̊d ē q̇d ꝯiūctū et q̊d ꝯpo
ſitū et etiā tale corp⁹ noīat ſolā materiā q̊d declarare vole/
bam⁹ Materia ḡ organizata q̄ ē altera ps aīal' p̄t dici corp⁹
Sꝫ q̊mō matēia ſic ſūpta p̄t dicē ſolā materiā n̄ addēdo ali
quā eēntiā ſ' eēntiā matēie in .xxviij. ꝓpoſitōe declarabiť Ad
pn̄s tn̄ tātū d̾claratū ſit ꝙ materia ſic accepta p̄t dici corp⁹
⁊ ꝗſi i tale corp⁹ ꝯuerteret' ſ̄ba paīs i ſolā materiā eſſꝫ ꝯuerſa

Theorema .xxxvij

Res vni⁹ p̄dicam̄ti modū alteri⁹ p̄dicam̄ti
ſuſcipe p̄t lꝫ forte ī alio p̄dicamēto eēntialiť eſſe
nō poſſit. materia igiť corpis chr̄i lꝫ ī p̄dicamē/
to q̄ntitatꝭ eē n̄ poſſit. p̄t ei mod⁹ q̄ntitatꝭ ꝯperē

Differt aliq̇d ꝯſideraē ſꝫ rē ⁊ ſꝫ modū. q̇ꝺlibꝫ ei hꝫ ꝙ ſit h̄
res vł illa a ſua natura vł vt ⁊ a ſua fōr. q̇a q̄libꝫ fōr dat rei
ꝙ ſit h̄ ⁊ ꝙ n̄ ſit aliꝺ ab illo. q̄libꝫ ei fōr ē vnitas q̄dā. vnū ei
cū ente ꝯuertiť ⁊ vnitas cū entitate Cū ḡ vnū ſit idiſtīctū a
ſe ⁊ diſtīctū ab alio forma dādo rei ꝙ ſit h̄: dat ei ꝙ n̄ ſit aliꝺ
Nlla ei res q̄ ꝑ aliquā matēiā ē i aliq̊ p̄dicamēto p̄t eē i alio
p̄dicam̄to differēte r̄aliť ab illo. bn̄ ḡ dictū ē ꝙ diūſoꝝ geneꝝ
et nō ſ̄baltn̄ati poſitoꝝ diūſe ſt̄ ſpēs et dr̄ Nō ḡ res vni⁹ p̄/
dicamēti ꝑ ſe loq̄ndo p̄t eē i alio p̄dicam̄to realiť differente
ab illo. tn̄ ſi duo aliq̄ p̄dicamēta r̄aliť n̄ differrēt nō eēt icō/
ueniēs idē ſm rē eſſe i diūſ p̄dicamētis. et ide ē ꝙ q꞉ actio ⁊
paſſio ſ̄ phm i. iij. phy coꝝ eādeꝫ reꝫ noīat⁹ nō differūt niſi
ſicut via q̄ itur a theb ad athenas et ab athēis ad thebas Jō
eadeꝫ res eſt actio et paſſio Nā calefacere vt ē a calefaciente
noīatur calefacē et eſt i p̄dicamento actōis. et vt ſuſcipiť in
calefactibili nominatur paſſiue et dicitur calefieri et eſt in
predicamento paſſionis. ƀ ſi actio et paſſio realiter differrēt
res que eſt in p̄dicamento actionis nō poſſet eſſe in predi/

camento paſſionis.⁊ inde ē ꝙ ī ꝓpoſitōe nō ſimplicit̄ aſſere/
bat rē vni⁹ p̄dicamēti nō poſſe eſſe ī alio ſ3 dicebat̄ forte q2
ſi veritatē deb3 hr̄e q̊d dr̄. Intelligēdū ē illa p̄dicamēta diſ/
ferre realit̄.vl' itelligēdū ē cū reduplicatōe. Nā ⁊ ſi eadē res
p̄t eē ī p̄dicamēto actiōis ⁊ paſſionis nūquā tn̄ res illa vt ē
ī p̄dicamēto actōis p̄t eſſe ī p̄dicamēto paſſionis. Preterea ī
telligēdū ē quātū ad id q̊d res ſignificat qd̓ ꝑ rē ꝑncipalit̄ ī/
portat̄ nō quātū ad id q̊d īplicat quod īportat̄ ex ꝯſequēti
Nā albū ſignificat albedinē q̄ ē ī p̄dicamēto q̄litatis ⁊ ī alio
p̄dicamēto eē nō p̄ōt īplicat tn̄ ſuppoſitū quod ē ī p̄dicamē
to ſb̄ſtātie. Si igit̄ bn̄ intelligat̄ dicta ꝓpoſitō p3 quomō res
vni⁹ p̄dicamēti ī alio p̄dicamēto eē nō p̄ōt. Nō tn̄ ē incōue
niens re3 vni⁹ p̄dicamēti habere modū alteri⁹ p̄dicamenti
et vniuerſalit̄ vnā re3 habere modū alteri⁹ q̊a licet reale eē
ꝯpetat rei ꝑ ſuam eſſentiam et naturā. mod⁹ tn̄ p̄ōt rei ꝯpe
tere ex eo ꝙ alteri ꝯiūgit̄ vl' ſm ꝙ ad aliud ꝯꝑat̄.quare ſm
ꝙ ad aliud et ad aliud ꝯꝑat̄ ⁊ ꝓut alij et alij ꝯnectit̄ aliū et
aliū modū īduit. Quod declarari p̄t tā ī his q̄ naturalit̄ ſēſu
apprehendim⁹ q̄3 in his q̄ ſupnaturalit̄ fide ſuſcipim⁹. Vide/
demus enī ꝙ forma ſuſcipit aliq̊ mō mēſurā ⁊ modū a ma/
teria,oē enī quod recipitur ī aliq̊ recipit̄ ꝑ modū rei recipiē
tis et nō rei recepte vt dicit̄ ī libro de cauſis.ſm enī modū
⁊ mēſurā paſſiuoꝝ eſt mod⁹ ⁊ mēſura formaꝝ receptaꝝ ī i/
pſis.act⁹ enī actiuoꝝ ſūt ī patiēte ⁊ diſpoſito.vt dr̄ ī 2° de a/
nima nūq̄3 enī forma vt ꝯꝑat̄ ad materiā ī q̄ ſuſcipit̄ ꝓprie
loquēdo mutat rē ſ3 modū. Nō enī ſi forma caloris ſuſcepta
ī vno ſuſceptibili dat eſſe calidū ſuſcepta in alio dat eē frigi
du3 tn̄ vt ſuſceptia ſūt magis ⁊ min⁹ diſpoſita magis ⁊ min⁹
calefiūt ⁊ ſcd̓3 aliū ⁊ aliū modū formā calorꝭ.ſuſcipiūt. Et ſic
ē ī eſſendo ꝙ res vna ſumit modū ab alia vt forme ſumūt
modū ⁊ mēſurā ex ſuis ſuſceptibilib⁹.ſic ē ī ſignificādo ⁊ p̄di
cādo q2 qd̓ ſignificat et predicat rem vnam:poteſt predica
re et dicere vel ſignificare rem illam ꝑ modum alteri⁹. Ita
ꝙ ſignificat quid: poteſt dicere quid per modum qualis.et
quod ſignificat quale.poteſt dicere quale ꝑ modum ad ali/

quid Scientia enī que ſm rem eſt qualitas et eſt eſſentialiṫ
in predicamento qualitatis habet quēdam modum relatiui
ex eo ꝙ relatiue refertur ad ſcibile et inde ſumpſit o riginē
qꝛ q̄dā ſunt relatiua ſm eſſe et q̄dā ſm dici qꝛ ea q̄ ſṫ ī alijs
p̄dicamentꝭ. ⁊ ſṫ eſſentialiṫ q̄litas vel ſb̄a vel alia p̄dicamē/
ta habent quēdam modum relatiuū ꝓpter quod dicta ſunt
relatiua ſm dici. nō enī ſunt relatiua ſm eſſe et eſſentialiter
quia non ſunt eſſentialiter ī predicamento relatōis. ſunt tn̄
relatia ſm dici rōne modi relatiui quē important Sic etiā
oīs forma ſubſtantialis q̄ ſm rem eſt ſubſtantia habet tamē
quēdam modum qualē. ꝓpter quod q̇nto metaphyſice dici
tur ꝙ qualitas vno modo dicitur de forma ſubſtantiali ſiue
de eo ꝑ quod differt vna ſubſtantia ab alia. et quia differen
tia talē formam nominat īde ſumpſit originem id qđ cōiṫ
dī videlicet ꝙ differentia ſm rem dicit quid et ſm modum
dicit quale Sic vniuerſalia etiā ⁊ omnes ſcđe ſubſtātie ſcđꝫ
rem dicūt quid ſꝫ ſm modū dicunt quale. et ideo licet ſcđe
ſb̄ſtantie ratione ſimilitudinis nominū videanṫ ſignificare
hoc aliquid qꝛ ꝑ idem nomē pōt ipoꝛtari ſb̄ſtātia vniuerſalꝭ
et ꝑticularis nō tn̄ ſignificant hoc aliq̇d ſꝫ magis quale q̇d
vt diciṫ i predicamentis. ſignificant enī q̇d ꝑ modū qualis.
Ideo dicuntur ſignificare quale quid. vt quid referaṫ ad rē
quale ad modū rei. et ſicut vniuerſalia et differentie que ſm
rem ſunt q̇d poſſunt habere quēdā modū q̄lē ſic materia q̄
ſm rem eſt quid pōt habere quēdam modū q̄ntū ſiue quāti/
tatiuū vt ifra diceṫ Et quod dictum eſt de his que naturali
ter ſenſu ꝑcipimꝰ ꝙ id quod ſcđm rem eſt vnū ſm modum
pōt eſſe aliud ſentire debemꝰ in his que ſm fidem apphen
dimus Nam i ſacramento euchariſtie quia accidentia ſunt
ibi ſine ſubſtātia vt ifra declarabiṫ quod ibi ſm rem eſt acci
dens: habꝫ quēdam modum ſubſtātie inquātū cōpetit ei ꝑ
ſe eſſe. ⁊ natura hūana in chr̄o licet ſm rem ſit ſubſtantia tn̄
q̇a aduenit v̄bo poſt eſſe ꝯpletum hꝫ quēdā modū acciden
tis Ideo in ſcriptura aliq̄n vnio illa ſignificabatur ꝑ habitū
ſiue ꝑ indumentum iuxta illud apoſtoli In ſimilitudine ho/

minū factꝰ ⁊ hītu īuentꝰ vt hō.eſt ei de rōne hītꝰ ſiue de rō/
ne indumenti ꝙ adueniat nō habenti et induatur poſt eſſe
ꝯpletū. Nūquam ergo quod eſt ſm rem ſubſtantia erit acci
dens ſm rem nec ecōuerſo.et quod eſt ſm rē quid nūꝗ̄ erit
ſm rez quale vel quantū.ſ; ſicut quod eſt ſm rem quale vel
quātum poteſt habere quēdam modū relatiuū.ſic qđ ſm rez
eſt quid pōt habere quendam modum qualem vel quēdam
modū quātuz.et quod ſm rem eſt ſbſtātia poteſt habere quē
dam modū accidentalem et ecōuerſo. Ex quo manifeſte ptz
ꝙ ſic diſtiguūtꝰ relatia ſm eē et ſz dici ſic dicē poſſumꝰ ꝙ
ē ſubſtātia ſm eſſe et eſt ſubſtātia ſz dici.et ē accidēs ſm eē
⁊ accidens ſm dici. ⁊ eſt quantitas ⁊ qualitas ſm eſſe et ſm
dici. Propter quod ptz quomodo res vnius predicamenti
ñ ē in alio ſ; induē ꝑt modū alteriꝰ. Materia ğ que ē ī chro
lz ē ñ poſſit ī alio ꝑdicamētoꝗ̄ ī ꝑdicamento ſbſtātie.pt tñ
ei ꝯpetere quidam modꝰ ꝗ̄ntitatiuus qđ declarāē volebamꝰ

Theorema.xxviij

Materia que ſm rez ē in predicamēto ſub/
ſtātie prout moduz quēdā quātitatiuū in
duit q modꝰ ſupra naturā materie nullā addit
eēntiā pōt corpis appellatōez ſuſcipe. poterit
ergo dici ꝙ ī corpꝰ chrī ſit facta panis cōuerſio
ſi ī ſolā materiā panis ſubſtātia cōuertatur

Nulli dubiū ē ꝙ matēia organizata pt appellari corpꝰ.ex ſ;
ei ſz vnū modū exponēdi aīa dr̄ actꝰ corporis q̇a pfic materiā
organizatā.ē ei cōe oī aīe ꝙ nō hz eē ī ſuo ſuſceptio añ or/
ganizatōez materie. ſi ğ poſſemꝰ oñdē ꝙ ꝑt accipi materia
vt organizata ⁊ tñ organizatio ñ dicat aliquā eēntiā ſupra
naturā materie ſ; ſolū īportet quēdā ꝗ̄ntitatiuū modū:ꝓpoſi
tū theorema nullā difficultatē hēbit. Hoc ei ꝓpoſito maīfeſtū
erit ꝙ ſola eēntia materie ꝑut ꝯpetit ei q̇dā ꝗ̄ntitatiuꝰ modꝰ
poterit ſuſcipe appellatōez corpis.i.poterit appellari corpꝰ
Notanduz ergo ꝙ licet extenſio per ſe et primo competat

quātitati et nihil extendaṫ niſi mediāte quātitate tamē alie ſūt ꝑtes quātitatis a ꝑtibus eoꝝ que ꝑ quātitatem extendū tur. videmus enī albedinez extendi ꝑ ſupficiem ẜm quaz extenſionem quanta eſt ſupficies tanta eſt albedo Ideo diciṫ in predicamentis ꝙ dicim9 albedinem multam eo ꝙ ſupfi/cies multa ſit ſi tamen ſupficies ab albo diuidereṫ: ꝑtes albē dinis eſſent alie a ꝑtib9 ſupficiei. et quia ad alietatem ꝑtium ſequiṫ alietas extenſionis dicere poſſumus ꝙ extenſio ẜm ꝑtes albedinis eſt alia ab extēſione ẜm ꝑtes ſupficiei Nā et ſi bonitas cauſatoꝝ eſt a bonitate cauſe et a ſe tantā bonita/tez nō habēt. dicere tñ poſſum9 ꝙ bonitas ⁊ entitas cauſati realiter differt a bonitate ⁊ ab entitate cauſe. ſic ſuo modo ex ꝑte iſta ꝯtingit Nā licet ſint ꝑtes ī albedine ſolū ꝑpter ꝑtes ſupficiei. tñ qꝛ vere ipſa albedo extenditur extenſione ſupficiei ex quo albedo realiter differt a ſupficie et alia eſt eſſen/tia albedinis ab eēntia ſupficiei ꝑtes albedinis oportet eſſē tialiṫ differre a ꝑtib9 ſupficiei Cū ergo ipſa materia extēdaṫ ex tēſiōe quātitatꝭ. ⁊ cū diuidiṫ materia q̄nta ſil' cū q̄ntitate diuidiṫ materia ſicͭ cū diuidebaṫ ſupficies alba; ſil' cū ſupficie diuidebaṫ albedo oꝫ ꝑtes materie eſſe alias a ꝑtib9 quātitatis ſicut ꝑtes albedinis erāt alie a ꝑtib9 ſupficiei. Licet ergo materia non habeat ꝑtes niſi ꝑ quantitatem, alie tñ ſunt ꝑtes mate/rie alie quantitatis Immo ſi quātitas haberet eē ꝑ ſe abſqꝫ eo ꝙ haberet eſſe in materia ſi quantitas ſic accepta diuideretur eſſet ibi aſſignare ꝑtes quātitatis abſqꝫ ꝑtib9 materie Igiṫ qꝛ cū quātitas eſt in materia ſi diuiditur tale quātum nō ſolū diuiditur quantitas ſ꜒ etiā diuiditur materia q̄ eſt ſꝫ quantitate et ꝑ quātitatem extenditur. et quia nō eſt diuiſio niſi ī ꝑtes et alietas diuiſionis arguit alietatē ꝑtium ex quo in predicta diuiſione non ſolum diuidiṫ quantitas ſ꜒ etiā diuiditur materia que eſt ſub quantitate oportet ibi dare alias ꝑtes a ꝑtibus quātitatis. et hmōi ꝑtes alie/ſunt ꝑtes mate/rie. Si igiṫ omne genus ꝑtium dicit aliquam naturam et a/liquam eſſentiam hmōi ꝑtes materie vel dicunt ſolam eſſen/tiam materie vel ſolam eſſentiam quantitatis, vel dicūt ali/

aliquā eſſentiam et aliquaꝫ naturā vnam ꝯpoſitā reſultantē
ex vnione quantitatis cū materia. ꝯſtat autem tales ꝑtes nō
dicere ipſā eſſentiaꝫ quātitatis. dictū eſt ei hmōi ꝑtes mate/
rie alias eē a ꝑtibꝰ quātitatis. nec etiā dicere poſſumꝰ tales
ꝑtes dicē eſſētiā ꝯpoſitā ex q̄ntitate ⁊ materia Nā ex matēia
⁊ q̄ntitate fit vnū ꝑ accñs Ex his āt q̄ ꝯiūgūt ꝑ accidēs nō
reſultat natura tertia Ex corꝑe enī et aīa rōnali reſultat na
tura t̄tia vt natura hūana quia aīa ꝑ ſe vnit̄ corꝑi ſ ex cor/
pore et albo non reſultat natura tertia. quia albedo accidit
corꝑi. oportet ergo predictas ꝑtes dicere ſolaꝫ eſſentiā ma/
terie. dicēdo ei materiā q̄ntā ſolū duas eſſētias ſignificamꝰ
materie et quātitatis et tertiā eſſentiā nullo modo dicimus
q̇a nō ſit aliq̄ natura vna ex materia et quātitate. Si igit̄ ī
materia quāta eſt dare ꝑtes alias a ꝑtibꝰ quātitatis oꝫ ꝑtes
illas alias ex quo nō ſignificant eſſentiaꝫ q̄ntitatis īportaē
ſolam eſſentiā materie. ꝑpter quod materia cū ꝑtibꝰ ſic acce
ptis hꝫ quēdā modū quātitatiuū ſ hmōi modꝰ nullā eſſentiā
addit ſup̄ eſſentiā materie q̇a ꝑtes ille ſolā eſſentiaꝫ materie
dicunt. ⁊ quia materia ſic accepta cū talibꝰ ꝑtibꝰ dicit mate/
riā organizatā q̇a materia organizata pōt dici corpꝰ. nulli
dubiū eſſe debet ꝙ ſola eſſentia materie ꝓut induit quēdam
modū quātitatiuū pōt appellari corpꝰ. Dicamꝰ ḡ ꝙ cū orga
nizatio ꝑtes reſpiciat materia organizata. duplicit̄ pōt ītel/
ligi. Uno mō vt includat ꝑtes quātitatis. et ſic ſi dī corpꝰ:
tale corpꝰ ideꝫ ē qđ materia q̄nta ꝑpter quod corpꝰ ſic ſūptū
nō erit ī genere. ꝯcreta enī et aggregata qꝛ īcludūt naturas
plures nō ꝯſtituentiū naturā t̄tiā Ideo potiꝰ ſūt in generi/
bꝰ q̄ꝫ in genere ꝑpter quod dī t̄tio topicoꝝ ꝙ iuſtū nō ē in
genere ſ iuſticia Scđo modo pōt accipi materia organiza
ta vt īcludit ſolas ꝑtes materie abſqꝫ ꝑtibꝰ q̄ntitatis ⁊ q̇a ta
les ꝑtes ſolā eſſentiā materie dicūt: materia organizata ſic
accepta ſolā eſſentiā materie noīat. Ideo corpꝰ q̄d noīat ma
teriā ſic organizatā nō dicit niſi ſolā materiā ꝓut ꝯpetit ei
quidā modus quantitatiuꝰ. et q̇a ſola materia accepta vt di
ctū eſt pōt dici corpus ſi in materiā organizatā exiſtentē in

chꝛ̄o ɔuerterer̃ ſƀa pāis qꝛ materia organizata vt dic̄ ſolū materiā ɔñſuȝ ē ꝙ pōt dici corpꝰ poſſȝ dici panis ɔuerſꝰ in corpꝰ chꝛ̄i ⁊ tñ ī ſolā materiā facta eſſȝ panis ɔuerſio ꝭ corpꝰ illud licet deṫminarer̃ ad genꝰ ſƀe ſolū nō tñ eēt ī genere ſƀe directe ꝭ ꝑ reductionem

Theorema.xxix.

Sola materia q̄ ħȝ ſe q̇d īdiuiſibile noīat ꝑut ei ſupaddiṫ q̇dā quātitatiuꝰ modꝰ abſqȝ additōe alterꝰ eēntie q̈d ī totū p̄t ɔgrue nūcupari Si igiṫ ī ſolaȝ materiā exiſtētē ī chꝛ̄o pāis ſƀa ɔuertar̃ dicer̃ ꝙ totiꝰ ī totū ſit facta ɔuerſio

Licet res vniꝰ p̄dicamēti ꝑut īduit modū alterꝰ p̄dicamē-ti nō diuiſificet eēntiā nec mutet p̄dicamētū tñ ſi ɔpeteret ei actualis exñtia ſine illo mō et cū illo vt hꝛēt tal̄ modū ⁊ vt careret eo ſoꝛtirer̃ realē dr̄am Albedo ei ꝑut hȝ eē extēſum ⁊ ꝑut ɔſiderar̃ ſm ꝑtes noiantes ſolā eēntiā albedinis ɔpetit ei quidā modꝰ q̄ntitatiuꝰ. q̇cq̇d eni ē extēſuȝ vel ē q̄ntitas vł ꝭ hȝ ex q̄ntitate ⁊ vt īduit quēdā q̄ntitatiuū modū ꝭ hmōi modꝰ nullā eſſentiā addit ſup̄ naturā rei nec trahit rē extra p̄dicamētū Nā cū nō ſolū ipſa quātitas ħeat eē extenſuȝ ꝭ vere extēdar̃ ipā albedo ſm extenſionē eius extēſio albedinis ē alia ab extēſiōe ſupꝼicici ꝭ hmōi extēſio ſolū noiat quēdā modū albedinis. dicit eni modū illū quē hȝ albedo vt hȝ eē ī ſupꝼicie Nō ꝗ̄ hmōi extēſio addit aliquā naturā ſup̄ eēntiā albedinis q̇a tūc ſupꝼicies alba diceret tres eēntias videlicet eēntiā ſupꝼicici ⁊ eēntiā albedinis et extēſionē illaȝ q̄ acciper̃ ſm ꝑtē albedīs differētes a ꝑtibꝰ ſupꝼiciei. Cū ꝗ̄ ex ſupꝼicie ⁊ albedine nō ɔſtituar̃ natura ṫtia ſupꝼicies alba ſolū duas eēntias noiat ⁊ oȝ illā extēſionē albedinis nō dicere aliquā eēntiā ſupadditā nature albi ꝭ īpoꝛtare ſolum quēdā modū q̄ntitatiuū q̇ ɔpetit albedini ex eo ꝙ radicatur ī q̄nto Rurſū tał extēſio q̇a nō addit aliquā eēntiā ſup̄ naturā albedīs nec diuerſificat eēntiā eiꝰ nō trahit albedinē ī ali

nd p̄dicamētū Cū eni oīs color habeat qđdam eē quātitati/
uū q2 oīs color ī corpe ē vt dr̄ ī p̄dicamētis ⁊ etiā ē ꝯprius
ſupficiei p̄mo loco colorari vt dr̄ in topicis ſi hmōi modus
trahit naturā coloris ī aliud p̄dicamētū null⁹ color erat in
p̄dicamēto q̄litatis Nō ğ diuerſificat p̄dicamētū mod⁹ ſup/
addit⁹ nature rei nō tñ debem⁹ ꝯcedere qđ nullā realē dif/
ferentiā faciat tal' mod⁹ Si ei albedo poſſʒ habere eſſe p̄ter
q̄ntitatē eē et habere eē nō extēſū realit' differret a ſe ipa vt
hr̄et eē extēſū. ⁊ vt fūdaret' ī q̄nto. Dicere ğ poſſem⁹ ꝙ ex/
tēſio accidit albedini. q2 albedo p ſe nō ē q̇d extenſū ß acci/
dit ei extēſio. eſt ei extēſa p q̄ntitatē Rurſū ipa extēſio ē ali
quid receptū ī albedine. q2 mod⁹ rei ē aliq̇d receptū ī natu
ra rei. extēſio āt ꝯpetit albedini mediāte extēſione ſupficiei.
⁊ vt tactū ē noīat quēdā modū albedīs. ampli⁹ hmōi extēſio
facit realē dr̄am ī albedine: nec tamē dicit aliā eēntiā ab eſ/
ſentia albedinis: ß p tāto dr̄ realē dr̄am facere ī albedine q̇a
ſi albedo hr̄et eē ſm modū nō extēſuʒ vt dicebat': realit' dif
ferret a ſe ipa vt ei extēſio ꝯpeteret Hoc viſo pʒ q̇d ſit dicē
dū de materia Nā ſicut extēſio ꝯſiderata penes ptes albedi
nis: differētes a ptib⁹ ſupficiei: dicit quēdā modū albedis ſo
luʒ quē ſortit' albedo vt ē ī q̄ntitate Sic q2 ptes materie ſūt
alie a ptib⁹ quātitatis: extēſio ꝯpetēs materie ꝯſiderate ſm
ſuas ptes nō dicit aliq̄m eēntiā ſupadditā materie ß ſolū no
miat q̄ndā modū quē acq̇rit materia: eo ꝙ ē q̄ntitati ſbiectū.
Pꝫ ꝙ extēſio ſic accepta accidit materie ⁊ ē aliq̇d receptuʒ
ī eēntia materie ⁊ aliq̊ mō diuſificat materiā. Nō tñ dic̄ ali
quā eēntiaʒ ſupadditā nature materie. ß modū ſolū. ⁊ q2 res
nō ē ſu⁹ mod⁹: ñ eſſʒ bñ dcm̄ materiā eē extēſionē ſuā Et q̇a
quicquid ꝯſideratur vt extenſū: eſt totum qđdam. q2 extēſio
requirit ptes ex quib⁹ cōſtituat' extēſum. pʒ bñ eſſe dictum
ꝙ ſola eſſentia materie q̄ de ſe q̇d īdiuiſibile noīat vel dicit
put ei ꝯpetit quidā mod⁹ q̄ntitatiu⁹ abſqʒ additōe alterius
eſſentie: totū qđdam noīari poteſt Et q2 materie exiſtenti in
chriſto competit quidam modus quantitatiuus. talis ma/
teria quoddam totum dici poterit. Si ergo in ſolam mate/

riū exiſtentē ī chīo ↄuerteret̄ ſb̄a panis:poſſet dici ꝙ totius
in totū eēt fcā ↄuerſio Ex his aūt iuuamur ad intelligendū
eſſe et eſſentiā creatoꝝ.videm⁹ enī ꝙ ſola quantitas eſt ſua
extēſio:quia extēſio ī quātitate nō ē aliq̄d ſupadditū quāti/
tati Nō ei quātitas ē extēſa ꝑ aliud ꝗ̄ ſeipā ē q̇d extēſū. ꝓpt
q̄d n̄ ↄpetit ei extēſio ꝑticipatōe ꝗ̄ eſſentialiť eſt ipā extēſio
Jō nō p̄t itelligi q̄ntitas ſi nō itelligeret̄ extēſā.ꝑtinꝫ ei ad
ipāꝫ q̇ditatē q̄ntitatis extēſio.vnde ſi diffiniret̄ q̄ntitas dif
finitiōe nō ꝑ additamēta:extēſio ꝑtinēt ad q̇ditatē ipſi⁹.Ce
tera autē p̄ter q̄ntitatē ſunt extenſa ꝑ ꝑticipatōeꝫ.et extēſio
dic̄ q̇ddā additū nature coꝝ q̄ ſi n̄ diffiniret̄ ꝑ additamēta:
extēſio n̄ igredēt̄ diffinitōeꝫ coꝝ ꝛ pn̄t itelligi nō itellecta ex
tēſione Sic ex ꝑte ipi⁹ eē ſuo mō videē poſſum⁹ Nā ſola eſſē
tia diīa ē ſuū eē qꝛ eſſe ī eſſētia dei nō dic aliq̄d ſupadditū
nature ei⁹. eſt āt natura diīa a ſe ipā et nō acq̇rit eē ꝑ ali/
quid aliud.ꝓpter q̇d nō hꝫ eſſe ꝑ ꝑticipatiōeꝫ ꝗ̄ eēntialiť eſt
ſuū eſſe Jdeo nō p̄t itelligi natura diuina nō itellecto ipſius
eſſe.Jmmo ſi diffiniret̄ tal' natura diffinitōe:nō ꝑ additamē
ta eſſe:ꝑtinēt ad q̇ditatē ei⁹.Cetera āt entia q̄ hn̄t eſſe ꝑ di/
uinā eſſentiā:eſſe dicit aliquid additū nature coꝝ.ꝓpt qđ eē
nō ꝑtinet ad naturā alicui⁹ entis creati.ꝛ ſi qđlibꝫ ens crea
tum diffiniret̄ diffinitōe:nō ꝑ additamēta eſſe nō igrederet̄
diffinitionē alicui⁹ creature.ꝓpter quod eſſe nullo mō igre/
dit̄ diffinitōeꝫ ſbſtātie q̇a ſubſtātia nō diffinit̄ ꝑ additamen
ta Si āt igredit̄ diffinitōeꝫ accidentl.hoc iō ↄtingit qꝛ acci
dētia hn̄t diffinitōeꝫ ꝑ additamētaꝛ aliq̄d ponit̄ ī diffinitō
ne accidētl.qđ n̄ ꝑtinet ad eſſentiā ei⁹.Ex his etiā clare pꝫ
ꝙ eē accidit cuilibet creature.et dicit aliq̄d receptū ī natu/
ra cuiuſlibet creati ꝛ dicit additū nature cuiuſlibet entl.crea
ti et facit realē dr̄am ī reb⁹ creatis Utrū tn̄ eſſe dicat ali/
quā eſſentiā additā eēntie creature/videt̄ ei abſurdū ꝙ eſſē
tia et eſſe dicātur due eſſentie.qūo āt habeat eſſe iſta realis
dr̄a. et vtrꝝ eſſentia et eſſe poſſint dici due res. et qūo eſſe
fluit ab eſſentia.et eſt act⁹ ei⁹ oſtendere nō eſt p̄ſentis ſpecu
latōis.tn̄ qꝛ vt plurimū circa eſſe creaturaꝝ fatigātur addi/

ſcentes.ꝛ multi cū loquūť de eſſe et eſſentia in ſolis verbis ſuſtentantur cū loc⁹ occurrerit dn̄o cōcedente itēdim⁹ hec diffuſius ꝑtractare

Theorema.xxx.

Quia ſm ſe ꝯſiderata materia q̇d indiuiſibile noīat. ꝑut vero addiť ei q̇daꝫ quātitatiu⁹ mod⁹ dr̄ quoddā totū ꝛ pōt corpis appellationeꝫ ſuſcipe oꝫ modū illū materiā magis ꝓpoſitā realiť reddere Sꝫ igiť i ſolā materiā exiſtentem in chr̄o cōuertať panis ſba i rē ꝓpoſitā ꝯuerteť Si materia ſm ſe accipiať nō ꝯſiderata ꝑut in ea hēat eſſe quātitas vel ꝑut ei ꝯpetit q̇dā q̄ntitatiu⁹ mod⁹ nullo modo materia ſic accepta pōt dici totū nec pōt noīari corp⁹ ꝛ ide eſt ꝙ oēs antiq̇ philoſophātes in hoc errauerūt qꝛ materiā oīo ꝓmā et ſm ſe acceptā dixerūt eē corp⁹ et eē aliq̇d i actu Nā aliq̇ mat iā ſic dcāꝫ dixeŕt eē ignē aliq̇ aerē Aliq̇ aqu ī Ita ꝙ oīa elemēta acceperunt iudicē ꝑter ťrā Null⁹ enī philoſophātiū poſuit ſolā ťrā eē principiū oīm corꝑm.tn̄ terraꝫ cū alijs aliq̇s philoſophātiū poſuit primū ꝓncipiū. qꝛ empedocles poſuit oīa elemēta eē ꝓmū ꝓncipiū materiale corꝑm Null⁹ tn̄ ph̄s iudicauit ſolā terrā eē tale pꝛicipiū Quidaꝫ tn̄ legiſta Aſiod⁹ noīe vt dr̄ in.i. metaphyſice vel i 2°. vel ſm aliā trāſlationē veterē poſuit ſolā ťrā eē pꝛicipiū oīꝫ corꝑm ſed ipe nō fuit de ph̄antib⁹ Immo fuit vir famoſ⁹ in legib⁹ vt recitat ꝯmētatoꝛ ibidē.et ſicut aliqui philoſophātiū poſuerūt vnū elemētū ꝓmū ꝓncipiū oīꝫ Aliqui vero aliud.ſic aliq̇ poſueŕt mediū inť aliq̇ elemēta eē tale pꝛicipiū Cū ḡ ſic oēs philoſophātes loq̇renť ſolū de cā materiali. opoꝛtebat eos dicere materiā ſm ſe ꝯſideratā et vt eſt ꝓmū pꝛicipiū habere rōeꝫ corpis qd̓ eſt oīo falſū Nā materia oīo pꝛima ꝛ ſm ſe accepta nec eſt corpus nec ē aliquid in actu Ideo ph̄s ꝓrio metaphyſice repꝛehendit oēs antiq̇s philoſophantes

dicens eos erraſſe q2 poſuerũt materiã elemẽtũ corpuz.i.de nũero corpuz.q2 dixerũt materiã eſſe corpꝰ ꝛ nõ dixerũt eã de nũero nõ corpũ In fũdamẽto ei nature nõ ẽ aliq̃d diſti/ ctũ neqꝫ quãtũ neqꝫ quale.ẽ ei materia ꝓma mediũ int̃ ens ꝛ nihil vt dic̃ ꝯmẽtator.i.pħy corꝫ qꝺ ꝯcordat cũ v̄bis auguſti ni ĩ libro ꝯfeſſionũ dicẽtis. Duo feciſti dñe.vnũ ꝓpe te natu raꝫ angelicã et aliud ꝓpe nihil vt materiã ꝓmã Cũ ḡ mate/ ria ſᷓm ſe ꝯſiderata nõ dicat aliq̃d in actu.meliꝰ dixiſſet phi ſi materiã ſic acceptã dixiſſent ẽẽ nõ corpꝰ q̄ꝫ dicẽdo eã eſſe corpꝰ.nõ eni materia ſic ſũpta hꝫ ptes nec eſt q̇d diuiſibile ſꝫ indiuiſibile tñ vt ſupꝛꝰ oñſuꝫ eſt ſi accipiat̃ materia vt cõ petit ei q̇dã modꝰ q̄ntitatiuꝰ ꝯtigit materiã ptes hr̃e Nã lꝫ materia hẽat ptes ꝑ q̄ntitatẽ.tñ vt dicebat̃ ptes materie ſt̃ alie a ptibꝰ q̄ntitatis Cũ ḡ ille ptes materie nõ dicãt aliam eſſentiã niſi eſſentiã materie.ſᷓm rei veritatẽ materia ſic acce pta ẽ ꝯpoſita.ẽ eni qꝺdã totũ ad ſuas ptes.ꝛ q̇a materia ſic ꝯſiderata vt hꝫ tales ptes nõ dicit aliã eẽntiã ſꝫ ſolũ addit̃ ei q̇dã q̄ntitatiuꝰ modꝰ pꝫ verꝫ ẽẽ q̇d ĩ theoremate ꝓponebat̃ videlicꝫ ꝙ hmõi modꝰ ſupaddituꝰ materie etiã realit̃ reddit materiã magꝭ ꝯpoſitã Cũ igit̃ materia vt exiſtit ĩ chr̃o ſit q̇d extẽſũ ꝛ organizatũ ꝛ hẽat quẽdã modũ q̄ntitatiuũ ꝛ ꝯpetat ei hr̃e ptes q̄ ptes ñ dicũt aliã eẽntiã ab eẽntia matẽie cũ q̄li hꝫ ps matẽie ſit materia ꝯſtat materiã exiſtentẽ ĩ chr̃o ẽẽ q̇d realit̃ ꝯpoſitũ cũ realit̃ hẽat ptes. Si ḡ ĩ ſolã materiã exiſtẽ teꝫ ĩ chr̃o ꝯuerteret̃ panis ſbᷓa ĩ rẽ ꝯpoſitã eẽt ꝯuerſa qꝺ de clarare volebamꝰ

Theorema xxxj.

Quoniã materia nõ dicit qꝺdã totũ nec me ret̃ nomẽ corpis niſi ꝓpter modũ q̄ntitati uuꝫ quẽ induit q2 ꝓut ꝯpat̃ ad aĩam hoc maxĩe obtinet. ꝓpe et potiſſime debet materia dici cor/ pus ꝓut diuidit̃ ex oppoſito ꝯtra aĩaꝫ et nõ cõ

tra formas alias corꝑales Materia igiť organi
zata ĩ c͡hĩo exñs ꝯgrue p̄t dici corpus

¶ Cõſurgit ex p̄cedentibꝰ rõnabilis dubitatio Nã ſi mate
ria ſm ſe accepta nõ mereť nomẽ corꝑis. ꝯſiderata tñ vt idu
it quẽdã modũ q̄ntitatiuũ induit rõez corꝑis et h꞉ rõnẽ to/
tiꝰ et ẽ q̇d ꝯpoſitũ ex pluribꝰ ꝑtibꝰ. q꞉ cũ nũq꞉ materia abſol
uiť a q̄ntitate ſꝑ ꝯpetit materie q̇dã modꝰ q̄ntitatiuꝰ. ſꝫ q̄cũ
ꝙ ğ forma ſit materia ſꝑ erit quãta loq̄ndo de materia ſenſi
bili q꞉ de tali loq̇ intẽdimꝰ. Utꝝ ãt ĩtelligibilia materiã ha/
beãt. nõ ẽ p̄ñtis ſpeculatiõis. ſi igiť modꝰ q̄ntitatiuꝰ dat ma
terie ꝙ h̄eat rõez corꝑis ⁊ materia nũq̄m abſoluiť a tali mõ
ſic nec abſoluiť a quãtitate. ad quãcũq꞉ formã ꝯpeť materia
ſꝑ h̄ebit rõez corꝑis. igiť ſicut dicimꝰ ꝙ aĩal ẽ ꝯpoſitũ ex
corꝑe ⁊ aĩa q꞉ materia ĩduẽs modũ q̄ntitatiuũ h꞉ rõez cor/
poris. ſic vt videť dicere poſſimꝰ lapidẽ ꝯpoſitũ eẽ ex forma
et corꝑe q꞉ materia lapidis vt ꝯpať ad formã ſuã h꞉ modũ
quãtitatiuũ. poterimꝰ ğ dicere ĩ lapide eẽ duplex corpꝰ. cor/
pꝰ .ſ. qđ ẽ genꝰ ad lapidẽ qđ dicit tot ⁊ p̄dicať de lapide e
corpꝰ qđ eſt altera ꝑs ꝯpoſiti et de lapide nõ p̄dicať q꞉ eſt
ꝑs lapidis ſicut diſtinguimꝰ ĩ aĩali duplex corpꝰ: corpꝰ q̇d
eſt genus ad aĩl. et corpꝰ qđ ẽ ꝑs eiꝰ. ⁊ quod dictũ ẽ de lapi/
de ⁊ de mixtis ĩaĩatis dici poſſ꞉ de miſcibilibꝰ ⁊ elemẽtis.
ſicut ei forma lapidis ñ recipiť niſi ĩ materia q̄nta ſic eẽ nec
forma ignis nec forma aque pñt recipi niſi ĩ materia q̄nta.
ſm ğ hanc via꞉ vt vide poſſemꝰ dicere ꝙ ignis eſſ꞉ ꝯpo/
ſitꝰ ex corꝑe et forma ſicut aĩal eſt ꝯpoſitũ ex corꝑe ⁊ aĩa. q꞉
tĺis nec viꝰ admittit. nec rõ patiť. o꞉ daẽ cã꞉ q̄re mateĩa vt ẽ
ſꝫ forma aĩal ⁊ vĺiť vt ĩformať aĩa p̄t dici corpꝰ ſꝫ vt ĩformať
alijs formis ñ ꝓprie meť nomẽ corꝑis. Rurſũ aĩal diuidiť ĩ ꝑ
ſe mouẽs ⁊ ĩ ꝑ ſe motũ. diuidiť ei ĩ aĩa꞉ ⁊ corpꝰ. aĩa ãt ẽ ꝑ ſemo
uẽs ⁊ corpꝰ ꝑ ſe motũ. cetera vero corꝑa ĩaĩata nõ mouenť
ex ſe. ſi ğ mateĩa vt ĩduit modũ q̄ntitatiuũ p̄t dici corpꝰ tũc
mixta ĩaĩata ⁊ elemẽta diuidũť ĩ corpꝰ et formã. igiť elemẽta
mouerenť ex ſe et nõ mouereť a generante. tota ei cã q̄re e/

lemēta nō pn̄t moueri ex ſeſſumit̄ ex eo ꝙ nō diuidunt̄ i for
mā et corp⁹ Sꝫ in formā et materiā.ideo et ſi forma pōt eē
ꝑ ſe mouēs materia n̄ pt eē ꝑ ſe mota Nō eī hꝫ ꝑ q̇d reſiſtat
motori Ideo ꝯmētator in iiij. phycoꝝ vult ꝙ i elemētꝭ.res
mota ē in potētia ſolū ꝛ motor ē in actu Ait eni elemēta eſſe
ꝯpoſita ex materia pria et ex formis ſimplicib⁹ et motor eſt
forma et res mota eſt materia ꝛ ex hoc ꝯcludit talia corpo/
ra nō diuidi in rē motā et motorem in actu Cum ergo nihil
moueat̄ ex ſe niſi ſit diuiſibile ī motorē ꝛ rē motā actu:ele/
menta nō mouebunt̄ ex ſe.qꝛ licet poſſum⁹ ibi ſaluare mo/
torē eſſe aliq̇d in actu qꝛ forma dicit aliq̇d ī actu.tamē ſalua
re nō poſſum⁹ ꝙ res mota dicat aliquid in actu cū materia
dicat q̄d in pō ſolū Immo ex h̄ ꝯcludit ꝯmētator ꝙ tota cā
q̄re requirit̄ tp̄s in motu elemētoꝝ ē reſiſtētia mediȷ̄ Nā cū
illd̄ qd̄ ē i potētia ſolū nō poſſit reſiſtere:materia q̄ ſe hꝫ vt
res mota ī elementis nō hꝫ ꝑ quod reſiſtat forme q̄ ſe hꝫ vt
motor vt loq̄mur mō quo ꝯmētator loq̇tur.ꝓprie enī loq̄n/
do nec forma elemētor ē motor nec matēia ē res mota Sꝫ
forma ē rō ꝑ quā mouet.et materia eſt rō ꝑ quā mouet̄ Mo
uet eī elm̄ ꝑ actualitatē et formā ſuā Mouet̄ autem elemen
tum ꝑ potētialitatē ſuā ꝛ materiā Si ergo nō eſt ibi reſiſten
tia vt ex ꝑte rei mote req̇rat̄ temp⁹ i motu oꝫ dare reſiſtētiā
ex ꝑte mediȷ̄ Immo ſi eſſꝫ dare vacuū.elementa mouerent̄
ī inſtāti vt ꝓbat̄ in.iiij. phycoꝝ Nulla eſſꝫ ibi reſiſtentia iō
nō ꝓprie eſſet ibi mot⁹ ſꝫ mutatio ſoluꝫ Corpora enī celeſtia
licꝫ ibi non ſit reſiſtentia ex ꝑte mediȷ̄ mouent̄ tn̄ in tꝑe qꝛ
mouent̄ ex ſe.et res mota dicit ibi aliq̇d in actu Cōponūtur
enī corꝑa celeſtia ex corꝑe et forma vt dicit ꝯmētator ꝛ cor
p⁹ qd̄ eſt ibi vt res mota eſt actu aliq̇d diſtinctū a ſuo moto
re.ſic etiā ſi eſſꝫ mot⁹ i vacuo licet mouerent̄ elementa ī in
ſtanti.aīalia tn̄ mouēnt̄ ibi ī tꝑe.vt inuit ꝯmentator ſup̄ iiij.
phycoꝝ In motu enī aīaliū nō ſumit̄ tota reſiſtentia ex ꝑte
mediȷ̄ cū aīalia moueant̄ ex ſe ꝛ ſicut diuiſibilia ī talia duo
q̊rum vnū eſt ꝑ ſe mouens et aliud ꝑ ſe motū. coponūtur eī
aīalia ex corꝑe et aīa,ſiue ex corꝑe et forma Corpus enī qd̄

eſt ibi ꝑ ſe motũ videt̃ dicere aliquid in actu' Poterit ḡ ibi
ſaluari reſiſtentia inter motorem et rem motam ſublata reſi/
ſtentia medij. ſꝫ i elementis h̃ nõ fieri nõ põt q2 res ibi mo
ta eſt materia que dicit quid in potentia ſolũ. ꝓpt̃ qđ ex ꝑte
rei mote nõ põt ſumi reſiſtentia Si ergo tolleret̃ reſiſtentia
medij nulla reſiſtentia eſſet ibi Sꝫ ſi elementa poſſent dici
ꝯpoſita ex corꝑe ⁊ forma ſicut dicuntur corꝑa celeſtia eſſe
ꝯpoſita et etiã animalia ⁊ oĩa que mouent̃ ex ſe tũc el'a mo/
uerent̃ ex ſe et eſſet dare in motu elementoꝝ reſiſtẽtiã ex ꝑ/
te rei mote: p̃ter reſiſtentiã medij q̄ oĩa ſunt ꝯtra veritatem
traditam in ph̃ia naturali Notãdũ ergo ꝙ ad ſoluendũ diffi
cultates tactas nõ iuuamur vt videt̃ ex poſitõne plurium for
marũ in ꝯpoſito Nam pl'es formas in ꝯpoſito ponere non
poſſumus niſi ꝓpt̃ ordinẽ queꝫ forme habent ad inuicẽ Nul
lus eni ponit plures formas in ꝯpoſito niſi ille forme habe/
ant ordinem ad iuiceꝫ. ſtultuꝫ enim eſſet ponere plures for
mas in aliquo et tñ ille forme nõ eſſent ad inuicem ordina/
te Inter formas ãt aſpicimꝰ duplicẽ ordinẽ. quorũ vnꝰ eſt
ordo p̄dicamẽti et talis ordo eſt inter genꝰ et ſpeciẽ. Hunc
ãt ordinem ſeq̃ns Auicebron in libro ſuo fontis vite poſuit
ordinem formaꝝ ſ̃m ordinem predicamẽti voluit eni formã
generis et ſp̃ei eſſe aliam et aliam Secũdo mõ ẽ ordo in for
mis q2 corꝑalia ordinant̃ ad ſp̃ualia. ſenſibilia ad ĩtelligibi/
lia. naturalia ad ſupnaturalia. et vl'iter ea q̄ educũtur đ po/
tẽtia materie vident̃ eſſe materialia. et hñe quedã potentia/
lem ordinem ad ſp̃uales ſb̃as. et ſi iſtum modũ ſequeremur.
diceremꝰ in hoie, eſſe plures formas et nõ in alijs. eſſet eniꝫ
in hoie vna forma naturalis educta de potẽtia materie. ⁊ a/
lia ſupnaturalis immediate creata a deo et infuſa corpori
et tũc naturalis forma educta de potẽtia materie erit natu
ralis et habebit potentialem ordinem ad formam ſupnatu/
ralem et infuſam Sꝫ ſiue ſic ſiue ſic dicamꝰ non videtur dif
ficultas ſolui q2 ſi ponamus pluralitatem formarum ꝓpt̃ or
dinem p̄dicamẽti volentes genus et ſpẽm non poſſe dicere
eandem formam tunc in elementis erũt plures forme cum

in eis reſeruetur forma generis et ſpeciei Eſt enim ignis et
corpus et qᷓlibet elementū ē aliqd in genere et ſpē Poſſe
mus ergo ſaluare propter pluralitatem formarum elīa eſſe
compoſita ex corpore et forma ⁊ res ibi mota eſſꝫ corpus et
nō materia ſolū. mouerenꝉ igiꝉ elementa ex ſe et nō vitare/
mꝰ difficultatē tactā ſꝫ magis poneremꝰ ipāꝫ Rurſū ſi i ſolo
hoīe poneremꝰ plures formas qꝛ i ſolo hoīe ē forma ſupna
turalꝭ i[illegible]ſa tūc idē eēt iudiciū de aīlibꝰ brutis et de elementꝭ.
Mouerenꝉ ꝫ elīa ex ſe ſicut aīalia bruta vel aīalia bruta nō
mouēnꝉ ſe ſicut nec elemēta. Quorū neutrū ē ꝯueniēs dicē
non aūt dicere poſſumus ꝙ in elementis et in mixtis inani
matis vt i lapide ē ſolū vnaforma ideo ū poſſūt moueri ex
ſe qꝛ ū ſūt diſibilia in corpus et formam ſꝫ i materiā ⁊ formā
In aīalibꝰ vero oībꝰ ſūt plures forme ideo mouenꝉ ex ſe. qꝛ
componuntur ex corpore ⁊ anima ſiue ex corpore ⁊ forma et
ibi corpus non dicit materiam ſolum ſꝫ materiā cuꝫ forma.
Secūdū enim hanc poſitioneꝫ lapis ꝑ eādē formam eſt la/
pis et corpus, et qᷓlibet mixtum inanimatum ꝑ eandem
formam eſt in genere et in ſpecie. Leo autem non ꝑ ean/
dem formam eſt leo et corpus et qᷓlibet animal non per e/
andem formā eſt animal et corpus Sꝫ hec poſitio non vi/
detur poſſe ſtare Cum enim ex ianimato fit animatū vt pu
ta ex lapite v̾mis fit Si lapis ꝑ eandē formam eſt lapis et
corpus qꝛ cedit forma lapidis poſtq̄ꝫ introduciꝉ forma ver
mis cedit corporeitas q̄ erat in lapide Non enim eſt intel/
ligibile ꝙ aliqua duo dicant eandem rem et vnum realiter
corrūpatur alio manente incorrupto Si ꝫ corꝑeitas et la/
pideitas in lapide dicāt eandem formā poſtq̄ꝫ cedit lapidei
tas adueniente aīa v̾mis cedit et corꝑeitas ⁊ qꝛ cū generaꝉ
v̾mis ex lapide ſolum, introducitur de nouo in materia vna
forma. ſ. aīa v̾mis Si igiꝉ corꝑeitas q̄ prius erat i materia
lapidis ibi non remanet qꝛ non remanet lapideitas genera
to ex lapide v̾me. vel aliquo alio viuo ꝑ ſolam introductio/
nem anime in materiam. vꝉ v̾mis genitus ex lapide nō erit
corpus vel illa eadem forma q̄ dat vermi ꝙ ſit v̾mis; dabit

ei ꝙ ſit corpus. et eandē formā dicent aīa hõis et corporei
tas Videtur ergo oīo eſſe dicendum ꝙ ſicut forma ꝑ quam
lapis erat lapis aliꝫ et aliꝫ accepta dabat lapidi ꝙ eēt lapis
et ꝙ eſſet corpꝰ ſic forma hõis poſtea introducta dabit hõīt
ꝙ ſit hõis et ꝙ ſit corpꝰ. corpeitas eniꝫ in genere ſbe nõ eſt
ipe dimenſiones ſꝫ eſt forma dans eſſe materie apte nate ſuſ
cipere dimēſiones. anima ergo hõis corporeitas dici pote
rit Nam forma hõis ſic dr̄ aīa ex eo ꝙ dat hõi ꝙ viuat et
ꝙ ſentiat: ſic pōt dici corpeitas ex eo ꝙ eſt actus materie di
menſionate Quicq̄d autē ſit de homine. in alijs plures for
mas ponere non eſt rōnabile niſi poneremus pluralitatem
formarum tam in elementis q̄ꝫ in mixtis ⁊ tam in mixtis in
animatis q̄ꝫ aīatis. Nõ ergo ex pluralitate formaꝝ poſſumꝰ
ſaluare difficultates tactas videlicet q̄re elementa et mixta
inaīata componūtur ex forma et materia et nõ ꝓprie ex cor
pore et forma. et non mouentur ex ſe et in motu coꝝ nõ eſt
aſſignare reſiſtentiā preter reſiſtentiā medij Animalia vero
dicunť ꝯponi ex corpore et forma ſiue ex corꝑe et aīa ⁊ mo
uentur ex ſe et eſt ibi reſiſtentia rei mote p̄ter reſiſtentiam
medij Notandum ergo ꝙ anima poteſt comꝑari ad materi
am cuiꝰ eſt actus et pfectio dupliciter Uno modo vt eſt for
ma eius Alio modo vt eſt motor ipſius Utroqꝫ autem mo/
do materia exiſtēs in animali vt ꝯpať ad aīam meretur no/
men corporis. Materia vero elementorum et vniuerſali/
ter mixtorum inanimatorum vt comparatur ad formam ſu
am neutro modo meretur nomen corꝑis. Dicebatur enim
ſuperius ꝙ materia ſm̄ ſe conſiderata non meretur nomen
corꝑis tn̄ vt induit quēdam modum quantitatiuum poteſt
dici corpus Oſtendebať eniꝫ quis erat ille modꝰ quantita/
tiuus ꝓpter ꝙ materia poterat appellari corpus. dicebatur
etiam ꝙ talis modus erat organizatio. materia enim orga
nizata poteſt dici corpꝰ. vnde ſi ī nullo ꝯpoſito eēt formaꝝ
plr̄itas aīa ex hoc ip̄o diceret actus organizati corporis q̄
eſſet perfectio materie organizate. organizatio autem dupli
citer ſumi poterit vel propter partes materie vel propter

ꝑtes quātitatis Materia āt organizata ꝓꝑ ꝑtes materie p̄t
dici corp⁹ tñ ipe ꝑtes materie nulla eſſentiā dicūt p̄t eēntiā
materie ideo materia ſic accepta nullā eſſentiā ſignificat p̄/
ter eſſentiam materie Et ſi q̄ratur cū anima dicit̄ eē actus
materie organizate vtruʒ illa organizatō materie debeat ſū
mi ſm ꝑtes materie vel ſm ꝑtes quātitatis planū eſt eā eſſe
ſumendā ſm ꝑtes materie qꝛ aīa imediati⁹ adheret materie
q̄ʒ quātitas cum talem materiā iformat q̄lem inuenit Jnue/
nit materiā organizata ideo talem materiā ꝑficit organiza/
tio. ergo illa que ponit̄ in diffinitione aīe cū dicit̄ Anima ē
actus corpis organizati nō dicit accñs neqꝫ noiat ꝑtes quā
titatis. qꝛ accñs nō ingredit̄ diffinitōeʒ ſbe ſ; noiat ꝑtes ma
terie Cuʒ ergo ſpēaliter aīa dicat̄ actus organici et ſpēalit̄
anima requirat tanq̄ʒ ꝓpriū ſuſceptiuū organizatam mate
riam ſpēaliter materia vt eſt in aīalib⁹ et vt ꝯꝑatur ad a/
nimam meret̄ nomē corpis. nō aūt meret̄ ꝓprie tale nomen
vt eſt in elementis et i mixtis inaīatis et vt ꝯꝑatur ad for/
mas alias Dicam⁹ ergo ꝙ materia vt eſt in elementis et
in reb⁹ inaīatis nō differt ꝑ eſſentiā a materia vt eſt i aīali
bus materia tñ vt eſt in aīalib⁹ exiſtens hʒ quēdam moduʒ
q̄ntitatiuū vt organizatōeʒ hʒ qđ ñ hʒ vt ē i alijs mixtis ⁊
rōe hui⁹ aīalia dicūt̄ ꝯpoſita ex corpe ⁊ forma ſiue ex corpe
⁊ aīa qꝛ matēia organizata p̄t dici corp⁹. mixta iaīata dicūt̄
ꝯpoſita ex materia et forma qꝛ forma corꝑ ñ ꝓprie req̄rit or/
gāizatā materiā Jō ñ ꝓprie dicūt̄ ꝯpoſita ex corpe et forma
Et ſicut declarauimus materiam in animalibus ꝓprie habe
re rationem corporis vt cōꝑatur ad animam tanquā ad for
mam. et oſtendimus hoc non ꝯtingere in rebus inanimatis
ſic oſtendere poſſumus materiam in animali vt cōꝑatur ad
animam tanq̄ʒ ad motorem habere rationem corporis. vt ta
men eſt in elementis et in his q̄ non mouentur ex ſe non
poteſt dici corpus. Ad cuius euidentiam Notandum ꝙ in
animata non mouentur niſi ad vnam differentiam poſitio/
nis tm̄ ⁊ ꝑ vnā naturā tm̄ vt grauia ꝑ naturam grauis mo/
uent̄ tm̄ deorſū. et leuia ꝑ naturā leuis mouent̄ tm̄ ſurſum.

oꝛſū nihil ꝛ̄manet ī graui ꝑ qꝺ̓ ꝛ̄ſiſtat iſti motui.iō rēs motaī
grauib⁹ ꝺ̄ꝛ eſſe materia tm̄ et aliq̇d qꝺ̓ eſt ī potentia ſolū qꝛ
amota forma grauis q̄ videꝛ̄ ſe hr̄e vt motoꝛ:materia q̄ntuꝫ
ē ꝺe ſe ē ī plena obedientia ad motū illū qꝛ nihil eſt in ea ꝑ
qꝺ̓ poſſit reſiſtere tali motui vn̄ ſi ſbtraheret̄ reſiſtētia mediȷ̄
ꝛ grauia mouerent̄ in vacuo vt ꝺicebat̄ mot⁹ ille eſſet ī in/
ſtāti Sꝫ ī al'ib⁹ nō ſic.animalia eī mouētur ad oēm ꝺr̄am po
ſitōnis et nō mouent̄ vno mō tm̄.Mouētur eī tam ꝑ graui
tateꝫ q̄ꝫ ꝑ appetitū. ꝛ cū aīa mouet ꝑ appetitū: nō ē materia
in plena obedientia ad motū illū.Immo ꝑ grauitatē reſiſtit
illi motui.iō materia exiſtens in animali vt ꝯpaꝛ̄ ad animā
tāq̄ꝫ ad motorē.qꝛ hꝫ aliq̇d ꝑ q̇d reſiſtit.induit rōeꝫ exiſten
tis ī actu iō mereꝛ̄ nomē coꝛpis Loquēdo etiā ꝺe aīatis vbi
poſſum⁹ ponere vnā formā tm̄.vt ſi ī ceruo nō eſſet niſi aīa
ſolū.ceruo ꝯpeteret ꝺuplex mot⁹. Vn⁹ ꝺeoꝛſuꝫ ꝑ grauitatē
ꝛ ꝓut ſm talē motū ꝯpaꝛ̄ materia cerui ad formā ſuā:nullo
mō mereꝛ̄ nomē coꝛpis qꝛ n̄ hr̄et rōeꝫ exn̄tꝭ ī actu cū nō ha
beret ꝑ q̇d reſiſtēt tali motui Sꝫ ꝓut ceruus moueret̄ ꝑ ap
petituꝫ q̇ mot⁹ ē aīe ſm ꝙ aīa.ſic materia exn̄s ī eo vt ꝯpa/
tur ad aīaꝫ pōt appellari coꝛp⁹.hꝫ eni ꝑ q̇d reſiſtat ꝺcō mo
tui.qꝛ ꝑ grauitatē iō pōt appellari coꝛp⁹ qꝛ īduit rōeꝫ exn̄tꝭ
ī actu.Patꝫ ergo ꝙ materia in animalib⁹ vt ꝯpaꝛ̄ ad aīam
mereꝛ̄ nomen coꝛpis ſiue ꝯpeꝛ̄ ad eā vt ad formā ſiue vt ad
motorē Sꝫ nō ꝓpter eādē cāꝫ ſic et ſic mereꝛ̄ nomē coꝛpis.ſ;
vt ꝯpaꝛ̄ ad aīam.materia exiſtēs ī aīali/ vt ad formā:mereꝛ̄
nomē coꝛpis ꝓpꝛ̄ oꝛganizatōeꝫ.ſ; vt ꝯpaꝛ̄ aꝺ eā vt ad moto
reꝫ pōt ꝺici coꝛp⁹ ꝓpter reſiſtētiā In elemētis vero ꝛ in re/
bus iāīatis qꝛ forme coꝝ nō ꝓpꝛie requirūt oꝛganizatā ma/
teriā nec materia coꝝ hꝫ ꝑ q̇d reſiſtat forme:mouent̄ ſiue vt
eſt rō mouendi.nullo mō materia in talib⁹ reſpectu ſue foꝛ/
me mereꝛ̄ nomē coꝛpis ꝛ talia n̄ pn̄t ꝺici moueri ex ſe Nō eī
ſūt ꝯpoſita ex coꝛpe ꝛ forma Sꝫ ex materia et forma Non
eni ſunt ꝺiuiſibilia in talia ꝺuo quoꝝ vnū ſit ꝑ ſe mouēs.et
aliud ꝑ ſe motū Nā ſi forma in elemētis pōt ꝺici ꝑ ſe mouēs
qꝛ ꝺicit aliq̇d ī actu;materia tm̄ nō pōt ꝺici ꝑ ſe mota.qꝛ no

minat q̇d i potẽtia ſolũ. Bene ergo dicit ↄmẽtator. in iiij. ce/
li et mũdi ꝙ grauia et leuia mouẽt ꝑ ſe ꝫ mouenť ꝑ accidẽs
Ptꝫ ꝗ verũ eſſe qđ i theoremate ꝓponebať. ꝙ materia i aia
lib⁹ etiaꝫ vt ↄpať ad aiaꝫ mereť nomẽ corpis ꝫ vt ẽ i elemẽ
tis et vt ↄpať ad formas alias corꝑales/ corp⁹ appellari non
pt. Qđ vero q̄ſi corollarie addebať ꝙ materia organizata i
chr̄o ↄgrue pt dici corp⁹ viſis p̄dictis dubitatiões nõ habꝫ

Theorema. xxxij.

SI nõ excedit rõeꝫ poſſibilis ꝙ panis mate
ria ↄuertať i materiã corporis chr̄i et forma in
formã. ↄuerſio toti⁹ ſƀe panis i ſolã materiã nõ
eſt ĩpoſſibilis reputanda

Si ponerem⁹ i q̊libꝫ ↄpoſito vnã formã ſƀaleꝫ tãtũ ⁊ dicere
m⁹ ꝙ i chr̄o ñ fuit forma ſƀalis niſi aia ſolũ. cũ ↄuertiť ſƀa pa
nis i corp⁹ chr̄i opteret nos dicere i ſolã materiã panis ſƀaꝫ
eẽ ↄuerſaꝫ. corꝑalia eni i ſpũalia ↄuerti nõ poſſũt. Oẽs enim
ↄcedũt ꝙ ſic tot⁹ chr̄s ẽ in tota hoſtia ꝙ tñ i aiam chr̄i nihil
ẽ ↄuerſũ. Aia eni ei⁹ ẽ ſub ſacr̄o altaris ſolũ ex naturali ↄco
mitãtia nõ ex vi ſacr̄i qꝛ nec materia panis nec eius forma
nec aliquid in pane exiſtens ↄuerſuꝫ ẽ i aia. etſi nõ ã ibi aia
ex vi ſacr̄i mlťo magl. ñ ẽ ibi dĩnitas nec appellarem⁹ eẽ ex vi
ſacr̄i i qđ aliq̊d ẽ ↄuerſũ. Si ei nihil panis põt ↄuerti i aiaꝫ
mlťo min⁹ poterit ↄuerti in dĩnitatẽ. Rurſũ nll'm accñs chr̄i
ẽ ibi ex vi ſacramẽti qꝛ nihil ẽ ↄuerſũ i aliq̊d accñs ei⁹. Spe
ciali eni noie vt ĩfra diceť iſta ↄuerſio appellať trãſſƀatio
qꝛ ſƀa panis ↄuertiť i ſƀaꝫ corpis. nll'm tñ accñs cõuertiť i
aliq̊d accñs exñs in chr̄o. Sꝫ ſi i corꝑe chr̄i nõ ẽ forma ſƀa
lis niſi aia q̇cq̇d erit in chr̄o vel erit materia vel diuinitas
vel aia vel accñs. Si ergo nihil eſt ↄuerſum in diuinitatem
nec i aiaꝫ nec in accidẽtia oꝫ ſƀam panis ↄuerſam eẽ i ſolã
materiã. Sꝫ ponẽdo plures formas i cõpoſito ⁊ dicendo
ꝙ corp⁹ chr̄i ꝑ aliã formã ẽ corp⁹ et aiatũ pt eẽ duplex mo
dus dicendi de ↄuerſione ſƀe panis i corp⁹ chr̄i. Primo qꝛ

talꝰ ꝯuerſio fiat in materiã organizatã q̃ pōt dici corpꝰ ⁊ qꝛ
materia organizata loq̄ndo de organizatiõe ſm ꝑtes mate/
rie nõ dicit niſi ſolã materiã. ſm iſtũ modũ loquẽdi tota ſb̄a
pãis ꝯuertit̃ i ſolãmateriã. Scd̄o mõ pt itelligi talꝰ ꝯuerſio
ꝙ corpꝰ nõ dicit materiã ſolũ. ſ; dicit materiã cũ forma cor/
poreitatꝭ ⁊ panis dicat̃ ꝯuerti i corpꝰ chr̄i qꝛ materia panis
ꝯuertit̃ i materiã corꝑis chr̄i ⁊ forma i formã. Qđ ãt iſtorũ
verꝫ ſit nõ ē p̄ntis theorematis diffinire ſ; in ſcdo theorema
te di ꝙ ſi ē ipoſſibile ꝙ materia pãis ꝯuertat̃ i materiã cor/
poris chr̄i et forma i formã/ ꝯuerſio totiꝰ ſb̄e panis i ſolã ma
teriã nõ ē reputãda ipoſſibilꝰ. Triplici enĩ via oñdere poſſu
mꝰ ꝙ ſi pōt materia alicuiꝰ ꝯuerti i materiã. ⁊ forma i formã
ꝙ ꝑt totũ ꝯpoſitũ ꝯuerti in ſolã materiã. loq̄ndo de formis
de potẽtia materie eductis qꝛ de talibꝰ loq̄ ſpectat ad p̄ns.
Prima via ſumit̃ ex eo ꝙ materia forme nõ ꝯtrariatur. Se
cũda via hẽtur qꝛ oẽs forme de potẽtia materie educte q̊dã
mõ virtualiter claudũtur in ip̄a materia. alit̃ nõ dicerẽt̃ educi
et extrahi de potẽtia eiꝰ. Tertia via habet̃ qꝛ forme materi
ali đ q̃ loq̄mur ꝯpetit potẽtialitas ⁊ paſſibilitas ꝓpt̃ materiã
Sicut ecõuerſo materie ꝯpetit actualitas ꝓpt̃ formã. Pria
via ſic p3 qꝛ vt dic̃ ꝯmẽtator i p̄mo celi ⁊ mũdi. Nũq̃ vnũ
ꝯtrarioꝝ eſſentialit̃ fit reliquũ. albedo ei nõ fit nigredo. ſic ẽ
v̾ificatur ex albo fieri nigrũ qꝛ materia que erat ſub forma
albi fit poſtea ſub forma nigri. Et inde ē ꝙ phs i p̄mo phy/
ſicoꝝ ꝓbat ꝙ eſt dare materiã ſb̄iectã vtriq; ꝯrioꝝ. forma ẽ
forme ꝯriat̃ i q̄ntũ forma vna exñs i materia nõ ꝯpatit̃ ſecũ
aliã. S3 materia nll'i forme ꝯriat̃ qꝛ ſb q̄lib3 forma eē pt. Jõ
ꝯmẽtator i. i. phycoꝝ ſr illo v̾bo. Cũ ñ dicamꝰ ſb̄a3 eē ꝯriam
q̄lit̃ ex ñ ſb̄ſtãtijs fiet ſb̄a: vult ꝙ ſb̄a3 ſb̄e ꝯriari. verꝫ ē q̄ntũ
ad formã ſ; nõ ē verꝫ q̄ntũ ad materiã ⁊ ſb̄iectũ. Si ẽ v̾ture
diña fiẽi pt vt forma ꝯuertat̃ i formã ad quã ꝯrietatẽ h3/ nõ
ē reputãdũ ipoſſibile deo totã ſb̄am ꝯpoſiti ꝯuertere i ſolam
materiã ad quã ꝯtrarietatem nõ h3. Jmmo ſi nobis innoteſ
ſcit eē poſſibile deo vnã formã eductã de pō materie poſſe
ꝯuerti i aliã vt i ꝓſeq̄ndo ptẽbit. Potiſſime ſ; inoteſcit nob

ex eo q̄ forme ille ex pte materie ĩ q̄ vniũtur q2 de ei⁹ potẽ
tia educi poſſũt ꝯtrarietatẽ nõ habent Si ergo ꝓcedim⁹ q̄
poſſit forma ĩ formã ꝯuerti ꝓpter ipam materiã ĩ qua vniũ/
tur multo min⁹ ẽ reputãdũ deo ĩpoſſibile q̄ poſſit formã in
ipſam materiã ꝯuertẽ. ꝓpter q̄ totã ſubſtãtiã rei ꝯpoſite ĩ ſo
lã materiã põt ꝯuertẽ Scdã via ſic p3 nã vt tactũ ẽ. for/
ma educta de potẽtia materie ꝟtualiter clauditur in ipſa ma
teria. nam vt Cõmẽtator ait in xij. metaph. omne qđ extra/
hitur de aliquo: eſt aliquo modo in eo de quo extrahitur. for
me ergo ſunt aliquo modo in materia anteq̃ȝ de potentia
educantur. cũ poſſint extrahi ⁊ educi de materia Poſſumus
ẽ aliquo modo dicere q̄ materia ſit potẽtia et virtute totuȝ
In potentia enim paſſiua materie eſt formaeducibilis de i/
pſa q̄ ꝯpoſita materie facit totũ Igit̃ vno mõ materia et for
ma ſũt plus q̃ȝ materia ſolũ Alio mõ materia ⁊ forma q̊dam
mõ nõ ſũt plus q̃ȝ materia ſolũ Nã actiue loquẽdo materia et
forma ſunt plusq̃ȝ materia ſolũ q2 ſi materia ẽ rõ agendi h
habet a forma. pricipaliter enĩ ratio agẽdi eſt forma ſi tamẽ
aliquo modo cõicat̃ materie: hoc ꝯpetit ei ꝓut h3 eſſe ſb for
ma S3 loquẽdo de potẽtia paſſiua materie de qua educit̃
forma ſic materia cũ forma nõ pl⁹ ẽ quodam mõ q̃ȝ ipa ma
teria. cũ đ potẽtia paſſiua materie educat̃ S3 cũ ſba pãis cõ
uertit̃ in corp⁹ chriſti ibi panis ſba nõ h3 rõem actiui ſ; paſ
ſiui. fit enĩ hoc ꝟtute diuina reſpectu cui⁹ cũcta creatura h3
rõeȝ materialis et paſſiui. eſt ei in poteſtate creatoris habe
re plenã actionẽ et plenũ dñium ſuꝑ creaturã ſuã vt faciat
de ea vt ſibi placȝ. ſi ẽ ſ3 potẽtiã paſſiuã q̊dã mõ materia et
forma nõ ſĩt pluſq̃ȝ materia ſolũ. q2 vt tactũ ẽ panis ĩ dicta
ꝯuerſione h3 rõeȝ paſſiui vt ſpectat ad ꝓpõitũ. q̊dã mõ tãtũ
eſt materia panis q̃ntũ materia et forma ſimul In qđcunq̃ȝ
igitur ꝟtute diuina poteſt ꝯuerti materia panis: ꝯuerti pote
rit materia et forma ſimul. ſicut ergo in ꝯuertere eſt ex pte
forme. ſic ĩ ꝯuerti eſt ex pte materie ꝓpter quod ſicut ĩ ꝯuer
tere et in agere nõ eſt plus materia et forma q̃ȝ forma ſoluȝ
q2 ſ̃m potentiã actiuã materia claudit̃ in forma ⁊ vbi vnuȝ

ꝓpter alterū vtrobiq̨ tātū vnū. vnde q꞉ tota ratio agēdi cō/
petit materie ꝓpter formā et in agere et in cōuertere: nō pl⁹
erit materia et forma q̄ꝫ forma ſolū; ſic in pati et in cōuerti
q꞉ p̄ncipaliter rō paſſiōis ſumitur ex materia. et forma clau
ditur i potētia paſſiua materie ſm pati et ꝯuerti nō pl⁹ eſt
materia et forma q̄ꝫ materia ſolū. ſi ḡ pōt ꝯuerti materia pa
nis i materiā corpis chr̄i et forma i formā poterit ſimul for
ma vel materia panis ꝯuerti in ſolā materiā. et q꞉ forme ſm
ꝙ ſpectat ad ꝓpoſitū nō ſe ſic ꝟtualiter ꝯtinent vt forma cō
tinet̄ i materia difficili⁹ eſt aſſignare rōeꝫ ꝛ modū ſm queꝫ
forma panis ꝯuerti pōt i formā corpis chr̄i ꝛ materia i ma/
teriā q̄ꝫ oſtēdere ꝙ tota ſb̄a panis ꝯuerti poſſit i ſolā mate/
riā Tertia via ſic patet quia forma ꝑ ſe nō ē i potētia paſ/
ſiua niſi rōe materie ſicut difficile eſſꝫ ſuſtinere materiā ꝑ ſe
agere vel eſſe aliud qꝺ agit materia ab eo quod agit forma
materiā tn̄ ꝯiūctā forme agere ꝛ ꝯuertere aliq̇d nō eſt icon
ueniēs ſi tn̄ nō aliud agat nec aliud ꝯuertat materia q̄ꝫ for/
ma. ſic difficile eſſꝫ ſuſtinere formā ꝑ ſe ſūptā pati et cōuerti
in aliq̇d. formā tn̄ vnitaꝫ materie ꝯuerti i aliquid nō ē icō/
cōueniēs ſi ꝯuerſio forme nō ſit alia a ꝯuerſione materie et
forma nō ꝯuertat̄ i aliud q̄ꝫ materia Si ḡ materia alicuius
ꝯpoſiti i materiā ꝯuertit̄ facile erit ſuſtinere ꝙ etiā forma in
eandē materiā ꝯuertat̄. totū ḡ ꝯpoſitū i ſolū materiā poteſt
ꝯuerti. et ſi nō eſt ipoſſibile ꝙ i aliud ꝯuertat̄ materia. ꝛ in
aliꝺ forma vt ꝙ materia ꝯuertat̄ i materiā ꝛ forma i formā
oio tn̄ facili⁹ eſt ſuſtinere ꝙ materia ꝛ forma panis ꝟtute di
uina ꝯuerti pn̄t i ſolā materiā corpis chr̄i q̄ꝫ ꝙ materia cō/
uertat̄ i materiā et forma in formā. ſi ḡ hoc ē poſſibile illud
nō ē reputādū ipoſſibile vt i theoremate dicebatur. De mō
āt poſſibilitatis in ſequēti theoremate aliq̄ declarabim⁹ ꝓut
ſpectat ad preſens opus

Theorema. xxxiiij

P Artes quas hꝫ materia naturaliter actu

eē nō pn̄t ſine ꝑtib⁹ q̄ntitatis ītellect⁹ tn̄ ꝑt eſſētiāle dīaz ſeꝑat has ab illꝛ. poterit ergo aliq̄d ꝯuerti ī ꝑtes materie exiſtētis ī cħīo abſq̧ eo ꝙ ī q̄ntitatē ipi⁹ aliq̄d ꝯuertaꝛ

Si alicui rei ꝯpetit mod⁹ alteri⁹ ꝑ aliud ſicut ꝯpetit ei ꝑ id ſic illo deficiente ei nō remanet dcūs mod⁹ q̇d videre poſſum⁹ tā in his q̄ naturaliter hn̄t eē q̧ etiā ī his q̄ miraculoſe fiūt. Videm⁹ eī vniuerſalia naturaliꝛ eē ī ꝑticularib⁹. ⁊ q̇a vniuerſalia ꝑ ſe nō exiſtūt ꝫ in alio habēt eē oīb⁹ vniuerſalib⁹ cōpetit q̇dā mod⁹ q̄lis Jō ſupi⁹ dicebaꝛ vniuerſalia q̄ ſūt ſcđe ſbe nō ſignificare h̕ aliq̇d ꝫ q̄le q̇d q̇a ſignificāt q̇d ꝑ modū q̄lis Si ḡ mod⁹ q̄lis ꝯpetit vniuerſalib⁹ ex eo ꝙ ſꝛ ī alio ſi ponerem⁹ vniuerſalia ꝑ ſe eſſe ⁊ dicerem⁹ q̇ditates reꝝ abſtractas ꝑ ſe exiſtentes vt plato poſuit q̄s dixit eē ideas ꝑticulariū cogeremur dicere vniuerſalia eē ſbas nō ſolū q̄ntū ad rē ꝫ etiā quātū ad modū qꝛ ꝯpeteret eis ꝑ ſe exiſtē Jō pħs ī. vij. metaphyſice diſputās ꝯ platonē. ait vniuerſalia nō eē ſbas qꝛ nullū ꝯmune ē ſba Jō repħendit platonez ponētē vniuerſalia eē ſbas. Et ſic hꝫ ī his q̄ naturaliꝛ ſꝛ: ſic videm⁹ ī his q̄ miraculoſe fiūt. ſicut enī vniuerſalib⁹ naturaliter ꝯpetit mod⁹ q̄lis ꝑ ꝑticularia vt qꝛ ſūt ī ꝑticularib⁹ et ſi amouerenꝛ a ꝑticularib⁹ nō ꝯpetēt eis dcūs mod⁹ Sic qꝛ ꝑ dīne vꝛtutꝭ. īfluētiā ꝑt miraculoſe accidēti ꝯpetē mod⁹ ſbe q̇a diuino miraculo pn̄t accn̄a ꝑ ſe eſſe vt īfra declarabitur ſi diuina īfluētia ceſſaret tollereꝛ ab accidentib⁹ modus ſbe. nō enī poſſent vlteri⁹ ꝑ ſe eē. ſꝑ ḡ cū ꝯpetit alicui rei mod⁹ aliq̇s ꝑ aliud: illo alio amoto nō poteīt ei ꝯpetere ille mod⁹ Si ḡ materie ꝯpetit naturaliꝛ hr̄e ꝑtes ⁊ hr̄e modū q̄ntitatiuū mediāte q̄ntitate amota q̄ntitate naturalꝛr n̄ ꝯpetit matēie hr̄e ꝑtes ſ̕m q̄s dicebaꝛ matēia hr̄e quēdā modū q̄ntitatiuū Naturaliꝛ ḡ ꝑtes matēie n̄ pn̄t actu exiſtē ſine ꝑtib⁹ q̄ntitatis Jntellect⁹ tn̄ ꝑꝑꝛ eſſēciale dīam ſeꝑat has ab illꝛ. Sicut eī ꝑ ſēſū viſ⁹ poſſum⁹ iudicare lucē eē aliaz a colore. qꝛ videm⁹ colores aliq̄n magis illuminatos aliq̄n minus. ſic qꝛ eſſentia

materie ē alia ab eſſentia q̄ntitatis qꝛ videmus eandē mate
riā ꝑ eēntiā aliqñ eſſe ſub maiori q̄ntitate aliqñ ſub minori
iudicare poſſum⁹ ꝑ itellectū ꝑtes materie eſſentialiꝭ differ/
re a ꝑtibus quātitatis ſicut eēntia materie ē alia ab eſſentia
q̄ntitatꝭ. Utrū āt poſſim⁹ itelligere ꝑtes materie nō itellectꝭ
ꝑtib⁹ quātitatis vel oīo ſic eſt de cognitiōe itelligibili q̄ntū
ad ꝑtes materiales reſpcū ꝑtiū q̄ntitatiuaꝝ ſicut erat de vi
ſu coloꝝ in ꝯꝑatōe ad lucē vt ſicut viſu cognoſcere poſſum⁹
colorē differre a luce nō tn̄ poſſum⁹ videre colorez nō viſa
luce. Sic forte diceret q̇s ꝙ itellectu ꝑcipere poſſum⁹ ꝑtes
materie eē alias a ꝑtibus q̄ntitatis nō tn̄ poſſumus itelligē
illas ꝑtes nō itellectis ꝑtibus q̄ntitatis. talia āt iuestigare n̄
ſpectat ad ꝓpoſitū Nā licet poſſimus itelligere aliq̇d eē dif
ferēs ab alio q̄d itelligere nō poſſumus nō itellecto alio vt
poſſumus cognoſcere ꝙ accn̄s ſit aliud a ſb̄iecto nō tn̄ poſ/
ſumus itelligere accn̄s nō itellecto ſubiecto Deus tn̄ plus
pōt facē q̄ꝫ itellectus nr̄ itelligere qꝛ pōt facē accn̄s ſine ſub
iecto lꝫ h̄ poſſim⁹ itelligē. Sic forte dicēt aliq̇s ꝙ deus poſ
ſet ꝯſeruare i eſſe ꝑtes materie abſqꝫ ꝑtibus q̄ntitatis lꝫ for
te nō poſſimus itelligere ꝑtes materie nō itellectꝭ ꝑtib⁹ q̄n
titatis. et ſi poſſet deus facē has ꝑtes eſſe ſine illis. nulli du/
biū ē ꝙ pōt facē ꝙ aliq̇d cōuertaꝭ i ꝑtes mat.ie abſqꝫ eo ꝙ
aliq̇d ſit cōuerſū in ꝑtes q̄ntitatis. h̄ ꝙ dr̄ ſi h̄ nō pōt deus
qꝛ forte nō hꝫ rōez poſſibilꝭ ꝙ actu exiſtāt ꝑtes matēie abſqꝫ
ꝑtibus q̄ntitatis nō tn̄ ꝓpꝭ hoc tolliꝭ ꝟitas q̄ſita Nā ſi albe
do abſqꝫ ſupꝑficie eſſe nō poſſet tn̄ qꝛ eēntia albedinis ē alia
ab eēntia ſupꝑficiei ⁊ deus pōt vnā eēntiā i aliā eēntiā ꝯuer
tere qꝛ vt ꝓbatū fuit ſup̄ de⁹ ꝯuertere p̄t aliq̇d i aliud actu
p̄exn̄s. poſſet deus ꝑ ſe loq̄ndo aliq̇d ꝯuertere i eēntiā albe
dinis ⁊ tn̄ nihil eſſꝫ ꝯuerſū i eēntiā ſupꝑficiei eo ꝙ iſta eēntia
nō ſit illa. Sic qꝛ ꝑtes materie ſūt differētes eēntialiꝭ a ꝑti
b⁹ q̄ntitatis poſſꝫ de⁹ aliq̇d ꝯuertē i ꝑtes materie vꝭl i mate
riā hn̄tē ꝑtes ⁊ tn̄ nihil eēt ꝯuerſū i ꝑtes q̄ntitatꝭ. ꝓpꝭ q̇d de
claratū ē q̇d i theoremate ꝓponebaꝭ. Ad vlteriorē tn̄ itelli/
gētiā ꝟitatꝭ. nōndū ꝙ qꝛ ſupi⁹ ē oñſū ꝙ ſi p̄t de⁹ ꝯūtē matēiā

in materiã:põt totũ ꝯpoſitũ ex materia ⁊ forma ꝯuertẽ i ſo/
laȝ materiã loq̃ndo de forma educta de potẽtia materie.po
terit ḡ de⁹ totã ſbam panis ꝯuertere in ſolã materiã exiſten
teȝ in chõ loq̃ndo de materia illa vt hȝ ptes et tñ nihil erit
ꝯuerſũ i quãtitatẽ chĩ Ut ḡ aliq̃d appaeat de modo ꝯuerſio
nis. Aduertẽdũ ꝙ vt ſupius dicebaṫ de⁹ põt ꝯuertẽ aliq̃d
in aliud pexiſtẽs actu vt põt hũc aerem ꝯuertere i hũc ignẽ
qꝛ põt illã eãdeȝ formã nũero que ẽ in igne educere de ma
teria aeris ⁊ qꝛ materie nõ differũt niſi p formas ſi materia
q̃ eſt in aere informeṫ illa eadẽ forma nũero q̃ informaṫ ma
teria exiſtẽs i igne.materia aeris fieret materia ignis. ſicut
qꝛ albedines nõ differũt niſi p ſupficies q̇ eſſet illi⁹ potẽtie
ꝙ vnã ſupficiẽ ꝯuerteret i aliã.poſſet vnã albedinẽ in aliam
ꝯuertere Sic ḡ poterit de⁹ totã ſbam panis i ſolã materiam
ꝯuertere qꝛ poterit formã panis i potẽtiã materie reducẽꝛ
facẽ ꝙ illa matẽia iformeṫ illa eadẽ forma q̃ ẽ exiſtẽs i chõ
⁊ tũc matẽia illa ꝯuerſa erit i materiã q̃ ẽ i chõ ⁊ qꝛ forma
r̃ducta i potẽtiã matẽie ñ dĩ adnihilata ſi de⁹ ꝯuertẽt matẽiã
illã in quã redacta eſt forma panis i materiã exiſtentẽ i chõ
q̃dã modo totã ſbam panis i ſolã materiã ꝯuertiſſȝ Cũ ergo
effectiue loq̃ndo de⁹ poſſit ĩmediate facere ꝙ mediate facit
ſi põt totã ſbam panis ꝯuertere i ſolã materiã reducẽdo for
mã panis in potẽtiã materie. poterit abſq; tali reductione
talẽ ꝯuerſionẽ facere Jmmo qꝛ ẜm ꝯuerti et paſſiue ⁊ vt in
precedenti ꝓpõne dicebaṫ nõ pl⁹ eſt forma ⁊ materia panis
q̈ȝ materia ſolum ſi poteſt deus cõuertere materiam panis
ĩ materiã corpis chĩ:poterit ĩmediate totã ſbam panis cõ/
uertẽ i ſolã materiã exiſtẽtẽ in chõ abſq; eo ꝙ ꝑus ẜm itel/
lectũ reducaṫ forma panis in potẽtiã materie

Theorema.xxxi

Cum ſba panis in corp⁹ chĩ ꝯuertiṫ qꝛ to/
tũ trãſbſtantiaṫ i totũ nõ ẽ dicẽdũ ꝙ panis ma/
teria vl' ꝙ ei⁹ forma ĩ nihilũ redigaṫ

Uoluerūt aliq̄ dicere ꝙ cū ex pane fit corp⁹ chr̄i qꝛ panis adnihilat̄ vel ꝙ eius ſb̄a redigat̄ in p̄mā materiā ſ꜄ h̄ ſuffici ent ip̄robat̄. Undebat̄ ei ſupi⁹ ꝙ aliq̄d corp⁹ eē alicubi de no uo ꝯtigit dupl'r. vl' ꝑ trāſmutatōez ꝓpriā. vt qꝛ ꝑ motū localē acq̇ſiuit locū illū et ē ibi localit̄ ꝛ ſic corp⁹ chr̄i ē in celo. Se/ cūdo mō h̄ pōt ꝯtingere ꝑ trāſmutatiōez alteri⁹ vt qꝛ aliq̄d ē ꝯuerſū in ip̄m. ꝛ ſic corp⁹ chr̄i ē ī hoſtia. Nō ḡ icipit chr̄s de nouo eē ī altari ꝑ motū localē vt qꝛ deſcēdēs de celo ſuꝑ na deſcēdēs incipiat eē ī hoſtia. ſic eni tot⁹ ē ī hoſtia ꝙ etiam tot⁹ remanet ī celo. ſi igit̄ ſb̄a panis ī nihilū redigeret̄ vl' eēt redacta ī materiā p̄mā ꝛ nō ꝯuerteret̄ ī corpus chriſti. non poſſ꜄ eē corp⁹ chr̄i de nouo ī altari ſiue ī hoſtia ꝑ trāſmuta/ tiōez alteri⁹ vt ꝑ ꝯuerſionē panis ī ip̄m. ſolū ḡ ibi eēt ꝑ trāſ mutatōez ꝓpriā oportēt ḡ ip̄꜄ ď celo deſcēdē vt ibi exiſteret ꝛ eēt ibi localit̄. vt qꝛ ꝑ vnū ꝛ idē corp⁹ localit̄ ī diuerſis lo cis eē n̄ p̄t: cū eſſ꜄ chr̄s ī hoſtia: deſineret eē ī celo. ꝛ cū eſſ꜄ ī vno altari. deſineret eē ī alio. q̄ oīa ſūt ꝯ̄ fidē catholicā. Jō tenet̄ cōiter et bn̄. ꝙ ī h̄ ſacrameto nec adnihilat̄ panis ma teria nec forma ſ꜄ tota ſb̄a panis ꝯuertit̄ ī totū corp⁹ chriſti. Nō ē ei adnihilatū qꝛ ī aliď ē ꝯūſū. ſ꜄ quō totū ꝯuertat̄ ī to/ tū꜄ ꝛ qď totū ī qď totū declarare nō ē facile. Si ei poneremꝰ ſolā vnā formā ī cōpoſito ꝛ diceremꝰ ī chr̄i corꝑe nō eē ſb̄a/ lē formā niſi aīa꜄ h꜄ quā pōnē vt ſupi⁹ tāgebat̄ opteret nos dicē totā ſb̄a꜄ panis eē ꝯuerſā ī ſolā materiā. forte ſic dicen do de facili poſſem⁹ ſoluē rōnes ꝯ̄rias. Poſſum⁹ āt q̄ntū ad p̄ns octo rōnes facē ꝯ̄ pōnē iſtā. Prima tal' ē qꝛ p̄ncipia o꜄ manē vt dr̄ ī p̄io phy cor̄. Cū ḡ forma et materia ſint p̄nci/ pia o꜄ illa manere. ē eni ꝯ̄ rōez p̄ncipiorꝝ ꝙ fiāt ex alterutrꝭ. vel ꝙ fiāt ex alijs. ſ꜄ alia fiūt ex ip̄is. Nō ḡ forma ex materia fit nec materia ex forma. Unde circa finē octaui metaphyſi ce ꝓbat̄ ꝙ forma nec ē elemētū nec ē ex elemētis. S꜄ ſi tota ſb̄a pāis tā matēia q̄꜄ forma ꝯuerteret̄ ī ſolā matēiā exiſtētē ī chr̄o q̄d oportēt dicē ponētes vnā formā. forma panis cō/ uerteret̄ ī materiā corꝑis chr̄i q̄d videt̄ oīo icōueniēs qꝛ ſi forma n̄ ē ex materia multo magꝭ. videt̄ ꝙ nec matēia poſ/ ſit eē ex forma. Secūda talis eſt qꝛ dato ꝙ materia ꝛ forma

panis poſſent ꝯuerti ī ſolā materiā exiſtenteꝫ ī chřo cū ma/
tēia vt videt̄ nō poſſit dici corpꝰ. falſū eſſꝫ qđ p̄dicat fides
catholica. cū ait ꝙ ex paē fit corpꝰ chři Uel ꝙ paīs ꝯuertit̄
ī corpꝰ chři Sꝫ ſolū eſſet verū dicere ꝙ panis ꝯuertit̄ ī ma/
teriā chři qꝛ vſꝰ loq̄ndi nō admittit nec veritas videt̄ pati
Tertia talis eſt qꝛ et ſi materia p̄t dici corpus h̄ nō ꝯtigit
niſi ꝓut hꝫ eē extēſū Matēia āt q̄ntū ē de ſe dicit q̇d īdiuiſi
bile ⁊ eſt ſcḋm ſe ī p̄dicamento ſbe. nō ḡ p̄t ei ꝯpetē extenſio q̄
dicit modū q̄ntitatiuū Quarta talis eſt qꝛ et ſi ſaluare poſſu
mus ꝙ materie ꝯpetat modꝰ q̄ntitatiuus. h̄ nō eſt niſi ꝑ q̄n/
titateꝫ Nūqꝫ ḡ ſola materia poterit dici corpus ſꝫ matēia cū
q̄ntitate corpꝰ appellari poterit Si igit̄ ī tale corpꝰ ꝯuertē
tur paīs ſba: eēt aliq̇d ꝯuerſū in q̄ntitatē chři ⁊ q̄ntitas chři
eēt in ſacro qđ falſū ē ex vi ſacri Quīta talis ē qꝛ ⁊ ſi ſaluaē
poſſemꝰ ꝙ materia poſſet dici corpꝰ et ꝙ poſſet ei cōpetere
modꝰ q̄ntitatiuꝰ et ꝙ ille modꝰ n̄ addat aliq̇d ſup̄ naturam
materie tn̄ nullo mō videt̄ poſſe ſtaē ꝙ ſola matēia dicat̄ to
tū. Si igit̄ tota ſba paīs ꝯuerteret̄ ī ſolā materiā dici n̄ poſ
ſet ꝙ totū ꝯuerteret̄ ī totū. Sexta tal' ē cū oīs ꝯpoſitio vi/
deat̄ reqrē pl'a ꝑ eēntiā vt videt̄ ſola materia nll'o mō pōt
dici res cōpoſita igit̄ ſi ſba pais ꝯuerteret̄ in ſolā matēiā. nō
eēt trāſſbatio rei cōpoſite ī rē cōpoſitā qđ falſū ē Septia ta
lis ē Si materia vt hꝫ eē q̄ntitatiuū pōt dici corpꝰ matēia
pais qꝛ n̄ abſoluit̄ a q̄ntitate poteīt dici corpus. Poſſemꝰ ḡ
dicē ꝙ corpꝰ et fōꝛ pais ꝯuertunt̄ in corpꝰ chři qđ vſꝰ lo/
quēdi nō admittit nec veritas videt̄ pati. Octaua tal' ē qꝛ ſi
matēia vt hꝫ modū q̄ntitatiuū dr̄ corpꝰ Et iō ſba pais dicit̄
ꝯuerti ī corpꝰ chři qꝛ cōuertit̄ ī materiā exn̄tē ī chřo vt hꝫ
modū q̄ntitatiuū qꝛ modꝰ ſꝑ arguit rē. ⁊ modꝰ abſqꝫ re eē n̄
pōt: nō poſſet eſſe aliq̇d ꝯuerſū ī materiā vt videt̄ exn̄tē in
chřo niſi aliq̇d cōuertat̄ ī q̄ntitatē chři erit ḡ q̄ntitas corꝑis
chři ī hoſtia ex vi ſacri n̄ ex naturali ꝯcomitātia ſolū. qđ ē
cōtra veritatē catholice fidei. De āt obiectiōes ſi ꝯſideret̄
predicta plane ſoluūt̄ Nā ꝑ .xxxij. ꝓpoſitionē. ſoluit̄ p̄ma ob
iectio vbi oſtendebat̄ totū ꝯpoſitū ꝟtute diua poſſe ꝯuerti ī

377

ſolā materiā. Et qd̓ arguit̄ de ꝑncipijs q꞉ ꝑncipia oꝫ manē,
nō ē pl⁹ cōtra ponētes vnā formā q̄ꝫ cōtra ponētes formas
plꝭes. q꞉ ſi pꝛīcipia opꝫ manē nec fiūt ex īuicē nec ex alter/
utris ſicut materia nō fit ex forma nec forma ex materia ꝙ
materia ſit aliq̄d de eēntia forme. vel ꝙ cōuertat̄ ī formam
ſic materia ñ fit ex materia. nec forma ex forma. qd̓ opꝫ nos
dicē ſi ponamus plꝭes formas. Dicēdū ē ḡ ꝙ materia et for/
ma ſi ſint ꝑncipia ſūt ꝑncipia agēti naturali. q꞉ tale agens
ꝑſuppoit materiā et etiā aliqñ ꝑſupponit formā q꞉ ſi eēt dare
materiā oīno ꝑmā et abſqꝫ om̄i forma vt ꝓbat Cōmentatoꝛ
octauo phyſicoꝝ non poſſet eē ſubiecta motui et trāſmutatio
ni. Agens ṽo naturale q꞉ agit ꝑ motū de ea nihil poſſꝫ pro
ducere. Sūt ḡ talia ꝑncipia ſuppoſita ab agente naturali. ñ
a deo q̄ ipaꝫ eēntiā materie ꝓduxit in ēe et cui⁹ ē agē nllo
preſuppoſito. Scd̓a ratio ſoluit̄ ꝑ xxxi. theorema vbi oſten
ſū fuit ꝙ ſola materia vt induit modū q̄ntitatiuum pōt dici
corp⁹. Tertia rō ſoluit̄ ꝑ. xxvij. theorema. Ubi ꝓbatum
fuit rē vni⁹ predicamēti poſſe hr̄e modū alteri⁹ ꝑdicamenti
ꝓpt qd̓ matēia pōt hr̄e modū q̄ntitatiū. Quarta rō ſoluit̄ ꝑ
xxviij. theorema. Ubi oſtenſū ē modū illū q̄ntitatiū nullā
eēntiā addē ſup̄ naturā matēie. Quīta rō ſoluit̄ ꝑ. xxix. the/
orema. Ubi oſtēſuꝫ eſt ſolā materiā vt hēt modū q̄ntitatiū
poſſe dici totū qd̓dam. Sexta rō ſoluitur ꝑ. xxx. theorema
Ubi oſtenſuꝫ eſt ſolā materiā vt induit q̄ndā modū q̄ntita
tiuū poſſe dici rē cōpoſitā. Septima rō ſoluit̄ ꝑ. xxxi. theo/
rema. Ubi oſtenſum eſt ꝙ ſpeciali mō ⁊ ꝓprie materia exñs
ſub forma animalis poteſt dici corpus et non materia alia
Octaua et vltīa rō ſoluit̄ ꝑ. xxxiij. theorema. Ubi oſtenſum
eſt ꝙ pōt conuerti ſb̄a pāis ī materiā exñtē in chr̄o vt habꝫ
rōnē toti⁹ abſqꝫ eo qd̓ aliq̄d ꝯuertat̄ ī q̄ntitatē ei⁹. Dicam⁹
igit̄ ꝙ ponēdo vnā formā ī cōpoſito dicerem⁹ ſb̄aꝫ pāis eē
ꝯuerſā ī ſolā materiā nō tñ eēt cōuerſa ī materiā q̊cūqꝫ mō
ſūptā ſꝫ ī matēiā vt ē ī chr̄o. Sic̄ ḡ ſi aliq̄d ꝯuertēt̄ in ſolam
albedinē exñtē ī pariete licꝫ albedo q̄ntū eſt de ſe ſit q̇d in
diuiſibile tamen vt hꝫ eſſe in magnitudine ē q̇d extēſuꝫ qd̓

ꝯuerſū eſſꝫ ī talē albedinē nō eſſꝫ ꝯuerſū ī aliq̇d idiuiſibile
ꝫ ī aliq̇d extēſū ⁊ hñs ꝑtes. ſic ꝙ ꝯuertit̄ ī ſolā matēiā exiſtē
tē in chr̄o ī tale aliq̇d ꝯuertit̄; q̄lis ē illa materia lꝫ ġ mate/
ria q̄ntū ē de ſe ſit q̇d idiuiſibile et nō poſſit dici totum nec
poſſit vocari corpus tñ qꝛ vt hꝫ eſſe in chr̄o hꝫ eē extēſū ⁊
ē q̇d organizatū ⁊ hñs ꝑtes q̄ organizatio ⁊ q̄ ꝑtes vt p̄t patē
ꝑ hita nullā eēntiā addit ſup̄ naturā matēie ꝫ ſolū dic̄ q̄ndā
modū exiſtēdi quē hꝫ materia vt ē ī ꝯpoſito ⁊ qꝛ ſola matēia
vt ē ī chr̄o ē qđ organizatū ⁊ hñs ꝑtes ⁊ pōt dici corpꝰ vt ſu
periꝰ ē oñſuꝫ ſi ī talē materiā ꝯuertat̄ panis ſb̄a erit ꝯuerſio
ī aliq̇d totū ⁊ ī aliq̇d hñs ꝑtes ⁊ ī aliq̇d qđ p̄t dici corpꝰ. ma/
teria eī cuiuſlibꝫ aīalis pōt dici corpꝰ ⁊ ꝑs corꝑis Pōt dici
corpꝰ ſm ꝙ corpꝰ dicit alterā ꝑteꝫ aīal' ⁊ de aīali nō p̄dicat̄.
⁊ ē etiā ꝑs corꝑis accipiēdo corpꝰ q̇d dicit totū ⁊ de aīali p̄
dicat̄ Immo materia qꝛ ſm ſe ꝯſiderata materia dicit̄ ꝫ vt
organizata dr̄ corpꝰ ſi ſolū vnā formā poneremꝰ ī chr̄o qꝛ
ſb̄a panis nō eſſꝫ ꝯuerſa ī materiā ſm ſe ſumptā ꝫ ī materiā
vt ē organizata meliꝰ ⁊ cōgruētiꝰ dicēt̄ ꝙ panis ſb̄a ꝯuertēt̄
ī corpꝰ chr̄i q̄ꝫ ī materiā chr̄i. pꝫ ġ ꝙ ponēdo vnā formā ob/
iectiōes fcās de leui ſoluimꝰ. ꝓpt̄ qđ dcā poſitio videtur val
de probabilis. tñ qꝛ nihil ꝓhibꝫ q̄dā falſa eſſe probabiliora
quibuſdam veris. qꝛ de veritate dicte poſitionis mihi nō cō
ſtat. dicte poſitioni non aſſentio Audeo tamē dicere ꝙ cōtra
riam non intelligo. Nam ponere multas formas in ꝯpoſito
hꝫ multas difficultates ſm ſe quas ſoluere neſcio qꝛ ſi non
eandem formā dicit ſuꝑius et inferius vt ſi aer nō ꝑ eandeꝫ
formā eſt aer corpus et ſubſtantia et cum ex aere fit ignis
remanet in aere forma ꝑ quam erat corpus et ſubſtantia li/
cet inde ſit amota forma ꝑ quam erat aer Non ergo in tali
generatōe ē genēata ſb̄a nec corrupta ſb̄a. ſic̄ eī qꝛ ꝑ aliā for
mā hō ē hō ⁊ albꝰ ſi r̄moueat̄ forma albi ⁊ fiat niger n̄ erit ge
nēatꝰ hō neqꝫ corruptꝰ ⁊ ſi nūq̄ꝫ abſoluēt̄ matēia a forma hūa
na nūq̄ꝫ eēt genēaͦ nec corrupͦ hoīs. Sic cū nūq̄ꝫ abſoluat̄
materia a forma ꝑ q̄m eſt corpꝰ ⁊ ſb̄a nūq̄ꝫ erit generatō nec
corruptio ſb̄e. videt̄ ergo eſſe tenendū ꝙ illa eadē forma q̄

dat rei eſſe ſpecificũ det ei totũ ordinẽ p̄dicamẽti Jō cum
corrũpit̃ equ⁹ corrũpit̃ corp⁹ et ſb̃a q̇a ꝑ illā et eandē formā
ꝑ quā equ⁹ ē equ⁹ ē corp⁹ et ſb̃a Rurſuȝ multa alia incōueni
entia mihi inſolubilia hāc poſitōeȝ ſequũtur. nā tũc ptes dif
finitionis nō erũt vnũ qꝛ dicerent naturā vnā ſȝ ſolũ eſſent
vnũ qꝛ eſſent in vno. ꝛ ſuꝑiora de inferiorib⁹ p̄dicarent̃ de
noiatiue nō eſſentialit̃ ꝛ multa alia q̄ alibi deo dante diffuſi
us ꝓſeq̄mur. Hȝ aũt nihilomin⁹ iſta poſitō ſpēaleȝ difficul/
tatē vt ſpectat ad ꝯpoſitũ. nā ſi ponam⁹ multas formas ī cō/
poſito ꝛ ſb̃a panis ꝯuertit̃ ī corp⁹ chr̄i qꝛ materia ꝯuertitur
ī materiā ꝛ forma ī formā iō tota ſb̃a panis ꝯuertit̃ in corp⁹
q̊d dicit aggregatũ ex materia et forma ꝯſtat ꝙ corp⁹ ſic ac
ceptũ vt ſuꝑi⁹ ē oñſũ p̄dicat̃ de ꝯpoſito Sicut eī hō ñ ē ſb̃a
ſm ꝙ ſb̃a dicit alterā ꝑtē ꝯpoſiti qꝛ nec ē matēia nec forma.
eſt tñ ſb̃a ſcd̃m qd̓ ſb̃a dicit aggregatũ ex materia et forma.
ſic hō nō eſt corp⁹ ſm ꝙ corp⁹ dicit alterā ꝑteȝ ꝯpoſiti. eſt
tñ corp⁹ ſm ꝙ corp⁹ dicit aggregatum ex materia et forma
Si g̊ pāis ꝯuertit̃ ī corp⁹ chr̄i qꝛ ꝯuertit̃ ī aggregatũ ex ma
teria et forma cũ tale corp⁹ ſit chr̄us eo ꝙ chr̄us ē hō ꝛ oīs
hō eſt corp⁹ accipiendo corp⁹ vt eſt gen⁹ ꝛ vt dicit̃ ꝯpo/
ſitũ ex materia et forma. poſſem⁹ igit̃ dicere ꝙ panis ē con/
uerſ⁹ in chr̄m. ꝛ ꝙ ē ꝯuerſ⁹ ī hoīeȝ quod falſuȝ eſt. nō eī pa/
nis ꝯuertit̃ in chr̄m nec ī hoīeȝ ſȝ in corp⁹ chr̄i ꝛ ī corp⁹ ho
minis. ꝛ ſi diceret̃ ꝙ hec p̄dicatio. hō ē corp⁹ eſt vera ꝑ ac/
cidēs ī quātũ forma corꝑeitatis et forma hũanitatis ſunt in
eodeȝ ꝯꝑt̃ q̊d ꝑ accñs ē panē ꝯuerti ī hoīeȝ. ꝑ ſe āt ꝯuertit̃
ī corp⁹ Auget̃ q̄ſtiōis difficultas Incidim⁹ eī ī magnũ īcōue
niēs qꝛ cogimur dicere ꝙ ſuꝑiora de īferiorib⁹ ꝑ accñs p̄di
cent̃. ſicut albũ p̄dicat̃ de muſico. ꝛ rurſũ nō effugim⁹ argu/
mētũ Corp⁹ eī id ī qd̓ ꝯuertit̃ panis ſb̃a: nō p̄dicat̃ de hoīe
vt poſſim⁹ ſaluare ꝑ accñs panis ꝯuertit̃ in hoīeȝ ſicut ſal/
uam⁹ ꝑ accñs edificator cātat. ſi edificator p̄dicet̃ d̓ muſico
Iſtā igit̃ poſitōeȝ de multitudine formaꝝ nō ītelligo nec tñ
ī his q̄ ſũt fidei min⁹ aſſētio cũ ad talia req̄rat̃ captiuitas ī/
tellect⁹ Quid g̊ dicem⁹ Scio ꝙ pāis ſb̃a ꝯuertit̃ ī vex corp⁹

chr̃i ĩ idẽ id nũero qḋ ĩ celũ aſcẽdit qḋ verũ corp⁹ chr̃i ſumi m⁹ ĩ altari. H̃ igĩ chr̃s tradidit hoc ecc̃ia tenet Si alijs h̃ ñ ſufficit mihi ſufficit Cui ḡ nõ ſufficit ſaluis fũdamẽtis fidei cũ reuerẽtia ꝛ timore ĩueſtiget q̃le ſit id corp⁹ Ego ãt malo ĩ mea ſimplicitate ꝑſiſtẽ, q̃ȝ de arduis temẽ iudicare.

Theorema xxxv.

Accidẽtia ſucceſſiua q̃rũ eſſe ẽ ĩ fieri adeo a ſb̃a dependent ꝙ nec naturalit̃ nec miraculo fieri p̃t ꝙ h̃eant ꝑ ſe eſſe Si ergo frãgat̃ hoſtia cõſecrata oportet fractionem illã fũdari ĩ aliq̃ ſuſſceptiuo

Fuer̃t ei aliq̃ ñ ĩtelligẽtes q̃uo fides põit ĩ h̃ ſacr̃o accid̃tia ꝑ ſe ẽe, credẽtes ꝙ de oib⁹ accñtib⁹ eſſȝ par rõ Jõ dixer̃t fractõeȝ q̃m exercȝ ſacẽdos ĩ hoſtia ꝯſecr̃ta ñ fũdari ĩ aliq̃ ſbiecto volẽtes ꝙ ibi eẽt fractõ abſqȝ eo ꝙ aliq̃d frãgeret Cũ ḡ fractõ q̃ndã motũ ĩportet ſi oñdẽ poſſum⁹ motũ et ea q̃ ſt̃ de genẽ ſucceſſiuoꝝ nll'o mõ abſqȝ ſbiecto poſſe ꝑ ſe ẽe manifeſtũ erit fractõeȝ illã fũdari ĩ aliq ſbiecto Poſſum⁹ ãt h̃ t̃plici via venari q̃rũ prĩa ſe extẽdit vl'iter ad oĩa ſucceſſiua. Scd̃a vero ſpẽalit̃ arguit de motu Tertia ãt ſpẽalit̃ detmĩat̃ ad fractionẽ illã q̃uã aſpicim⁹ ĩ ꝑtib⁹ hoſtie ꝯſec̃te Prĩa via ſic pȝ Nã totalitas ſucceſſiuoꝝ ꝛ totalitas ꝑmanẽtiũ nõ currũt pari paſſu Totalitas ei ꝑmanẽtiũ ꝯſiſtit in ſimultate ꝑtiũ. tunc ẽ ei tota dom⁹. q̃ñ oẽs ptes dom⁹ mõ debito ſimul ſũt Jõ ſi tales ptes ſil' exiſtãt oĩ alio amoto dom⁹ h̃ebit ẽe. Sȝ totalitas ſucceſſiuoꝝ nõ ẽ in ſimultate ꝑtiũ ſȝ ĩ ordine ꝑtiũ. nũq̃ȝ ei ptes ſucceſſiui ſil' ẽe p̃nt Jmmo ſi ſimul eẽnt ſucceſſiuũ nõ eſſȝ. oȝ eni tales ꝑtes h̃re ordinẽ ꝓoris ꝛ poſterior̃. ꝛ iſte ordo ḋ neceſſitate req̃rit mobile ꝛ ſuſceptiuũ Nũq̃ȝ ei eſſȝ ꝓus ꝛ poſteri⁹ ĩ motu niſi aliq̃d variaret̃. ſȝ ꝓus ꝛ poſteri⁹. nll'a ei ꝑs mot⁹ ẽ ĩ actu ſȝ ĩ fieri ſolũ Si ḡ ſucceſſiua dicũt̃ ẽe: hoc

ē q̇a aliq̇d ſm ea ſuccedit vt ſi mot⁹ ē hoc nō ꝯtigit qꝛ mo/
t⁹ vel ei⁹ ꝑtes ſūt aliq̇d ī actu. ſ; ꝙ aliq̇d mobile mouet̃ ſm
motū iō dr̄ ꝙ a mobili accipit̃ vnitas ⁊ ordo in ꝑtib⁹ mot⁹.
mot⁹ ei hꝫ vnitatē a magnitudine vel a mobili vt dr̄ i ſexto
phẏcorum Et ſic ſucceſſiue ordinanti mobile acq̇rit aliq̇d
ꝑ motū ſic ſucceſſiue accipit̃ ordo ꝑtiū mot⁹. ſicut ḡ qꝛ ꝑma
nentia hn̄t ꝑtes ſil' iō ſtare nō poſſet ꝙ eſſꝫ aliq̇d totū ꝑma/
nens nō manēte ſimultate ꝑtiū ſic qꝛ totalitas ſucceſſiuoruꝫ
ē i ordine ꝑtiū fieri ſ̄n p̄t ꝙ ſit aliq̇d ſucceſſiuū ⁊ n̄ ſit talis or
do ⁊ qꝛ ille ordo et iſta vnitas nō p̄ot eſſe ſine eo q̊d ſucce/
dit nō p̄ot eē mot⁹ ſine mobili ⁊ vniuerſalit̃ nō p̄ot eē aliqđ
ſucceſſiuū abſqꝫ eo ꝙ aliq̇d ſuccedat. Nā ſicut īplicaret ꝯdi
ctionē ꝙ eſſꝫ hō et nō eſſet aīa ſil' cū corꝑe ⁊ vnita corꝑi qꝛ
totalitas hoīs ꝯſiſtit ī ſimultate ꝑtiū. vt ī ſimultate aīe ⁊ cor
poris ſic nō poterit eſſe aliq̇d ſucceſſiuū niſi aliq̇d ſuccedat
cū hītū ſit ſucceſſiua hr̄e ordinē et vnitatē ex mobili ⁊ eorū
totalitas ꝯſiſtat ī ordine ꝑtiū Cū igit̃ fractio q̄ndā motū im
portꝫ ⁊ q̄ndā ſucceſſionē n̄ poterit eē fractio niſi aliq̇d frāgat̃

Scd̄a via q̄ arguit ſpēalit̃ de motu ſic accipit̃. ꝑ oēm ei
motū acq̇rit̃ aliq̇d. Nihil ei aliud ē mot⁹ niſi q̄dā ſucceſſiua
acq̇ſitō alicui⁹ ⁊ qn̄ nihil acq̇ſitū ē nōdū incept⁹ ē mot⁹. qn̄
āt ē totū acq̇ſitū tūc ꝯplet⁹ ē mot⁹. tūc ei ē mot⁹: qn̄ ē aliq̇d
acq̇ſitū ⁊ aliq̇d ē ī acq̇ri Iō ſexto phẏcoꝝ ſcribit̃ ꝙ oē q̊d
mouet̃ ꝑtim ē ī t̃mino a q̊ ⁊ ꝑtim ī t̃mino ad quē. ⁊ nono me
taphyſice ſcribit̃. oē qđ mouet̃ hꝫ aliq̇d de eo ad q̊d mouet̃.
Cū ḡ ꝑ ſe loq̄ndo mot⁹ nō t̃minet̃ ad motū. qꝛ mot⁹ nō eſt
mot⁹ vt dr̄ ī .i. phẏcoꝝ oꝫ dare aliquē ſitū vel aliquā formā
acq̇ſitam ꝑ motū ad hoc ꝙ motus ſit Nūq̄ꝫ ergo erit mot⁹
niſi ſit dare aliquid in aliquo quod ſucceſſiue ꝑ motum ac/
quiritur et qꝛ hoc ſine mobili eſſe non poteſt. non eſt dare
motum niſi aliquid moueatur. ergo non erit dare fractioneꝫ
niſi aliquid frangatur. acquiritur enim per aliquam fractio/
nem nouus ſitus vel noua ſuperficies Sicut enim cum li/
nea diuiditur vnus punctus fit duo puncta et vnus pun/
ctus in potentia qui erat lince continuatiuus fit duo pūcta

in actu q̄ ſūt t̄mini lineaꝝ. ſic cū corp⁹ frangit̄ vna ſupficies
fit multe ſuperficies in actu vt que erat corpis copulatiua
efficitur due ſupficies in actu q̄ ſūt t̄mini corpū Jſta āt ſup/
ficies que p fractionem acq̄rit̄ qn̄ nihil de ea adq̄ſitū ē nō/
duꝫ eſt incepta fractio qn̄ tota eſt acq̄ſita ē fractio ꝯſūmata
nūq̄ȝ aūt poterit eē fractio i frāgi et i fieri niſi ſit aliq̄d acq̄ſi
tuꝫ in ſupficie ⁊ ſit aliquid acquirendū. ḡ nō pōt eſſe fractio
niſi ſit dare corp⁹ in quo acq̄rit̄ ſupficies et niſi ſit dare ali/
q̄d de ſupficie acq̄ſitū i corpe Uere ḡ i oī fractōe aliq̄d frā
git̄ et fractōe hoſtie ꝯſecrate vere frāgit̄ ibi corp⁹ aliq̄d. nō
corp⁹ qđ ē i gené ſbe. ſ; corp⁹ qđ ē i gené quātitatꝭ. Nō eī ibi
frāgit̄ corp⁹ chr̄i ſ; dimēſiōes panis ibi frāgunt̄ ſb̄ q̄b⁹ ē cor
p⁹ chr̄i. et q̄ꝛ dimenſiones ipē ſūt corp⁹ qđ ē in genere q̄n/
titatis. bene dictū ē ꝙ ibi frāgit̄ corp⁹ ꝙ eſt in genere q̄nti
tatis nō ſbſtantie Tertia via ꝓpria ipi fractioni ſic hr̄i pōt
Jncōueniēs eſt eni ponere ſenſū falli circa p ſe ſenſibilia et
ſi v̄tute diuina hoc fieri poſſet tn̄ nō eſt ꝯgruū ꝙ i ſacramē
to tāte veritatis aliq̄ ꝯmittat̄ fallacia Un̄ mgr̄. iiij. ſentētia
rum ⁊ ſcđa diſt. ait ambroſiū dicere ꝙ nihil falſū putādum
ē in ſacrificio veritatis vel altaris ſicut fit i magoꝝ pſtigijs
vbi deluſiōe q̄dam fallunt̄ oculi vt videant eſſe qđ non eſt
Nec vȝ qđ aliq̄ dicunt nos nō falli q̄ꝛ nō credim⁹ aliq̄d i/
bi frangi q̄ꝛ cū vere aſpiciam⁹ ꝙ de hoſtia ꝯſecrata fiūt mul
te ptes cū nūer⁹ ſit in ſenſibilib⁹ p ſe vt dr̄ in ſcđo de aīa ſi
ibi nō eſſet vera fractio et nos nō credēm⁹ ibi fractiōem eſſe
licȝ nō falleret̄ ibi eſtimatio: deluderet̄ tn̄ viſ⁹ q̄ iudicat i/
bi fractionē eē. ſicut decludit̄ viſ⁹ i pſtigijs magoꝝ qn̄ dicit
ſe videre milites cū ibi milites nō exiſtāt licet forte ex h̄ nō
fallamur q̄a forte cogitam⁹ illos nō eſſe veros milites. non
ḡ pōt ibi eē fractō niſi aliq̄d frāgat̄ qđ declarare volebam⁹

Theorema.xxxvj.

Cetera accidētia p ſua ſubiecta indiuidua

tionē ſuſcipiūt. ſola q̄ntitas dimēſiua ſ₃ ſe ipſa₃ vel ſe ipſa eſt hec ⁊ vt indiuiduet ſbo n̄ idiget: ex p̱te ergo indiuiduatiōis ipugnari nō poterit cū in hoc ſacramento poſſit q̄ntitas p̱ ſe eſſe.

Quia tota cā q̄re dicim⁹ accn̄s nō poſſe p̱ ſe eſſe eſt. quia ſbo dependet. Jdeo ſm qđ magis et min⁹ dependēt accn̄tia a ſuis ſubiectis ſic eſt magis et min⁹ difficile ſuſtinere q̄ poſſint accidentia p̱ ſe eſſe. loquēdo de accn̄tib⁹ p̱manentib⁹ q₂ de ſucceſſiuis nulla eſt queſtio. Planū eſt eni ſucceſſiua ſine ſubiecto eſſe nō poſſe. ſtultū eſt ei dicē q̄ ſit mot⁹ et t̄n nihil moueatur. quod oporteret dicere ſi poneret̄ mot⁹ ſine ſubiecto. motus eni nō mouet̄. ſi ḡ mot⁹ p̱ ſe eſſet ſm motū illum nihil moueret̄. Cetēa vero accn̄tia p̱manētia potiſſime difficultatē habent q̄ non poſſint p̱ ſe eſſe q₂ p̱ ſubiecta indiuiduant̄. Nō eni p̄t aliq̄d in actu ineſſe niſi ſit hoc et niſi habeat eſſe diſtinctū ab alijs. Jdeo ſtulte ponebat plato dicēs Uniuerſalia eſſe quiditates p̱ ſe exn̄tes. Omnia ḡ illa accidentia q̄ per ſua ſubiecta indiuiduant̄ vel eſt impoſſibile q̄ p̱ ſe exiſtant abſq₃ eo q̄ cōtradictionem implicēt vel eſt valde difficile h̄ ſuſtinere. Si igit̄ potiſſima cā videt̄ eſſe indiuiduatio quare contradictio implicet̄. ſi accidentia per ſe exiſtant: ſi poſſum⁹ oſtendere q̄ nō oīa accn̄tia indiuiduantur per ſua ſubiecta et q̄ q̄ntitas indiuiduet̄ p̱ ſe ex p̱te indiuiduationis nō poterit veritas hui⁹ ſacramenti impugnari q̄ quātitas p̱ ſe exiſtat. Qđ āt quātitas p̱ ſe indiuiduet̄ et non alia accidentia triplici via venari poſſum⁹. Jn tribus enim differunt vniuerſalia a p̱ticularibus. Prima eni dr̄ia eſt. q̄ p̱ticularia habent eſſe ſignatū et determinatū ad locū et ad tempus. vniuerſalia vero nō. Jdeo dictū eſt q̄ p̱ticularia ſūt hic et nunc. Uniuerſalia vero p̱pter ſui abſtractionē ſunt ſp̱ et vbiq₃. Secūda dr̄ia eſt. q̄ p̱ticularia plurificant̄ in eadem ſpecie. vl̄ia vero non. Nā plurificatio q̄ntū ad vniuerſalia reſpicit dr̄ia₃ formalem et infra ſpeciē ſpecialiſſimā in rebus materialib⁹ nō eſt diuiſio p̱ forma₃. Propriū eſt eni generis

ꝙ diuidat̃ ꝑ formales dr̃as. Species āt ſm̃ ꝙ hmõi ſolũ dĩ
uidit̃ ꝑ ꝑticularia indiuidua qꝛ ſi ſpecies diuideret̃ in diffe/
rentias. ꝑticulariũ eſſet diffinitio qđ eſt contra phm̃ q̇ vult
ꝙ ꝑticulariũ nõ eſt ſcientia neqꝫ diffinitio. ꝑticularia tñ rerũ
materialiũ plurificant̃ in eadẽ ſpecie qꝛ differentia ꝑticula/
riũ videtur eſſe ꝑ materiã. Jſta eñi ꝑticularia corruptibilia
de quib⁹ loqui intendim⁹ nõ differũt niſi qꝛ in diuerſis ꝑti/
bus materie recipiuntur diuerſe forme. Tertia dr̃a eſt quia
ꝑticularia ſunt corruptibilia et mobilia. Uniuerſalia āt ſunt
ĩmobilia et incorruptibilia. Ex his āt differentijs trib⁹ for/
mari poſſunt tres rationes ꝙ quãtitas ꝑ ſe ipãꝫ indiuiduat̃
Prima ratio talis qꝛ vt probat Auicẽ. in ſufficientia ſua.
accidit ſubſtãtie eſſe in loco. ſbe eñi nõ cõpetit vbi. niſi per
quãtitatẽ et q̇cquid eſt in loco loquẽdo de iſtis corꝑalibus
eſt ꝑ quantitatẽ. ſi ğ oĩa ꝑ quãtitatẽ ad locũ detminant̃ quã
titas formaliter loquẽdo: nõ determinabit̃ ꝑ aliq̃d aliud. ſe
ipã eſt ğ hic et nũc imo tam materia q̃ꝫ forma loquẽdo de
materia ſimpliciter ſumpta ꝑtineãt ad totã ſpeciẽ et non ſit
indiuiduatio niſi accipiat̃ materia aſſignata et materia non
hꝫ eſſe ſignatũ niſi ꝑ dimenſiones exñtes in ipã. Si ğ conſi
deramus ꝑmã differentiã int̃ vniuerſale et ꝑticulare videlꝫ
ꝙ vniuerſalia non habent eſſe ſignata ſed ꝑticularia Patꝫ
ꝙ quãtitas ſe ipã indiuiduatur et eſt hic cũ ꝑ eã alia habe/
ant eſſe ſignatũ ipã vero nõ ꝑ alia. Scđa rõ tal'. Nã ſi vl'ia
a ꝑticularib⁹ drñt qꝛ vl'ia nõ plurificant̃ in eadẽ ſpecie ſed
ꝑticularia cũ in quãtitate poſſum⁹ intelligẽ plura in eadem
ſpecie quãtitas ꝑ ſe ipãꝫ videt̃ indiuiduari. Dictũ eſt eñi. s.
ꝙ quãtitas ꝑ ſe ipãꝫ eſt extẽſa. Cetera ṽo extendunt̃ ꝑ quã
titatẽ. quãtitas ğ ꝑ ſe habebit quãtitatiuas ꝑtes et qꝛ ꝑtes
quãtitatiue pñt eſſe eiuſdẽ ſpeciei. vt qꝛ p̃t diuidi vna linea
in pl'es lineas eiuſdẽ ſpeciei ⁊ vna ſuꝑficies in pl'es ſuꝑfici/
es. et vnũ corp⁹ in plura corꝑa. ſicut ꝑ ſe cõſiderata quãti/
tas hꝫ plures ꝑtes tales ſic ꝑ ſe ꝯſiderata quãtitas p̃t pluri
ficari ſub eadẽ ſpecie. Si ğ talis plurificatio nõ põt ee ſine
indiuiduatiõe. quãtitas eſt ꝑ ſe et hoc vt indiuiduetur non

indiget ſubiecto imo ſubiectū ipm indiuiduat̄ p ipſam. Tertia ratio talis eſt Aſſignabat̄ tertia enī dr̄a int̄ vl'e et pticulaē. qȝ vl'ia ſīt imobilia. pticularia vo mobilia. Sicut ḡ quātitati p ſe debet̄ loc⁹ ita ſi quātitas hȝ p ſe eſſe actuale. per ſe cōpeteret ei mot⁹ loquendo de motu qui competit reb⁹ corpalibus ſm qd̄ dicitur nulluȝ imptibile moueri ſicut omnia ſunt ptibilia per quantitatem. et quia nihil poteſt eſſe mobile niſi quantum ſic omnia p quantitatem videntur indiuiduari quia ſine quantitate non poſſunt eſſe ſubiecta motus. Patet ergo verū eſſe q̄ quātitas ſeipſa indiuiduatur ⁊ ſicut triplici ratione oſtenſum eſt quantitatem indiuiduari ſeipſa non per ſubiectum. Sic triplici via oſtendi poteſt cetera accidentia p ſua ſubiecta indiuiduationem ſuſcipe. pmo qȝ omnia accidentia alia a quātitate non habent eſſe ſignatum niſi ex eo q̄ ſuſcipiuntur in materia aſſignata. Rurſum non plurificantur in eadem ſpecie niſi ex eo q̄ ſunt in diuerſis ſubiectis. Si eī albedo eſſet ſepata eēt vna albedo. q̄ auteȝ ſint plures albedines hoc eſt propter diuerſa ſubiecta. Tertio alia accidentia per ſe accepta non poſſunt eſſe ſubiectum motus cum per ſe conſiderata non habeāt partes. Quomodo autem quantitas per ſe accepta non poteſt eſſe ſubiectuȝ motus cum mathematicus cuius eſt conſiderare quantitatem dicatur abſtrahere a motu et a materia in ſequentibus apparebit.

Theorema xxxviij.

Omnia accidentia p ſua ſuſceptibilia cōſeruant̄ propt̄ quod nulluȝ accn̄s pt̄ naturaliter p ſe eſſe. Sed per hoc non habetur q̄ virtute diuina in hoc ſacramento nō poſſit accn̄s p ſe ſubſiſtere. Si nihil aliud obuiaret.

Quia quicqd hȝ creatura habet a deo ſm qd̄ deus eſt cauſa creature et nō plus eſt de⁹ et creatura q̄ȝ deus ſolum

Igit̃ ſm oẽ genꝰ cauſe ſm ꝙ deꝰ eſt cauſa creatuꝛe ꝗcq̃d deꝰ pt mediãte creatura pt nõ mediãte illa q2 loquẽdo de tali ge/ né cauſe tota ratio cauſalitatis creature r̃ſeruat̃ i creatoẽ qđ pt3 diſcurrendo ꝑ oẽ genus cauſe ſm qđ creatura ꝓcedit a deo. Eſt autẽ deus reſpectu creature triplici genere cauſe efficientis finalis et formalis vt dicit cõmẽtatoꝛ in .x. meta/ phyſice et ſ3 qđlib3 genꝰ dictaꝝ cauſaꝝ nõ plꝰ eſt deꝰ a cre atura q̃3 deꝰ ſolum. Nam ſm genus cauſe efficientis quic/ quid. põt deus mediãte creatura põt nõ mediãte illa Si ei faber pt aliq̃d cũ martello qđ ſine martello nõ poſſet/ vt h̃ eſt q2 martellꝰ h3 aliq̃d qđ ñ accipit a fabꝛo. Nõ ei ꝗcquid ṽtutis eſt in martello eſt a fabꝛo. martellꝰ eni rõne põdeõ/ ſitatis fortiꝰ ꝑcutit: põderoſitatẽ tñ nõ accipit de fabꝛo. ſed ferꝝ qđ ẽ ĩ martello accipit talẽ grauitatẽ a generãte. Si g̃ aliq̃d poſſ3 deꝰ mediãte creatura in genẽ cauſe efficiẽtl. qđ ſñ creatura ñ poſſ3 opoꝛtẽt ꝙ aliq̃ ṽtꝰ eẽt ĩ creatura quã ñ h̃ret a deo. Si g̃ nihil ẽ ĩ creatura qđ a deo ñ accepit ñ plꝰ eſt de ṽtute in deo et in creatura q̃3 in deo ſolũ et effectiue loquendo quicq̃d pt deus mediãte creatura pt nõ mediãte illa. Et qđ dictũ eſt de cauſa efficiente veritatẽ h3 de cauſa finali. finaliter ei loquẽdo vbi vnum ꝓpt̃ alterum vtrobiq3 tm̃ vnũ. per ſe enim non eſt magis bonum ſanitas et potio q̃3 ſanitas ſolum. et ſi quis diligeret plus ſanitatem et potio nem q̃3 ſanitatem ſolum opoꝛteret ꝙ appꝛehenderet aliquaꝫ bonitatem in potione que non cõpeteret ei vt oꝛdinat̃ ad ſa nitatem. Si ergo nulla bonitas eſt in creatura niſi ex eo ꝙ oꝛdinatur ad creatoꝛem nõ eſt plus de bonitate in deo ꝛ in creatura q̃3 in deo ſolũ Sic etiã in cauſa foꝛmali dicere poſ ſumus pꝛout deus eſt cauſa foꝛmalis rerum. Eſt aũt deus foꝛma exemplaris rerum et non inherens. quicquid enim ex emplaritatis eſt in vna creatura reſpectu alterius per am/ pus et ꝑfectius reſeruatur. In pꝛimo ergo ſecundum omne genus cauſe ſecundum qđ deus eſt cauſa creature. quia ſm tale genus cauſe tota cauſalitas creature reſeruatur in cau/ ſa. Pꝛimo quicq̃d poteſt deus mediante creatura poteſt nõ

mediante illa. prout vero vna creatura eſt cauſa alteriꝰ ſm
aliqđ genꝰ cauſe qđ deo cōpetere nō pt qđ pōt deꝰ mediā
te creatura nō oportet ꝙ poſſit illud ea non mediante. Eſt
enī vna creatura reſpectu alteriꝰ in duplici genē cauſe ſm
qđ genꝰ cauſe deꝰ nulliꝰ eſt cauſa videlicꝫ in genere cauſe
materialis et formalis inherentis ſiue loquamur de materia
et ex qua ſiue in qua deus nullius eſt materia. Non enī deꝰ
eſt cauſa materialis ex qua res fiunt cum talis materia ſit
quid in potentia. deus aūt ſit actus purus. nec etiam eſſe pōt
in materia in q̄ qꝛ forma ſimplex nullius poteſt eē ſubiectū.
et ſicut nō eſt matēia rex ſic abſqꝫ materia matēiales res nō
poteſt facere. Non poteſt enim facere cultellum ferreū ſine
ferro et ꝙ eſſet homo ſine carnibus et oſſibus. poſſet aūt fa-
cere res ſine materia in genere cauſe efficientis quia ipām
materiam poſſet producere. ſed materialiter non pōt mate-
rialia facere ſine materia. Producit enim res ex nihilo ordi
naliter quia poſt nihil res incipiunt eſſe aliquid ſed materia
liter ex nihilo nihil facit. Nihil enī eſt cuius materia nihil ſit
Non ergo poteſt materialia facere non habentia materiam
partem ſui. Et quod dictum eſt de materia ex qua intel-
ligendū eſt de materia in q̄ Si enī accñtia ex hoc habent
materiam in qua quia inſunt: non poſſꝫ deus facere ꝙ accñs
ineſſet et non haberet materiam in qua eſſet. cum enī facit
accidens ſine ſubiecto illud accidens non vlteriꝰ ineſt. et ſi-
cut qꝛ deꝰ nō eſt cauſa materialis rex qđ pōt facere cū ma-
teria non oportet eum poſſe ſine materia. ſic quia non eſt for
ma inherēs rebus qđ poteſt mediante forma inherente nō
oportet eum poſſe ſine illa forma. vt ſi poteſt facere parietē
album cum albedine. non oportet ꝙ poſſet ipm facere albuꝫ
ſine albedine In omni ḡ genere cauſe ſm qđ deꝰ nō eſt cau-
ſa creature qđ poteſt deus facere aliqd mediāte creatura ꝙ
non oportet qđ poſſit illud non mediante illa. nō ꝙ hoc ſit
ex dei impotentia ſed qꝛ ſubterfugit rationē poſſibilis. Ideo
poſſe illud nō eſt poſſe. Cū igit efficere et cōſeruare res in
eſſe reducat ad genꝰ cauſe efficientis ſm qđ genꝰ cauſe deꝰ

eſt cā rez̄ ſi nihil aliud obuiat qꝛ accn̄s nō poſſit eē ſine ſb/
iecto niſi qꝛ ſbiectū eſt cā efficiēs accn̄tis in q̄ntū accn̄s oꝛit̄
ex p̄ncipijs ſbiecti et ꝑ ſbiectū reſeruat̄ in eſſe qꝛ in tali gene
re cauſe q̇cquid de⁹ pōt facē mediāte cā ſcd̄a:pōt nō mediā
te illa. Si pōt de⁹ mediāte ſbiecto ꝯſeruare accn̄s in eē.po/
terit ip̄m ſine ſbiecto ꝯſeruare.ſicut eī naturalit̄ loquēdo de⁹
ꝓducit hoīez mediāte hoīe et mediāte ſole et naturalit̄ hō n̄
ꝓducit̄ in eſſe ſine hoīe et ſole. Et qꝛ hō genēat hoīez ex ma
tēia et ſol vt dr̄ in.ij.phẏcoꝝ. Tn̄ q̇cq̇d v̄tut̄.eſt in hoīe et ī
ſole pampli⁹ et ꝑfecti⁹ r̄ſeruat̄ in p̄mo. Jō p̄t de⁹ abſq̧ hoīe
et ſole hoīez in eē ꝓducē.ſic naturalit̄ accn̄s ꝯſ͛uat̄ ī eē a deo
mediāte ſbiecto cū q̇dquid actiuitat̄.ē ī ſbiecto: totū reſ͛uat̄
in deo. ſi nihil aliud obuiat q̄re accn̄s ſine ſbiecto eē nō poſ/
ſit niſi quia ꝑ ſubiectuz ꝯſeruat̄:poterit de⁹ miraculo ſua v̄/
tute ꝯſeruare accidens in eſſe ſine ſubiecto quod naturalit̄
ꝑ ſubiectū in eſſe ꝯſeruat. Patz ḡ vez̄ eſſe qd̄ in theoꝛemate
ꝓponebat̄ videlz ꝙ oīa accidentia ꝑ ſua ſubiecta in eē ꝯſer/
uant̄ ꝓpter qd̄ nullū accidēs pōt ꝑ ſe eſſe. Sz ſi nihil aliud
obuiat v̄tute diuina pōt accidēs ꝑ ſe ſubſiſtere. In q̇b⁹ autē
accn̄tib⁹ aliq̇d aliud obuiat.et in q̇b⁹ nō:declarabit̄ in pꝛo/
poſitione ſequenti.

Theoꝛema xxxviij.

Quia pꝛincipalis cauſa quare q̄ntitas abſq̧
ſbiecto eſſe nō poſſet ſumit̄ eo ex ꝙ ꝑ ſubie/
ctū cōſeruatur in eſſe. Cū ergo de⁹ poſſit ſine
ſubiecto accidens conſeruaē ex quo pꝛincipalit̄
nihil aliud obuiat poterit in hoc ſacr̄o virtute
diuina q̄ntitas ſine ſubiecto ꝑſiſtere.

¶ Ponit̄ āt ſbiecto reſpectu accn̄tis ī duplici genē cē.efficiē
tis et matēial̄. Dupl̄r etiā ītelligi p̄t ſbiectū eē cā efficiēs ac/
cidēt̄. Pꝛio qꝛ accn̄s oꝛit̄ ex p̄ncipijs ſbiecti qꝛ matēia ſbie/
cta cū foꝛ̄ ē cā oīm accidētiū q̄ ſūt ī ea vt dr̄ in.i.phẏcoꝝ.et
ſic ſbiectū nō eſt cā efficiēs cuiuſlibz accidēt̄.exn̄tis in cp̄o

pōt ei cē accidēs in aliq̄ ſubiecto qđ nō ꝓprie oriť ex pn̄ci
pijs ei⁹ cuiuſmodi ſunt accidētia q̄ ſť in nob̄ ꝑ adq̄ſitionē vt
ſcie et v̄tutes et ea q̄ ſť ī nob̄ ꝑ infuſionē vt dona gratuita et
ſi aliq̄ mō ſaluare poſſum⁹ habit⁹ adq̄ſitos oriri ex p̄ncipijs
ſbiecti. hītus tn̄ infuſi q̄ntū ad id qđ ſť ex pricipijs ſbiecti o-
riri nō poſſūt. Nō ḡ ſubiectū eſt cā efficiēs cuiuſlibꝫ accidē
tis exiſtētis in ip̄o loquēdo de cā efficiēte ſ꜒ꝫ qđ accidēs q̄n
tū ad id qđ eſt oriť ex p̄ncipijs ſbiecti. Scđo mō ſbiectū re-
ſpectu accidētis reduciť ad gen⁹ cē efficiētis in q̄ntū facit
ad ꝯſeruationē ei⁹. Et qꝛ oē accidēs ſiue naturaliť fluat a
p̄ncipijs ſbiecti ſiue ſit in ip̄o ſbiecto ꝑ adq̄ſitionēꝫ. ſiue ſit a
ſupiori agēte ꝑ infuſionē ſp ꝯſeruať in cē ꝑ ſubiectū ꝓprium
ideo ſic accipiēdo caꝫ efficientē ſbiectū eſt cā efficiēs cuiuſ-
libꝫ accidētis exiſtētis in ip̄o. Verꝫ qꝛ de⁹ oīa in cē ꝓducit
et oīa in eſſe ꝯſeruat q̄cūqꝫ mō ſumať effectuitas ſiue in ꝓdu
cendo ſiue in ꝯſeruādo q̄cquid effectiuitatis eſt ī cauſis in-
ferioꝛib⁹ totum pamp̄li⁹ et foꝛti⁹ reſeruať ī cā p̄ma vt pōt
paťe ex theoꝛemate p̄cedēte. Ideo qđcūqꝫ accidens pōt de⁹
ꝓducē mediātib⁹ p̄ncipijs ſbiecti: poteſt ꝓducere nō mediā
tib⁹ illis. et qđcūqꝫ accidēs pōt ꝯſeruaē ꝑ ſbiectū. pōt ſine ſb
iecto etiā ꝯſeruaē ſi nihil aliđ obuiat. Et ſicut ſubiectū dupl'r
intelligiť cē cā efficiēs accidētis ita dupl'r ē cauſa maťialis
ei⁹ loquēdo de cā maťiali vt ꝯpetit accidētib⁹ hr̄e naturā
Accidētia ei dupl'r poſſūt ꝯſiderari. p̄mo q̄ntū ad naturam
⁊ q̄ntū ad id qđ ſť. ſcđo q̄ntū ad modū eēndi quē habēt. Si
ꝯſiderem⁹ accidens q̄ntū ad modū eſſendi. ſic ſbiectū eſt cā
materialis accidentis in q̄ntū accidētis eſſe eſt ineſſe. eo enī
ip̄o ꝙ mod⁹ exiſtētiū accidētiū eſt ꝙ inſunt ꝯpetit accidēti-
bus hr̄e materiā in q̄ ſint. ḡ ex hoc ip̄o ꝙ inſunt ſubiectuꝫ eſt
maťia accidentiū qꝛ accidētia materiā nō hn̄t ex q̄ ſint ſed
in q̄ ſť. Scđo mō ꝯſiderari poſſūt accidētia ſ꜒m naturaꝫ et
ſ꜒m id qđ ſť et ſic ſubiectū ē cā materialis accidētiū in q̄ntū
natura accidentiuꝫ indiuiduatur ꝑ ip̄m ſubiectū. Illud eniꝫ
per quod indiuiduatur aliquid habet moduꝫ materie quia
ꝯſideratio rei ſ꜒m eſſe vniuerſale ꝑtinꝫ ad conſiderationem

ei⁹ ꝟm formā. Sꝫ cōſideratio ei⁹ ꝟm eſſe ꝑticulare reducit
ad ꝯſiderationē ei⁹ ꝟm materiā. cū ģ de⁹ nō ſit materia reꝝ
ꝟm qꝺ ſubiectū eſt cauſa materialis accidentꝭ. aliq̄ mō dicē
poſſum⁹ ꝙ accn̄tib⁹ ꝯferri non poſſit ſine ſbiecto qꝺ ei ꝯue
nit cū ſubiecto. Si ei cōſideratꝛ ſubiectū ꝓut eſt cā matēialꝛ
accn̄tiū q̄ntū ad modū eſſendi vt in q̄ntū accn̄tia inſunt nul
lo mō fieri p̄t nec naturalit̄ nec miraculo ꝙ cōpeteret acci/
dentib⁹ ineſſe et haberēt modū eſſendi illū ſine ſubiecto quē
hn̄t cū ſubiecto. nō ei eſt intelligibile ꝙ aliq̄d inſit et tn̄ non
ſubſternatꝛ ei ſubiectū tanq̄ꝫ materia in qua ſit. Videtꝛ tn̄ du/
biū vtrū accn̄tia q̄ ꝑ ſubiectū indiuiduantꝛ indiuiduari poſ/
ſint ꝟtute dīna abſq̄ꝫ ſubiecto ſꝫ h̄ inueſtigare magis eſſet cu/
rioſū q̄ꝫ fructuoſū. Nō eni h̄ inq̄rere ſpectat ad ꝓpoſitū cum
ſup̄ oſtēſuꝫ ſit q̄ntitatē quā in ſacro altaris ſine ſubiecto po
nimus nō indiuiduari ꝑ ſubiectū ſꝫ ꝑ ſe. Probabile tn̄ videtꝛ
ꝙ accidētia materialia q̄ oriuntꝛ ex p̄ncipijs ſubiecti illū mo/
dū indiuiduatiōis quē hn̄t vt in ſubiecto exiſtunt ꝓut ſub/
iectū eſt materia illoꝝ et ꝓut natura ipoꝝ ꝑ ſbiectū indiuidu
atꝛ abſq̄ꝫ ſubiecto hr̄e nō poſſe. Vtꝝ āt eis ꝟtute dīna poſſet
alius mod⁹ indiuiduationis cōferri prudentis lectoris indi/
cio relinquatꝛ. Ad p̄ns āt oſtenſū ſit qualit̄ veꝝ eſt ꝙ coiter
dꝛ ſubiectū reſpectu accidentis eſſe in duplici genere cauſē
In genere efficientis et materialis. et ꝓut eſt in genere cau
ſe efficientis oē illud qꝺ pōt ꝯpetere accidēti cū ſubiecto p̄t
ei ꝟtute dīna ſine ſbiecto cōpetē. ꝓut vero cā eſt ſbiectū ma/
terialis accn̄tis n̄ oꝫ hoc vl̄r veꝝ eſſe. Et vt meli⁹ declare/
tur qꝺ in theoremate ꝓponitꝛ poſſum⁹ addē tertiū videlꝫ ꝙ
ſubiectū aliq̄ mō ꝑtinet ad rōnē formalē accidētis in q̄ntuꝫ
eſſentialis vnitas aliq̄ꝝ accidentiū eſt aliq̄ mō formaliter ꝑ
ſubiectū. Licꝫ ei ſubiectū ponatꝛ in diffinitiōe accidentꝭ. ꝓpt
qꝺ aliq̄ mō ꝑtinet ad quiditatē cuiuſlibꝫ accidentis tamen
ꝓpter hoc ſubiectū nō ꝓprie ꝑtinet ad rōnē formalē accn̄tis
qꝛ ſufficit ad hoc ꝙ ſubiectū in diffinitione accidētis ponatꝛ
ꝙ accidens a ſubiecto dependeat et ꝑ ſubiectū in eſſe cōſer/
uetꝛ qꝺ magis reducitꝛ ad modū efficientis q̄ꝫ ad modū for/

me. Aliqua tñ accidentia ſunt ad quoꝝ eſſentialē vnitatem
quodā mō formaliter videt̃ ſbiectū facere et talia accidētia
ſunt oīa ſucceſſiua quoꝝ eſſe eſt in fieri et nō eſt in facto eē
Sicut eni de rōne formali permanētiū eſt vt ſupiꝰ īāgebat̃
ꝙ totalitas eoꝝ ſit in ſimultate ꝑtium. Sic de rōne formali
ſucceſſiuorū exiſtit ꝙ totalitas eoꝝ ſit in ordine ꝑtiū. et ſicut
eſſentialis vnitas ꝑmanētiū eſt ex ſimultate ꝑtiū qꝛ nō poſ/
ſent eſſe ꝑmanentia eſſentialit̃ vnū niſi ꝑtes haberēt ſimul
ſic vnitas ſucceſſiuoꝝ eſt ex ordīe ꝑtiū qꝛ nequaq̄ꝫ ſucceſſi/
ua eſſentialit̃ vnū eſſent niſi ꝑtes ordinatas haberēt. et quia
talis ordo ſumit̃ ex ſubiecto. Ideo tempꝰ et motꝰ et cetera
ſucceſſiua vnitatē ex ſubiecto ſuſcipiūt. Nō ei debemꝰ ima/
ginari ꝙ in tꝑe ſit aliq̄d qd̄ faciat tempꝰ vnū ſicut in linea
eſt aliq̄d vt punctus qd̄ facit lineā vnā ſed ipa ſba rei mo/
bilis facit vnitatē in motu et faciendo vnitatē in motu facit
vnitatem in tꝑe. Ideo dictū eſt ꝙ tempꝰ hꝫ vnitatē a motu
et motus a magnitudine. Et qꝛ ab ip̄o nūc tempꝰ vnitatem
hꝫ oportet nunc ip̄m in ipſa ſba rei mobilis fundari. Ideo
dictum eſt in .iiij. phyſicoꝝ. ꝙ eſt vnum nūc in toto tꝑe ſicut
eſt vnū mobile in toto motu. Sicut ḡ .q. formaliter vnitas
linea eſt ex puncto ꝓpter qd̄ punctus dicitur ipſe tactus qꝛ
eſt id quo ꝑtes linee ſe tangunt et continuantur et eſſentia/
liter nō cōpeteret vnitas linee ſine puncto ſic quodā modo
formaliter ipſa ſubſtantia rei mobilis eſt id quo vnum ſunt
tempus et motus et hmōi ſucceſſiua vnitatē eſſentialit̃ ha/
bere non poſſunt abſqꝫ ſubiecto. Dicamus ḡ ꝙ ſubiectum
quinqꝫ modis facere poteſt ad eſſe accidentis. Primo ꝑut
mediantibus principijs ſubiecti accidens producit̃ in eſſe.
Scd̄o ꝑut facit ad ꝯſeruationē eiꝰ. Tertio ꝑut facit ad eſ/
ſentialē vnitatē ipiꝰ. Quarto ꝑut facit ad modū eſſendi eiꝰ
quia modꝰ eſſendi accidentis q̄ eſt ineſſe abſqꝫ ſubiecto eſſe
non pōt. Quīto ꝑut facit ad indiuiduationē eiꝰ dimiſſo ac/
ꝑmo modo ꝑut ſubiectū facit ad ꝓductionē et eſt cauſa ef/
ficiens eius ꝑut mediantibus principijs ipiꝰ accidens in eē
producitur quia planum eſt deū accidentibus hoc conferre

poſſe ſine ſubiecto cū quid effectiuitatis eſt in agentib⁹ ſecū
dis ꝑampli⁹ et ꝑfectius reſeruet in ṗmo. Rurſum dimiſſo
quarto modo ſm qd̓ ſubiectū facit ad eſſe accidentis rōne
modi eſſendi qꝛ planū eſt rem vni⁹ predicamenti. poſſe ha/
bere modū alterius vt declaratuꝫ fuit in. xxvij. theorematē
Secūde eni ſbe habent modū accidentis. qꝛ nō ꝑ ſe exiſtūt
et nō ſignificāt hoc aliq̇d ſed quale quid et habent eſſe in ꝑ/
ticularibus. Et qꝛ nō implicat ↄ̄dictionē ꝙ res vni⁹ ṗdica
mēti hēat modū alteri⁹ qꝛ hoc ſolū de⁹ ṗuat qd̓ contradicti
onem implicat iuxͣ illud qd̓ habetur in. vi. ethicoꝝ. Hoc enī
ſolo deus priuat ingenita facere q̄ vtiqꝫ facta ſunt poterit
ꝟtute diuina accidenti conferri quidā mod⁹ ſbe et poterit di
uino miraculo accidēs qd̓ ex ſui naturā ineſt ñ ineſſe ſi nihil
aliud obuiat. His ğ duob⁹ modis dimiſſis. dicere poſſum⁹
ſubiectū tripliciter poſſe facē ad eē accñtl. ṗmo qꝛ cōſeruat
ipm in eſſe. ſcd̓o ꝓut facit quodā modo formalit̄ ad eſſentia/
lē vnitatē ei⁹. tertio ꝓut facit ad indiuiduationē ipi⁹ Et licꝫ
ſm hec tria poſſit ſubiectū facē ad ēe accñtis nō tñ reſpectu
cuiuſlibet accidentis habet hos tres modos cauſalitatis qꝛ
reſpectu ꝑmanentiū nō hꝫ cauſalitatē illā que quodā modo
formaliter facit ad eſſentialē vnitatē ipoꝝ. et reſpectu q̄ntita
tis nō hꝫ cauſalitatē illā ꝙ ꝑ ipum ſubiectum indiuiducťur
quantitas Poſſum⁹ eni diſtinguē tria genera accidentium
qꝛ quedā accidentia ſunt ſucceſſiua. q̄dā ꝑmanētia. Et ꝑma/
nētia diſtinguunť. qꝛ quedā indiuiduanť ꝑ ſeipa vt q̄ntitas
quedā vero indiuiduanť ꝑ ſubiectū vt accñtia alia a q̄nti/
tate. Loquēdo ğ de dictis trib⁹ modis q̇b⁹ dictū ſubiectum
videť facere ad eſſe accidentis ad tria aſſignata genera acci
dentiū ſubiectum ſic ſe hꝫ qꝛ ad eſſe ſucceſſiuoꝝ ſubiectū fa/
cit tripľr. ad eē ꝑmanētiū alioꝝ accñtiū a q̄ntitate facit du/
pliciter. Sꝫ ad eſſe q̄ntitatis facit vno mō. Accidentia enī
ſucceſſiua conſeruanť in eē ꝑ ſubiectū et. q. formaliter hñt
eſſentialē vnitatē ꝑ ſubiectū et etiā indiuiduanť ꝑ ipm. Ac/
cidentia vero ꝑmanētia alia a q̄ntitate licꝫ formaliť nō pro
prie, vnitatē habeant a ſubiecto qꝛ totalitas coꝝ nō cōſiſtit

in ordine ꝑtiū vt totalitas ſucceſſiuoꝝ tn̄ conſeruant̄ in eſſe ꝑ ſubiectū et indiuiduationē hn̄t ꝑ ipm̄. q̄ntitas vero tn̄ qꝛ eſt de genere ꝑmanentium .tū qꝛ ꝑ ſe ipaꝫ indiuiduat̄ de di/ ctis modis ſolū hoc a ſubiecto habet ꝙ conſeruat̄ in eſſe per ipm̄ Poſſumꝰ aūt dicere accn̄tl. rationem triplicit̄ cōſideraē poſſumꝰ. Primo ſub q̄dā rōne generali vt accidens eſt. Se cūdo ſpecialiter ſm ſuā vnitatē eſſentialē. Tertio ꝑticularit̄ vt hꝫ eſſe ſignatū Aliq̄ ḡ accidentia ſunt ad q̄ꝝ eſſe facit ſub iectū generaliter et ſpecialiter et ꝑticulariter. et hm̄ōi accidē tia ſūt ſucceſſiua ad quoꝝ eē facit ſubiectū vt cōſiderant̄ ge/ neralit̄ in q̄ntū ꝯſeruat ea in eſſe qḋ ſimiliter et naturaliter ꝯpetit accidentibus vt accn̄tia ſunt. Rurſum ad eſſe ſucceſ ſiuoꝝ faciūt ſubiecta ſpecialit̄ qꝛ eſſentialē veritatē quodam modo formaliter hn̄t ꝑ ipa ſed faciūt etiā ad eꝭ eoꝝ ꝑticula/ ria oꝛ ſucceſſiua ꝑ ſua ſubiecta indiuiduationē ſuſcipiūt. Ad eſſe āt accidentiū ꝑmanentiū alioꝝ a q̄ntitate faciūt genera/ liter et ꝑticulariter quia ꝯſeruant ea in eſſe et faciūt ad indi uiduationē eoꝝ Ad eē āt q̄ntitatis facit ſubiectum genera/ liter et vt conſideratur q̄ntitas ſub ratione generali vt in q̄ntum accn̄s eſt et ſi facit ad eſſe eius ſpecialit̄ et ꝑticularit̄ hoc eſt in q̄ntū cōis ratio generis reſeruatur in ſpecie et in indiuiduo Tota ḡ difficultas q̄re q̄ntitas nō videt̄ poſſe eſſe ſine ſubiecto eſt quia per ſubiectum conſeruatur in eē. Si ḡ nihil aliud obuiat vt oſtenſum eſt: poterit v̇tute diuina in ſa cramēto altaris q̄ntitas ꝑ ſe eē qḋ declaraē volebamus.

Theorema xxxix

Qm̄ in hoc ſacr̄o ſola q̄ntitas ponitur ꝑ ſe abſqꝫ ſubiecto ſubſiſtere. Cetera vero acci dentia in q̄ntitate fundant̄ poſitio fidei de exn̄/ tia accn̄tis ſine ſubiecto nihil irrōnabile ꝯtinet ſi modū ponēdi cū diligētia meditemur.

Manifeſtū eſt ḡ ſi conſiderentur p̄habita ꝙ ꝯtradictōnē nō implicat accn̄s ſine ſubiecto eſſe ex eo qḋ ſubiectum facit

ad productionē ei⁹ vt ex eo qđ oritur ex principijs ſbiecti ꝛ
ex eo qđ facit ad cōſeruationē ei⁹ vt qꝛ mediāte ſbiecto acci
dens cōſeruatur in eſſe qꝛ ſubiectū ſic hr̄e cauſalitatē reſpe/
ctu accidentis reducit̄ ad gen⁹ cauſe efficientis et ſublatis
agentibus intmedijs pōt p̄mū agens ſine illis quicq̇d cum
illis poterat. Rurſum nec contradictionem implicat ſi poni
mus accn̄s abſq3 ſubiecto eſſe ex eo ꝙ ſubiectū facit ad mo/
dū eſſendi accn̄tis vt qꝛ cōpetit accn̄ti ineſſe qꝛ eſt in ſbie/
cto vt cū res vni⁹ predicamenti modū alteri⁹ poſſit habere
tñ abſq3 implicatione contradictionis eſſe non pōt accidēs
abſq3 ſubiecto. Sed ſi ad eſſentialē vnitatē eius .q. formali/
ter ſubiectum faciat propter qđ ſucceſſiua accn̄tia abſq3 ſb/
iecto eſſe non pn̄t dubiū tñ eſt vtrū illud accidens abſq3 ſb/
iecto eſſe poſſit. ad cuius indiuiduationē ſubiectū facit. Et
qꝛ ad indiuiduationē oīm accn̄tiū pretq3 ad indiuiduationē
q̄ntitatis facit ſubiectū. Dubiū eſt vtrū albedo et hmōi acci
dentia abſq3 ſubiecto eſſe poſſint. de q̄ntitate āt nulli dubiū
eſſe d3 ꝙ ſi ponat̄ abſq3 ſubiecto eſſe: cōtradictionē nō ipli/
cat. Min⁹ ei depēdet q̄ntitas a ſubiecto q̄3 aliqđ aliđ accn̄s
H3 eni q̄ntitas in ſe vn̄ continuet̄. et vn̄ vnitatē h3 ꝓpt̄ qđ
nō depēdet a ſubiecto vt temp⁹ et mot⁹ et cetera ſucceſſi/
ua q̄ a magnitudine vnitatē ſuſcipiūt. Rurſū q̄ntitas h3 i ſe
vn̄ indiuiduet̄ ꝓpt̄ qđ a ſubiecto n̄ depēdet vt alia accn̄tia
q̄ indiuiduant̄ ꝑ ſubiecta ſua. Cetēa eī accn̄tia vt dicebatur
in .xxxvi. ꝓpōne ꝑ ſua ſubiecta indiuiduationē ſuſcipiūt. ſola
q̄ntitas ſe ipa eſt hic et vt indiuiduet̄ ſubiecto nō indiget.
Si ḡ oſtendē poterim⁹ ꝙ in hoc ſacro ſola q̄ntitas ſine ſb/
iecto exiſtit cetēa vō accn̄tia in q̄ntitate fundant̄ qꝛ ſic po/
nēdo n̄ ponim⁹ aliqđ accn̄s ſine ſbiecto pret̄ q̄ntitatē vt cū
ſit ſpēalis ratio de q̄ntitatē q̄re ſine ſubiecto eſſe poſſit vt qꝛ
min⁹ depēdet a ſubiecto q̄3 cetera accidentia manifeſtū erit ꝙ
poſitio fidei de exn̄tia accn̄tis abſq3 ſubiecto nō eſt irrōnabi
lis nec ſi diligēt̄ videat̄ mod⁹ ponēdi. H3 eī q̄ntitas reſpcu
alioꝝ accn̄tiū q̄ttuor ꝓpt̄ q̄ arguē poſſum⁹ cetēa alia accn̄tia
ineē ſubſtātie mediāte q̄ntitate ꝛ qꝛ cetēa accn̄tia in q̄ntita/
te fūdāt̄ p̄mū ē qꝛ q̄ntitas magiſ. ſe ten3 ex ꝑte matēie q̄3 alia

accidētia Ex iſto pmo ſequit ſcd̄m vt quia materia ab om/
nibus alijs accidentibus abſoluitur preter q̄ʒ a quātitate. ex
iſto ſecūdo ſequitur tertiū ꝙ quātitas immediatius adheret
ſubſtantie q̄ʒ cetera accidentia. Ex iſto tertio ſequit q̄rtum
ꝙ pōt intelligi materia cū quātitate circūſcriptis alijs acci/
dentibus. non aūt poteſt intelligi materia cū alijs acciden/
tibꝰ circūſcripta quātitate. Primū ſic patet quia accidentia
diuidūtur in nouē p̄dicamenta. illoꝝ āt nouem p̄dicamētoꝝ
quedā ſunt quaſi extrinſecus aduenientia. quedā intrinſecꝰ
Omnia enī illa ſex p̄dicamenta accidentalia de quibꝰ deter/
minatur in ſex principijs poſſunt dici quaſi extrinſecus ad/
uenientia vt vbi cōpetit rei ſm qd̄ compatur ad locum. Lo
cus āt eſt extra locatum aliq̄d quia non eſt in locato ſed in
locante Qn̄ aūt cōpetit rei vt compatur ad tempus et eſt
proprie in motibus ſecundis et ī mobilibꝰ ordinatis ad mo/
bile pmumt. empus aūt vt in ſubiecto non eſt in talibus mo
tibꝰ Sic etiā et ſitus vt eſt p̄dicamētū cōpetit rei vt com/
patur ad aliq̄d extra qꝛ ſicut res ipa ꝓut compatur ad lo/
cū cōpetit ei. nō ſic ꝓut ptes eiꝰ ad locū cōpant competit ei
ſitus. Nihil enī eſt aliud ſitus ꝓut eſt p̄dicamentū q̄ʒ ordina
tio ptiū in loco vt oſtēdit Cōmētator. v. metaphyſice Et etiā
habitꝰ rei cōpetit ꝓut cōpatur ad aliq̄d qd̄ eā circūſtat: vt
ꝓut cōpatur ad indumētū vel calciamētū. Sic etiā actio et
paſſio cōpetūt rei p cōpationē ad aliq̄d extra. vt p cōpatio/
nem ad agēs. eadē enī res eſt actio et paſſio. Sʒ actio eſt: vt
eſt ab agente Paſſio vero eſt vt ſuſcipit in paſſo. Nō drn̄t
enī actio et paſſio niſi ſicut via qua itur ab athenis ad the/
bas et a thebis ad athenas vt dr̄. iij. phyſicoꝝ. Cū ḡ magis
ſe teneant ex pte rei q̄ ſunt intrinſecꝰ aduenientia q̄ʒ q̄ ſunt
extrinſecus q̄ntitas et q̄litas magis ſe tenēt ex pte rei q̄ʒ il/
la ſex p̄dicamēta de q̄bꝰ determinat in ſex pncipijs. Rurſum
magis ſe tenēt ex pte rei q̄ʒ relatio. qꝛ relatio vt dr̄. v. meta/
phyſice vel ſequit ad q̄ntitatē et q̄litatē vel ad actionē et
paſſionē. Loquēdo g̃ de relatiōe ſm eſſe qꝛ talis ꝓprie ē rela
tio. dicē poſſumꝰ ꝙ relatio minꝰ ſe tenʒ ex pte rei q̄ʒ q̄ntitas

et q̄litas cū vel ſequat̄ ad q̄ntitatē et q̄litatē vel ad ea q̄ ſt
q̄ſi extrinſec⁹ aduenietia vt ad actionē et paſſionē q̄ minus
ſe tenēt ex pte rei q̄ȝ q̄ntitas et q̄litas. Jmmo qꝛ oīa q̄ ex/
trinſec⁹ aduenīūt rei ꝯpetūt ꝑ ea q̄ intrīſec⁹ ſt in ipa: dicerē
poſſum⁹ oīa alia accidētia ꝯpetére rei mediāte q̄ntitate et q̄li/
tate et oīa illa accidentia fundari in q̄ntitate et q̄litate. Si
ḡ oſtēdere poterim⁹ ꝙ ipa q̄litas in q̄ntitate fundat̄ manife
ſtū erit cetēa accn̄tia in q̄ntitate fūdari. Hoc āt ſcȝ ꝙ q̄nti/
tas ſit illud in q̊ fundat̄ q̄litas et ꝑ cōſequēs oīa alia accidē
tia ptȝ ex eo qđ ꝓmo p̄ſuppōebat̄ vt qꝛ q̄ntitas magˡ. ſe tenȝ
ex ꝑte matēie. q̄litas āt magis ex ꝑte forme. qđ declarari p̄t
qꝛ q̄ntitas nūq̄ȝ eſt imediatū ꝓncipiū actionis. nūq̄ȝ ei imu/
tat q̄ntitas niſi informata q̄litate. ſic nec materia eſt rō agē/
di niſi in q̄ntū eſt ſub forma. Si ḡ q̄ntitas ſe tenet magis ex
ꝑte materie. q̄litas aūt magis ex ꝑte forme qꝛ ordo cauſato
rū in naturalib̄ ꝓductis ſumit originē ex ordine cauſaꝝ. ſicut
materia ſubſternit̄ ipi forme ſic q̄ntitas erit ſubſtrata q̄litati
Ptȝ ḡ oīa accn̄tia in q̄ntitate fundari. qꝛ oīa fundāt̄ in q̄nti
tate et q̄litate cui q̄litati q̄ntitas eſt ſubiecta. qđ ſequit̄ ex
hoc ꝙ q̄ntitas magis ſe tenȝ ex ꝑte materie qđ ꝓma via ꝑ/
ponebat. Secūda via ſic ptȝ. Nā ſi q̄ntitas magis ſe tenet
a ꝑte materie q̄ȝ cetera accidētia qꝛ res ꝓus abſoluit̄ ab eo
qđ min⁹ ſe tenȝ ex ꝑte ei⁹ q̄ȝ ab eo qđ pl⁹ ſe tenȝ ex ꝑte ipi⁹.
materia prius abſoluit̄ ab alijs accn̄tib⁹ q̄ȝ a q̄ntitate. Jm/
mo ab alijs accidētib⁹ abſoluit̄. a q̄ntitate ꝓprie nō abſoluit̄
Materia eni reſpectu q̄litatū vel abſoluit̄ ab eis ſimplicit̄
vel induit oppoſitas q̄litates. Qualitatū ei q̄dā ſunt ꝓme, q̄/
dā ſcđe. A q̄litatib⁹ ſecūdis pōt abſolui materia ſimpliciter
Pōt eni a matéia eē ſb tali forma ꝙ nec eſt alba nec nigra
nec medio colore colorata et nec eſt dulcis nec amara nec a/
liquo ſapore ſapida vt ſi eſſet materia informata forma aerl.
vel forma alicui⁹ p̄ui elementi. Ab elemētis ei p̄dicte paſſio
nes aliene ſt A q̄litatib⁹ aūt ꝓmis etſi nō abſoluit̄ materia
ſimpl'r ꝑȝ eſſe actuale qđ hȝ. abſoluit̄ tn̄ a q̄litatib⁹ ſuſcipiē/
do oppoſitā q̄litatē vt abſoluit̄ a calido qꝛ p̄t eſſe ſub forma

frigidi. et abſoluitur a raro qꝛ pōt eſſe ſub forma oppoſiti vt
ſub forma denſi. Sꝫ de q̄ntitate nō ſic qꝛ nec abſoluit̄ a q̄n
titate ſimplicit̄ vt abſoluebat̄ a q̄ntitatibꝰ ſcd̄is qꝛ eē actu/
ale materia ſine q̄ntitate hr̄e nō p̄t nec abſoluit̄ a q̄ntitate
ſuſcipiendo eiꝰ ꝯtrariū qꝛ q̄ntitati nihil eſt ꝯ̄riū. raꝝ enī et
dēſū rectū ꝛ curuū. ꝛ cetēa talia q̄ ꝯ̄rietatē hr̄e vn̄r ñ ſt̄ q̄nti
tates eſſentialit̄ ſ3 ſt̄ q̄litates q̄dā ī q̄ntitatibꝰ fūdate. Jmmo
forte nūq̄ꝫ corrūpit̄ q̄ntitas in materia q̄ntū ad eēntiā ſ3 ſolū
q̄ntū adeſſe qꝛ magis et minꝰ. ꝑfectū et ipfectū. nō vn̄r di/
uerſificare eēntiā ſ3 ſi eſt ibi diuerſitas eſt ibi q̄ntū ad eſſe ſo/
lū. Si ḡ ñ ꝓprie abſoluit̄ matēia a q̄ntitate vl̄ magl. abſolui
tur matēia ab aliȷ̄s accn̄tibꝰ q̄ꝫ a q̄ntitate. oꝫ ꝙ q̄ntitas ꝑus
inſit materie q̄ꝫ alia accidentia. Cetēa ḡ accn̄tia ī q̄ntitate fū
dant̄ et mediāte q̄ntitate materie inherēt. Jn ſacro ḡ altarī.
nullū accn̄s ponit̄ ꝑ ſe eē p̄ter q̄ntitatē cū oſtenſū ī t cetera
accn̄tia in q̄ntitate fūdari. Tertia via ſic oſtēdit̄ qꝛ ſi ꝓprie
loquēdo debet magis dici materia poſſe abſolui a ceteri. ac/
cidētibꝰ q̄ꝫ a q̄ntitate oꝫ ꝙ quātitas īmediatiꝰ adhereat ſb̄e
q̄ꝫ qd̄cūqꝫ alid̄ accn̄s. Vn̄ themiſtiꝰ vt r̄citat Cōmētator. xij.
metaphyſice Volebat ꝙ ſicut int̄ figuras. prima figuraꝝ eſt
tangulꝰ poſtea quadrāgulꝰ ꝛ ſic deinceps ſic int̄ p̄dicamēta
primū qd̄ adheret ſb̄e ē q̄ntitas ꝛ poſtea q̄litas et ſic dein/
ceps. Cū ḡ ſb̄a ſit illud ī q̄ accn̄tia fūdant̄. q̄ntitas qꝛ īmedia
te adhēt ſb̄e ē illd̄ mediāte q̄ oīa accn̄tia ī ſb̄a hn̄t eē. oīa ḡ ac
cidētia ī q̄ntitate fūdari hn̄t. Trāſb̄ſtantiata. ḡ ſb̄a panis in
ſb̄aꝫ corpis chr̄i ſola quātitas ibi ſine ſb̄iecto exiſtit. Cetera
ꝟo accn̄tia ī quātitate fundabunt̄. Quarta via ſic ptꝫ Quia
ſi quantitas magis immediate adheret ſb̄e q̄ꝫ cetera accidē/
tia erit prior ceteris accidentibꝰ et qꝛ prius pōt intelligi nō
intellecto poſteriori poterit intelligi matēia quāta ñ intelle/
cta matēia quali vel nō intellecta matēia vt eſt ſenſibilis, et
inde eſt ꝙ mathematicus abſtrahit a quali et non a quanto
Abſtrahit a matēia ſenſibili ñ a matēia imaginabili ſiue ñ a
matēia itelligibili. ip̄a ei imaginaͦ q̄dā ītellectꝰ ē. Cōmētator
enī in tertio de aīa imaginationē vocat intellectū poſſibilem

Si ĝ q̄ntitas eſt prior ceteris accidentibꝰ qꝛ ſemꝑ accidentia poſteriora fundant̄ in prioribus cetera accidētia in q̄ntitate fundant̄. Patꝫ ĝ verū eſſe qđ in theoremate ꝓponebatur videlicꝫ qđ nō eſt impoſſibilis poſitio fidei cū ſolā q̄ntitatem in ſacramento altaris ſine ſubiecto ponat q̄ ſine implicatione contradictionis vt patet ꝑ habita ſine ſubiecto eſſe poteſt. Cetera vero accidentia ponit in q̄ntitate fundari.

Theorema .xl.

In ceteris tranſmutationibus naturalit̄ factis qđ ē ibi cōmune et manet trāſmutatione facta eſt ſubſtantia aliqua in generatione materia et in alteratiōe ſubiectū. In hac vero conuerſione ſupernaturali nō ſubſtantiam aliquā. Sed ſola contingit accidentia remanere.

Cogimur ad dicendū ꝙ facta tranſſbſtātiatōe panis i ſubſtantiaꝫ corꝑis chr̄i ꝙ q̄ntitas panis ſine ſubiecto ꝑſiſtat. Fuerunt tā aliq̄ ſaluare volentes poſtq̄ꝫ corpus chr̄i incipit eē in hoſtia q̄ntitatē panis habere ſubiectum in quo fundatur. Dicebant āt ꝙ ſimul cū ſubſtantia corꝑis chr̄i eſt in hoſtia panis ſubſtantia et ideo quātitas panis non eſt ſine ſubiecto habet enim ſubiectum in quo fundatur quia habet ꝓpriam ſubſtantiā. Sed hoc ſtare non poteſt quia ſicut ſuperiꝰ ꝓbabat̄ ꝙ panis ſubſtātia adnihilari nō poteſt. qꝛ corpus chr̄i non incipit eſſe de nouo alicubi niſi vel ꝑ motū localem vel ex eo qđ aliqđ eſt conuerſum in ipſū. et ideo dicebatur ꝙ ſi panis ſubſtantia eſſet annihilata chr̄i corpꝰ non eſſꝫ in hoſtia vē ex eo ꝙ aliq̄d eſſet cōuerſum in ipm̄ Inciperet ĝ eē ibidem ꝑ motum localem de celo deſcendendo. Pari ĝ rōne ſi ſubſtātia panis remaneret in hoſtia chr̄s nō inciperet ibi eē ꝑ conuerſionē alicuiꝰ in corpus chr̄i quia nihil aliud ponitur cōuerti in corpꝰ chr̄i niſi panis ſubſtantia ſi ĝ illa manet nihil erit conuerſum in ſubſtantiam corꝑis chr̄i igit̄ chr̄us

Incipiet eſſe in hoſtia ꝑ motū localē et nō ex eo qꝺ aliqꝺ ſit ꝯuerſū i ſbāꝫ corpis ei⁹. ꝛ qꝛ qꝺ ꝑ motū localē incipit eē alicubi eſt ibi localit̄. chr̄s eſſꝫ localit̄ i hoſtia ḡ circūſcribēt̄ ibidē ꝛ eſſꝫ ibi ſitualit̄ ſcꝫ tot⁹ i hoſtia tota ē ꝑs i ꝑte imo qꝛ locus dꝫ eq̄ri locato nō poſſet eē chr̄s i hoſtia niſi eſſꝫ tāta q̄ntitas hoſtie q̄nta eſt q̄ntitas corpis chr̄i. et vlteri⁹ vt arguebat̄ ſupi⁹ ꝙ vnū corp⁹ ē ſolit̄ in vno loco cū chr̄s icipet eē in hoſtia deſineret eē in celo et cū eſſꝫ in vno altari deſinēt eē i alio q̄ oīa ſt̄ incōuenientia ꝛ ꝯ fidē. Poſitio ḡ ꝑdicta ſtaē nō pōt. ꝓpt̄ h̄ dixerūt alij ꝙ q̄ntitas illa vt in ſubiecto fūdat̄ in aere. Dicebāt eī ꝙ ꝯuerſa ſubſtātia pāis i corp⁹ chr̄i dimēſiōes pāis fūdant̄ i aere exn̄te circa hoſtiā. Sꝫ nec iſtud ſtaē pōt qꝛ q̄ntitas et ſubſtātia i q̄ q̄ntitas fundat̄ ſil' ſt̄. forma ei et materia vnū et eundē locū habēt. Si ḡ dimēſiōes pāis facta trāſſubſtātiatōe fundarent̄ in aere ſicut i ſubiecto ſimul eēt aer cū dimēſionib⁹ illis. ſed vt ꝓbat̄ in. iiij. phy. corꝑ ꝑ ſe eſt dimēſionū reſiſtē dimēſionib⁹. Ita ꝙ ſi ponerent̄ dimēſiones ſeꝑate et ſil' cū illis dimēſionib⁹ poneret̄ aliud corpus duo corꝑa eēnt ſil' in eodē loco qꝛ tota cā q̄re corp⁹ n̄ pt̄ eē ſil' cū corpe ſumit̄ ex eo ꝙ dimēſiōes dimēſionib⁹ reſiſtūt. h̄ ḡ amoto duo corꝑa in eodē loco eē poterīt. Quātūcūqꝫ ḡ panis ſubſtātia ꝯuerſa ſit i ſubſtātiā corpis chr̄i dimēſiōes panis nō ſit poterūt eſſe cū aere qꝛ dimēſiōes ille nō ꝯpatiunt̄ ſecū dimēſiones aeris. Nō ḡ dimēſiōes pāis vt in ſubiecto fundant̄ i aere. Nec etiā dicē poſſum⁹ ꝙ hmōi dimenſiones ſint i corpe chr̄i tāqꝫ i ſubiecto qꝛ corp⁹ chr̄i ꝓprias hꝫ dimēſiōes et ꝓpriā q̄ntitatē. Et ſicut due albedines in eodē ſubiecto eſſe nō pn̄t, ſic nec due q̄ntitates in eodē corpe eſſe non pn̄t. Rurſū qꝛ dimēſiōes hoſtie ſt̄ i altari localit̄ ſi dicte dimenſiōes eſſent in corpe chr̄i tāqꝫ i ꝓprio ſubiecto qꝛ nihil ē aliquod corp⁹ eē localit̄ alicubi niſi eſſe ibi ſcḋm dimenſiones ꝓprias corp⁹ chr̄i eēt localit̄ in altari qꝛ eēt ibi ſꝫ dimēſiōes ſuas. Cogimur ḡ ad dicēdū dimēſiōes illas ſine ſubiecto eē Virtute ḡ diuina q̄ accn̄s ſi nō ſit ſucceſſiuū et nō indiuiduū

ꝑ ſubiectū̄ pōt ſine ſubiecto ꝯſeruari in eē ꝗntitas ꝑ ſe ⁊ abſqꝫ
ſbo exiſtet. Utrū āt accn̄s qᷓ ꝑ ſubiectū indiuiduationē ſuſ/
cipit. poſſit v̓tute diuina abſqꝫ ſubiecto ꝯſeruari in eſſe. non
diffinio qꝛ nō eſt pn̄tis ſpeculatiōis. Nullū eni aliud accn̄s
ponitur in ſacro altaris ſine ſubiecto eſſe pret ꝗntitatē que
ꝑ ſubiectū indiuiduationē nō ſuſcipit. nō naturaliter ǧ ꝟ mi
raculo in ſacro altaris eſt ꝗntitas ꝑ ſe exiſtens tn̄ nō ꝓpt ꝟ
ꝗntitas illa erit ſba ſed habebit quendā modū ſubſtātie. ꝑ ſe
eni eſſe dicit quēdā modū eſſendi ſubſtātie ſicut ineſſe dicit
quēdā modū eſſendi accn̄tis. et ſicut dicebatur ſupꝰ pōt ſub
ſtantia non ꝑ ſe eſſe et tn̄ nō eſſe accidens ſed habebit quen
dam modū accn̄tis qꝛ forma ſubſtātialis ſba quedā eſt nec
tamē ꝑ ſe eſt ſed nō ideo eſt accn̄s. habet tn̄ quēdā modum
accidentalē. et quēdā modū ꝗlē. A ſili ǧ ſi ponit̄ accn̄s ꝑ ſe
eſſe nō erit illᷓ accidens ſba ſed habebit quēdā modum ſbe.
Ex his āt apparere pōt quō ver̄ ſit ꝙ accn̄tis eſſe eſt ineſſe
Nō eſt āt hec predicatio fōrlis. ineſſe eni nō dicit ipm eē ac
cidentis ꝟ dicit quēdā modū eſſendi eiꝰ ſicut ꝑ ſe eſſe nō di/
cit ipm eſſe ſbe. Sꝫ dicit quēdā modū eſſendi ſbe. Nō ǧ for/
maliter ver̄ eſt ꝙ accidētis eſſe eſt ineſſe. ſed cauſaliter ſo/
lum quia accidens non conſeruat̄ in ſuo eē niſi ꝑ ſubiectum
cui ineſt et quia inherendo ſubiecto habet eſſe et ineſſe con/
ſeruat̄. Ideo dictū eſt accidentis eſſe eſt ineſſe. eſt ǧ ordo na
turalis vt accidens conſeruetur in eſſe ꝑ ſubiectū. et non ſit
niſi inſit. Solꝰ ǧ ille in quo reſeruatur totꝰ ordo ſecundorū
agentiū et qui ordinem rebus naturaliter inditū immutare
poteſt ꝓ ſuo libertatis arbitrio et pōt facere ſine cāūſa ſcᷓa
qᷓ pōt facere cū cauſa ſecūda. poterit ꝗntitatē abſqꝫ ſubie/
cto ꝯſeruare. Nō ǧ implicat ꝯdictionē ꝙ ſit accn̄s et nō in/
ſit. ex quo fōrliter eſſe accn̄tis non eſt ipꝫ ineſſe ꝟ cauſalit̄ ſo
lū. ver̄ qꝛ natura oīno nō pōt iſtū ordinē imutare. ſed ſolus
deus: naturaliter fieri nō pōt ꝙ ſit accn̄s et non inſit. nō qꝛ
ꝯdictionē implicet ſi ponat̄ accn̄s nō ineē ꝟ qꝛ eſt ſup̄ facul/
tates nature conſeruare accidens ſine ſubiecto et facere ꝙ
ſit accidens et nō inſit. et ideo bene dictū eſt ꝙ non natura/

ſiit ſed miraculo in ſacr̄o altaris accn̄s pēr ſe exiſtit. Hoc vi/
ſo apparet verum eſſe qd̄ in theoremate proponebatur vi/
delicȝ ꝙ in ceteris trāſmutationibꝰ qd̄ eſt ibi cōmune eſt ſb̄/
ſtantia aliq̄. Sed in hoc ſacramēto nō manet ſb̄a aliqua ꝟ
ſolū accn̄s. In omni āt tranſmutatione naturali id qd̄ manȝ
in tota tranſmutatione oportet eſſe ſubſtantiā aliquā. Agēs
enim naturale ſemper preſupponit materiā quia non poteſt
materiam producere in eſſe nec poteſt vnā materiā in aliaȝ
conuertere. Semꝑ ꝰ in omni tranſmutatione manet eadem
materia ſubiecta vtriqȝ contrarioꝝ. Sed ſi manet materia
ſola, tunc eſt generatio. Si vero manet materia cum forma
ſubſtantiali et eſt tranſmutatio in paſſionibus, tunc eſt alte/
ratio vt poteſt haberi a philoſopho in primo de generatio/
ne. Bene ergo dictum eſt ꝙ in omni tranſmutatione na/
turali qd̄ eſt ibi cōmune et manet tranſmuttione facta eſt
ſubſtantia aliqua, quia in generatione manet materia. In al
teratione vero manet ſubiectum id eſt manet aliq̄d in actu
quia manet materia cum forma ſubſtantiali. Eſt enim diffe/
rentia inter materiam et ſubiectum vt dicit̄. ix. metaphyſice
quia materia dicit quid in potentia. Subiectum vero dicit
q̄d in actu Sȝ cū ſb̄a panis cōuertit̄ in ſb̄aȝ corpis chr̄i fa/
cta hac trāſmutatiōe n̄ manȝ aliq̄ ſb̄a qꝛ tota ſb̄a pāis ꝯuer/
tit̄ i totā ſb̄aȝ corpis chr̄i. manēt at accn̄tia qꝛ accn̄tia pāis n̄
ꝯūtūt̄ in accn̄tia corpis chr̄i ꝟ q̄ntitati panis tribuit̄ ṽtute
dina q̄dā modꝰ ſb̄e et hȝ per ſe eſſe Cetēa ṽo accn̄tia panis
licȝ maneāt n̄ tn̄ ꝑ ſe exiſtūt ꝟ in q̄ntitate fūdant̄ vt i ſb̄iecto
Ex hoc autem manifeſte patet ꝙ nullum nomen tranſ/
mutationū naturaliū pōt ꝯgrue adaptari huic ꝯuerſioni. oīs
enim trāſmutatio naturalis vel eſt generatio vel alteratio
vl' augmētū vl' loci mutaº. Nō aūt hec ꝯuerſio pōt dici loci
mutatio, quia chr̄s nō incipit eē in hoſtia ꝑ motū localē ſed
ibi incipit eſſe qꝛ eſt aliq̄d ꝯuerſū in ipȝ. nec pōt dici augmē
tū quia ex eo ꝙ chr̄s incipit eſſe in hoſtia nullū augmentum
ſuſcipit. Nec pōt dici generatio. qꝛ in omni generatiōe ma/
teriaȝ manet tanq̄ȝ commune ſubiectum, Hic autē nō manet

panis materia. Nec p̄t dici alteratio q᷑ i alteãtiōe nō ſolum
manet materia ſ etiā manꝫ forma ſbalis. Hic āt nec materia
pāis manet nec ei⁹ fōr ſbalis. Sꝫ tota ſba pāis tā matéia q̄ꝫ
forma ꝯuertit̃ in ſubſtātiā corpis chr̄i. Debꝫ ḡ hec mirabilr̃
ꝯuerſio ꝓprio noīe vocari trāſſubſtātia° q᷑ i ea manētib⁹ ac/
cidētib⁹ fit ꝯuerſio ſubſtātiaꝝ q᷑ ſba pāis n̄ manꝫ ſ ꝯuertit̃ i
ſbaꝫ corpis chr̄i. manēt tn̄ accn̄tia pāis qđ declarãé voleba⁹.

Theorema xlj

Dicim⁹ ꝙ f̄cā ꝯuerſiōe accn̄tia pāis abſqꝫ ſub
iecto ſbſiſtūt. ꝛ tn̄ nō poſſum⁹ intelligē ac/
cidēs nō intellecto ſubiecto. Uere ergo ē lau/
dād⁹ ꝛ venerand⁹ ille ſup̄m⁹ ꝛ ſumm⁹ omp̄s cui
multa ſunt poſſibilia q̄ ītellectu cape n̄ valem⁹.

Quia ē ex ſupiorib⁹ declaratū ꝙ ꝟtute dīna abſqꝫ ſubie/
cto pōt accn̄s ꝯſeruari in eē. et ꝙ ꝯtradictionē nō implicat
accn̄s abſqꝫ ſbiecto exiſtē. Crederet forte aliq̇s eo ꝙ iſta ſint
rōnabilit̃ oſtēſa ꝙ ꝑ rōnē et ītellectū poſſem⁹ ītelligē accn̄s
nō intellecto ſubiecto. Ut ḡ appareat veritas ꝓpoſit. ōis tria
ſt declarāda. Prio ei oñdem⁹ ꝙ licꝫ poſſum⁹ ītelligē ꝙ ac
cidēs abſqꝫ ſubiecto pt a deo ꝯſeruari in eē n̄ tn̄ poſſum⁹ in
telligē accn̄s ſine ſbiecto. Scđo maīfeſtabim⁹ ꝙ dato ꝙ ſci/
rem⁹ aliqđ accn̄s ꝑ ſe eē et nō iēē alicui ſubiecto n̄ tn̄ poſſe
m⁹ ītelligē illđ accn̄s ſine ſbiecto. Tertio ſpēalē cāꝫ aſſigna
bim⁹ q̄re ītellect⁹ nr̄ nō pōt ītelligē accn̄s nō ītellecto ſub/
iecto. Propt̃ p̄mū ē nōndū ꝙ lꝫ ī q̄dā vl'itate poſſum⁹ rō/
nabilit̃ ꝯgnoſcē ꝙ cālitas ſcđoꝝ agētiū rƀuat̃ i p̄mo. ꝓpt̃ qđ
q̇cq̇d pōt de⁹ mediāte cā ſcđa pōt illđ immediate. tn̄ i ſpēali
nō poſſum⁹ ītelligē modū illū ƀꝫ qđ ordo ſcđoꝝ agētiū reƀ
uat̃ i cā p̄ria. Et inde ē ꝙ nō poſſum⁹ ītelligē accn̄s ſine ſb/
iecto q̄ntūcunqꝫ ꝯgnoſcam⁹ ꝙ accn̄s īmediate et abſqꝫ ſubie
cto pōt a deo ꝯƀuari i eē q᷑ mod⁹ hmōi ꝯƀuatōis nō ē nob
not⁹. Sciēdū ē ei ꝙ de⁹ ē cā cōis ꝛ cā ꝓpria ſingloꝝ. Sic ē
eni cā cōis rerum q᷑ cālitas ſua ſe extēdit ad oīa ꝙ eſt etiaꝫ

cauſa ꝓpria cuiuſlibꝫ rei qꝛ in eo relucent rõnes ſingulorū
entiū. Sūt eñ in deo ꝓprie rõnes oīm vt ꝓbat Auguſtinus.
lxxxiij.q.q.ix.de ideis In ꝟbo enī diuo rõnes ſunt ꝓprie oīm
rerū qꝛ vt ſcribit.vi.de trinitate. Verbū eſt ars omnipoten/
tis dei patris plena rõne oīm viuentiū. Si ḡ ꝑ deū tanq̄ꝫ ꝑ
cauſā vellem⁹ hr̄e ſciaꝫ alicui⁹ effect⁹. oporteret nos ꝯgno/
ſcere quō de⁹ eſt ꝓpria cauſa illi⁹ qꝛ ꝑ cõmunia nō aggene/
rat ſcientia. Cū ḡ ſubtracto ordine ſcḋorū agentiū deus nō
ſit ꝓpria cauſa rerū niſi ꝓut in eo relucent rõnes proprie ſin/
gulorū cū nō ſit nobis notus diuinus ordo et nō ſint nobis
note ratiōes ꝓprie in deo exn̄tes nō poſſum⁹ hr̄e ꝓpriā cog/
nitionem effect⁹ ꝓut imediate reducit ad diuinū ordinem.
Poſſum⁹ ḡ intelligere accn̄s intellecto ſubiecto qꝛ natura
ſubſtātie in qua reſeruat tota cauſalitas accn̄tis nō ſuperat
intellectū nr̄m ſed non poterim⁹ intelligere accn̄s nō intel/
lecto ſubiecto q̄ntūcūqꝫ reducam⁹ accn̄s in diuinū ordinem
qꝛ natura diuina in qua relucet ꝓpria ratio cauſalitatis cu/
iuſlibꝫ effect⁹ excellit nr̄m intellectū nec ſum⁹ ſufficiētes ad
cognoſcēdū quō cauſalitas quā hꝫ ſbiectuꝫ reſpectu accn̄tis
reſeruat in primo agente et pōt deus accidens abſqꝫ ſubie/
cto conſeruare in eſſe. qḋ cū ſubiecto in eſſe conſeruat. Dica/
mus ḡ ꝙ ſicut ſcim⁹ de deo quia eſt. quid eſt āt ſm naturam
ſcire non poſſumus. Sic ſcire poſſum⁹ ꝙ pōt de⁹ accidens
abſqꝫ ſubiecto conſeruare in eſſe et qḋ ſublato ordine ſcḋorū
agentiū remanet ordo agentis ꝓmi. et pōt de⁹ abſqꝫ ſecūdis
agētibus res in eſſe ꝓducere et eas cōſeruare Sed quomō
accidens in eſſe conſeruat et quō abſqꝫ ſecūdis agentib⁹ res
in eſſe producit intellectu nō capim⁹. Sicut ḡ nūq̄ꝫ intelli/
gerem⁹ accn̄s intellecto ſubiecto niſi cognoſcerem⁹ ꝓncipia
ſubiecti et modū quo accn̄s a ſubiecto fluit. Sic ſi iſtā depē/
dentiaꝫ reducere volum⁹ in diuinū ordinē ſublato ſubiecto
accidens abſqꝫ ſubiecto intelligere non poterim⁹ niſi intel/
ligamus diuinam naturā et cognoſcam⁹ modū ſm quē en/
tia a deo fluunt et ꝑ ipꝫ in eſſe cōſeruant qḋ ꝓprie cognoſcē
ſuperat intellectuꝫ cuiuſlibꝫ viatoris. Sꝫ forte videtur alicui

mirabile ſi poſſumꝰ ꝯgnoſcẽ accñs v̓tute dĩna poſſe eẽ abſqꝫ
ſubiecto et tñ ipſum ſine ſbiecto intelligẽ nõ poſſumꝰ. Ma/
nifeſtandũ eſt ergo quod ſcd̓o declarandũ dicebaṫ. videlꝫ ꝙ ſi
ſciremꝰ aliqd̓ accñs abſqꝫ ſubiecto eſſe. ipm tñ abſqꝫ ſubiecto
nõ poſſemꝰ intelligere. Sciendũ ergo ꝙ cauſa q̄re accñs abſqꝫ
ſubiecto nõ põt intelligi nõ ꝓprie ſumiṫ propter ipm ineſſe
actualiṫ. ſed ꝓpṫ ipam aptitudinẽ quã hꝫ accñs vt ſubiecto
inſit. Si enĩ nullꝰ naſus eſſꝫ ſimꝰ. Simitas actualiter non
ineſſꝫ alicui naſo. qꝛ actualis inherentia req̄rit actuale eſſe. ñ
exñte ergo aliq̄ naſo ſimo nulla ſimitas haberet actuale eſſe
⁊ ꝑ ꝯſequẽs actualiṫ nõ ineſſet nõ tñ hoc poſito poſſemꝰ in
telligere ſimũ nõ intellecto naſo. eo enĩ ipo ꝙ ſimitas dicit
naturã talẽ q̄ eſt apta eſſe in naſo nõ poſſumꝰ intelligere ſi/
mũ nõ intellecto naſo. Cũ ergo accidens in ſacr̄o altaris poniṫ
eſſe abſqꝫ ſubiecto licꝫ illud accidens actualiṫ ſubiecto nõ in
ſit et v̓tute diuina ſublata ſit ab eo actualis inherentia tñ qꝛ
aptitudo inherẽdi inſeꝑabiliṫ ꝯcomitaṫ naturã accñtis. cũ
illud accñs maneat accñs ⁊ nõ ſit amota ab eo natura ꝓpria
nõ eſt amota ab eo aptitudo inherendi. Poſſemꝰ enĩ dicere
de illo accñte ꝙ non ineſt: eſt tñ aptũ natũ ineſſe. Nõ enĩ ap/
titudo ſꝑ inſeꝑabiliṫ eſt ãnexa actui. Põt enĩ q̇s eſſe aptus
natꝰ rõne vti q̄ rõne nõ vtiṫ imo qꝛ nõ cõpetit illi accidẽti
ꝑ naturã ſuã ꝙ nõ inſit ſed ꝑ miraculũ q̄ntũ eſt de natura
ſua ſꝑ eſt aptũ natũ ineẽ et ſi relinquereṫ nature ſue vel eſſe
deſineret vel ineſſꝫ. Nõ ergo eſt amota ab illo accidente apti/
tudo inherendi. Cũ ergo accñs nõ poſſit intelligi ſine ſubiecto
ꝓpṫ aptitudinẽ quã hꝫ vt inſit q̄ntũcũqꝫ ſciamꝰ aliqd̓ accñs
nõ actualiṫ ineẽ qꝛ ſcimꝰ ipm aptitudinẽ hr̄e vt inſit ſbiecto
ſꝑ intelligimꝰ accñs in ordĩe ad ſubiectũ. Aliud eſt enĩ de re
ꝯgnoſcẽ q̇d eſt. aliud ẽ ꝯgnoſcẽ ipaꝫ eſſe. De ſbſtãtijs enĩ ſe/
ꝑatis ſcimꝰ qꝛ ſṫ. q̇d ãt ſunt ſcire nõ poſſumꝰ et ſcimꝰ ꝙ vt
ſint effectibꝰ nõ indigẽt. Effectꝰ enĩ nõ faciũt ad eſſe earꝫ et
tñ eas nõ ĩtelligimꝰ niſi ꝑ effectꝰ. Cũ enĩ nr̄m intelligere ñ ſit
abſqꝫ phãtaſmate ſic ſbas ſeꝑatas ĩtelligimꝰ vt phãtaſmata
hñt. Si ergo ꝓpṫ h̓ ĩtelligẽtie hñt phãtaſmata qꝛ effectꝰ earum

hn̄t phãtaſmata nō itelligeremꝰ eas niſi intellectis effectibꝰ Sic vt adaptemꝰ aliq̄ mō ſil'e ad ꝓpoſitū dicamꝰ ꝙ licȝ ſciamus v̾tute diuina accn̄s poſſe ſine ſubiecto eē nō tn̄ ipm poſſumus itelligere nō itellecto ſubiecto. Ineſſe ei et aptitudo inherēdi ſic ſe videt̄ hr̄e qꝛ actuale ineſſe reſpicit ipm eē accidentis. Aptitudo ei inherēdi cōcomitatur naturā et q̇ditatē eiꝰ licȝ nō eodē mō ſit iſta proportio qꝛ nec natura nec miraculo fieri pōt qꝛ nature accidentis nō ſit annexa aptitudo inherēdi. ſed miraculoſe pōt accidēs eē abſqȝ eo ꝙ inſit. Cū ḡ natura et q̇ditas ſint obiectū intellectꝰ itelligere accidens eſt intelligerę naturā et q̇ditatē accidentis ſi aptitudo inherendi cōcomitat̄ ipaȝ naturā et quiditatē et ſublata actuali inherentia ab accidente non tollatur aptitudo inherendi nō poterit intelligi q̇ditas accidētis et ꝑ ꝯſequēs non poterit intelligi ipȝ accn̄s ſine aptitudīe inherēdi dato ꝙ actualiter nō inſit ⁊ qꝛ aptitudo ad aliq̇d n̄ pt̄ intelligi ſine eo reſpectu cuiꝰ dicit̄ aptitudo cū relatiua ſint ſimul. natura: i. naturali intelligentia nō poterit intelligi accidens nō intellecto ſubiecto cui eſt aptū natū ineſſe. Specialis āt cā quare accidēs ſine ſbiecto intelligi nō valet qd̄ tertio proponebat̄ oſtendendum ſm quod ſpectat ad propoſitum ſic oſtenditur quia intellectus intelligendo naturam aliquam format diffinitioneȝ Quicquid eni intelligitur ab intellectu qd̄ aliquo nomine ſignificari poteſt per intellectū diffinitur accipiendo diffinitionem large ſecundum quod conceptus mentis diffinitio dicitur. vel ſm ꝙ omnis ratio indicans q̇ditatem rei diffinitio appellat̄. Ideo dictū eſt in. iiij. metaphyce ꝙ ratio quā ſignificat nomē eſt diffinitio imo qꝛ ſemꝑ ꝙ q̇d eſt. eſt obiectū intellectꝰ ſic aliq̇d apud intellectū nr̄m intelligit̄ ſm qd̄ cōpetit ei habere diffinitionē vel ſm qd̄ ei cōpetit habē q̇ditatē. Cū ḡ accidentia habeant quiditatē et diffinitionem ꝑ additamēta vt dr̄ i. vij. metaphyſice eo ꝙ diffinitio ſbiecti q̄ſi ad additamentū qd̄dā ingrediat̄ diffinitionē accn̄tis ex quo accn̄tia non habent diffinitionem niſi diffinitionem eorꝫ ingrediat̄ ſubiectū et diffinitio ſubiecti nō poterit eſſe intellectꝰ accn̄tiū ſine intellectu ſubiecti. Vn̄ bn̄ ē dictū i ꝑncipio

.vij.metaphyſice ꝙ ſb̃a eſt ṗoꝛ accidente diffinitiõe ꝛ cog/
nitione vt qꝛ diffinitio accn̄tis non pōt eſſe ſine ſb̃a vel ſi/
ne diffinitiõe ſb̃e nō poteīt itelligi accn̄s ſi nō intelligaṫ ſb̃a.
Eſt enī hec ratio recte ad ꝓpoſitū vt dicamus accn̄s qđ in
ſacro altari. ſine ſubiecto eē nō p̄t intelligi a nobis nō intel/
lecto ſubiecto. Quia cū ptes poſite in diffinitiõe nō dicant
actū ſed aptitudinē ꝭ ꝓpt̄ ꝭ nō p̄t itelligi accn̄s nō itellecto
ſubiecto qꝛ ſb̃a eſt ṗoꝛ accidēte diffinitõe vt qꝛ diffinitio ſb̃e
ingrediṫ diffinitionē accidētis cū habitū ſit ꝙ admota actu
ali inherētia accn̄tis remanet aptitudo vt ſubiecto inſit non
poterit intelligi illud accidēs nō intellecto ſubiecto nō quia
ſubiecto inſit ꝭ qꝛ eſt aptū natū ſb̃iecto ineē quā aptitudinē
importat diffinitio accn̄tis quā intelligēdo formam⁹. Pꝫ ꝭ
ex dictis ꝙ diuinū ordinē ꝯpꝛehēdere nō poſſum⁹. Multa
ſt̄ deo poſſibilia q̄ itelligere nō poſſum⁹. facit enī de⁹ accn̄s
ſine ſubiecto eſſe qđ intelligē nō poſſum⁹ nō itellecto ſb̃iecto
Concludam⁹ ꝭ vt ꝯcludebaṫ in theoꝛemate ꝓpoſito vide/
licꝫ ꝙ vere laudād⁹ et venerand⁹ eſt ille ſumm⁹ omp̄s cui
multa ſunt poſſibilia que intellectu cape nō valem⁹.

Theoꝛema xlij

Conuerſione facta qꝛ remanēt dimēſiones
panis in loco circūſcriptiue et ſitualiṫ ex/
iſtētes dici poteſt ꝙ localiter manere poſſit ho/
ſtia conſecrata.

Poſtq̄ꝫ auxiliāte deo oñdim⁹ quō coꝛp⁹ chr̄i exiſtit ī ho/
ſtia et quō v̄tute diuina ī ſacro altaris p̄t eē accn̄s abſqꝫ ſub/
iecto. Nūc āt reſtat oñdē cū coꝛp⁹ chr̄i nō ſit motib⁹ ꝛ trāſ/
mutatiōib⁹ ſubiectū q̄liṫ ſaluaē poſſum⁹ mot⁹ et mutationes
q̄s videm⁹ in hoſtia ꝯſecrata. accipiēdo āt motū large ꝓut
mutationē icludit vt p̄t hr̄i ex .iij. phy coꝛ. Mot⁹ eī ī q̄ttuoꝛ
generib⁹ ſm qđ q̄ttuoꝛ ſt̄ res ad q̄s eſt mot⁹. ſb̃a q̄ntitas. q̄/
litas et vbi. Motus autem in ſubſtantia dicitur generatio
vel coꝛruptio. In quantitate augmentum vel diminutio

Jn q̄litate alteratio.in vbi loci mutatio.oēs ąt hos mot⁹ a/
ſpicim⁹ in ſacr̄o altaris. Eſt ei ibi loci mutatio qꝛ hoſtia cō/
ſecrata de vno altari ad aliud pōt deferri. Sic etiā alterati
onē ibi ineē ꝯtigit qꝛ pōt hoſtia calefieri et infrigidari Rur
ſuꝫ augmētū et diminutio ibi eē pn̄t.qꝛ pōt ibi eē rarefactio
et condenſatio qꝛ accipiēdo augmentū et diminutionē large
abſq; augmento et diminutiōe eſſe nō pn̄t. Qꝺ etſi dubiuꝫ
eſt vtrū i ſacr̄o altaris poſſit eē rarefactio et ꝯdenſatio ꝓut
chr̄s eſt ſacramētalit̄ ſub ſpecie pāis,oīno tn̄ māifeſtū eſt ꝙ
ibi talia eſſe pn̄t ꝓut eſt ſub ſpecie vini Sic ⁊ gn̄ationē ibi
aſpicim⁹. Poteſt eni hoſtia ꝯſecrata corrūpi ex cui⁹ corru/
ptiōe pn̄t inde vermes generari et qꝛ nō videt̄ ꝯgruū po/
nere ꝑ miraculum talia fieri. Jō oſtēdem⁹ de oīb⁹ trāſmuta
tionib⁹ tactis ſingularit̄ quō pn̄t ꝯtingē circa ſacramētū al/
taris et pmo de loci mutatiōe qꝛ de illa fit ſpēalis mētio in
theoremate qꝺ p̄ manib⁹ nūc habem⁹. Notādū ģ ꝙ oſtēdē
hoſtiā ꝯſecratā poſſe moueri localit̄ eſt declarāe ꝙ dimēſio/
nes pāis r̄maneāt ſub q̇b⁹ hꝫ eē ſb̄a corꝑis chr̄i Qꝺ ģ o/
porteat dimēſiones panis r̄mané duplici via declarāe poſſu
m⁹. Prima via ſic ptꝫ. Notādū ꝙ vt ſupi⁹ dicebat̄ corpus
chr̄i icipit eē in hoſtia nō qꝛ deſcēdēs de celo icipiat eē i al/
tari ſed qꝛ aliq̇d vt panis ſb̄a eſt ꝯuerſum in ip̄m. Sic ei ar
guit ph̄s in.i.de generatiōe capitulo de augmēto ꝙ qn̄ ali/
quid generat̄ ex alio. Jbi incipit eē genitū vbi erat illud ex
q̊ generatū eſt. A ſili ģ nos arguē poſſum⁹ ꝙ cū aliq̇d trāſb̄
ſtātiat̄ ⁊ ꝯuertit̄ in aliud ibi incipit eē illꝺ in qꝺ aliq̇d ē cō/
uerſuꝫ in q̊ erat illud qꝺ eſt ꝯuerſuꝫ in ip̄m ſi ģ ſb̄a panis cō
uerſa in corp⁹ chr̄i erat in altari.i.in altari eē incipit corp⁹
chr̄i nō ąt dicē poſſum⁹ ꝙ corp⁹ chr̄i incipit eē i altari medi
antib⁹ dimēſiōib⁹ ꝓprijs cū oſtenſū ſit ſic chr̄m eē ſub ſacr̄o
ꝙ nō eſt ibi ſb̄a corꝑis chr̄i mediāte q̄ntitate, ſ; q̄ntitas me/
diāte ſb̄a,oportꝫ ģ remanere dimēſiōes pāis q̇b⁹ mediātib⁹
ſit chr̄s ſacr̄alit̄ i altari cū mediātib⁹ dimēſionib⁹ ꝓprijs ibi
eē n̄ poſſit. Qꝺ ſi dicēt̄ miraculo fieri poſſe ſic ſb̄aꝫ pāis cō/
uerti i corp⁹ chr̄i ꝙ cū dimēſiōes pāis nō r̄maneāt ſeq̄ret̄
ſm̄ talē ꝯuerſionē chr̄m nuſq; eſſe,ꝑ ſe ei ſacr̄alit̄ chr̄s nuſq;

eſt qꝛ mediantib⁹ dimēſionib⁹ ꝓpꝛijs nō eſt ſacramentaliter
alicubi. Sꝫ ḡ ꝑ chr̄s vt ſacr̄alit̄ hꝫ eē nō eſſꝫ alicubi mediā/
tib⁹ dimēſionib⁹ alijs vt mediātib⁹ dimēſionib⁹ panis ſeq̄/
ret̄ ꝙ chr̄s ꝓut eſt ſub ſacr̄o nullo mō detminaret̄ ad locum
qd̄ etiā ſi miraculo fieri poſſet coꝛpalē ſ̄bāꝫ ꝟtute dīna nō de
terminari ad locū aliquē cū tale miraculū nullo mō eſt ꝯue/
niēs ſacr̄o Sacramenta enī ſt̄ medicine nr̄e q̄ in vſum nr̄m
veniūt. Sꝫ ſi coꝛp⁹ chr̄i vt ſacr̄aliter hꝫ eſſe nō detminare
tur ad locū nō poſſet venire in hūanū vſuꝫ. nō ei vti poſſu/
mus ſ̄m qd̄ hic de vſu loq̄mur his que nullo modo ad locū
detminant̄. Eſt ḡ vna ratio q̄re oꝫ dimenſiōes panis rema/
nere vt coꝛp⁹ chr̄i. vt ſacr̄aliter hꝫ eſſe aliq̄ modo detmina/
retur ad locū ſine q̄ determinatione non poſſem⁹ vti vllo
ſpirituali cibo imo qꝛ ſacramentū eſt inuiſibilis gr̄e viſibil̄
foꝛma niſi aliq̄ mō detminaretur ad locū et eſſet quid ſenſi/
bile ſacramētū eſſe nō poſſet. Secūda via ſumit̄ ſi cōſide/
rant̄ verba ꝑ que fit conuerſio panis in coꝛp⁹ chr̄i. he aūt
due vie ſibi coꝛreſpōdent. In quolibꝫ enī ſacramēto eſt duo
cōſiderare. ſanctificationē materie et vſum ſacramēti. San
ctificatio materie in hoc ſacramēto fit cum dicitur. Hoc eſt
coꝛpus meum. Vſus aūt hmōi ſacramenti conſiſtit ex eo ꝙ
hoſtiā conſecratā accipimus et manducamus. Prima ḡ via
oſtenditur ꝙ opoꝛtebat dimenſiōes panis remanē ꝓpt̄ vſuꝫ
ſacramēti. Sꝫ hec ſcd̄a via manifeſtabat ꝙ expedit tales
dimenſiones remanere ꝓpt̄ ſanctificationē materie. Nam
in ſanctificatione materie vt tactum eſt pꝛoferunt̄ hec ꝟba
Hoc eſt enī coꝛp⁹ meū. et li hoc demōſtrat ꝯtentū ſub ipſis
dimenſionib⁹ vel ſub ipſa ſpecie panis. Eſt ei ſenſus. hoc. i.
ꝯtentum ſub hoc. vt ſub his dimenſionibus. ſiue ſub h̄ ve/
lamine ſpecieꝝ. hoc eſt coꝛp⁹ meū. In hac enī cōuerſiōe eſt
tria conſiderare. terminum a quo. terminum ad quem. et id
quod eſt cōmune quod manet tranſmutatione facta. Termi
nus a quo: eſt panis ſubſtantia que non manet. terminus ad
quem. eſt coꝛpus chr̄i in quod panis conuertitur. id aūt qd̄

eſt commune ſunt ipſa accidentia panis que manent con/
uerſione facta. Sic eni in aliis tranſmutationibus eſt tria cō
ſiderare. ſi eni ex aere fit ignis, terminus a quo eſt forma ae/
ris que non manet. terminus ad quem eſt forma ignis que
inducitur in materia. id autem quod eſt commune eſt ipſa
materia quia aliquando eſt ſub forma aeris aliquando ſub
forma ignis. Sunt ergo tria in tranſmutationibus natura/
libus ſicut in hac tranſmutatione ſupernaturali, differenter
tamen vt ſuperius tangebatur quia quod eſt ibi commune
eſt ſubſtantia aliqua vt materia vel ſubiectum. Hic autem
non ſubiectum aliquod ſed ſola contingit accidentia rema/
nere. Cum ergo dicitur hoc ē corpus meuz. li hoc vel demō
ſtrat terminum a quo vt ſubſtantiam panis. vel terminum
ad quem. vt corpus chr̄i vel id quod eſt cōmune accidentia
panis ſub quibus ante conuerſionem erat ſubſtantia panis.
facta aūt conuerſione eſt ſub eis corpus chriſti propter qd
contineri ſub illis ſpeciebus eſt cōmune ſucceſſiue ſm diuer
ſa tp̄a ſubſtantie panis et corpi chr̄i ergo li hoc non poteſt
demōſtrare ſbaz panis. q2 panis nō eſt corp⁹ chr̄i. nec p̄t de
mōſtrare corp⁹ chr̄i q2 in p̄ncipio locutionis cū dicim⁹. hoc.
nōdū eſt ibi corp⁹ chr̄i g̊ li hoc. demōſtraret q nō eſſz. tuti⁹
g̊ et coīus tenet q li h̄ demōſtrat id qd eſt coē vt ſit ſenſus.
hoc. i. cōtentū ſub hoc. ſiue ſub his ſpecieb⁹ eſt corp⁹ meum
Nō videt valē illud ad qd quidā ꝯfugiunt volentes vitaē
incōuenientia p̄ hoc q v̄ba predicta ſunt ſignificatiua et fa/
ctiua q2 ſi p̄ hūc modū deberet verificari ꝓpoſitio abſq3 eo
qd li hoc demōſtraēt qd eſt coē ꝯgruēti⁹ diceret h̄ ſit cor/
pus meuz q̄3 hoc eſt corpus meum. et dicere chriſtum non
tradidiſſe formam per omnem modum congruam: eſt oſten/
dere ſe eſſe ſapientiorem eo qui eſt dei virtus et dei ſapiētia
Poſſum⁹ āt qd dictū eſt declaraē in naturalib⁹. Si quis ei
illi⁹ eēt efficacie q de quocūq3 diceēt hoc eſt auꝛ: fieret auꝛ.
li hoc nō demōſtraēt terminū a quo nec terminū ad quem.
ſed id qd eſt coē. ē eni ſenſ⁹. h̄ qd ē auꝛ. i. h̄ qd ē in hac ma/
teia ē auꝛ. ſi g̊ dn̄t veificari v̄ba plata ad ſcificatione mateie

oportet ibi remanere aliq̄d cõmune vt oportet ꝙ remaneāt ibi accidentia panis ſub quibus eſt poſtea corpꝰ chriſti Immo talis demonſtratio q̄lis per hoc deſignat̄ abſq; predict̄. accidentibus fieri non valet. et quia inter cetera accidentia quātitas eſt magis propinqua ſb̄e et eſt illud ꝑ qđ aliquid magis determinat̄ ad locū. Ideo oportet q̄ntitatem panis remanere. Poſſumus ĝ in hoſtia conſecrata motum localeʒ ſaluare eo ꝙ remanent dimēſiones hoſtie exiſtentes in loco ſitualiter et circūſcriptiue quia ſufficit ad ſaluanduʒ motum localem. Qđ ſi diceret̄ ꝙ mathematicꝰ non abſtrahit a quā/to abſtrahit tñ a motu ĝ ſola q̄ntitas nõ videt̄ ad motū ſufficere. De leui reſpõdere poſſumꝰ q2 vt ſcribitur in ꝑmo de generatione mathematicis corpibꝰ debent̄ tactus et locus. ſed ille tactus et ille locus eſt imaginatꝰ ſolū. q2 mathematica ſm qđ hmõi abſtracta ſt̄ a materia ſenſibili et a materia naturali ꝙ ſi hoc non eſſet: competeret mathematicis tactꝰ et locus naturalis ⁊ etiam motus naturalis eis conueniret. Quātitas āt panis que manet in ſacramento altaris nõ eſt q̄ntitas mathematica nec ē q̄ntitas ſepata a quali. remanet enim ibi quantitas cum qualitate et cum ceteris accidenti/bꝰ panis. poterimꝰ ĝ ibi ſaluare tactum et locum et motum naturalem. quod declarare volebamus.

Theorema xliij.

Nulla tranſmutatione facta in chriſto ſalua/re poſſumus alteratiõnē in hoſtia quia re/manʒ panis. panis q̄ntitas ſubiecta q̄litatibus ſm quas cõtingit aliquid alterari.

Quia eſt ex ſupioribus declaratū quomodo in hoſtia cõſecrata poteſt ſaluari motus localis. Nūnc autē reſtat oſtendere quo modo aūt ibi ſaluari motus poſſit alterationis. p̄t enim hoſtia calefieri ⁊ infrigidari ſm alias alterati ões alte/rari. Non āt poſſumus dicere ꝙ ibi fiat illuſio ſenſus vt ꝙ

394

videatur hoſtia calefieri ſed non calefiat. videatꝰ humecta/
ri ſed non humectetur. oſtenſum enim fuit ſup̄ p Ambroſium
ꝙ nō debꝫ eſſe illuſio ſenſus in ſacro veritatis quēadmodū
ſenſus illudit in preſtigijs magoꝝ Igit exquo hoſtiā altera/
ri aſpicimꝰ fatenduꝫ ꝙ ſit ibi vera alteratio. nec etiā dicere
poſſumꝰ ꝙ ſit ibi alteratio vera. Sed nihil ibi alterat ponē
do miraculoſe eſſe ibi alteratione ſine ſubiecto. Dictū eſt eni
ſup̄ ꝙ accidentia ſucceſſiua adeo a ſubiecto dependēt qꝛ nec
miraculo nec naturaliter fieri pōt ꝙ habeāt p ſe eſſe. Rurſū
quia p talem alterationeꝫ fit via ad corruptionem qꝛ p ni/
miā calefactionē poſſꝫ hoſtia incinerari et ꝙ ad tales effectꝰ
interueniat miraculū non videt congruū Dato ḡ ꝙ miracu
lo fieri poſſet ꝙ eſſet alteratio abſqꝫ eo ꝙ aliq̇d alteraret
Hmōi tñ alteratiōes q̄s videmꝰ poſſe cōtingere circa ſacra
mētū altaris ponere p miraculū nō eſt decens. Solū ḡ vna
via reſtat vt dicamꝰ in ſacramento altaris remanere q̄nti/
tateꝫ ſubiectā qualitatibꝰ et qꝛ ſm q̄litates hꝫ fieri alteratio
poſſumꝰ ibi ſaluare alteratione ſm qđ vna et eadē q̄ntitas
pōt eſſe ſubiectū diuerſaꝝ q̄litatū. ſicut eni naturalit eſt ge/
neratio in rebꝰ corruptibilibꝰ qꝛ corruptibilia cōicāt in ma
teria q̄ eſt ſubiectū formaꝝ ſubſtātialiū. Sic naturalit poſſu/
mus ſaluare alteratione circa ſacramētū altaris qꝛ remanet
ibi q̄ntitas que eſt ſubiectū q̄litatū. ſufficit eni ad ſaluandaꝫ
trāſmutatiōeꝫ de forma ad formā ꝙ ponamꝰ tertiū qđ poſ/
ſit ſubijci vtriqꝫ forme. Sꝫ ſi ſic dicimꝰ qđ credimꝰ bñ dictū
occurrit nobis q̄dā dubitatio. qꝛ vt ſcribit in p̄mo de gene/
ratiōe capitulo de dr̄ia alteratiōis ad generationem hyle eſt
maxime ſubiectū generatiōis in alijs āt trāſmutationibꝰ ali
quo mō eſt ſbiectū. Dr̄ eni hyle. i. materia p̄ma eſſe maxie in
generationibꝰ ſbm qꝛ forma ſbalis ſm quā eſt trāſmutatio in
generatione ſimpl'r imediate fundari hꝫ in p̄ma materia ſed
alie trāſmutationes hn̄t aliq̇ mō ꝓ ſubiecto materiā quia ea
ſm q̄ alie trāſmutatiōes attēdūt vel fūdant in ip̄o ꝯpoſito
vel imediate fundant in aliq̇ accn̄te. veꝝ qꝛ qđ p̄mū eſt in oi
genere eſt cā oim alioꝝ q̄ ſūt pꝰ, qꝛ materia eſt p̄mū ſubiectū

quicq̄d aliud ſubijcit nō h3 ꝙ poſſit ſubijci niſi ꝑ materiaꝫ ſi ẜ q̄ntitas eſt ſubiectū q̄litatis et pōt eſſe ſuſceptiua diuerſaꝝ qualitatū. hoc h3 ꝑ matēiā in q̄ fundat igit in motu ad albedinē et in oib⁹ alterationib⁹ eſt aliq̄ mō ſubiectū materia q2 ſupficies nō h3 ꝙ ſit ſubiectū albi et nigri niſi ꝑ ipſum ſubiectū vt ꝑ materiā vn̄ et ph̄s in .ij. metaphyſice materiaꝫ appellat fundamentum nature. Eſt eni fūdamētū cuiuſlibet trāſmutationis naturalis licꝫ ẜ remaneat q̄ntitas panis ſbiecta q̄litatib⁹: tn̄ q2 nō manet materia panis cū materia ſit primū fundamentū trāſmutationū naturaliū oim et amoto primo, amouent oīa q̄ ſt p⁹: vt videt in hoſtia cōſecrata naturaliter ſaluare nō poſſum⁹ motū alterationis et ſic ex his q̄ dicta ſt videt ſeq̇ ꝙ facta conuerſiōe ẜm accn̄tia panis nō poſſe fieri alteratione paſſiuā ita ſequi videt ꝙ ẜm talia accidentia nō poſſit fieri alteratio actiue. Videt ei eſſe dicendū hoſtiā cōſecratā nō poſſe alterari nec alterare. Nā ſicut materia eſt primū potenciale et eſt primū pricipiū ois trāſmutationis paſſiue: ſic forma ſbalis reſpectu aliaꝝ formarum eſt ꝑm⁹ act⁹ et reſpectu eaꝝ eſt ꝑmū ꝑncipiū ois trāſmutationis actiue Agūt ei oēs forme accn̄tales in ꝟtute forme ſbalis, ſicut eni accn̄ti non ꝯpetit agere niſi in ꝟtute materie ſic accidentib⁹ non ꝯpetit agere niſi in ꝟtute forme. Cū ẜ nec manꝫ materia nec forma pais ſed tota ſubſtātia pais ꝯuertatur in corp⁹ chr̄i et etiam non remaneat materia et forma vini ſed in ſanguinē ꝯuertatur tota vini ſubſtantia ẜm accidentia panis et vini non poterit fieri ibi alteratio nec actiue nec paſſiue. Si ẜ facta ꝯuerſione aliq̇d poneret in calice non humectaret ab accn̄tib⁹ vini nec etiā aliquā alterationem vt videt facere ẜm illa accn̄tia q̄ oīa repugnant his q̄ ſenſui apparēt. Notādū ẜ ꝙ tota cā q̄re vnū accn̄s nō pōt eſſe ſubiectū alteri⁹ accn̄tis niſi hoc h3 ꝟtute matēie q̄ ponit eē ꝑmū ſubiectū et tota cā q̄re ois trāſmutatio ꝑſuppoit materiā ſumit ex eo ꝙ accn̄tia abſq3 materia in eſſe ꝯſeruari nō pn̄t ẜ ſi collatū eſſꝫ alicui accidenti ꝙ poſſet ſine ſbiecto ꝑſiſtē ſi illud accn̄s eſſꝫ ſuſceptiuū ꝓprietatū naturalit poſſꝫ ab vna ꝓprietate ⁊ ab vno accn̄te trāſmutari in aliud, poterit

ꝫ q̄ntitas ſi pōt hr̄e ꝑ ſe eſſe ſine materia ab vna q̄litate in
aliā trāſmutari et eſſe ſubiectū diuerſaꝝ q̄litatū ſine materia
qꝛ tota cā q̈re talis trāſmutatio nō pōt q̄ntitati ꝯpetē ſine
materia vt dictū eſt ſumit̃. qꝛ q̄ntitas vt ſic materia indiget
et qꝛ nō pōt ſubiectū eſſe niſi ſit: nō pōt eſſe ſubiectū niſi per
materiā ꝫ ꝟtute diua pōt q̄ntitati ꝯferri eſſe. ſic poterit ei cō
ferri ꝙ ꝑ ſe ſubiectū ſit et ꝙ ꝑ ſe trāſmutari poſſit. Trāſmu/
tatio āt fecit ſcire ſubiectū et materiā vt vult Cōmentatoꝛ in
de ſb̄a oꝛbis. Nō ꝫ p̄t ꝑ ſe ſubiectū eſſe pōt ꝑ ſe trāſmuta/
ri ſm̄ ea quoꝝ ſb̄iectū ponit̃. Et qđ dictū eſt de alterari paſ/
ſiue valet ad intelligēdū quō ibi p̄t eſſe alterari actiue. Nā
ſicut q̄ntitas panis et vini facta ꝯuerſione alterari pn̄t ſuſ/
cipiendo alia et alia accn̄tia ſic ſm̄ accidētia q̄ hn̄t pn̄t alia
alterare. Alteratio enī eſt motꝰ ad formā accidētalē et ſi ꝑ
formā accidentalē foꝛ accn̄talis inducit̃ nō ꝯpetit accidenti
agere vltra ſuā ſpeciē. Si ꝫ accidentia dicūt̃ agere in ꝟtu/
te foꝛme ſubſtātialis. hoc intelligendū eſt q̄ntū ad introdu/
ctionē foꝛme ſubſtātialis qꝛ ſi ignis ꝑ caloꝛē generat ignem
hoc fit ꝑut caloꝛ agit in ꝟtute foꝛme ſb̄alis ignis. agēt eniꝫ
caloꝛ vltra ſuā ſpeciē ſi in ꝟtute ꝓpria poſſꝫ inducē ſubſtātia
lē foꝛmā. Sꝫ ſi ad introductionē foꝛme accn̄talis ꝫ vellemꝰ
extendē vt diceremꝰ accidēs agē in ꝟtute foꝛme ſb̄alis: non
ſolū q̄ntū ad generationē ſubſtātie ꝫ etiā q̄ntū ad alteratio/
nē q̄ fit ſm̄ accidentia. hoc pro tanto veritatē haberet quia
ſicut ꝯpeteret alicui eſſe ſic ꝯpetit agere et qꝛ accidentia nō
pn̄t ꝑ ſe eſſe abſqꝫ foꝛma ſb̄ali non pn̄t ꝑ ſe agere abſqꝫ tali
foꝛma. oīa āt accidentia de q̇bꝰ loq̇ intendimꝰ fundant̃ vt
in ſubiecto ꝯpoſito ex materia et foꝛma. veꝝ qꝛ materia dicit
quid in potentia et hꝫ rōnē ſubijcibilis. foꝛma vero dicit q̇d
in actu et hꝫ rōneꝫ actiui. Ideo licꝫ a toto ꝯpoſito hn̄t acci/
dentia eſſe et agere et ꝙ ſint ſubiectū et ꝙ agāt ꝯpetit tn̄ ac/
cidentibꝰ ſubijci rōne matēie et agē rōne foꝛme qꝛ etſi oꝛi/
unt̃ ⁊ ꝯſuant̃ in cē ꝑ materiā et foꝛmā qꝛ materia cū foꝛma
eſt cauſa omnium accidentium que fiunt in ea non tamen
ex quo comparantur huiuſmodi accidentia ad materiā ⁊ ad

formā ß q̄ntitas q̄ h₃ rōnē ſubiecti magis ſe tenꝫ ex pte materie. Qualitas vero q̄ h₃ rationeꝫ actiui magis ſe tenet ex pte forme. Dicam⁹ ǧ ꝓut ſpectat ad ꝓpoſitū ꝙ ſicut q̄ntitas ſi pōt p ſe eſſe abſqꝫ materia pōt p ſe ſubijci abſqꝫ illo. ſic q̄litas ſi poteſt per ſe eſſe abſqꝫ ſbali forma poteſt per ſe agere abſqꝫ illa loquendo de actiōe ſm quā inducit accn̄talis forma rōne cui⁹ non dr̄ accidens agere vltra ſuā ſpeciē qꝛ de modo ſm quē ibi pōt eſſe trāſmutatio ad ſbaleꝫ formā in ſequentibus apparebit. Ptꝫ igit̄ ꝙ in ſacro altaris pōt eſſe alteratio paſſiue qꝛ remanet q̄ntitas ſubiecta q̄litatib⁹. et pōt ibi eſſe alteratio actiue qꝛ remanet q̄litas in q̄ntitate fundata. poſſumus ǧ alteratiōnē ſaluare in hoſtia nō ſolū paſſiue ſed etiaꝫ actiue qđ declarare volebamus.

Theorema xliiij

Non augmētata corpis chr̄i ſba circa ſacr̄m altaris p rarefactionē et condenſationem contingere poterit mot⁹ augmenti quia dimenſiones indetermīate determinatis dimēſionib⁹ ſunt ſubiecte.

Saluabam⁹ p p̄cedētia in ſacro altaris motū localē ꝛ alterationē. Nūc āt reſtat oñdē quō ibi ſaluari poſſit augmentū et diminutio quē motū in predicto ſacro ſaluaē maiorem difficultatē ꝯtinet q̄ꝫ fuerit difficultas p̄dictoꝝ motuū. Augmētū āt et diminutionē circa qđ poſſum⁹ dupl'r intelligē Primo p ſubtractionē alicui⁹ ptl. vel p additionē noue materie. et ſic augmentū et diminutio ꝓprie fit in reb⁹ aīatis in q̄b⁹ qꝛ alimentū trāſmiſſū ad ſingulas ptes ꝯuertit̄ in ſbam aliti q̄libꝫ ps aucti eſt augmētata. ꝛ ī diminuēdo q̄libꝫ ps diminuti ē diminuta. et qꝛ quālibꝫ ptē aucti auctā eſſe oꝫ ꝛ diminuti diminutaꝫ eſſe; ſunt proprietates augmenti et diminutionis vt dr̄ in p̄mo de generatione capitulo de augmēto Jdeo ꝓprie augmētū inuenit̄ in reb⁹ aīatis. Sꝫ tn̄ aliq̄ mō in reb⁹ inaīatis inuenit̄ augmētū p additionē noue matēie

q2 ſi lapides lapidib⁹ cumulant̄ maioꝛē aceruū lapidū effici/
unt et ſic loq̇ de augmēto et diminutiōe vt intēdim⁹. Certū
eſt ei ꝙ ſi diuidat̄ hoſtia cōſecrata ꝑs hoſtie nō tātas dimē/
ſiones h3 q̄ntas habebat tota hoſtia et ſub maioꝛib⁹ dimen
menſionib⁹ erat coꝛp⁹ chr̄i hoſtia exiſtente integra q̄3 ſit ea
diuiſa in ꝑtes. ſic etiā dimenſionib⁹ vini ſub q̇b⁹ exiſtit ſan/
guis chr̄i aliȷ̈s dimēſionib⁹ adderent̄ lic3 ſanguis chr̄i au/
gmētat⁹ nō eſſet q2 ſub vtriſq3 dimēſioib⁹ ſanguis chr̄i tot⁹
et idē exiſtebat. Poſſem⁹ tn̄ dicere facta tali additione ſan/
guinē chr̄i eſſe ſub maioꝛib⁹ dimēſiōib⁹ q̄3 pꝛius. ſic ḡ ponē
augmentū et diminutionē vidē nō eſt difficile. Scd̄o modo
poteſt intelligi ꝙ dimenſiones ille ſub q̇b⁹ eſt coꝛp⁹ chr̄i vł
ei⁹ ſanguis augmētant̄ et diminuūtur ꝑ rarefactionē ⁊ con/
denſationem. poſſ3 eni ſpēs vini ſub qua eſt ſanguis chꝛiſti
ꝑ frig⁹ congelari et condenſari et occupare minoꝛē locū et
tūc ſub minoꝛib⁹ dimēſionib⁹ eſſ3 ſanguis chr̄i q̄3 pꝛius. ſic
etiā ꝑ caloꝛē ſpecies ille poſſent rarefieri et occupare maio
rē locū et tūc nullo addito eſſ3 ſanguis chr̄i ſub maioꝛibus
dimenſionib⁹ q̄3 ante hec ſenſus iudicat. oculata ei fide ta/
le augmentū et talē diminutionē ꝑcipim⁹ S3 quō h̄ ꝯtingit
et q̄lit̄ in tali ſacr̄o abſq3 additione aliaꝝ dimenſionū ꝑ ra/
refactionē pōt eſſe mot⁹ ad maioꝛē q̄ntitatē et ꝑ cōdenſatio
nē abſq3 ſubtractione pōt eſſe mot⁹ ad q̄ntitatē minoꝛē vi/
dere nō eſt facile. naturalit̄ eni loquēdo nō eſt dare aliquam
mutationē niſi ſit dare ſubiectū tertiū poſſibile ſubiȷ̈ci duab⁹
foꝛmis oppoſitis vel pꝛiuationi et foꝛme. nō eni eſſet motus
nec mutatio ſm̄ illuminationē niſi eſſet aer. vel aliqd̄ diafa/
nu3 differens et a tenebꝛa et a luce. aliqn̄ habens eſſe tene/
bꝛoſum aliqn̄ illuminatū. ſic ei nō eſſ3 mot⁹ ab albo in nigrū
niſi eſſet dare ſubiectū tertiū differens ab vtroq3 poſſibile
ſubiȷ̈ci foꝛme albi et nigri. ſm̄ autem hunc modum ſaluabi/
mus in ſacramento altaris motum localem et alterationem
Poteſt enim hoſtia moueri localiter quia dimenſiones ho/
ſtie exiſtentes in loco circūſcriptiue et ſitualiter poſſunt ſe
ſucceſſiue cōmenſurare diuerſis locis. ſic etiam et alteratio

ibi eſſe pōt qꝛ q̄ntitas que ſubijcit̄ q̄litatibꝰ eſt differens a qualitate et poteſt eſſe ſubiecta diuerſis q̄litatibꝰ ſm̄ quas ꝯtingit aliq̄d alterari. Sicut ḡ naturalit̄ nō pōt ibi eſſe motus ſm̄ q̄litatē niſi ibi ſit aliq̄d q̄litati ſubiectū: ſic naturalit̄ nō pōt eſſe motus ſm̄ q̄ntitatem niſi ibi ſit aliq̄d quantitati ſubiectū. Uel ḡ dicemꝰ ꝙ cum ſpecies vini ſub quibus eſt ſanguis chr̄i ꝑ calorem rarefiunt et occupant maiorem locū vel ꝑ frigus ꝯdenſant̄ ⁊ occupāt minorē locū ꝙ hoc ſit ſup̱ naturaliter. vel oportet ibi dare aliq̄d ſubiectū dimenſionibus vini q̄d poſſit eſſe aliq̄n ſub magnis dimenſionibꝰ aliq̄n ſub ꝑuis. Prima āt poſitio eſt oīno abſurda qꝛ exquo naturaliter poſſunt ſpecies vini infrigidari et calefieri: naturalit̄ condenſantur et rarefiunt er occupant minorem locū et maiorem locum. Uidemus enī ſenſibilit̄ ꝙ hm̄ōi tranſmutationes ſequuntur motum et temperiē aeris naturalem. congelatur enī ſpecies vini ſub qua eſt ſanguis chr̄i in hyeme nō in eſtate Ergo fugē difficultatē hāc ꝙ h̄ ſup̱naturalit̄ fiat videtur oīno ridiculū. Rurſū oſtendere ꝙ illis dimenſionibus ſit aliquid ſubiectū eſt valde difficile. Habitū eſt enī ſup̄ ꝙ omnia accidentia facta conuerſione fundantur in q̄ntitate. Quātitas āt ip̄a non fundatur in aliquo ſubiecto. nō videt̄ ergo ꝙ dimenſionibꝰ vini ſub quibus eſt ſanguis chr̄i aliq̄d eſſe ſubiectū cū dimenſiones ip̄e q̄ntitatē dicāt. Notandū ḡ ꝙ in materia panis et vini et in materia oīm generabiliū et corruptibilium eſt duplex q̄ntitas et duplex genꝰ dimenſionum. Sūt enī ibi dimenſiones determinate et indeterminate. Eſt enī materia generabiliū et corruptibiliū tāta et tanta et occupat tantū et tantū locū. Dicimꝰ enī ꝙ tantū de materia q̄ntū eſt de vno pugillo aque eſt in. x. pugillis aeris nec tamen tantum locū occupat materia vt eſt ſub vno pugillo aque q̄ntū occupat vt eſt ſub. x. pugillis aeris. Nullū eī hoꝝ hꝫ materiā ꝑ ſe ip̄aꝫ. nō enī ꝑ ſe eſt tanta et tāta vt multa vl̄ pauca nec ꝑ ſe occupat tantū et tantū locū vel magnuꝫ vel ꝑuū materia enī ꝑ ſe eſt pura potentia et qꝛ eſſentiale eſt ma/

terie eſſe in potẽtia q̇cquid actualitatẽ aliquã vel diſtinctio/
nem imꝑtat nõ h꞉ materia de ſe ſed adquirit illud vt eſt ſb
tali forma accidentali vel ſubſtãtiali.oportꝫ ḡ dare formam
et ꝑfectionẽ aliquã ꝑ quã materia eſt tanta et tãta et ꝑ quaꝫ
occupat tantũ et tantũ locũ.hoc ãt neceſſe eſt eſſe q̄ntitatem
qꝛ q̇cquid importat magnitudinẽ et pluralitatem aliquã ſm
quã accipitur aliqua ꝑtialitas molis neceſſe eſt illud q̄ntita
tem eſſe. Cũ ḡ cõpetat materie hr̃e ꝑtẽ et ꝑtẽ ex eo ꝙ eſt tã/
ta et tãta ex eo ꝙ occupat tãtũ et tãtũ locũ oꝫ ei vtrũqꝫ hoꝝ
ꝑ q̄ntitatẽ cõuenire. Si ḡ oſtendẽ poterim⁹ ꝙ non eſt eadẽ
q̄ntitas ꝑ quã materia eſt tanta et ꝑ quã occupat tantũ locũ
et rurſum ſi poterimus declaraẽ ꝙ q̄ntitas illa ꝑ quã res eſt
materia tanti precedit q̄ntitatem illã ꝑ quã matẽia occupat
tantũ locũ et ꝙ in ṗma q̄ntitate ꝑ quã materia eſt tãta tãqꝫ
in ſubiecto fundaẽ alia q̄ntitas ꝑ quã occupat tantũ locũ:fa/
cile erit ſuſtinere quõ in ſacr̃o altaris ſ[illegible]ari põt ꝑ rarefa/
ctionẽ et cõdenſationeꝫ mot⁹ augmenti et diminutionis et
occupatio maioris et minoris loci. Nã q̄ntitas illa ꝑ quam
materia eſt tanta pñt dici dimenſiones indeterminate ſed
dimenſiones determinate dici poſſunt q̄ntitas ꝑ quã matẽia
occupat tantum locũ Et vtrũ aũt ſic loqui dimenſionibus
indeterminatis et determinatis ſit ſecundum intentionem
Commentatoris qui primitus viſus eſt iſta notabilia inue/
niſſe.et vtrum autem ſit dare alias dimẽſiones indetermi/
natas in materia preter has de quibus locuti ſumus.et quot
modis accipiuntur dimenſiones determinate et indetermi/
nate declarare non eſt preſentis ſpeculationis. Alibi enim
domino concedente proponimus hanc materiam diffuſius
pertractare.ad preſens tantum eſt declarandum ꝙ quia q̄n/
titas illa per quam materia eſt tanta que poteſt dici dimen/
ſiões indeterminate ſubiecta eſt quantitati per quam mate/
ria occupat tantum locum que poteſt dici dimenſiões deter
minate oportꝫ dimẽſiões indeterminatas ſubijci dimẽſionib⁹
determinatis. et qꝛ tãtũdẽ de materia cũ ẽ ſb fõr aq̄ occupat

locū minorē cū eſt ſub forma aeris occupat maiorē locū oꝫ
eaſdeꝫ dimēſiones indeterminatas aliqñ ſubyci maioꝛib⁹ di
menſionibus determinatis et aliqñ minoꝛibus. Si igiť hec
conuerſio que fit in ſacro altaris ꝓprie vocať trāſſubſtātia/
tio qꝛ ſic conuertitur ſubſtantia panis in ſubſtātiam corpis
chꝛi et ſba vini in ſubſtātiā ſanguinis ꝙ non eſt cōuerſio ac
cidentium in accidentia ſed remanēt oīa accidentia panis et
vini ſub quibus eſt corpus et ſanguis chꝛiſti oportet re/
manere vtraſqꝫ dimenſiones panis et vini determinatas et
indeterminatas .Sicut ergo abſqꝫ variatione chꝛiſti ſal/
uabimus alteratione in ſacro altaris quia ibi remanet q̄n/
titas poſſibilis ſubyci diuerſis q̄litatib⁹ ſic ibi ſaluare poſſu
m⁹ occupationē maioꝛis et minoꝛis loci et motū ad maiorē
et minoreꝫ q̄ntitatē qꝛ ibi remanēt dimēſiōes indeťminate
poſſibiles ſubyci diuerſis dimenſionib⁹ determinatis. Ut ğ
hec manifeſte appareant ſicut ſuperi⁹ tangebať duo ſunt de
clarāda. Primo enī oſtendendū eſt ꝙ q̄ntitas illa ꝑ quam
materia eſt tanta nō eſt eadem cū q̄ntitate illa ꝑ quā mate/
ria occupat tantū locū.et ꝙ dimenſiones indeterminate nō
ſunt eedem ꝑ eſſentiam cum dimenſionibus deťminatis lo/
quendo de dimenſionib⁹ indeterminatis et determinatis vt
hic loq̇ incipim⁹. Scđo manifeſtabiť ꝙ q̄ntitas illa ꝑ quā
materia eſt tanta eſt prioꝛ illa ꝑ quā occupat tātū locū et eſt
ſbiecta ei Uel qđ idem eſt Dimenſiones indeťminate prio/
res ſunt dimenſionib⁹ deťminatis et indeťminate dimenſio
nes ſunt determinatis ſubiecte. Primū duplici via oſtēdiť
Prima talis. Si duo aliq̈ ſunt idē ꝑ eſſentiā corrupto vno
corrumpiť et aliud ſed poteſt remanere materia tanta abſqꝫ
eo qđ remaneat occupatio tanti loci.ğ non eſt eadem q̄nti/
tas ꝑ quam materia eſt tanta et per quam occupat tantū lo/
cum.cū enī ex aqua fit aer remanet materia tanta qꝛ tātū de
materia q̄ntum erat ſub forma aque fit poſtea ſub forma
aeris. nihil enim ibi de materia deperditur quia nihil ibi
adnihilatur nec aliud de materia de nouo creatur.remanet
ergo materia tanta ſed non remanet occupatio tanti

loci qꝛ plꝰ occupat de loco vt eſt ſb forma aeris ꝙ̄ʒ vt eſt ſub
forma aque. dimēſiones ꝗ indeterminate loquēdo de eis vt
hic loq̇mur nō ſt̄ eedē ꝑ eſſentiā cū dimēſionibꝰ deťminatis
Scd̄a via talis qñ aliq̄ duo ſunt idē ꝑ eſſentiā ſi potentia
alicuiꝰ agētis ſe extendit ad vnū illoꝝ oʒ ꝙ ſe extendat ad
aliud Sed v̉tus naturalis agētis pōt in q̄ntitate materie ꝑ/
ut occupat tantū et tantū locū. naturaliť enī fieri pōt ꝙ ma/
teria occupās ꝑuū locū poſtea occupet magnū locū qꝛ natu
raliter ex aqua fit aer. et ex aere ignis. ſed nulla v̉tꝰ alicuiꝰ
naturalis agētis p̄t imutare q̄ntitatē illā ꝑ quā materia eſt
tanta et tanta. Nō eī naturaliť fieri pōt ꝙ ꝑuuʒ de materia
fiat multuʒ qꝛ tunc ex grano milij poſſet fieri mons vnꝰ et
turris vna et poſſet aliq̇d augeri eo nō rarefacto nullo ad/
dito qđ quidā conceſſerūt fallentes ſemetip̄os ꝑ expimenta
fallētia Sed hoc inquirere requirit vlteriorē ſpeculationeʒ
māifeſtū eſt tñ predictam immutationē fieri nō poſſe ab agē
te naturali vt patet ꝑ ph̄m in p̄mo de generatione in capi/
tulo de augmēto. Nō ē ꝗ eadē q̄ntitas ꝑ quā materia eſt tā/
ta et ꝑ quā occupat tātū locū qꝛ v̉tꝰ agentis naturalis ſe ex
tendit ad vnam q̄ntitatem et non ad aliam Dimenſiones ꝗ
indeterminate non ſunt eedem cum dimenſiōibus determi/
natis quod primo dicebatur declarandum. Qđ aūt he dimē
ſiones precedant illas ⁊ eis ſint ſubiecte ꝑ eaſdem vias de/
clarari pōt ꝑ q̄s oſtenſum eſt eas non eſſe eaſdem. Nā ſi ma
net materia tanta et nō remanet occupatio tāti loci oʒ natu
raliť p̄us materiā eſſe tātā ꝙ̄ʒ occupet tantū locuʒ. ſi eī eſſet
poſteriꝰ nō remanēt amoto priore nec ex equo compari p̄nt
qꝛ tūc q̄ rōne materia poſſit abſolui ab vno poſſet abſolui
ab alio qđ nō veꝝ eſt. Quacūqꝫ enī trāſmutatiōe naturaliť
facta ſemꝑ manet materia tāta q̄nta erat p̄us ſꝫ nō ſemꝑ oc/
cupat tantū locū. Rurſum eo ipſo ꝙ naturale agens p̄ſup/
ponit id ꝑ quod materia eſt tanta qꝛ non poteſt aliquid au/
gmentare eo non rarefacto et nihil addito et non p̄ſuppōnit
occupationem tanti loci quia poteſt facere illam eandē ma/
teriā occupaē maiorē locū quē p̄us occupabat minorē. priꝰ

eſt q̄ntitas ꝑ quā materia eſt tāta q̄ꝫ q̄ntitas ꝑ quaꝫ materia
occupat tātū locū Si ḡ aliqđ agēs p̄ſuppōit vnū et nō aliđ
quia ſemper poſteriora priora p̄ſupponūt oꝫ p̄ſuppoſitū na/
turalit̃ in via generationis ꝓus eſſe eo ꝙ nō preſupponitur
ꝛ qꝛ ſꝑ ea que pri⁹ adherent materie ſubijciunt̃ his q̄ poſte
rius aduenīūt nō ſolū dimēſiones indet̃minate p̄cedunt di/
menſiones determinatas ſed etiā ſunt eis ſubiecte et etiā he
fundant̃ in illis. Sicut ḡ qꝛ cetera accn̄tia fundant̃ in q̄nti/
tate. Ideo ſaluam⁹ ibi alterationis motū ꝓut eadē q̄ntitas
aliq̄n ſub vna q̄litate eſt aliq̄n ſub alia ſic qꝛ dimenſiones de/
terminate fundant̃ in dimenſionib⁹ indeterminatis ꝑ rare/
factionē et condenſationē poterim⁹ ibi ſaluare motū augmē
ti ꝛ diminutiōis ꝓut eedē dimēſiōes indet̃minate ſubijci p̄nt
maiorib⁹ et minorib⁹ dimenſionib⁹ terminatis. qđ declaraē
volebam⁹ Ex his āt magis declarant̃ q̄ dicta ſt̃ in anterio
ribus theorematib⁹ qꝛ poſſet forte alicui eſſe dubiū quō in
dimenſionib⁹ panis et vini pōt induci vna q̄litas ꝑ motum
alterationis. Dis eni forma dr̄ educi de potētia materie ex
quo materia panis non manet in materia corꝑis chr̄i nō eſt
ſuſceptibilis noue forme. nulla materia eſt ibi de qua poſſit
educi noua fōr. Quantūcūqꝫ ḡ remaneat q̄ntitas ſubiecta q̄/
litati cū calor nō emittat̃ ab extra ſed educat̃ de potētia ma
terie iux̃ illud Cōmentatoris in. xij. metaphyſice. Corp⁹ cali/
dū agens in aliud corp⁹ nō immittit calorē ab extra ſed facit
potētia calidū actu calidū cū ibi nō ſit dare materiā dec⁹ po
tentia educat̃ calor non videt̃ ſufficere q̄ntitas ſubiecti q̄li/
tati vt ſit ibi mot⁹ a frigido in calidū. Sciendū igit̃ ꝙ om/
nis forma dr̄ educi de potentia materie et oēs forme dicunt̃
fundari in materia qꝛ formis materialib⁹ et accn̄talib⁹ ꝯpe/
tit nō ꝑ ſe eſſe niſi ex eo ꝙ in materia fundant̃ ꝟ ſi dimēſiōes
indet̃minate ſubiecte dimenſiōib⁹ det̃minatis. poſſent ꝑ ſe eē
ex eis poſſent educi accidentales forme fundate in ipis. poſ/
ſet eni inde educi raritas et denſitas. Nā ex hoc eſt aliquid
raꝝ qꝛ dimenſiōes indet̃minate ſubiecte ſunt magnis dimen

399

ſionib⁹ terminatis et ex hoc eſt denſum qꝛ ille eedem dimē/
ſiones indeterminate ſubijciunt ꝑuis dimenſionibus termi/
natis. Poſſumus ḡ ꝑ hec duo genera dimenſionū abſqꝫ alia
materia ſaluare raritatem et denſitatem et ponere motū ra/
refactionis et cōdenſationis .potentialiter igit̄ et v̄tute hec
duo genera dimenſionū continent raritatem et denſitatem ⁊
quia ꝑ ſe videt̄ eſſe ꝙ rarꝫ ſeq̄tur caloꝛ et denſum frigus ex
his dimenſionib⁹ ꝑ raritatem et denſitatem educi poterit ca
loꝛ et frigiditas et ꝑ conſequens ſiccitas et humiditas quia
ſiccitas potiſſime ſe tenet ex ꝑte caloꝛis et humiditas ex ꝑte
frigiditat̄. Nō eni poſſet aliquid eſſe ſumme et potiſſime ca/
lidum niſi eſſet ſiccum nec poſſet eſſe per ſe et pꝛimo frigi/
dum niſi eſſet hūmidum et quia qualitates ſecunde fundant̄
in pꝛimis ſupponendo pꝛedicta genera dimenſionū per rari
tatem et denſitatem poſſunt inde educi qualitates pꝛime ſcꝫ
calidum frigidū humidum et ſiccum mediantibus qualitati/
bus pꝛimis naturaliter inde educi poterunt qualitates ſecū/
de. Omnem ergo modum alterationis ibi ſaluare poſſumus
Ex pꝛedictis etiam magis manifeſtum eſt quomodo cetera
accidentia in quantitate fundantur.quia non omnia fundan
tur mediate in dimenſionibus terminatis ſed aliqua imme
diate fundantur in dimenſionibus terminatis vt album et
nigrum et ceteri coloꝛes qui fundantur in ſuꝑficie .eſt enim
pꝛopꝛiū ſuꝑficiei pꝛimo loco locari. aliqua vero magis im/
mediate fundant̄ in dimenſionibus terminatis vt rarum et
denſum et foꝛte pꝛime qualitates que rarꝫ et denſum ſequun
tur. Ex hoc patet etiā quō quātitati magis cōmunicari poſ/
ſit ꝑ ſe eſſe q̄ꝫ ceteris accn̄tib⁹. nō ſolū eni q̄ntitas magis im
mediate adheret ſb̄e q̄ꝫ cetera accidentia ꝓpt̄ h̄ ꝙ magis ac
cedit ad ꝑ ſe eſſe q̄ꝫ accn̄tia alia. ſꝫ etiā mod⁹ q̄ntitat̄. magis
imitat̄ modum ſubſtātie cui cōpetit ꝑ ſe eſſe q̄ꝫ modū alioꝝ
accn̄tiū. Nā ſicut ſb̄a cōpoſita que exiſtit ꝑ ſe cōponitur ex
materia et foꝛma.ſic in quantitate eſt aliquid ad modū ma/
terie et aliq̄d ad modū foꝛme.ipe eni dimēſiōes indet̄minate
ſe hn̄t vt materia ⁊ terminate ſe hn̄t vt foꝛ. ſicut exi mateia

ꝑ formā cōplet et terminat: ſic dimenſiones intminatē ꝑ ter
minatas ꝑficiunt et terminant. Ex his āt magis declaratur
quō quantitati ꝯpetit ꝑ ſe indiuiduatio. nō ſolū ei q̄ntitas ꝑ
ſe pōt dici indiuiduari qꝛ per ſe importat indiuiduationem
quādā et qꝛ in q̄ntitate ſm ſe poſſumꝰ intelligere plura eiuſ/
dem ſpeciei et ꝓpt aliqua que ſupiꝰ tetigimꝰ ſed etiā q̄ntita/
ti ꝑ ſe videt ꝯpetere indiuiduatio qꝛ indiuiduū quid aggre/
gatū noīat. Cōpoſitio eni in quātitate repta inſinuat cōpoſi
tionē ex materia et forma in q̄ntū dimenſiones interminate
ſe habēt ad ſiītudinem materie qꝛ forme ſubyciunt dimenſi
onibus terminatis Plures etiā alie veritates ex prehabitis
haberi poſſunt que prudentis lectoris inuentioni et iudicio
relinquantur.

Theorema. xlv.

Tranſſubſtātiatiōe cōpleta in ſacro altaris nulla manet mateia ſuſceptibilis noue for
me nō tn̄ obſtāte ꝙ hyle eſt maxime generatio/
nis ſubiectū ibi generatio et corruptio eſſe po/
terunt nullo alio miraculo contingente.

Difficile fuit oñdere quō in ſacro altaris poteit eſſe motꝰ
ad maiores dimēſiones ſed vt videt lōge difficiliꝰ eſt oſten
dere quō ibi ſaluari poſſit generatio et corruptio. Dic āt vt
videt nō eſt fuga vlteriꝰ nec amplius videt poſſibilis eua/
ſio. Saluabamꝰ eni motū localē qꝛ eedem dimenſiōes plu/
ribꝰ locis ſe cōmenſurare poterāt. ſic etiā ſaluabamꝰ alte/
rationē qꝛ eadē q̄ntitas diuerſis q̄litatibꝰ poterat eſſe ſub/
iecta. nec nō et motū augmenti ſic ſaluare conabamur oſten
dendo dimenſiōes intminatas poſſe ſubyci alys et alys di/
menſiōibꝰ terminatis. ibi Generationē āt vt videt nullo mō
ſaluaē poſſumꝰ. Difficile eſt ei vidē quō ex hoſtia ꝑ putrefa
ctionē pn̄t oriri vermes et quō ex ea ꝑ vſtionē pt generari
cinis. Vermis ei et cinis dicūt quaſdā ſbas materiales que
eſſe nō pn̄t niſi habeāt materiā ptē ſui. Cū ḡ facta ꝯuerſione

in ſacro altaris nō remanet aliq̄ materia ſuſceptibilis none
forme videre eſt valde difficile quō ibi tales generationes
pn̄t cōtingere. Dixerūt eni q̄dā volentes vitare difficulta/
tem predictā ꝙ in dicto ſacro remanꝫ panis ſb̄a ex quo pn̄t
generari vermes et cineres et cetera talia et ſi hoc verꝫ eſſꝫ
q̄ſtio propoſita difficultatē nō habēt ſed vt ſupꝛ⁹ fuit tactuꝫ
Hec poſitio ſtare nō pōt. Cū eni pāis ſb̄a ꝯuertat̄ in corp⁹
chr̄i et illud qd̄ in aliud cōuertit̄ nō manet. Neceſſe eſt pa/
nis ſb̄aꝫ nō remanere. Qd̄ ſi diceret̄ ſb̄aꝫ panis nō cōuerti
in corp⁹ chr̄i et chr̄m nō eſſe ſub ſacro p ꝯuerſionē alterius
in ipm tūc ſequeret̄ ꝙ chr̄s incipet eſſe in altari p motū lo/
calē qd̄ fuit ſupꝛ⁹ improbatū. Eſt ḡ ſcd̄s mod⁹ dicēdi dicen
tiū accidentia illa ſic corrūpi ꝙ ibi nihil aliud generat̄. ſed
hec ſenſui repugnat. Videt̄ eī ꝙ ibi generat̄ aliq̄d vbi erat
ſpecies panis. Vbi eni erāt dimēſiōes panis fiūt aliqn̄ ver
mes et cinis. Propt̄ hoc eſt terti⁹ mod⁹ dicendi dicentium
hoc generata generari ex corpore circūſtante. vermes enim
quos aſpicimus generari poſt putrefactionem hoſtie vt di/
cunt generantur ex aere. Sed nec iſtud etiam eſt conueni/
ens vt communiter improbatur quia q̄ꝫdiu durant ſpecies
et dimenſiones panis non generantur ibi vermes nec etiaꝫ
ſubintrat ibi aer quia dimenſiones panis ſufficientes ſunt
ad reſiſtendū dimenſionibus aeris. igit̄ in eodē inſtanti erit
corruptio ſpecieꝝ et motus localis aeris ad locum vbi erāt
ſpecies panis et generatio vermium quod ſtare non poteſt
quia generatio et corruptio ꝓut mutationem importāt ſm
quod de eis hic loquimur fiunt in inſtanti. Motus eniꝫ lo/
calis requirit tempus. Rurſum cum vermes illi generantur
ex putrefactione cuꝫ putrefactio non fiat in aere ſed in illis
ſpeciebus nō eſt cōgruū dici ꝙ vermes illi ex aere generan
tur. Amplı⁹ ex vno elemento imediate nō generat̄ mixtum
Non ergo ex aere circūſtante generarentur vermes. Pre/
terea ſi hoc ſacramentum ſumeretur in magna quantitate:
nutriret et homo poſſet ſuſtentari ex illo. et dicere cōtrariū

eſt contradicere ſenſui. ex aere aũt nõ põt fieri nutrimentum
q₂ vt probat phs circa finem ſcđi de generatione ex eiſdem
nutrimur et ſumꝰ. nõ aũt ſumus ex vno elemento ğ nec ex
vno elemento nutriri poſſumus immo vt coĩter ponitur ſi
inter ſolida corpa includeretur hoſtia conſecrata abſq₃ eo ꝙ
ibi ingrederet̃ aer poſſent generari inde vermes. Eſt igitur
quartus modus dicendi qđ redit panis ſubſtantia ex qua
generãtur hmõi vermes. Sed iſtud etiam improbatur quia
ſi redit ſubſtantia panis vel redit manentibus ſpeciebus
panis vel non. Manentibus ſpeciebus nõ. Nam q̃diu ille
ſpecies manent tandiu eſt ibi corpus chriſti. Dictũ eſt aũt
ſup̃ ꝙ ſimul cũ corpe chri nõ eſt panis ſubſtantia ſed cõuer/
titur in ipm. Si ãt dicatur ꝙ corruptis ſpeciebus panis in/
cipit ibi eſſe panis ſubſtantia non videt̃ congruũ ꝙ tunc in/
cipiat eſſe panis ſubſtãtiã qñ deficit ibi eſſe pais ſpecies niſi
forte p ſbaȝ panis intelligat̃ tãta materia quanta fuit matẽia
ſb forma panis Et ideo eſt quartus modꝰ dicendi ꝙ miracu
loſe redit. ibi enĩ de materia quanta erat ſub forma panis ß
non videt̃ conueniens ꝙ deus faciat miraculũ cũ cineres ⁊
vermes et talia vilia generantur ex illis ſpeciebus. Prete/
rea miraculũ eſt qđdam incõueniens nature inq̃ntũ agenti
naturaliter non contingit facere miracula q̃nto ãt pauciora
talia ponere poſſumꝰ tanto conuenientior videt̃ põ Fruſtra
ğ ſaluamꝰ p miraculũ qđ ſine miraculo ſaluare poſſumꝰ. Jõ
dixerũt aliꝗ ꝙ dimenſiones ipe interminate miraculoſe con/
uertebantur in naturã materie propt̃ qđ pñt inde generari
ꝟmes et alie materiales ſbe. Sed ſi ad miraculũ vellemꝰ cõ
fugere. nulla poſitio tacta eſt inconueniens, miraculoſe eniȝ
ſi ſubſtantia panis eſſet adnihilata vel in quodcunq₃ eſſet
conuerſa poſſet redire eadem numero. equalis enĩ ꝟtutis eſt
ꝙ aliquid conuertat̃ in aliquid actu preexiſtens et ꝙ corru/
ptũ vel adnihilatũ vel etiã in aliud conuerſum redeat idem
numero. Si enim conſideratur primũ theorema huiꝰ ogis
in quo oſtendit̃ quõ ꝟtute diuina aliq̃d p̃t cõuerti in aliud
actu preexiſtens non habet difficultatem quõ adnihilatum ⁊

in aliud cõuerſuꝫ redeat ideꝫ numero.poſſet.ḡ deꝰet ex aere circũſtante et ex ſubſtantia panis eadem redeunte et ex materia de nouo creata et aliunde ſicut vellet facere illos vermes et illos cineres quos videmus fieri in hoſtia combuſta vel putrefacta imo et ſi nõ eſt impoſſibile ſatis eſt tñ difficilius ſuſtinere quõ dimenſiones que ſunt accidentia poſſunt conuerti in materiã que eſt quedam ſubſtãtia q̄ꝫ quõ ex aere vel ex materia de nouo creata poſſũt fieri vermes. Licꝫ magni ſint.qui hoc dixerũt et ſi viuerent ſuaꝫ poſitionem defenderẽt.dicta tñ coꝝ meũ intellectũ nõ quietãt imo ponẽdo ibi generationem et corruptionem ſine miraculo dictis tantoꝝ doctoꝝ nõ contradicimꝰ quia ipi ijdem alibi in alijs ſuis dictis aliter dixerũt volentes ꝙ ſine miraculo ibi poſſet eſſe generatio ⁊ corruptio. Dixerũt enim ꝙ ſicut miraculoſe illis accidentibus collatum eſt ſine ſubiecto ſubſiſtere qḋ eſt ꝓprium ſubſtantie. Ita ſine nouo miraculo pñt facere q̇cquid facit ſba. Poſſent ḡ dicta oĩa accidentia inebriare et nutrire et põt ex eis generari vermis et cinis et cetera talia. Dicũt ḡ iſti ꝙ abſqꝫ nouo miraculo naturalr̃ ex illis accidentibꝰ põt generari ſba qꝛ collatum eſt illis accidentibꝰ ꝑ ſe eſſe quod eſt ꝓpriũ ſbe. Rõnabilitas dictaꝝ poſitionũ in duobꝰ videt̃ conſiſtere vel ꝙ miraculoſe redeat vel creatur materia ex q̄ pñt generari vermes et cineres et cetera talia.vel ꝙ abſqꝫ miraculo ex illis accidentibus poſſit generari ſba. Sꝫ ſi cõfugimus ad miraculũ videmur rudibus adherere ſmonibꝰ. ꝑ miraculũ eñi et ꝑ diuinã potentiã eſt facile oĩa ſuſtinere. Nec expedit ꝑ miraculum ponere qḋ poteſt abſqꝫ miraculo fieri.ſi vero non ad miraculum fugimus ſed cuꝫ indagantibus queſita ſubtilius. dicimus ꝙ abſqꝫ nouo miraculo naturaliter ex illis accidẽtibꝰ poteſt generari vermis et alie materiales ſubſtantie vltra vires nr̃as opus aſſumimus qꝛ ſi tanti viri ſic dicendo ſibi ſufficiebant: noſter intellectus qui ad intellectũ eorum non attingit non quietatur in talibus dictis Videmus enim ꝙ illis accidentibus virtute diuina

collatū eſt.ꝑ ſe eſſe nō tū propter hoc collatū eſt eis eſſe ſub ſtantiā. Sed collatū eſt eis ꝙ habeant quendā modū ſubſtā tie. ſi eni dici poſſet illa accidentia eſſe ſubſtātias qꝛ collatuꝫ eſt eis ꝑ ſe eſſe nō excederet intellectū nr̄m quō ex eis natu raliter et abſq; miraculo poſſet generari ſubſtātia qꝛ nil mi ꝛ eſt ſi ex ſubſtātia ſb̄a generat̃ ſed ꝙ ex eo quod nō eſt ſubſtā tia ſed hꝫ quendā modū ſubſtātie quō ſb̄a poſſit generari no ſtrum intellectū excedit. ſicut eni accidentibus cōfert̃ modꝰ ſb̄e vt per ſe ſit. Ita ſubſtancijs cōpetere poteſt modꝰ acci dentis vt ꝙ in alio ſubſtantetur. Si ḡ nullus diceret ꝙ ſb̄a habens modū accn̄tis poſſet naturalit̃ abſq; miraculo cōuer ti in accn̄s vt videt̃ nullus deberet dicē ꝙ accn̄s hn̄s mo dum ſubſtātie naturaliter in ſubiectuꝫ conuerti poſſit. Te neamus ḡ viā q̄ſi mediā que intellectū plꝰ quietare videtur Dicamꝰ eni ꝙ ſi deberent ex hoſtia generari vermes ꝙ ibi incipit eſſe materia propter quod ex accidentibꝰ nō fit ſb̄a vt dicebat vltima poſitio ſed ex ſubſtantia ſb̄a. et tū non eſt ibi miraculū aliqđ vt dicebat alia poſitio. corruptis eni ſpe ciebꝰ et accidentibus panis ſub quibꝰ eſt corpꝰ chr̄i qđ per alteratione̅ naturaliter fieri pōt vt ptꝫ ꝑ theoremata prece dentia et inductis accidentibꝰ alijs: deſinit ibi eē corpꝰ chr̄i qꝛ corpꝰ chr̄i nō eſt in hoſtia niſi q̄ꝫdiu ſunt ibi accidentia pāis In illo āt inſtāti in quo deſinit ibi eſſe corpꝰ chr̄i et ſt̃ corrupta accidentia panis et ſunt ibi inducta alia accidētia: naturaliter abſq; miraculo incipit ibi eſſe matēia ex qua ge nerant̃ vermes et cineres et cetera talia Et q̄ntū nobis oc currit non ſolū nō eſt ibi miraculū ꝙ ibi ſic incipit eſſe dicta materia ſed oppoſitū hꝰ eſſe nō poſſet abſq; magno miraculo Miraculū eni eſſet ſi nō incipet ibi eſſe materia. Poſſumꝰ āt dicē ꝙ qn̄q; ſt̃ ibi ſimul in tpe et in eodē inſtāti licꝫ natu ralit̃ ſe p̄cedāt. In eodē ei inſtāti ſt̃ plene corrupta accn̄tia panis et ſt̃ introducta accn̄tia alia et deſinit ibi eſſe corpus chr̄i et incipit ibi eſſe matēia et educit̃ de illa matēia forma ſb̄alis vt for̄ v̄mis et cineris ꝓpt̃ qđ inde v̄mes et cineres ⁊ hmōi materiales ſb̄e naturalit̃ et abſq; miraculo generantur

 402

Nec ãt vt pateãt nõndũ q̄ naturalit̃ dr̃ fieri aliq̃d dupl̃r vl̃ q2 naturale agẽs illd̃ efficit vel q2 natura vt illd̃ fiat ſuffi/ cient̃ diſponit. Ignis ei ex igne naturalit̃ generat̃ q2 natu/ ralit̃ forma ignis de materia educit̃. Sic etiã hõ ex hoie na/ turalit̃ generat̃. Nõ eni eſt artificiale nec ſupnaturale q̄ hõ generat̃ ab hoie et tñ natura nõ educit animã intellectiuã p quã hõ eſt homo de potentia materie. ſed p tãto dr̃ illa ge neratio naturalis q2 naturalit̃ diſponit̃ materia vt ibi intro ducat̃ aĩa intellectiua. Quotieſcũq3 g̃ aliqd̃ agẽs naturale ſufficient̃ diſponit vt aliq̃d fiat dr̃ illud naturalit̃ fieri et nõ eſt miraculũ qd̃ fit ſed eſſ3 miraculũ ſi nõ fieret. Quãtũcũq3 ei aĩa rõnalis imediate fit a deo p creationẽ matẽia tñ ſuffi/ cient̃ diſpoſita ad ſuſceptionẽ talis forme ñ ẽ miraculũ q2 ei talis for̃ infundit̃. ſed miraculũ eſſ3 ſi manẽte ea ſic diſpoſita ñ ſuſcipet tal: formã. Quotieſcũq3 g̃ aliq̃d h3 naturã ſuã 7 eẽ habet et ordinẽ ad aliud ſiue illud ſit imediate a deo p crea tionẽ ſiue nõ. nõ eſt miraculũ ſi eſt ei ꝯiunctum ſed poti9 mi raculũ h3 eſſe ſi eſt ab eo ſepatũ. Si g̃ poſſum9 oñdẽ q̄ natu ralit̃ circa ſacr̃m altarl. ꝑt aliq̃ trãſmutatio cõtingẽ ƀm quã aliq̃d inducit̃ qd̃ nõ min9 h3 naturalẽ ordinẽ ad materiam q̃3 habeãt ſufficientes diſpoſitiones ad animã rõnalẽ ſicut ſufficientib9 diſpoſitionib9 inductis in materia nõ ẽ miracu lũ ſi in ea aĩa rõnalis infundit̃. licet ſol9 de9 poſſit in ꝓductiõ onẽ aĩe rõnalis. Ita p trãſmutationẽ naturalit̃ factã circa ſacr̃m altaris inductis ibidẽ his q̄ nõ min9 hñt ordinem na/ turalẽ cõnexionẽ ad materiã quã hñt ille diſpoſitiones ad aĩa3 rõnalẽ naturalit̃ et abſq3 miraculo ibi habebit eſſe ma/ teria nõ obſtãte q̄ ſol9 de9 põt in ꝓductionẽ materie 7 ma/ teria ſolũ a deo h3 imediate eſſe p creationem. Cetẽa autem agẽtia naturalia in ſuis actionib9 materiã pſupponũt. Ad/ uertẽdũ igit̃ q̄ ſolis accñtib9 panis datũ eſt eſſe ſine ſbiecto et ſine matẽia ideo q̃diu durãt accñtia paĩs q2 ṽtute dina ẽ eis collatũ q2 ñ actualit̃ materie inſũt abſq3 nouo miraculo dicẽ poſſum9 q̄ ibi nll'a exiſtat matẽia q̄ ſit taliũ accñtiũ fũ/ damẽtũ. Miraculũ ei fuit cũ de9 ill' accñtib9 ꝯtulit q̄ poſſet

per ſe ſubſiſtere ꝓpter quod illis ſic exiſtentibꝰ et ꝑmanēti-
bus q̄ʒdiu durat eoꝝ eſſe ſi non ſit ibi materia in qua fundā
tur nō eſt nouū miraculū ſed totum initiur miraculo ꝓ̇mo
Sicut miraculū eſt ꝙ cecus recuperet v̓tutem viſiuam ſed
recepta v̓tute viſiua ꝙ videat nō vlteriꝰ habet rōnem mira
culi. Si g̊ ſolis accn̄tibꝰ panis eſt hoc collatum ſine mate-
ria ꝑ ſe eſſe. cum naturalit̄ vt ſupꝰ eſt oſtenſuʒ pn̄t corrūpi
accidentia panis et induci alia accn̄tia ſi inductis accn̄tibꝰ
alijs q̇bus nō eſt collatū ꝑ ſe eſſe ſed de ſe actualit̄ magl. ha-
bēt ordinem ad materiā vt fundant̄ in ip̄a q̄ʒ habeant diſ-
poſitiōes ad aīaʒ rōnalem qꝛ plus eſt depēdentia accn̄tl. ad
ſubiectū q̄ʒ ſit diſpoſitionis ad formaʒ. miraculū g̊ eſſʒ ſi ſta-
tim talibus accidentibꝰ inductis ſufficient̄ nō eſſʒ ibi mate-
ria ſicut miraculū eſſet ſi materia ſufficienter diſpoſita non
infunderet̄ ei rationalis aīa Eſt g̊ rōnalis aīma ꝑ creationē
et tn̄ abſq̧ miraculo īfundit̄ materie ſufficient̄ diſpoſite Sic
cū corpꝰ chr̄i deſinit eē ſb̄ ſacr̄o ⁊ ſt̄ ibi inducta accn̄tia qbꝰ
nō eſt collatū ꝑ ſe eſſe abſq̧ miraculo eſt ibi materia quia vt
dictū eſt: magis eſt eſſentialis ordo et maior dependentia ac
cidētis ad ſubiectū q̄ʒ diſpoſitiōis ad formā. Sed ſi ſic dici-
mꝰ qd̓ credimꝰ bene dictū occurrūt nobis duo dubia. Pri-
mo qꝛ dictū eſt oīa accidentia fundari in q̄ntitate et dimenſi
nes det̄minatas fundari in dimēſiombꝰ indeterminatis ꝓpt̄
qd̓ ſole dimenſiones indeterminate ſunt ibi ſine ſubiecto Cū
g̊ v̓tus agentl. naturalis nō ſe extēdit ſuꝑ dimēſiōes indet̄-
minatas ſed ille dimēſiones ſemꝑ videantur remanē eedeʒ
ꝑ eſſentiā. aliter eni in ſacr̄o altaris nō poſſent eſſe trāſmuta
tiones naturalit̄ facte qꝛ tales req̄rūt ſubiectū factuʒ. Si g̊
ille dimenſiones ſemꝑ manēt et ſolū iſtis collatū eſt eſſe ſine
ſubiecto qꝛ ſunt propinquiſſime nature materie. Cetēa vero
accidentia fundant̄ in illis nō videt̄ ꝙ ꝑ aliquā trāſmutati-
onē naturalit̄ factam incipiat eſſe ibi materia niſi hoc fieret
miraculo cū ille dimēſiones q̇bꝰ collatū eſt ꝑ ſe eſſe ſemper
maneāt. Scd̓a dubitatio talis. quia agens naturale in ſua
actiōe req̄rit tempꝰ in illo g̊ in iſtanti in q̇ incipit ibi eē ma-

teria dato ꝙ hoc ſine miraculo fieri poſſet nō īducet̄ ibi for
vermis vl' alteri⁹ ſb̄e nō ḡ in illo īſtāti in q̄ ibi deſinit eē co
p⁹ chr̄i. eſt ibi generatio alteri⁹ ſb̄e. Propt̄ p̄mū nōndū ꝙ di/
mēſiōib⁹ illis indet̄minatꝭ. datū eſt ꝑ ſe eſſe in q̄ntuꝫ ſb̄ſunt
accn̄tib⁹ paīs ſb̄ q̄b⁹ eſt corp⁹ chr̄i. Cū ḡ ibi deſinit eē corp⁹
chr̄i et ſunt ibi inducta alia accn̄tia ab accn̄tib⁹ paīs nō vl/
teri⁹ eis cōpetit ꝑ ſe eſſe niſi nouū miraculū fieret et eis no
ua vt⁹ et noua potētia ad ꝑ ſe exiſtēdū diuinit⁹ ꝯferret̄. Ad
formā āt arguēdi dicē poſſum⁹ ꝙ quodā mō dimēſiones ille
nō manēt. Nā ſicut cū ex aqua fit aer: dicit̄ totū mutari in to
tū vt p̄tꝫ ꝑ ph̄m. i. de generatiōe. et tn̄ manet materia aque.
dicit̄ ḡ totū mutari in totū ſm̄ vnū modū exponēdi q2 licet
maneat matēia aque nō tn̄ manet vt eſt aque ſed vt eſt aeris.
Nihil eī manet aq̄ vt aque eſt. Sic cū facta eſt trāſmutatio
tanta in accn̄tib⁹ panis ſub q̄bus eſt corp⁹ chr̄i ꝙ inducta
ſunt ibi accn̄tia oīno contraria ita ꝙ ſi eſſꝫ ibi panis ſb̄a nō
poſſꝫ cū talib⁹ accn̄tib⁹ remanē. hac aūt trāſmutatiōe facta
nō remanet ibi aliquod accidens qđ poſſit dici accidens pa
nis et ille dimenſiones nullo modo remanent vt panis ſunt.
Nō eī poſſunt dici dimēſiones panis quia fundātur in pa/
nis ſb̄a q2 ſb̄a panis conuerſa eſt in corpus chr̄i. nec poſſunt
dici dimenſiones panis quia ſubſint accidentibus que pa/
nis erant quia talia accidētia immutata ſunt. Poſſunt ergo
dici tales dimenſiones non remanere quia non remanent vt
panis ſunt et vt eis erat collatū per ſe eſſe. Alijs ergo acci/
dentibus inductis et illis dimenſionibus quodam modo
alijs exiſtentibus etſi non quantum ad eſſentiam tamen q̄n/
tum ad eſſe quod habent ſub alijs accidentibus non vlteri⁹
eis competit per ſe eſſe. igitur propter naturalem ordinem et
dependentiam incipiet ibi eſſe materia nullo miraculo inter
ueniente. niſi forte ſic diceremus ibi eſſe miraculum ſicut
miraculum cum eſt anima rationalis materie diſpoſite in/
funditur qđ vt dictū eſt non proprie habet ratiōnē miraculi
imo ſi oppoſitū eſſꝫ miraculū eſſꝫ. Propt̄ ſcđm dubiū nōndū

ꝙ tota cauſa quare requirit tempus in actione agentis eſt ꝓpter indiſpoſitionem materie. In illo enim inſtanti in quo materia eſt ſumme diſpoſita eſt introductio forme. ſimul enī eſt corruptio vnius forme et introductio alteri⁹. In illo enī inſtanti in quo eſt ſumma diſpoſitio vt ſuſcipiat materia aliā formam eſt in ea ſumma indiſpoſitio ad formam ſub qua eſt Et ecōuerſo. cū ē ſūme indiſpoſita reſpectu forme ſub q̄ eſt: eſt ſumme diſpoſita ad formā aliā. et hoc ideo vbi generatio vni⁹ eſt corruptio alteri⁹ et ecōuerſo. Cū ḡ nō incipiat ibi eſſe materia niſi quando ibi inducta ſunt accidentia contraria cū quib⁹ ſubſtātia panis ſtare nō poſſz. in illo inſtāti in quo incipiet ibi eſſe materia ſub talib⁹ accidentib⁹ eſt ibi ſumma indiſpoſitio reſpectu ſbe panis et eſſz ibi corruptio ſubſtātie panis ſi panis ſubſtantiā inueniret. Et quia eſt ibi ſumma indiſpoſitio ad illā formā: eſt ibi ſumma diſpoſitio ad aliā quia nō eſt dare ſummā diſpoſitionē ſine introductione forme. Bene dictū ē ꝙ in illo inſtāti in quo incipit ibi eē materia eſt ibi aliq̄ generatio ſbe vt vermis vel cineris vel alicui⁹ alteri⁹. Ex hoc aūt patere pōt qn̄ incipit ibi eē materia. nō enī quelibet alteratio tollit formā ſbalem ſed debet eſſe paſſio ⁊ alteratio magis facta vt abijciat a ſba. Cū ergo facta eſt tanta variatio in accidentib⁹ panis ꝙ tali variatione facta non poſſet ibi eſſe panis ſba propter quod merito dici poteſt ꝙ non ſint ibi accidentia panis quibus datum eſt ꝑ ſe eſſe tunc deſinit ibi eē corpus chriſti tunc incipit ibi eſſe materia ꝓpter accidentia inducta quibus non eſt datū ꝑ ſe eſſe ḡ tāto pl⁹ reqrūt materia q̄z ꝓprie diſpoſitiōes formā q̄nto pl⁹ dependent et hn̄t eſſentialē ordinem ad materiā q̄z diſpoſitiōes ad formā. Ex hoc etiā patē pōt q̄nta materia ibi incipit eſſe qꝛ dimēſiones ille indeterminate ꝑ quas materia eſt tāta et tanta licz nō maneāt vt ſunt panis vl' vt ſubſunt accn̄tib⁹. panis etiā accn̄tib⁹ cū q̄b⁹ poſſet ſtare ſba pais. Propť qđ vlteri⁹ nō ꝯpetit eis ꝑ ſe eſſe et incipit ibi eſſe materia cū maneāt ſꝑ eedē ꝑ eſſentiā et qꝛ ꝑ eas habz materia ꝙ ſit tanta ideo tantū ibi incipit eſſe de materia ſub

forma vermis vel ſub forma alteri⁹ ſbe generate quia erat
materia ſub forma panis anteq̃ȝ panis ſba cõuerteret in cor
pus chr̃i. Et ex hoc etiã patere põt ꝙ forma vermis vel al/
teri⁹ ſbe ibi generate nõ educit ibi de potentia alicui⁹ acci/
dentis eſt de potentia materie. Nã licȝ ibi ſimul tpe incipi/
at eſſe materia et forma tñ naturali intelligentia ꝑus ſunt ibi
accñtia requirẽtia materiã et poſtea ibi incipit eſſe materia
que ꝑ illa accidentia eſt ſumme diſpoſita ad ſuſceptionẽ ali/
cui⁹ forme. et deinde de materia ſic diſpoſita educit forma
ſbalis cõpetẽs tali materie. Sũt ḡ iſta in codẽ inſtanti ⁊ ſi/
mul tpe. natura tñ nõ ſimul ſunt ſed eſt ibi ordo modo quo
dictũ eſt. In via eni generationis naturaliter eſt ibi vltimo
forma licȝ in via ꝑfectionis et cõplementi ſit ecõuerſo. Ex h
etiã patere põt quare ex ſacro altaris in quo eſt tanta digni
tas pñt generari tam vilia vt vermis et putredines quia in
trãſmutationib⁹ naturaliter factis deus ſe habet q̃ſi vnifor/
miter ad omnia vt videtur dicere dionyſius. iiij. de diuinis
noibus. Influit eni ſm diſpoſitionẽ materie et coopatur ꝑti
cularib⁹ agentib⁹ ſȝ qd̓ requirit eoꝝ natura Sicut eni ani/
mam rõnalem infundit quibuſlibȝ corꝑibus ſufficienter diſ
poſitis non eligendo nec differentiam faciendo inter corp⁹
ex legitimo matrimonio vel ex adulterio conceptum. Ideo
non immerito dionyſius circa principium q̃rti capituli de
diuinis nominibus aſſimilat deum Soli. qui non ratioci/
nans nec preeligens omnia illuminat. ſufficit enim vt ali/
quid illumineť ꝙ directo aſpectu offeratur ſoli. nihil ad ꝓ/
poſitũ vtrũ illud oblatuȝ ſit fex vel auꝝ. Sic amotis panis
accñtib⁹ et aliјs inductis q̇b⁹ nõ cõpetit ꝑ ſe eſſe de⁹ ſbſter/
nit materiam. Nam ſicut materie requirenti formam de⁹
formaȝ inducit etſi naturaliter diſponitur materia ad talem
formã abſq̃ȝ miraculo eſt inductio talis forme. Sic forme re
quirenti ſubiectum deus ſubſternit materiam. etſi naturaliť
fit inductio talis forme illa ſubſternatio materie miraculoſa
nominari non debet. Non ergo preeligens deus vtrum il/
la accidentia quibus ſubſternit materiã diſponant ad formã

vermis cineris vel carnis ex quo ſingula accidentia alia ab accidentibus panis in hoc conueniunt q̄ requirunt ſubiectum deus ſingulis ſubſternit materiam in qua educitur ſubſtantialis forma proporcionata diſpoſitionibꝰ iſtis. Ex hoc patet veritas propoſiti Theorematis. Quia licꝫ hyle ſiue materia ſit generatio ſubiectum quia ſolum eſſe potentia materie habet educi ſubſtantialis forma ad quam terminatur generatio non obſtante q̄ q̄ꝫdiu eſt ibi corpus chr̄i non eſt ibi materia ſuſceptibilis noue forme quia abſqꝫ miraculo cū ibi eē deſinit corpus chr̄i incipit ibi eſſe materia ex qua poteſt educi ſubſtantialis forma poterit ibi eſſe generatio nullo alio miraculo contingente quod declarare volebamus.

Theorema xlvj

Poſt reſurrectionē et ante. corpus chriſti in hoſtia habet eſſe indifferēter differens. indifferenter quidem quia ſemper impaſſibiliter eſt chriſtus in ſacramento. differens tamē quia nunc impaſſibile corpus quod ſumimus cenantibus diſcipulis paſſibile chriſtus dedit.

Solet a multis queri quale corpꝰ chr̄us tradidit diſcipulis cenantibꝰ cum inſtituit hoc ſacramentū. Hugo aūt videtur velle q̄ chr̄s diuerſis tp̄ibꝰ oēs dotes aſſumpſit qꝛ ī natiuitate aſſumpſit ſbtilitatē cū in reſerantis ꝟginis clauſtris exiuit de vtero ꝟginis. In tranſfiguratione aūt aſſumpſit claritatē. Cū ambulauit ſup mare aſſumpſit agilitatem. cum tradidit corpꝰ ſuū cenantibus diſcipulis ſub ſpecie pāis aſſumpſit impaſſibilitatem. Sed quō intelligenda ſunt verba hugonis: vt videamus vtrum verum ſit q̄ chr̄s tradidit cenantibus diſcipulis īpaſſibile corpus. Notandum q̄ cor/

pus chr̄i vt habet eſſe ſacramentaliter in hoſtia et vt eſt lo/
caliter in loco proprio non differt quantum ad id quod eſt.
ſed quantū ad modum eſſendi. Illud eni idem corpus nu/
mero quod eſt in loco proprio localiter: eſt in hoſtia ſacra/
mentaliter. licet aliter et aliter quia vt patet ex ſuperioribꝰ
in loco proprio eſt ſubſtantia corpis chr̄i mediante quanti/
tate. ſed in hoſtia eſt quantitas mediante ſubſtātia. Si ergo
conſideratur corpus chr̄i vt eſt in hoſtia et vt eſt extra ho/
ſtiā eſt indifferēs differenter. Indifferens quantum ad rem
quia eadem res cum eiſdem dimenſionibus cum eiſdem qua
litatibus eſt in hoſtia et extra hoſtias. ſed differenter quan/
tum ad modum quia non habet eundem modum exiſtendi
hic et ibi ſ3 lic3 chr̄s in hoſtia et extra hoſtiā ſit differenter
indifferens. tñ vt fuit in hoſtia ante paſſionem et vt eſt mo/
do in hoſtia poſt reſurrectionē non eſt differēter indifferēs
ſed magis econuerſo īdifferenter differens. Indifferenter
eni quantum ad modum qr ſemper īpaſſibiliter eſt chr̄s in
hoſtia. differens tamen qr tale eſt corpus chr̄i in hoſtia qua
le eſt extra hoſtiam. ſi ergo ante paſſione3 corpus chr̄i erat
paſſibile. paſſibile erat corpus quod exiſtebat in hoſtia. Nūc
autem quia illud corpus eſt impaſſibile. impaſſibile eſt cor/
pus quod nunc eſt ſub ſacramento chr̄i. igitur ante paſſionē
fuit ſub ſpecie panis corpus paſſibile. impaſſibiliter nunc
autem ſub talibus ſpeciebus non ſolum eſt impaſſibiliter
ſed etiam impaſſibile. ſp ergo impaſſibilit̄ ſed non ſemper
impaſſibile. ergo ſemper indifferenter ſed non ſemper indif/
ferens. ſumendo differentiam large prout paſſibilitas et im/
paſſibilitas differentiā faciunt. Si enim clare intelligere
volumus quomodo corpus chriſti ante paſſionem paſſibile
poterat eſſe ſub hoſtia īpaſſibiliter. iuuamur ſi bene intelli/
gimus quomodo corpus chr̄i quod eſt viſibile poteſt eſſe ſub
hoſtia inuiſibiliter. Corpꝰ enim chr̄i vt eſt ſub hoſtia quia
non eſt ibi mediantibus dimenſionibus proprijs vt ibi ex/
iſtit nec agit nec patitur ideo nec imprimit ſpeciem ſuam
in oculo alterius nec vt ibi exiſtit in oculo eius imprimitur

aliqua ſpecies tamen quia ideꝫ corpus eſt in hoſtia et extra
hoſtiam dicebatur ꝙ ſi chriſtus videt ſe extra hoſtiã videt
ſe etiam in hoſtia. non quia vt in hoſtia exiſtit ſuam ſimili/
tudinem recipiat ſed qꝛ eſt ideꝫ corpꝰ in hoſtia et ex̄ hoſtiã
ſi informatꝰ oculus chr̄i ſil'itudine ſua extra hoſtiam informa
bitur illa eadem ſil'itudine in hoſtia exiſtens qꝛ ex naturali
cõcomitãtia ſpecies illa quia informat oculũ chr̄i extra ho/
ſtiã hꝫ eẽ in oculo chriſti exñte in hoſtia. Sic ſuo mõ corpꝰ
illud paſſibile impaſſibiliter erat in hoſtia. Paſſio enĩ et do
lor videtur contingere ex diuiſione continui. chr̄s eniꝫ vt
exiſtit in hoſtia nec frangi nec diuidi põt. Si enim diuidis
hoſtiam non diuidis corpus chriſti quia vt ſup̄ oſtenſum eſt
ſic eſt totꝰ chr̄s in hoſtia ꝙ in qualibꝫ pte hoſtie totꝰ chriſtꝰ
exiſtit Nõ ergo vulnerari poteſt chr̄s vt exiſtit in ſacramẽ/
to. Dimenſiones enim panis ſub quibus eſt chriſtus atteri ꝛ
diuidi poſſunt ſed ſi propter talem atteritionem corpus
chriſti ſemper manet illeſum veruꝫ quia idem corpus eſt in
hoſtia et extra hoſtiaꝫ quicunqꝫ dolor eſt in corpe chriſti ex̄
hoſtiaꝫ: eſt in corpe chr̄i in hoſtia. Hic ergo poteſt pati cor
pus chriſti in hoſtia non quia in ipſa hoſtia ei inferatur paſ
ſio ſed propter naturalẽ cõcomitantiam ſi inferatur paſſio
corpori chriſti extra hoſtiam: illa paſſio habebit eſſe in cor/
pore eius in hoſtia. Sicut ergo chriſtꝰ ſe videt in hoſtia qꝛ
ſe videt extra hoſtiam ſic cum erat corpus eius paſſibile po
terat pati in hoſtia ſi patitur extra hoſtiaꝫ Ex hoc ergo põt
intelligi dictũ hugonis ꝙ chriſtus corpꝰ impaſſibile dedit
diſcipulis cenantibus quia illa impaſſibilitas non eſt refe/
renda ad rem ſed ad modum. paſſibile enim erat corpus
quod diſcipuli ſumebant. ſed impaſſibiliꝰ ſumebatꝰ. Hec aũt
expoſitio ſatis cõcordat cũ verbis hugonis ſi diligentꝰ cõ/
ſiderentur dicta eiꝰ. Ait eniꝫ octaua pte de ſacramentis vbi
iſtam queſtionem pertractat quõ enim immortalis nõ daba
tur qui inuiſibiliter ſumebatur et incorruptibiliter mãduca/
batur Incorruptioneꝫ ergo et impaſſibilitatem non refert

ad rē ſed ad modū. Ex hoc ētiā patere pōt quō intelligi de/
beat illō dictum commune ꝙ chr̄o exn̄ti in hoſtia copulare
poſſum⁹ dolorē innatū nō illatū. Nō eni hoc ſic intelligēdū
eſt ꝙſi q̄s inferat ꝑ vulnera aliq̄ dolorē chr̄o ex̄ hoſtiā ꝙ il/
le dolor nō eſſet in chr̄o in hoſtia. ſic eni tā dolorē innatū q̄ꝫ
illatū debem⁹ copulaē christo exiſtenti in hoſtia. Siue enim
chr̄s doleret ꝓpter calorem febrileꝫ vel propter aliquā paſ/
ſionem intrinſecus ortam. ſiue ꝓpter vulnera ꝛ propt̄ paſſi/
onem extrinſecus illatā doluiſſet christus extra hoſtiam ꝓpt̄
identitatem corporis et naturalem concomitantiam dolor il
le fuiſſet in corpe christi exiſtente in hoſtia. Sic ḡ debem⁹
intelligere ꝙ christo exiſtenti in hoſtia non poteſt copulari
dolor illatus quia ei vt exiſtit in hoſtia non poteſt inferri do
lor tn̄ ſicut ſi corp⁹ christi fuiſſet reſeruatum in hoſtia cū pa/
tiebatur in cruce quando ſepata fuit anima a corpe eius in
cruce exiſtente fuiſſet ſepata a corpore eius exiſtente in ho/
ſtia et cum fuiſſet mortu⁹ in cruce fuiſſet mortuus in hoſtia
Non enim eſt intelligere ꝙ idem corpus numero ſimul ſit
mortuum et viuum et ſimul ſit animatum et inanimatū. Sic
omnis dolor qui ei inferebatur in cruce fuiſſet in eo exiſten/
te in hoſtia. differenter tamē quia in cruce vbi erat corpus
paſſibile et paſſibiliter fuiſſet in eo dolor ꝑ illationem ſed in
hoſtia licet eſſet paſſibile. tn̄ qꝛ ibi erat impaſſibiliter non
non fuiſſet ibi dolor ꝑ illationem ſed per redūdantiā. dolor
enim illatus corpori exiſtenti in cruce propter identitatem
redūdaſſet in corpe exn̄te in hoſtia. Patꝫ ḡ ꝙ chr̄s ſꝑ eſt in
hoſtia indifferenter qꝛ ſemꝑ īpaſſibilit̄ tn̄ aliquo mō eſt diffe
rens corp⁹ chr̄i exiſtens in hoſtia poſt reſurrectionē et ante
paſſionem quia nunc impaſſibile tūc paſſibile quo declarare
volebamus.

Theorema xlvij

Sicut panis in corpus christi cōuertitur ſic
vinū tranſſubſtantiatur in ſanguinē. Mira
mur ergo ꝑ precedentia theoremata ad intelli/

gendum quō chriſtus exiſtit ſub ſpecie vini quia per ea eſt equaliter declaratū quomodo ſub pa/ nis ſpecie habet eſſe.

¶ Per precedentia theoremata quibus oſtenſum eſt ꝗliter
corpus chriſti eſt ſub ſpecie panis iuuamur ad intelligen/
dū qualiter eius ſanguis eſt ſub ſpecie vini quia ſicut totuꝫ
corpus chr̄i eſt in tota hoſtia et totum in qualibꝫ ꝑte hoſtie
ꝑ ſe. ſic totus ſanguis chr̄i eſt ſub ſpecie vini ⁊ totꝰ ſub qua/
libꝫ parte vini et ſicut ꝑtes ille ſub quibus eſt corpus chr̄i
non debent eſſe punctales ſed debēt eſſe tales in quibus re/
ſeruetur ſpecies panis quia in ꝑte punctali hoſtie nec eſt cor
pus chriſti nec ꝑs eius. Sic ꝑtes ille in quibus eſt ſanguis
non poſſunt eſſe punctales ſed oportet ꝙ in eis reſeruetur
ſpecies vini In ꝑte eniꝫ punctali nec eſt ſanguis chriſti nec
pars ſanguinis et ſicut quantitas corporis chriſti eſt in ho/
ſtia mediante ſubſtantia et non econuerſo propter quod cor
pus chriſti nō eſt in altari mediantibus dimenſionibus pro
prijs. ſed mediantibus dimenſionibꝰ et accidentibꝰ panis
ſic ꝗntitas ſanguinis chriſti eſt in altari mediāte ſbā ſangui/
nis et nō ecōuerſo Sāguis chriſti nō eſt ibidem mediātibꝰ
dimenſionibꝰ ꝓprijs ſed ꝑ dimenſiones vini Et ſicut corpꝰ
chriſti vt eſt in altari diffinit̄ ſbalit̄ q꞉ eſt idē ꝑ eſſentiā n̄ tn̄
diffinit̄ localiter q꞉ pōt eſſe ſub pluribꝰ altaribꝰ ſic ſanguis
chr̄i vt eſt ſub ſacr̄o diffinitur eſſentialit̄ q꞉ eſt idē ꝑ ſbaꝫ n̄
tn̄ diffinit̄ localiter q꞉ ſimul in diuerſis altaribꝰ eſſe pōt. et
ſicut corpi chr̄i eſſenti ſub ſacr̄o ꝯpetit ſitus q̇ eſt dr̄a ꝗntita
tis et nō q̇ eſt predicamentū q꞉ ꝯpetit ei ordinatio ꝑtiū in
toto et nō in loco ſic ſanguini chr̄i vt eſt ſub ſacr̄o ꝯpetit ſitꝰ
q̇ eſt dr̄a ꝗntitatis et nō qui eſt predicamentū q꞉ eſt in eo
ordo ꝑtiū in toto et nō in loco. Sanguis ei chr̄i vt eſt ſub
ſacr̄o eſt ꝗntus q꞉ ex naturali cōcomitātia ꝗntitas illiꝰ ſan/
guinis ꝯcomitat̄ ꝓpriū ſubiectū nō tn̄ eſt ibi dictꝰ ſanguis

q̄ntitatiue qꝛ nō eſt ſub ſacro mediante q̄ntitate. ꝓut vero
ſanguis hn̄s eſſe in altari ſacraliter dicitur q̄ntus et cōpetit
ei ordo ꝑtium in toto qui eſt dr̄a q̄ntitatis. ſed qꝛ non eſt ibi
quantitatiue non cōpetit ei ordo ꝑtium in loco qui eſt predi
camentum Si ḡ bene conſiderantur precedentia theorema
ta ī quib⁹ declaratū eſt quō corpus chriſti eſt ſub ſpecie pa/
nis iuuamur per ea ad intelligendum quomodo ſanguis ei⁹
ſit ſub ſpecie vini. Sed forte videtur alicui ꝙ ſanguis vt
eſt ſub ſacramento haberet ſpecialem difficultatem quā non
habet corpus chriſti vt ſacramentaliter habet eſſe. diceba/
tur enim ꝙ corpus tripliciter ſumi poterit. Nam corpus
vno modo dicebat ipſas dimenſiones et ſic corpus eſt quā
titas et eſt directe in genere quantitatis. Secundo modo
corpus dicebat materiam cum forma corpeitatis et ſic cor/
pus eſt in genere ſb̄e ſm rectā lineā. corpus eni ſic acceptū
nominat mihi corpus qd̾ eſt genus de quo eſſentialiter pre/
dicatur ſb̄a que eſt predicamentū. Tertio mō dicebat mate/
riam organizatā que non eſt in genere ſubſtantie ſm rectam
lineam ſed ꝑ reductionem. Eſt enim in tali genere vt ꝓnci/
pium non vt principiatum nec vt compoſitum ex genere et
differentia. principia enim ſunt in genere ꝑ reductionem qꝛ
ꝑ principiata. De principijs enim non predicat̄ genus. ſed
de principiatis. De materia enī ſiue accipiat̄ vt organizata
ſiue ſm ſe non pōt predicari ſubſtantia que eſt genus ſiue q̄
eſt predicamentum ſed ſubſtantia que eſt analogum. Nam
ſecundum analogiam tollentem rationem generis predica/
tur analogice ſubſtantia de materia et forma et compoſito.
Si ergo ſic multipliciter poteſt accipi corp⁹ chriſti ſm quā
multiplicitatez iuuamur ad euadenduz difficultates multas
qꝛ de ſanguine vt videt̄ ſic nō diſtinguē poſſum⁹ qꝛ videt̄
incongruū ꝙ ipa materia ſanguis noietur videt̄ ꝙ ſanguis
vt eſt ſub ſacramento ſpecialem difficultatem contineat
quia per multiplicitatem ſanguinis ſignificat forte nō poſ/
ſem⁹ difficultates effugē ſed ſi intrinſec⁹ cernit̄ veritas nō
videt̄ alias difficultates hr̄e ꝟ q̄ꝫ illud. Cū ei diſtiguim⁹ cō
uerſionē vini a conuerſiōe panis et dicim⁹ ꝙ pāis ꝯuertit̄

in corpus.et vinū in ſanguinem.corpus chriſti.ibi non de/
bet accipi ſm rationem communem quia ſic non diſtinguit
a ſanguine.Sanguis eni quoddā corpꝰ eſt.et vt tollatur eq/
uocatio dicamus ꝙ panis cōuertat in carnē et vinū in ſan/
guinem.verum eſt eni ꝙ panis in carnem cōuertitur.ſm ā
ꝙ plurima dicta ſanctoꝝ hoc teſtant immo ipa euāgelica ve
ritas hoc ſonare videt Chriſtus enim qui dicit diſcipulis
ſuis.Accipite et manducate ex hoc omnes hoc eſt corpꝰ me
um.Illeꝫ ide ait.Niſi manducaueritis carnē filij hominis et
biberitis eiꝰ ſanguinē n̄ hēbitis vitā in vobis Corpꝰ ḡ chriſti
ſumimus et carnem eius mādu camus.in corpus chriſti pa/
nis cōuertitur et in carneꝫ eius tranſſubſtantiat.Quero er/
go cū caro chriſti in quā panis cōuertit.Utrū dicat mate/
riā cum forma accidentali.vel dicat materiā cum forma ſub/
ſtantiali.vel noīat ipſaꝫ materiā ſubiectā forme et accn̄tibꝰ
carnis Nō poteſt dici ꝙ dicat materiā cū forma accn̄tali qꝛ
ſi in tale cōpoſitū conuerteret ſba panis tūc aliqd eſſꝫ ꝯuer
ſum in accn̄tia corpis chr̄i qd̄ falſuꝫ eſt.Dictū eſt eni ꝙ hec
conuerſio debet noīari trāſſubſtantiatio qꝛ ſolū ſba in ſub/
ſtantiā cōuertitur.in accidētia vero nihil eſt conuerſuꝫ.Si
vero dicatur ꝙ caro dicit qd cōpoſitū ex materia et forma
ſubſtātiali oportꝫ illā formā ſbaleꝫ eſſe id ꝑ qd̄ caro eſt caro
qꝛ ſi panis ſba ꝯuerteret in cōpoſitū ex materia et forma.et
forma illa nō noīaret formā ꝑ quā caro eſt caro ꝓpt talē con
uerſionē dici non poſſet ꝙ aliqd eſſet ꝯuerſum in carnē.for/
ma āt ſbalis ꝑ quā caro eſt caro videt eē aīa.Nō eī poſſu/
mꝰ dicere ꝙ forma ſubſtantialis dans carni eſſe ſit forma
precedēs omnē animā qꝛ materia recipit ſbales formas or/
dinate.Siue eni ponamꝰ vnā formā ſbaleꝫ in cōpoſito ſiue
plures vt ſaluet ordo predicamenti et forma generis et ſpe
ciei oportet nos ponere aliquo modo pluralitatem formarū
ſed ponendo vnā formā erit illa pluralitas ſm rationē.po/
nendo plures erit ſm rē.qualitercūqꝫ hanc pluritatē pona/
mus materia prius recipit formas magis vniuerſales et

poſtea min⁹ vl'es vt dicit Cōmētator in.ij. metaphyſice qđ
declarar͛ etſi vtile eſſꝫ:pn̄ti opi tñ breuitatis cauſa volum⁹.
ſilentio preterire.idē eſt ğ formā ſbalem prius recipi in ma/
teria et eſſe vniuerſalioreꝫ.Si ğ forma ꝑ quā caro eſt caro
precedit vniuerſalit̄ aīaꝫ prius eſt aliqd habere carnē q̄ꝫ eē
animatū et vniuerſalior eſt forma illa ꝑ quā caro eſt caro q̄ꝫ
ſit vniuerſaliter aīa.q̄cquid ğ viueret et q̄cquid eſſꝫ aīatum
haberet carneꝫ quod falſum imo qꝛ multa ſunt aīata carneꝫ
nō habentia.vniuerſalior eſt anima ſimpliciter ſumpta q̄ꝫ ſit
illa forma In homine vero vbi cōgruētius eſt ponere vnā
animā q̄ꝫ tres animas qꝛ ſi non per eandem formā ſbaleꝫ ho
mo eſt homo et corpus.videtur tñ oīno eſſe tenendum ꝙ ꝑ
eandem formā vt ꝑ animā rationalem ſit homo et viuat.nec
videt̄ poſſibile ꝙ remota anima rationali homo poſſꝫ viue/
re.formalit̄ eñ illa anima que dat homini vitā.videt̄ oīno
anima eſſe rationalis quia creauit de⁹ hominē de limo terre
et ſpirauit in eo ſpiraculū vite et factus eſt homo in animaꝫ
viuentē. Per creationē ğ eſt aīa qua homo viuit.Etſi añ
infuſionē aīe rationalis apparent in embrione opa vite vel
hoc eſſe videtur ꝑ aliquaꝫ v̄tutem immiſſam ab anima ma/
tris et a v̄tute in ſemine patris.vel ſi eſt ꝑ animā vegetati/
uā diſtinctā ab aīa matris qꝛ a multis forte nō indocte tene/
tur;videt̄ ꝙ oporteat animā illā cedere in potentia matĉie
adueniēte intellectiuo qđ dat hoī vitā.Etſi ꝑ candē animā
hō eſt homo et viuit multo magis ꝑ eandē animā eſt hō et
eſt al'.extrema eni non vniunt̄ nec pn̄t fieri idē niſi ꝛ mediū
ſit idē cū extremis cū forma viui ſit ſup̄ formā aīalis ꝛ fōr
aīalis ſit coior q̄ꝫ fōr hūana nō videt̄ poſſibile ꝙ hō ꝑ eādē
formā ſit hō et viuat et tñ ꝑ eandē formā nō ſit hō al'.Ex h̄
ā̄t videt̄ ſeq̄ ꝙ forma ſbalis ꝑ quā caro hoīs eſt caro ſit aīa
rationalis. Nā forma illa eſt infra viuū.nō aūt pōt dici ꝙ ſit
intra aīaꝫ rationalē cū aīa rationalis ſit forma ſpecifica.Si
ğ aīa rationalis eſt eadē vt forma viui q̄ videt̄ eſſe magis
extrema vt videt̄ erit eadē cū forma carnis.Cū ğ in animā

rationalem nihil cõuertat q2 aĩma eſt in ſacr̃o altaris et na/
turali cõcomitãtia ñ ex vi ſacramenti ſed caro dicit q̇d cõ/
poſitũ ex materia et forma q̃ eſt anima in talem carnẽ nõ cõ
uertitur ſba panis videt̃ ergo ſi argumenta predicta efficaciam
hñt ꝙ caro dicat ipã3 materiã ſubiectã forme et accñtibus
carnis . Quid ergo int̃ tot diuerſitates dicem⁹ ſiue vnã formã
ponam⁹ in cõpoſito ſiue plures. intelligere quõ ſba panis cõ
uertit̃ in carnẽ chr̃i difficultatẽ h3. ⁊ q2 coiter ponit̃ ꝙ ſi q̇s
ſacrificaſſet in illo triduo in quo fuit aĩma chr̃i a carne ſepa
ta: fuiſſet ſub ſacr̃o caro mortua et caro ſine aĩma· hoc eſt qđ
maxime auget queſtionis difficultatẽ. Volunt eni doctores
ſaluare identitatem corporis chr̃i mortui et viui ꝓpt̃ identita/
tem forme ſbalis. Dicũt eni corp⁹ chr̃i nõ ꝑ candem forma3
eſſe corpus et viuere ideo remota forma viui remanet cor/
poreitas et eſt idem corpus mortuum et viuũ ꝓpter candem
corpeitatẽ. nunq̇d de carne hoc poterimus dicere ꝙ in car
ne mortua remanet forma ſubſtantialis per quam caro eſt ca
ro qđ nullo mõ videt̃. forma eni viui vt oſtenſum eſt vni/
uerſalior eſt et prior q̃3 forma carnis. amoto autem priori et
magis vniuerſali non videtur cõueniens ꝙ remaneat po/
ſterius et minus vniuerſale. Si ergo non remanet viuum non
videtur ꝙ remaneat caro niſi forte equiuoce vt ſi ſub alia
ratione caro accipiatur Videtur ergo ſequi ſecundum hunc
modum dicendi ꝙ corpus chriſti mortuũ et viuu3 ſit idem
corpus numero et dicatur vniuoce corpus. caro vero chr̃i
mortua et viua ſit alia et alia caro numero et dicatur caro
equiuoce vt ꝙ ſit caro vniuoce in qua eſt anima . equiuoce
enim in qua fuit anima . Id vero in quo nec eſt anima nec
fuit anima . nec eſt caro vniuoce nec equiuoce ꝙ ſi be/
ne conſideratur etſi non probat quod concluſum eſt non
irrefragabiliter oſtendit per quam formam eſt caro et caro
eſt infra formam viui Cõcedemus igit̃ tam abſurde dictum
ꝙ ſi quis in illo triduo ſacrificaſſet ſubſtantia panis fuiſſet
conuerſa in idem corpus numero ſed non in eandem carne3

numero quomodo has difficultates euadere poterimus ſi
poſuerimus vnam formam in compoſito dicendo ꝙ ipi ſup/
poſito competit eſſe ſimpliciter et poneremus ꝙ ex ſuppoſi/
to et ex hypoſtaſi debet accipi identitas numeralis ita ꝙ
q̄ʒdiu eſt in eodem ſuppoſito tam diu eſt idem numero. forte
facile eſſet euadere difficultates tactas. Nam caro chr̄i mor/
tua et viua eſt corpus eius mortuum et viuū eſſet idem nu/
mero propter identitatem ſuppoſiti quia vnio verbi ad car/
neʒ nūq̄ʒ fuit ſepata Et ſi quereret quid nominaret caro di/
ceretur ſm hunc modum dicendi ꝙ caro vt dicit partem cō
poſiti dicit ipaʒ materiam ſubiectam forme et accidentibus
carnis ſicut corpus dicebat materiam organizatam. Nam
caro ⁊ ſāguis ⁊ oſſa ⁊ hmōi ꝑtes corꝑis organizate duplici
ter poſſunt conſiderari vel vt ſunt nomina ſubſtantiarū vel
vt ſunt nomina organorum et officioꝝ ſm qđ nominat ſbaʒ
eadem forma informantur Eadem enī anima rationalis eſt
eadem in qualibʒ ꝑte corꝑis dans eſſe cuilibʒ ꝑti. ſm vero
ꝙ ſunt nomina organoꝝ et officioꝝ ſic ꝑficiunt ꝑ accn̄tales
formas. Nam licet oculus habeat eſſe ab anima vt eſt que/
dam ſubſtantia ſicut dolabra habet a forma ferri vt eſt res
naturalis tn̄ cum oculus eſt quoddā organū et eſt nomē of/
ficij habet eſſe a forma accidentali quia v̾tus viſiua que eſt
quoddam accidens accipiendo accidens ſm quod accidens
includit nomen generale eſt forma oculi ſicut dolabre vt eſt
quoddam organuʒ artis conſtituit in eſſe per formam acci/
dentalem. Omnes eniʒ forme artificiales ſunt accn̄tia vt di/
cit Commentator in primo phyſicoꝝ. Ideo dictum eſt ꝙ ſi
oculꝯ eſſʒ: aīal viſus eſſet forma eiꝯ Et qđ dictū eſt de ocu/
lo pōt intelligi de carne et de alijs ꝑtibꝯ corꝑis Caro ḡ vt
diuidit cōtra aīmā et vt dicimꝯ ꝙ eſt homo cōpoſitꝯ ex car/
ne et anima quia ſic de carne loqui intendimus nō includit
aīmā ſcđm quā acceptionē duplicit pōt ſumi vel vt eſt no/
mē ſbſtātie vel vt eſt nomē officij. Ut eſt nomen ſubſtantie

dicit materiã ſubiectã aĩme rationali ſiue forme ſbali vt eſt nomẽ officij dicit materiã ſubiectã formis accñtalib⁹ ꝛ quia in quibuſdã accñtib⁹ cõueniũt caro mortua et viua licꝫ nõ cõueniãt in fõr ſbali ſi ponam⁹ vnã formã ſbalẽ in cõpoſito caro mortua ꝛ viua eſt aliq̃ mõ caro vniuoce ꝑpt̃ vniuocationẽ ꝛ vnitatẽ aliq̃ꝝ accñtiũ. Hec ãt vniuocatio nõ eſt oĩo deſpiciẽda cũ a fõr accñtali ſumi poſſit nomẽ carnis. Si ꝰ queratur ponendo vnã formã q̇d noĩat caro in quã cõuertit̃ ſba panis. Plana eſt reſpõſio q2 dicit ipſam materiã ſubiectã forme accidentib⁹ carnis. licꝫ ei nõ diuerſificat eſſentiã materie conſiderare materiã ſ̃m ſe vt eſt ſubiecta tali et tali forme tñ q̃ꝫtũ ad eẽ et q̃ntũ ad modũ exñdi eſt magna diuerſitas. Scdꝫ ꝰ hũc modũ dicẽdi nũq̃ꝫ caro dicit ipaꝫ matẽiã p ſe ſed dicit materiã vt cõpetit ei q̇dã mod⁹ quẽ adq̇rit vt eſt ſubiecta forme et accñtib⁹ carnis tãtũmodo q̇ mod⁹ ſup̃ naturã materie nullã addit eſſentiã. Nã vt ſupra tangebat̃ ſi aliquid cõuerteret̃ in albedinẽ exñtẽ in pariete ꝛ ſi nõ eẽt conuerſum niſi in ſolã eſſentiã albedinis tñ in talẽ albedinẽ ꝯuerteretur q̃lem inueniret. ꝓpter quod licet albedo de ſe nõ dicat q̇d extenſuꝫ illud tñ eſſꝫ cõuerſũ in aliquod qđ hꝫ ptes etſi eſſet albedo illa magna cõuerſio eſſet facta in aliq̇d magnũ etſi eſſꝫ pua in aliq̇d puũ. Sicut ꝰ ali d põt ꝯuerti in albedinẽ abſq̃ꝫ eo ꝙ conuertatur in ſupficie et tñ aliud ẽ conuerti in albedinẽ magnã et aliud in puã. Sic aliquid p̃t cõuerti in materiã ſubiectã aĩme rationali ꝛ accñtib⁹ qđ nõ cõuertitur in rationalẽ animã nec in accñtia. Et quia alium et alium modum habet materia vt alij et alij eſt ſubiecta ratione huiuſmodi ſupadditi poteſt aliud et aliud nomẽ ſortiri et eſt aliud conuerti in materiam ſubiectam vni. et aliud in materiam ſubiectam alij. Sicut ꝰ ſup̃ oſtenſum fuit ꝙ ſola materia poterat dici corpus ꝓut competit ei quidã modus q̃ntitatiuus qui naturam nullam addebat ſup̃ naturam materie ſic videtur ꝙ ſola materia poſſit dici corpus et ſanguis ꝓut additur ei quidam modus quem adquirit materia ꝓut

eſt ſubiecta forme et accidentib⁹ carnis et ſanguis .licet nō ſit nobis ſpecialit noiabilis ille modus. diuerſificat tn̄ talis mod⁹ ꝑpt diuerſitatē forme et accn̄tiū quib⁹ matēia ſubijcit Sicut eni caro eſt caro ꝑpter aīmam caro ꝑ ſe loquendo et ſm qd̄ hmōi nō dicet materiā cū alia forma ſubſtantiali cū formaliter et ꝑ ſe non habeat ab alia forma ꝙ ſit caro. Caro ḡ vt eſt ꝑs eſſentialis animalis qꝛ animal diuidit in aīmam et carnem vel dicit materiā ſm ſe vel vt cōpetit ei quidā modus quē adquirit vt eſt ſubiecta anime et accidētib⁹ carnis vel caro in ſui ſignificato includit aīaꝫ et dicit qd̄dam totū vel etiā includit ipa accidentia nō poteſt dici ꝙ caro dicat ipaꝫ materiā ſm ſe quia cū vna ſit materia omniū habentiū eā omnia generabilia haberet carnē qd̄ falſum eſt Nec pōt dici ꝙ caro dicat quoddā totū ad animā et ad id qd̄ anime ſubijciat cū caro ſit ꝑs eſſentialis animalis diuiſa cōtra animaꝫ.nec etiā dici pōt ꝙ caro in ſuo ſignificato includat ipa accidentia cū accidentia non poſſint eſſe ꝑs eſſentialis ſbē Relinquitur ḡ ꝙ caro dicat ipaꝫ materiā vt induit quendā modū quē adquirit vt eſt ſubiecta forme et accidentib⁹ carnis q̄ modus ꝑ ſꝫ loquendo nullā eſſentiā addit ſuꝑ naturā materie vt pluries dictū eſt. Hoc āt poſito nō videt habere difficultatem intelligere quō ſba panis conuertitur in carnē chr̄i et quō vinū in ſanguinem et quō vna conuerſio differt ab alia et quō ꝑ neutrā cōuerſionem conuertitur aliquid in animā rationalem vel in accidentia ſed in id quod ſubijcit anime rationali et accidentibus Et etiaꝫ apparere pōt quō qui ſacrificaſſet in illo triduo confeciſſet eandem carnem numero propter identitatē ſuppoſiti et cōſecraſſet aliquo modo eandem carnem vniuoce non ſolū ꝑpter identitatem materie ſed etiā ꝑpter identitatem ipi⁹ modi additi materie ratione cuius recipit nomen carnis donec peruentum ſit ad incinerationen vel ad ꝑlenam corruptionem ſemper ibi pōt eſſe caro vniuoce ꝑpter vnitatem modi exiſtēdi Sicut eni manet q̄litas ſymbola in re generata et corrupta ſic manet ille modus vniuocus in re generata et corrupta Nō ḡ ſimpliciter

tollitur ille modus vſq₃ ad incinerationē vel ad pfectā cor/
ruptionē ad quā tñ puentū eſt.licet maneat materia non tñ
meretur nomen carnis q2 nō vlteri⁹ ei cōpetit ille modus
exiſtendi ꝓpter quod dicit̄ caro.Et qđ dictū eſt de carne in
telligendū eſt de ſanguine Videt̄ ḡ ꝙ ponendo vnā forma₃
in cōpoſito eſt facile ſuſtinere ꝓpoſitum.tñ quia de veritate
hui⁹ mihi nō cōſtat huic poſitioni nō aſſentio Sufficit mihi
ſcire ꝙ panis cōuertit̄ in verā carnem chr̄i et in ve₂ corp⁹
eius in illud qđ fuit formatū ex ſanguinibus v̄ginis.qđ fuit
imolatū in cruce.et vinū cōuertitur in ve₂ ſanguinē qui ꝓ
redemptione generis humani fuit effuſus Cui hoc nō ſuffi/
cit cū freno fidei querat vlteri⁹. mihi aute₃ hoc ſufficit. Nā
vt dixi et iterū iterare non piget malo in ſimplicitate mea
manere q₃ de arduis temere iudicare .Tātū tñ poteſt eſſe ꝑ
habita manifeſtū ꝙ ꝑ theoremata precedentia ꝑ que eſt ali/
qualiter declaratū ꝙ corpus chr̄i eſt ſub ſpecie panis iuua
mur ad intelligendū quō ſanguis eius eſt ſub ſpecie vini qđ
declarare volebamus.

Theorema xlviij.

Accidentia panis et vini ſub quibus eſt to/
tus chr̄s nō fundantur in ſubſtantia aliq̄
poſſunt tñ ad generationē ſubſtantie materiam
immutare.

Videtur aliquib⁹ forte irrationabile eſſe ſi accidentia pa/
nis et vini ſub quib⁹ exiſtit corpus et ſanguis chr̄i poſſunt
immutare materiā ad generationē ſubſtantie. Nō enim vi/
detur preter rationem eſſe ſi dicta accidentia immutāt ma/
teriā ad generationē accidentalis forme q2 accidentia non
agūt vltra ſuam ſpeciem ſi formā accidentalem inducūt.ſed
ſi inducūt ſ̄balem formā videretur tranſcendere modū pro/
prie virtutis et proprie ſpeciei.nihil āt agit vltra ſuā ſpeciē
in v̄tute propria niſi agat in v̄tute alteri⁹ ideo accidentib⁹

nō cōpetit trāſmutare materiā ad generationē ſbe niſi in v/
tute ſbalis forme. Cū ḡ accidentia illa ſub quibus eſt corp⁹
et ſanguis chri nō fundentur in aliqua ſba nō poterūt agere
in vtute alicuius ſbalis forme. poterunt ḡ imutare materiam
ad generationem forme accidētalis nō ſubſtantialis. Si ḡ
aliqua gutta aque immiſceat accidentibus illis ſub quibus
eſt ſanguis chri poterit illa aqua vt videt alterari ſolū ſed
nequaq̄ corrumpi. vel ſi illa aqua corrūpi poteſt et ex ea ali/
q̇d generari q2 videat valde mirabile ſi vna gutta aque im
miſceret accidentibus vini in magna q̄ntitate ſi illa accn̄tia
non poſſent aquam corrumpe imo q2 alteratio magis/facta
abijcit a ſubſtantia ſi illa accidentia poſſunt aquam alterare
poterunt eam corrumpe. Dandus eſt ḡ modus ne ſenſus ne
getur quō illa accidentia poſſunt immutare materiā ad ge/
nerationem ſbe. poteſt eni eſſe p habita manifeſtum q̄liter in
ſacro altaris poſſit eſſe generatio paſſiue vt quia nullo mi/
raculo contigēte pōt ibi redire materia de qua pōt forma
ſbalis educi. non tn̄ eſt p dicta patefactū q̄liter ibi eſſe poſſit
generatio actiue ſiue q̄liter accidentia illa poſſunt immutaē
materiā ad generationē ſbſtātie. Cū ḡ hoc efficere nō cōpe/
tat accidentibus niſi in vtute ſubſtātie. illis āt accidentibus
nulla ſba eſt ſubiecta. Notandū ḡ q licz ipa accidentia non
poſſunt in generationē ſbe niſi in vtute ſubſtantialis forme
Non tn̄ oportet accidentia ſemp eſſe coniūcta illi forme ſba/
li in cuius vtute faciunt ad generationem ſubſtantie. Vide
mus eni q naturaliter leo leonem generat et aīalia pfecta ſi
bi ſimilia producunt. Virtus autem exiſtens in ſemine leō/
onis non poteſt diſponere materiam vt ſit ſuſceptibilis ani/
me leonis niſi hoc agat in virtute ipſius forme leonis ſiue
anime eius. et licet virtus exiſtens in ſemine maſculi faciat
ad generationem fetus prout agit in virtute anime patris
non tamen ſemper illa virtus eſt coniuncta illi forme vel
illi anime quia ſemen in quo eſt talis virtus: eſt aliquid di/
uiſum ſeparatum a patre. Dicuntur ergo accidentia fa/
cere ad generationem ſubſtantie in virtute ſubſtantie

non quia ſint cōiuncta illi ſbe in cuiꝰ ꝟtute hoc agunt. ſed qꝛ a forma ſbali hñt qđ poſſunt in generationē ſbe. Poterūt ꝫ accidentia vini corrūpe liquorē eis īmixtū et generare inde ſbaꝫ aliā qꝛ corruptio viniꝰ eſt generatio alterius et generationē illius ſbe facient in ꝟtute forme ſbalis vini nō quia illi forme ſunt cōiuncta. cum forma vini nō maneat ſed qꝛ cum orta ſunt accñtia illa ex principijs vini acceperūt a forma vini vt poſſent īmutare materiam ad generationē vini. cum igiť non efficient generationē vini niſi in ꝟtute illa quā acceperūt ab illa forma adhuc dicunť agere in ꝟtute forme vini nō obſtante ꝙ forma illa non maneat. ſicut qꝛ ꝟtus in ſemine patris diciť accipe ab anima patris ꝙ poſſit diſponere menſtruū ad ſuſceptionē aīme dato ꝙ illo tpe quo mater eſt pregnās pr̄ decedēt. adhuc dr̄ ſemē agē in ꝟtute aīme patris nō qꝛ pater ſit ſed qꝛ eſt in ſemīe illa ꝟtus quā accepit ab anima patris in cuius ꝟtute diſponit materiaꝫ. Ex hoc āt patere poteſt cum apponitur aqua vel aliꝰ liquor inter accidentia vini ſub q̇bus eſt ſanguis chriſti. vtruꝫ genereť inde ſanguis vel vinū. Nā accñtia illa que īmutant materiā ad ſuſceptionē forme non acceperūt ꝟtutem agendi ex principijs ſanguinis ſed ex principijs vini et nō agūt in ꝟtute ſanguinis ſed in ꝟtute vini. licꝫ enī ſub ſpeciebꝰ vini ſit ſāguis chr̄i cū omnibꝰ ſuis accidentibꝰ tñ accidentia ſanguinis nō ſūt ibi q̇ mō poſſint īmutaē matēiā. ⁊ qꝛ tota illa trāſmutatio ſit ab accidētibus vini nequaꝗ̄ ille liquor admixtus accidētibus illis: accipiet formā ſanguinis ſed formā vini. Immo ex hoc ipo qđ ex tali actione non generatur ſanguis ſed vinū vt ſanctoꝝ auctoritates teſtanť. Ptꝫ q̇ mō accidnetia illa dicunť agere in ꝟtute forme ſbalis qꝛ talia accidentia ex pricipijs vini orta acceperūt a forma vini vt poſſent īmutare materiā ad ſilēꝫ formā. Poſſꝫ aūt aſſignari illa ratio q̇ mō accñtia illa cū nō fundenť in ſba pñt diſponē materiam ad generationē ſbe. Ad cuiꝰ euidētiaꝫ ſciendū ꝙ ad generationem aialiū pfectoꝝ nō ſufficit corpꝰ ſupceleſte ſed oportꝫ illā generationē añcedere alꝰ ſile in ſpecie. Nā ſi ſol generat

vermes et mures et eſt pater plantaꝝ.homo āt generat ho/
minem ex materia et ſol vt dicit̄.ij.phyſicoꝝ.et pari ratione
leo generat leonē ex materia et ſol. Sȝ imperfecta et inaīata
nō ſolū ſunt a ſibi ſīli ſed etiā a ſole.ignis enī nō ſolum fit ab
igne ſed etiā a motu.mot⁹ enī in ꝟtute corꝑis ſupceleſtis fa/
cit ad generationē ignis. Accidentia ḡ vini poterūt immu/
tare aquā a ſuſceptiōe forme vini. tum qꝛ remanet eis ꝟtus
quā acceperūt a principijs vini in cui⁹ ꝟtute hoc agūt.tū qꝛ
hꝫ efficiūt in ꝟtute ſupceleſt. corꝑis qꝺ ſufficit ad ꝓductionē
forme vini mediāte alteratione quā exercent accidētia vini
ſup liquorem immixtum. Patet ḡ non obſtante ꝙ accn̄tia
vini nō fundant̄ in ſb͠a tn̄ aliqua poſſunt immutare materiā
ad generationē ſbe.qꝺ declarare volebamus.

Theorema xlix

Non obſtante ꝙ fuit cōmunis philoſophoꝝ ſentētia nō eſſe poſſibile accidentium mi/
xtionē poterit accidentibus vini liquor aliquis
immiſceri.

Fuit āt cōmunis phoꝝ ſententia ꝙ paſſionū et accn̄tium
non eſt poſſibilis mixtio vt oſtendit phs ꝑmo capitulo de
mixtione Sed ſi cōſiderat̄ eoꝝ motiuū ꝛ ex qua radice dict⁹
ſermo veritatē cōtinet non obuiat̄ catholice veritati qua di
cimus ꝙ cōuerſione facta accn̄tia vini remanent ſine ſbiecto
q̄bus pōt liquor aliq̄s immiſceri. Nā cauſa quā tangit phs
quare accn̄tiū nō eſt mixtio ſumit̄ qꝛ nō habēt ꝑ ſe eſſe Vn̄
caplo de mixtōe ait ꝙ neqꝫ albū neqꝫ diſciplinā neqꝫ aliqꝺ
ſeꝑabiliū cōtingit miſceri Et ſubdit cauſā ꝙ oportet vtrūqꝫ
mixtoꝝ ſeꝑabile eſſe, paſſionū āt vt ait nulla eſt ſeꝑabilis.to
ta ergo cauſa quare accn̄tia miſceri nō poſſunt eſt,quia ſunt
inſeꝑabilia ſed ſi haberent eſſe ſeꝑatū miſceri poſſent.liquor
ḡ aliq̄s miſceri poterit ſacramento altaris non ꝙ miſceatur
ſanguini ſed miſcebit̄ accn̄tib⁹ vini vt Innocentius dicit.
Sunt enī illa accidentia ſeꝑata ideo eoꝝ poterit eſſe mixtio

Nō ãt miſcet̃ liquoꝛ ſanguini qꝛ nō fit mixtio niſi diuiſibiliũ
Ideo circa finē pᷓmi de generatione dicit̃ que ſunt diuiſibi/
lia ſunt bene miſcibilia. Cũ ḡ ſanguis chr̄i nō ſit ſub ſacro di
uiſibiliter quia ſi diuidantur accidentia illa ſub q̇bꝰ eſt ſan/
guis chr̄i ſub q̄libꝫ pte erit totus ſanguis. Accidētia ḡ vini
miſceri pn̄t qꝛ ſunt ſepabilia et p ſe exñtia ſed non ſanguis
Sed ſi ſic dicimꝰ qđ credimus bene dictũ duo dubia nobis
occurrũt. Primo quō fieri poſſit talis mixtio cũ vinũ et idē
nō poſſit habere eſſe ſepatum et inſepatũ. ſi eni liquoꝛ miſce/
tur liquoꝛi ex illis mixtis fit vna ſupficies ḡ ſi miſceret̃ ali/
quis liquoꝛ illis accidentibus fieret ibi vna ſupficies. eſſꝫ ḡ
illa ſupficies ſine ſubiecto et in ſubiecto. Sine ſubiecto quia
eſſꝫ ſanguis cōtētiua In ſubiecto qꝛ fundaretur in ſbā vini.
Scđo occurrit dubiũ vtrum p admixtionem alteriꝰ liquo/
ris ibi eſſe deſinat ſanguis chr̄i. Primuꝫ dubiũ de facili ſol/
uitur qꝛ nō eſt inconueniens ꝙ eidem ſm diuerſas ptes in/
ſit affirmatio et negatio. eadē eni ſupficies ſm vnã ptē pōt
eſſe nigra et ſm aliã alba ꝓpter qđ erit alba et non alba et
nigra et ñ nigra. ſ nō ſm idē ſicut vt cōmuniter ponit̃ ſi li/
quoꝛ miſceatur accñtibꝰ illis et fiat inde vna ſupficies: erit
ſupficies illa in ſubiecto et nō in ſbo ſed non ſm idem ſed
q̄ntũ ad vnã ptem erit in ſubiecto q̄ntũ ad aliã non. Scđm
vero dubiũ ſic ab aliquibꝰ ſoluitur qꝛ cum aliquis liquoꝛ im
miſcetur accidentibus illis deſinit ibi eſſe ſanguis ſm quod
liquoꝛ appoſitus attingit. ꝓpter quod ſi ſit tantus liquoꝛ ꝙ
poſſit attingere omnia accidentia illa nullo modo erit ſan/
guis. ſi vero non ſit liquoꝛ ille in tanta quantitate ꝙ attin/
git ad omnia accidentia ſed ad aliquam ptem deficiet eſſe
ſanguis chr̄i in illa parte vbi attingit ille liquoꝛ Iſtud ṽo
non videtur poſſe ſtare qꝛ ſi ſm qđ attingit liquoꝛ appoſitꝰ
ſic deſinit ibi eē ſanguis cũ ſemp liquoꝛ appoſitꝰ aliq̇d attin/
gat. ſp in aliq̄ pte deſinit eſſe ſanguis ꝓpt̃ qđ auctꝰ erit liq̄r
in quo nō eſt ſanguis et qꝛ nō augmentatꝰ plꝰ pōt attingere
de accñtibꝰ illis ſub q̇bus eſt ſanguis ad vltimũ totũ attin/
git et ſub omnibus illis accidentibꝰ deſinet eſſe ſanguis. Si

ergo tāta eſſent illa accidentia ſub quibus eſt ſanguis chꝛi/
ſti qꝛ replerent vnum doliū ſi apponeret vna gutta vini vel
alicuius liquoꝛis ſub omnibus illis accidentibus deſineret
eſſe ſanguis chꝛi quod videtur abſurdum. Notandum ergo
ꝙ ſanguis chꝛi eſt ſub ſacramento altaris q̄zdiu eſt ibi ſpēs
illius vini ſub q̇bus eſt dictus ſanguis. Tot ergo modis po
teſt ibi eſſe deſinere ſanguis chꝛiſti quot modis poteſt tolli
ſpecies illiꝰ vini. Scd̄m aūt ꝙ ſpectat ad pꝛeſens aliquid
poteſt coꝛrūpi dupliciter vel ꝑ contrariū vel ꝑ diuiſionem
materie. Dupliciter ḡ poteſt coꝛrūpi caro vel aqua vel per
actionem contrarij vt ſi contrarie qualitates carnis et aqua
inducerentur in materia in qua eſt aqua vel caro vel ꝑ diui
ſionem materie ꝙ ita modicum accipetur de materia ꝙ ibi
ſaluari non poſſet ſpecies aque vel carnis. Sic etiā duplici/
ter pōt tolli ſpecies illis vini vel ꝑ contrariā actionem vt ſi
introducāt ibi contraria accidentia accidentibꝰ vini. vel ꝑ
diuiſionem vt ſi adeo modicū accipetur de illis ſpeciebus
ꝙ ibi ſaluari non poſſet ſpecies vini. quocunqꝫ autem iſtoꝛū
modoꝛum fieret ibi eſſe deſineret ſanguis chꝛi. Cū ḡ aliquis
liquoꝛ admiſcet accidentibꝰ illis vel eſt ſimilis vel cōtrariꝰ
Si ſiīis non poterit ibi deſinere ſpecies vini ꝑ actionē con
trariā quia agens et patiens in pꝛincipio eſſe dicuntur diſ/
ſiīa nō ſiīia. poterit tn̄ ibi deficere ſpecies vini per diuiſio/
nem continui quia ſi intra liquoꝛem appoſitum de accidenti
bus illis ſub quibus eſt ſanguis chꝛiſti includeret adeo mo/
dicum ꝙ ibi non poſſet reſeruari ſpecies vini in illa ꝑte eſſe
deſineret ſanguis chꝛiſti. Nec valēt obiectio ꝙ ꝑ appoſitio/
nem ſimilis liquoꝛis non poſſet adeo modicum de acciden
tibus illis includi in liquoꝛe oppoſito ꝙ ibi eſſe deſineret vi/
ni ſpecies quia non poſſet eſſe liquoꝛ ſimilis appoſitus niſi il
lud appoſitum eſſet vnū. intra vinū aūt nō pōt adeo modicū
vini includi ꝙ ſpeciem vini deſerat. Nam ſanguis chꝛiſti
eſt ſub ſpeciebus aliquibus determinatis ꝓpter qđ nō ſuffi/
cit ꝙ ibi remaneat ſpecies vini vt ibi ſit ſanguis chꝛiſti ſed
req̄rit qđ remaneat talis ſpecies vini vt ſpecies illiꝰ vini

q̄ꝺ ꝯuerſum eſt in ſanguinē chr̄i. Licȝ ḡ nō poſſet adeo mo
dicū de illis accn̄tibꝰ includi intra liquorē ſil'eȝ appoſitū q̄ꝺ
ibi eſſe deſineret ſpecies vini poterit tā ibi eſſe deſinē ſpēs
talis vini quod ſufficit vt ibi eſſe deſinat ſanguis chr̄i. ꝑ li
quorem ḡ ſil'eȝ appoſitū vno modo ibi poſſet deſinē ſanguis
chr̄i vt ſi ita modicū de illis accn̄tibꝰ ſub quibꝰ eſt ſanguis
chr̄i clauderet̄ intra liquorē appoſitū ꝙ ibi ſaluari nō poſſet
ſpecies talis vini. Sȝ ſi liquor appoſitus eſſet contrariꝰ: du
pliciter ibi poſſet deſinere ſanguis chr̄i vel ꝑ rationē ꝯ̄triam
vel ꝑ incluſionē predictā. in tāta eni ꝑte illoꝝ accn̄tiū deſine
ret eſſe ſanguis chr̄i in q̄nta inducerent̄ accn̄tia ꝯ̄tria ⁊ etiā
deſineret eē hmōi ſanguis in oī ea ꝑte q̄ clauſa intra liquo
rē appoſitū nō poſſet ibi ſaluari ſpēs talis vini Ex h̄ ā̄t pōt
ſaluari dictū doctoꝝ quo dī ꝙ ꝑ appoſitionē liquoris int̄ ac
cidentia cōtentiua ſanguinis chr̄i in tāta ꝑte eſſe deſinit di
ctus ſanguis q̄ntā attingit liquor appoſitꝰ. Debet eni accipi
illud attingē vl' ꝑ dictā incluſionē vel ꝑ ꝯ̄triā actionē. ꝓt q̄ꝺ
nō ꝑ appoſitionē q̄nticūq; liquoris oȝ ꝙ ibi eſſe deſinet tota
lit̄ ſanguis chr̄i ſiue ſit liquor ꝯ̄triꝰ ſiue ſilis Ptȝ ḡ quō ꝑ ap
poſitionē liq̄ris alicuiꝰ int̄ accn̄tia cōtentiua ſanguinis chr̄i
ibi eſſe deſinit dictꝰ ſanguis. ⁊ quō illoꝝ accn̄tium eſt mixtio
quod declarare volebamus.

Theorema .l.

Totus chr̄s ſub vtraq; ſpecie panis et vini a fidelibus ſumitur qui vere viaticū dici pōt quia ꝑ ipm̄ deuote ſuſceptū tanq̄ ꝑ viā tutā et verā ꝑuenimus ad gloria et ad amenū cōſor tiū angeloꝝ ad quod nos ꝑducat chr̄s qui eſt benedictus deus in ſecula ſeculorum Amen.

Sub ſpecie panis et vini totus chriſtus continetur ſed ex naturali concomitantia non ex vi ſacramenti. Ex vi eni ſacramenti non ſolum ſub ſpecie panis per ſe ſumpta vel ſb

414

ſpecie vini nō cōtinet tot⁹ chr̄s ſed etiā ſub vtraq; ſpecie ſi[c] nō exiſtit tot⁹ chr̄s. Illud enī ē in altari ex vi ſacramenti in quod aliq̄d eſt conuerſum. igit̄ ſub ſpecie panis ex vi ſacra/ mēti nō eſt niſi corp⁹ chr̄i tm̄ . et ſub ſpecie vini eſt ſanguis chr̄i tm̄. Plus ḡ eſt ex vi ſacramēti ſub vtraq; ſpecie q̄ ſub altera tm̄. Attn̄ ex vi ſacr̄i nec ſub altera tm̄ nec ſub vtraq; ſimul eſt tot⁹ chr̄s q̄ aīa ei⁹ ex vi ſacramenti ſub neutra ſpē continetur cū nihil ſit conuerſum in ipſam. ex naturali tamē ꝯcomitantia ſub vtraq; ſpecie tot⁹ chr̄s exiſtit. Nam cū cor pus chriſti ſit naturaliter coniūctū ſuo ſanguini et ſue aīme licet ſub ſpecie panis ex vi ſacramenti ſit ſolū corp⁹. ex na/ turali tn̄ concomitātia eſt ibi ſanguis aīma et etiā ip̄m v̄bū quod h̄z inſepabilem vnionē ad carnē et ad aīmā. Sic etiā ſub ſpecie vini eſt ſolus ſanguis ex vi ſacramenti. Sed ex naturali ꝯcomitātia ſunt ibi cetēa alia. Et inde eſt q̄ ſi tot⁹ ſanguis chr̄i fuit ſepat⁹ a corpe eius in paſſione ſi quis tūc ſacrificaſſet ſub ſpecie vini: fuiſſet ſanguis ſine anima et ſine carne quia hoc poſito tunc ſanguis erit a corpe et ab anima ſepatus et pari ratione ſub ſpecie panis fuiſſet corp⁹ ſine aīa et ſine ſanguine. Bene ḡ dictū ē q̄ q̄ nūc coniūcta ſūt que in paſſione diuiſa fuerunt. licet tūnc non ex vi ſacramenti nec ex naturali cōcomitantia fuiſſet ſub vtraq; ſpecie chriſtus q̄ntū ad oīa ſua. nunc āt nō ex vi ſacramenti ſed ex naturali cōcomitantia ſub accidentibus panis et vini totus chriſtus exiſtat. Dimiſſis ḡ queſtioīb⁹ que difficultate nō pōderāt vtrū nō ſacerdos cōficere valeat et vtrū degradati vel etiā heretici conficē poſſint et vtrū quis debeat continue cele/ brare. Et vtrū eucharīſtie ſumptionē corpalis turpitudo ꝑ/ pediat et vtrū ī azymo vl' in fermētato cōfici debeat ⁊ qb⁹ verbis criſtus cōfecerit. Ceteris talibus modica difficultate munitis cōcludam⁹ q̄d concludebatur in fine theorematis preaſſignati q̄ hoc ſacramētū vere viaticū dici pōt q̄ in eo cōtinet tot⁹ chr̄s qui eſt via veritas et vita: Per ip̄m enim deuote ſuſceptū tanq̄ ꝑ viā veraz et tutam ꝑuenimus ad

patriã et ad amenũ cõſortiũ angeloꝝ ad qđ quia ꝓprijs vi/
rib⁹ ꝑuenire nõ poſſum⁹ exclamo. Dñe ieſu chriſte ad cui⁹
laudis et honoris preconia euchariſtie myſteriuꝫ quia inter
cetera ſacramenta eſt deuotione ſuauius. intelligentia pul/
crius. continentia ſanctius per quinquaginta theoremata te
auxiliante deſcripſi repreſentans annum iubileuꝫ cum per
quinquagenariũ extenſus ſeruos a ſeruitute liberos faceret
figuraꝫ hui⁹ ſacri myſterij ꝑ qđ habetur peccatoꝝ remiſſio
pretendebat. Per hanc ꝗ͂ refectionẽ ſanctiſſimã me famuluꝫ
tuũ a diaboli poteſtate redemptũ ꝑducas ad gloriam et ad
illam delectabilem cohortẽ angelicam ad quam ordinat tui
corpis et ſanguinis ſacramentũ. Qui cũ patre et ſpũſancto
es vn⁹ deus benedictus in ſecula ſeculoꝝ. Amen.

Theoremata ſubtiliſſima

de hoſtia conſecrata. Per Religioſum patrem fratrẽ Egi/
diũ Rhomanũ ordinis heremitaꝝ ſancti Auguſtini genera/
lem priorem et Bituricenſem archiepm ac primatem aqui/
tanie. ſuis tꝑibus ob ingenij magnitudinem theologoꝝ prin
cipem appellatũ edita. Impreſſa qꝫ per me Johannem koel/
hoff de Lubeck Colonie ciuem et finita ipo die ſancti Ca/
lixti pape. Anno gratie. M.CCCC.XC. expliciũt feliciť.

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DÜSSELDORF

93/71 R

415

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DUSSELDORF